476004р
Инв 4948
3603
БИБЛІОТЕКА
ПЕДАГОГИЧЕСКАГО ИНСТИТУТА
Самар. Губ. Земства.
КНИГИ ИЗЪ СОБРАНІЯ
П. К. СИМОНИ.
891.71.09
Р34
1948 г.

Многоуважаемому
Павлу Константиновичу
Симони
отъ автора.

ШКОЛЬНЫЯ ДРАМЫ

ПОЛЬСКО-ЛИТОВСКИХЪ

ІЕЗУИТСКИХЪ КОЛЛЕГІЙ.

ОПИСАЛЪ
Вл. Рѣзановъ.

476004
КУЙБЫШЕВСКАЯ
ОБЛАСТНАЯ
БИБЛИОТЕКА

Нѣжинъ
1916.

476004

476004

Печатано ... Института

...менов.

В. И. ЛЕНИН

БЫЛ САМЫМ АККУРАТНЫМ

ЧИТАТЕЛЕМ
БИБЛИОТЕКИ

Владимир Ильич, разумеется, не считал предосудительным или ниже своего достоинства быть одним из самых аккуратных абонентов библиотеки имени Г. А. Куклина. Он вполне одобрял и ценил заведенные нами „строгие" порядки, обеспечивающие правильный кругооборот книг и целость редкостных экземпляров и архивных материалов. Владимир Ильич НЕ „ЗАЧИТАЛ" НИ ОДНОЙ КНИГИ и всегда уплачивал за чтение по тарифу.

Из воспоминаний тов. Карпинского „Записки Института ЛЕНИНА" т. II, стр. 97.

Издание Куйбышевской областной библиотеки

ЕО 13578. Зак. 50 тир. 50000. Тип. КуАИ,

Предлагаемое сообщеніе дополняетъ мою книгу: „Къ исторіи русской драмы. Экскурсъ въ область театра іезуитовъ". Нѣжинъ, 1910. Здѣсь, въ главѣ VIII—IX, я говорилъ о школьныхъ драмахъ іезуитовъ, исполнявшихся по городамъ польско-литовской территоріи. Лѣтомъ 1911 года, во время поѣздки въ Краковъ, Львовъ и Вильно, мнѣ удалось познакомиться еще съ нѣкоторымъ количествомъ относящагося къ этому же вапросу матеріала, описаніе котораго и представляю. Вполнѣ правиленъ взглядъ д-ра P. Bahlmann'a, что вышедшіе въ печати въ XVII—XVIII столѣтіяхъ сборники іезуитскихъ драмъ не даютъ еще точнаго понятія о заслугахъ іезуитовъ какъ драматурговъ, и что для этого необходимо привлекать къ изученію рукописныя сокровища, а также сохранившіяся съ конца XVI вѣка печатныя программы пьесъ; Э. Веллеръ каталогизировалъ собраніе такихъ программъ („Periochae actionum"), хранящихся въ Stats-Bibliothek въ Мюнхенѣ[1]); П. Бальманъ даетъ свѣдѣнія объ іезуитскихъ пьесахъ, исполненныхъ въ Ахенѣ, Боннѣ, Дюссельдорфѣ, Ессенѣ, Гильдесгеймѣ и другихъ городахъ нижне-рейнской іезуитской провинціи[2]), дополняя старое, почти совершенно забытое сочиненіе: Patrum societatis Jesu ad Rhenum inferiorem poemata selectiora, hactenus partim edita partim inedita, nunc in artis poeticae candidatorum gratiam unum in corpus congesta, aucta notisque illustrata a Friderico Reiffenbergio, eiusdem societatis presbytero. Tom. I—IV. Coloniae Agripinae. 1758.

До сихъ поръ не существовало болѣе или менѣе обширнаго сборника свѣдѣній о спектакляхъ, имѣвшихъ мѣсто въ іезуитскихъ школахъ на польской почвѣ,—а между тѣмъ свѣдѣнія эти въ высшей степени важны для правильнаго освѣщенія генезиса южно-русской школьной драмы. Кое-что сообщалось объ этихъ спектакляхъ у Балинскаго[3]), Вуйцицкаго[4]); въ новѣйшее время проф. Г. Люръ сообщилъ

---

[1]) Die Leistungen der Jesuiten auf dem Gebiete der dramatischen Kunst, bibliographisch dargestellt von Emil Weller in Augusburg („Serapeum", 1864—1865).

[2]) D-r P. Bahlmann, Jesuiten-Dramen der niederrheinischen Ordensprovinz. Lpz. 1896. (Beihefte zum Centralblatt für Bibliothekswesen, XV).

[3]) M. Baliński, Dawna Akademia Wileńska, Peterburg, 1862, стр. 166 и слѣд.

[4]) Teatr starożytny w Polsce, Warszawa, 1841; Biblioteka starożytna pisarzy polskich, Warsz. 1854.

24 программы іезуитскихъ драмъ, игранныхъ въ Рёсселѣ, Вильнѣ, Варшавѣ и нѣкот. др. городахъ[1]). Слѣдуя благому примѣру предшественниковъ, вношу и свою посильную ленту. Хранящійся въ Императорской Публичной Библіотекѣ рукописный сборникъ разнояз. Q. XIV. № 10 представляетъ коллекцію полныхъ текстовъ латинскихъ польско-іезуитскихъ пьесъ и программъ іезуитскихъ спектаклей, имѣвшихъ мѣсто въ Минскѣ, Вильнѣ, Краковѣ, Несвижѣ и др. городахъ,—объ этихъ драмахъ и программахъ я сдѣлалъ сообщеніе въ выше названной работѣ („Экскурсъ въ обл. театра іезуитовъ"); двѣ программы (печатныхъ) іезуитскихъ представленій въ Варшавѣ (конца XVII в.) сообщены мной въ видѣ приложенія къ статьѣ „Еще одна Кіевская школьная драма" (Извѣстія Отд. русс. яз. и слов. Импер. Ак. Н. т. XIII, кн. 3); въ настоящее время дополняю свѣдѣнія о дѣятельности польскихъ іезуитовъ въ качествѣ драматурговъ описаніемъ обширной коллекціи программъ (печатныхъ) школьно-іезуитскихъ спектаклей, дававшихся въ Вильнѣ, Варшавѣ, Гроднѣ, Пинскѣ, Плоцкѣ, Пултускѣ, Могилевѣ и др. польско-литовскихъ городахъ, которая хранится въ Виленской Публичной Библіотекѣ, а также встрѣченныхъ мною въ этомъ же книгохранилищѣ полныхъ текстовъ пьесъ. Въ видѣ приложенія присоединяю бѣглыя замѣтки о подобнаго же рода рукописныхъ матеріалахъ, какіе мнѣ встрѣтились въ книгохранилищахъ Кракова и Львова.

Языкъ программъ, за рѣдкими исключеніями, которыя мною и отмѣчены,—латинскій.

Впереди заглавія каждой пьесы ставлю библіотечный знакъ Виленской Публичной Библіотеки: буква означаетъ залу, римская цифра —шкафъ, а изъ арабскихъ цифръ верхняя—полку, нижняя—мѣсто на полкѣ.

Долгомъ считаю засвидѣтельствовать свою искреннюю признательность лицамъ оказавшимъ мнѣ содѣйствіе: проф. В. В. Новодворскому, бывшему Директору Виленской Публичной Библіотеки Ф. Н. Добрянскому, А. П. Киршевскому, Завѣдывающему отдѣленіемъ рукописей библіотеки Ягеллонской (въ Краковѣ) г. Іос. Коженевскому и его помощнику В. Гіелецкому, библіотекарю Краковской Академіи Наукъ г. Я. Чубеку, администраціи библіотеки гр. Баваровскихъ (во Львовѣ), С. М. Купичу, проф. Ив. Ив. Семенову, проф. И. Г. Турцевичу, Настоятелю Нѣжинскаго Костела о. Петру Барановскому.

---

[1]) 24 Jesuitendramen der litauischen Ordensprovinz, bearbeitet und mitgeteilt von prof. Dr. Georg Lühr in Rössel. Königsberg in Pr. 1901 (Altpreussischen Monatsschrift, B. XXXVIII).

I. Вильна.

Для освѣщенія ранней поры школьнаго театра въ Вильнѣ даетъ нѣкоторый матеріалъ рукопись № 1137 Библіотеки Оссолинскихъ (во Львовѣ); объ этой рукописи см. мой „Экскурсъ въ область театра іезуитовъ“, стр. 395.

Рукописный сборникъ Императорской Публичной Библіотеки разнояз. Q. XIV. № 10 сообщаетъ интересный матеріалъ для характеристики польско-іезуитской школьной драмы XVII вѣка (о немъ см. мой „Экскурсъ“, стр. 396 и слѣд.); въ этомъ сборникѣ имѣется 14 №№ рукописныхъ программъ и полныхъ текстовъ пьесъ, исполненныхъ учащимися въ Вильнѣ въ 1646, 1650, 1669, 1670, 1671, 1673, 1674, 1675, 1677 и 1678 годахъ (см. мой „Экскурсъ“, стр. 396—404).

Только съ слѣдующаго за симъ 1679 года, повидимому, программы спектаклей, заключающія въ себѣ содержаніе исполняемыхъ пьесъ, по актамъ и сценамъ, и предназначенныя для раздачи зрителямъ, стали въ Вильнѣ печататься,—и въ Виленской Публичной Библіотекѣ сохранилась значительная коллекція этихъ программъ, изъ года въ годъ, за время отъ 1679 по 1744 годъ; въ двухъ программахъ (см. ниже №№ 96 и 97) годъ спектакля не указанъ. Двѣ пьесы 1750 года (№№ 94 и 95) сохранились въ полныхъ печатныхъ текстахъ. Обозрѣніе этого матеріала и предлагается (№№ 1—98).

Замѣчанія, какими ограничиваютъ свои характеристики виленскаго школьно-іезуитскаго театра M Baliński (Dawna Akademia Wileńska, 165—173) и вслѣдъ за нимъ J. Bieliński (Uniwersytet Wileński, III, 606—610), слишкомъ неопредѣленны, бѣглы и истекали изъ пренебрежительнаго отношенія къ дѣятельности драматурговъ ордена Іисуса[1]); засвидѣтельствованный однако успѣхъ этихъ спектаклей у тогдашней публики долженъ побудить историка гораздо внимательнѣе отнестись къ дѣлу.

---

[1]) Балинскій, заговорилъ о „панегирикахъ и діалогахъ“, выражается такъ Niepodobno jest przytaczać wszystkich takich panegiryków, boby kart na ich wyliczenie autorowi, a cierpliwości do czytania słuchaczowi zabrakło,—takie ich jest mnóstwo na każdy wjazd do Wilna, na każde zaślubiny, urodzenie, imieniny i t. d. przedniejszych dostojników kraju, albo szczególnych dobrodziejów jezuickich kollegiów. Ale wypada choć jeden taki wzór niedorzecznosci wymienić, dla dania wyobrażenia, do jakiego stopnia jałowość mysli i nadętość wyrazeń owładnęła w owych nieszczesliwych dla Polski czasach... Дается анализъ драмы „Facies Martis et Minervae“ (срв. ниже № 74) и присовокупляется: Jeżeli czytelnik tyle będzie miał cierpliwości do przeczytania tego panegiryku w scenicznem widowisku przedstawionego, ile ja miałem w przepisaniu go, dosyc mu czasu stanie do poznania jałowości mysli i płaskości wyrażeń tego osobliwszego utworu. A jednak w swoim czasie przyklaskiwano takim konceptom... (Daw. Akad. Wilen., 166, 171—172).

Три момента въ году были временемъ регулярныхъ драматическихъ представленій, устраивавшихся Виленской Академіей: конецъ масляной недѣли (ludi antecinerales, bacchanales), пятница страстной седмицы (de passione) и окончаніе учебнаго года, когда раздавались награды учащимся (ludi postgymnastici, metagymnastici). Судя по сохранившимся программамъ, иррегулярные спектакли, драмы панегирическаго содержанія, были далеко не часты: въ 1670 году былъ поставленъ своеобразный балетъ[1]) по случаю бракосочетанія польскаго короля Михаила Корибута Вишневецкаго и принцессы Элеоноры Австрійской (см. ниже № 98); въ октябрѣ 1688 г. вступленіе на каѳедру виленскаго епископа К. Бржостовскаго было Академіей отпраздновано драмой „Торжественный въѣздъ Константина Великаго въ Константинополь, становящійся вторымъ Римомъ“ (см. ниже № 10); въ 1694 г. Академія привѣтствовала возвращеніе въ Вильну Яна Казимира Сапѣги, побѣдителя турокъ, панегирическою драмой „Зрѣлище мужества польскаго и литовскаго, явленнаго въ императорѣ Іоаннѣ Гуніади“ (см. ниже № 96).[2]) Не указано и трудно угадать по содержанію время исполненія трагикомедіи 1681 года „Противоположность нравовъ въ бѣдности и богатствѣ, представленная въ Евлогіи, византійскомъ каменщикѣ“ (см. ниже № 6).

Прочія виленскія пьесы, программы которыхъ мы описываемъ ниже, распадаются на слѣдующія группы:

А. Масляничныя драмы—см. №№:

1. Фландро-Бельгійскій десертъ, 1679 года;
8. Ольгердъ, великій князь Литовскій, 1687 г.;
9. Мирный договоръ за гостепріимнымъ столомъ, написанный кровью, запечатлѣнный смертью, 1688 г.;
11. Капуя послѣ Кампаніи (гибель К. Скиргело во время пира), 1690 г.;
14. Нечестивое благочестіе Селима, 1692 г.;
17. Игра судьбы, 1695 г.;
20. Владиславъ король Венгерскій, 1699 г.;
28. Коварный сотрапезникъ, 1709 г.;
30. Проклятая жажда золота, 1710 г.;
33. Поджигатель головъ, 1712 г.;
37. Веселье передъ скорбью о смерти брата, 1713 г.;
40. Важное, среди пира неразумно отложенное на завтра, 1714 г.;
44. Вино смѣшанное съ кровью, 1715 г.;
47. Александръ, побѣжденный за столомъ, 1716 г.;

---

[1]) Объ іезуитскихъ балетахъ см. мой „Экскурсъ въ обл. театра іезуитовъ“, стр. 76 и сл. и др. (passim).

[2]) Въ другихъ случаяхъ исполненіе панегирическихъ драмъ пріурочивалось къ концу учебнаго года и дню раздачи наградъ (31 іюля—1 августа): см. ниже №№ 43, 62, 70, 74, 77, 79, 83.

50. Мирный договоръ за кровавымъ столомъ, 1717 г.;
53. Безпокойный покой, 1718 г.;
56. Роковой вѣнецъ, 1719 г.;
58. Зарытый кладъ, 1720 г.;
60. Могила въ кубкѣ, 1721 г.;
63. Тризна при кровавой свадьбѣ 1722 г.;
66. Царскій цвѣтокъ, обагренный царской кровью, 1723 г.;
71. Киѳара, зарокотавшая скорбь, 1725 г.;
73. Роковой взглядъ на царскій кубокъ, 1726 г.;
75. Проклятая жажда власти, 1727 г.;
78. Золотая свобода юности, 1729 г.;
80. Пурпуръ римскаго сената, 1730 г.;
82. Кровавое вино, 1731 г.;
84. Благословенный голодъ среди нечестиваго пира, 1732 г.;
86. Прерванная праздничная забава, 1733 г.;
88. Пиръ, обращенный въ похороны, 1736 г.;
89. Сцена, послѣ печальнаго зрѣлища измѣненная къ лучшему, 1737 г.;
91. Гласъ вопіющаго противъ попоекъ, 1739 г.;
92. Побѣдитель и побѣжденный, 1740 г.;
93. Испытаніе у адскихъ огней, 1744 г.;
94. Невинность, спасенная благочестіемъ, 1750 г.

Къ масляничнымъ драмамъ должна быть по содержанію отнесена и пьеса, описанная ниже подъ № 16: „Валтасаръ, кощунственно осквернившій священную чашу“,— въ заглавіи время исполненія ея не указано.

Мотивы и сюжеты, обработанные въ этихъ пьесахъ, сводятся къ слѣдующимъ: Неумѣренныя развлеченія губительны (№ 1); тяжкія преступленія влекутъ за собой тяжкія кары (№ 8); наказаніе за преступленіе (№№ 17, 20, 63); злой умыселъ губитъ самого злоумышленника (№ 28); жажда золота гибельна (№ 30); послѣ веселья и радости—горе (№№ 37, 71); гибель отъ заговорщиковъ во время пира (№№ 40, 44, 50, 56, 60); дурное предзнаменованіе во время пира, скоро исполнившееся (№ 47); гибель въ связи съ пиромъ (№ 53); прославленіе святого, мученика, отказавшагося отъ нечестиваго пира и пострадавшаго (№№ 58, 84); гибель во время пира (№№ 9, 66, 75, 88); наказаніе за неповиновеніе (№ 73; играетъ роль кубокъ); наказаніе за пороки (№ 78, 93); наказаніе за легкомысліе (№ 80); танцоръ обратившійся къ благочестію (№ 86); исповѣданіе Христа среди пиршества и гибель (№ 89); явленіе демоновъ во время пира, проповѣдь и явленіе ангела, разгоняющаго демоновъ, ломающаго музыкальные инструменты (№ 91); наказаніе за гордость (№ 92); клевета доводитъ до гибели самого клеветника (№ 94).

В. Драмы страстной седмицы—см. №№:

2. Достопамятная заслуга передъ Христомъ распятымъ, 1679 года;
3. Осада, снятая любовью, 1679 г.;

4. Благоуханіе Христово изъ погребальной урны, или Одорикъ, 1680 г.;
13. Древо жизни (Мученикъ Антоній), 1691 г.;
21. Любовь—побѣдительница и жертва (Мученикъ Дазій), 1699 г.;
23. Горы золота, обращенныя въ горы благочестія, 1703 г.;
25. Власть креста послѣ пораженія идолопоклонства, 1707 г.;
26. Сарматія, увѣнчанная побѣднымъ лавромъ (Мученикъ Сармата), 1707 г.;
29. Сынъ вѣнецъ отца (Мученикъ Іаковъ) 1709 г.;
31. Благотворная тираннія отца, 1710 г.;
32. Мученикъ Панклатій, 1710 г.;
34. Блескъ киммерійскаго величія, 1712 г.;
35. Обагренный кровью родственникъ (Мученикъ Пелагій) 1712 г.;
38. Счастливый изгнанникъ внѣ наслѣдственнаго царства, 1713 г.;
41. Царство небесное цѣною крови и жизни (Св. Ѳома, Антоній и Людовикъ), 1714 г.;
42. Аттическая пчела—вѣра, собирающая росу и цвѣты крови (Мученикъ Флоринъ) 1714 г.;
45. Прыжокъ безъ движенія съ о. Родоса на небо, разрѣшившійся блаженнымъ успокоеніемъ (Мученики Земиссъ, Бенедиктъ и Францискъ), 1715 г.;
48. Тѣнь героевъ Сарматіи, труждающихся ради Бога, Церкви и Отечества (Георгій графъ Конопатскій), 1716 г.;
51. Мученикъ Меркурій, 1717 г.;
54. Зодіакъ яснѣйшаго неба Полоніи, гостепріимно встрѣтившій солнце извѣчной Мудрости, 1718 г.;
57. Малолѣтній мученикъ Майорикъ, 1719 г.;
59. Мученикъ Іоаннъ Петрей, 1720 г.;
61. Мученикъ Теофилъ, 1721 г.;
64. Мученикъ Доминикъ Катцо, 1722 г.;
67. Мученики Павелъ, Игнатій и Ксаверій, 1723 г.;
69. Мученикъ Галликанъ, 1724 г.;
72. Два малолѣтніе мученика, 1725 г.;
97. Мученикъ Христофоръ (годъ не указанъ).

Мотивы и сюжеты этихъ пьесъ: Милосердіе во имя Распятія (№ 2); добровольная смерть человѣка для спасенія другихъ (№№ 3, 21); смерть за Христа (№№ 4, 35, 42, 54, 57, 59); исторія мученика Христова, потерпѣвшаго мученіе на крестѣ (№ 13); государь отдаетъ себя въ жертву богамъ за подданныхъ (№ 23); государь обращается ко Христу и обращаетъ подданныхъ (№ 25); смерть за вѣру во Христа (№№ 26, 32, 45, 61, 64, 72); смерть сына за отца (№ 29); смерть за Христа одного, обращающая ко Христу многихъ (№ 31); изгнаніе изъ отечества за Христа (№ 38); смерть мучениковъ (№№ 41, 67, 97); примѣръ особаго почитанія страстей Христовыхъ (№ 48); мученикъ несетъ собственую отрубленную голову (№ 51).

В. Спектакли въ концѣ учебнаго года—см. №№:

5. Торжество мудрости (Пирръ, царь Эпира), 1681 года;

БИБЛІОТЕКА
ПЕДАГОГИЧЕСКАГО ИНСТИТУТА
Самар. Губ. Земства.

КНИГИ ИЗЪ СОБРАНІЯ
П. К. СИМОНИ.

7. Увѣнчанная мудрость (Северъ, императоръ римскій), 1682 г.;
12. Торжествующее просвѣщенное благочестіе (Императоръ Аркадій), 1690 г.;
15. Царская отплата учителю (Граціанъ-Августъ), 1692 г.;
18. Китай, просвѣщенный божественной мудростью (китайскій царевичъ Ванги), 1695 г.;
19. Щитъ властителей, или книга—защита мудрости отъ меча (Аксибаръ, царь Бактрійскій), 1697 г.;
22. Царство мудраго (Галіатъ, царь Лидійскій), 1700 г.;
24. Поэзія Виргилія, возвышенная до христіанской философіи, 1704 г.;
27. Лойоланскій союзъ добродѣтели и мудрости (Обращеніе въ христіанство марокскаго царевича Валтасара), 1708 г.;
36. Аппіева дорога къ высшимъ почестямъ (Вейдевутъ Литовскій), 1712 г.;
39. Багряница знаній—поэзія (Гіарнъ король Датскій), 1713 г.;
43. Загадка—стражъ короны (Китайскій царевичъ Цигной), 1714 г.;
46. Поэтъ—изгнанникъ и ораторъ—защитникъ отечества, однажды умершіе, дважды погребенные, 1715 г.;
49. Особа, удостоенная высшихъ почестей (китайскій мандаринъ Гомунанга), 1716 г.;
52. Софизмъ объ Ахиллесѣ (Лешко Бѣлый), 1717 г.;
55. Непобѣдимый Цезарь—царь Галіатъ, могущественнѣйшій врагъ враговъ науки, 1718 г.;
62. Пирръ въ Сарматскомъ Лаціумѣ (Эразмъ Ціолекъ), 1721 г.;
65. Книга Царей (китайсаій царекъ Кіензи), 1722 г.;
68. Жемчужина царской короны въ головѣ Паллады, 1723 г.;
70. Солнце во львѣ (Левъ Сапѣга), 1724 г.;
74. Ликъ Марса и Минервы (Владиміръ великій князь Кіевскій), 1726 г.;
76. Вѣнецъ свободы на голову отца—умный сынъ (поэтъ Оппіанъ), 1727 г.;
77. Родосъ при Ларахъ (ломъ графовъ Халецкихъ), 1728 г.;
79. Перунъ войны, поражающій враговъ отечества (Яковъ Незабытовскій), 1729 г.;
81. Царскій санъ изъ царской гробницы (Гіарнъ, король датскій), 1730 г.;
83. Значекъ на сердцѣ Литвы (Стефанъ Баторій), 1731 г.;
85. Вѣнецъ краснорѣчія (Венцеславъ князь Чешскій), 1732 г.;
87. Искусство свѣта и тѣни (Іоаннъ Дамаскинъ), 1733 г.;
90. Вольный шагъ связанной мудрости (царь Канасангъ), 1738 г.;
95. Война любви, или Метеллъ отцелюбивый, 1750 г.

Мотивы и сюжеты: Уваженіе къ познаніямъ (№№ 5, 22, 62); значеніе мудрости, учености, познаній, выдвигающихъ человѣка на высшую ступень (№№ 7, 15, 18, 24, 49, 55, 70, 77); торжество благочестія и мудрости надъ злодѣемъ (№ 12); книга спасаетъ отъ смерти (№ 19); прославленіе мудрости (№ 27); сила краснорѣчія (№№ 36, 85); искусство поэзіи возвышаетъ до трона (№№ 39, 81); остроуміе и находчивость возвышаютъ до трона (№ 43); прославленіе учености, книголюбія (№ 46); прилежаніе въ ученіи возвышаетъ, лѣность унижаетъ (№ 65); благочестіе и набожность возвышаетъ человѣка (№ 68); прославленіе основателей учебныхъ заведеній (№ 74); ученость воз-

вращаетъ свободу изгнаннику (№ 76); прославленіе аскета и поэта (№ 87); торжество учености (№ 90); патріотизмъ (№ 95).

Объ устройствѣ сцены школьнаго театра въ Виленской іезуитской Академіи см. въ моей статьѣ: „Поэтика М.-К. Сарбевскаго по рукописямъ музея Чарторыйскихъ въ Краковѣ, съ приложеніемъ чертежей", Нѣжинъ 1911 г. (Сборникъ Ист.-Филологическаго Общества при И.-Ф. Институтѣ кн. Безбородко, т. VIII).

---

1) З. XXV. $\frac{2}{338}$. Bellaria Flandro-Belgica pro epulis Bacchanalium in Litvaniam advecta, Vilnae, a Rhetore Academico in scenam data. Anno Domini 1679. F. 2 стр.

Argumentum. Joseramnus Liderici principis filius, non procul aula egressus fructus venales, quos mater afflicta (placuit adhibere patrem) in subsidium filiis, fame grassante ferebat, intercipit, promisso pretio brevi ex aula mittendo. Interim neglecta solutione, dum ad iocos et colloquia emptor dilabitur, mater se delusam rata, domum redit, filios prae fame extinctos reperit. Lidericus rem ad se delatam Tornaci cum senatoribus sub ignoto nomine iudicat et singulari iustitiae exemplo, filium capite truncari iubet (Buzel. in Annal. Fland. an. 955, p. 67).

Prologus. Ludovicus nepos Liderici principis seriem rei gerendae edocetur a quodam spirituali caelitus illustrato, et spem iubetur habere de successione in imperium.

Act. I, sc. 1. Fames valida tornacensium, magna clade illata, multos absumit cives.

Sc. 2. Senatus tornacensis, accepto commeatu, quem Joseramnus ex sua portione submisit, eiusdem imperium accipere decernit, neglecto maiore natu fratre.

Sc. 3. Juventus tormacensis servatori urbis suae Joseramno applaudit, etc.

Четыре акта. Послѣ 1—3 актовъ слѣдовали хоръ и интермедія (содержаніе ни хоровъ ни интермедій не указано).

2) 3. XXIV'. $\frac{2}{211}$. Memorabile de Jesu crucifixo meritum, a nobili Florentino anno Dno (sic) 1051 peractum ac a perillustri academica poesi Universitatis Vilnensis S. J. 1679 die—Martii scenice adumbratum. F. 1 стр. (украш. виньеткой).

Argumentum. Nobilis florentinus Joannes Gvalbertus, cum interfectori parentis sui ob amorem Crucifixi veniam oranti pepercisset, Christus in cruce capitis inclinatione factum probare visus est (Surius in Vita eius).

Act. I. Sc. 1. Gvalbertus redux e militia appropinquans Florentiae aliquod malum animo praesagit.

Sc. 2. Filii minores natu patrem deflent.

Sc. 3. Amici moestos de caede patris filios solantur.

Sc. 4. Gvalbertus venit in aedes paeternas a fratribus causam moeroris sciscitatur.

Sc. 5. Idem viso occiso patre lamentatur, vindictam decernit, et qui homicidam inquirant quontocyus mittit.

Chorus Naenias super defunctum agit.

Act. II. Sc. 1. Famuli quaerentes homicidam in varios incidunt.

Sc. 2. Homicida desperans conficere se intendit, sed ab Umbra occisi praepeditur.

Sc. 3. Homicidam amicus solatur ac suadet, efficitque ut mutatione vestis in alium suspicionem detorqueat.

Sc. 4. Idem amicus homicidae quarentes famulos instruit, ut innocentem pro reo comprehendant.

Sc. 5. Innocens pro reo comprehenditur.

Sc. 6. Filii vindictam reo imprecantur et nuntiatur esse captus.

Sc. 7. Innocens comprehensus adducitur et in carcerem detrudi iubetur.

Chorus Fati vim ineluctabilem exponit.

Actus III. Sc. 1. Amicus homicidae gratulatur fraudem successisse, suadetque, ut omnem suspicionem evasurus se in conspectum filiorum occisi inferat.

Sc. 2. Idem amicus homicidae innocentem in carcere vinctum accedit, a quo per astum in eadem vincula coniicitur.

Sc. 3. Fratres vinctum e carcere sisti sibi iubent.

Sc. 4. Homicida in conspectum Gvalberti se infert, a superveniente amico ex carcere educto proditur, ac veniam ob amorem Crucifixi impetrat.

Sc. 5. Gvalbertus factum suum Crucifixo offert, quod Christus gratum sibi esse capitis inclinatione testatur.

Ad m. D. O. M. G. etc.

3) З. XXIV. $\frac{2}{212}$. Obsidio soluta amore, quae olim libertatem Thebanis, Graecis confusionem attulit, nunc demum tragicum amoris spectaculum Litvaniae exhibet, agente rhetore academico feriis Dominicae Passionis, Vilnae anno Domini 1679. F. 2 стр.

Argumentum. Menecaeus Creontis Thebanorum regis filius, Graecis Thebas obsidentibus, postquam inaudivit, salvam urbem fore, si quispiam ex Cadmi posteris, irrogata sibi morte, diis caput devoveat, confestim arrepta sica, in oculis patriae et graecorum voluntariam sibi conscivit necem, et solvens vitam solvit simul obsidionem. (Cic. in Tuscul. Quaest. l. 1).

Prologus. Antigonus regis Argivorum filius, sparso Athenis sermone, quod Periander regnum thebanum ambiat, laborat invidia ad eius oppressionem; sed a Themistocle et Nestore principibus melius de bello Thebano ex auguriis senistris informatur.

Act. I. Sc. 1. Glycas magister equitum celans biduo Periandrum ducem Graecorum de morte Rufini nepotis icti sagitta a Thebanis, statuit in praesentia Thebanorum legatorum significare, ut furorem imperatoris in eos acuat.

Sc. 2. Periander dux graecorum de absentia nepotis inquirit, affingente varias causas milite.

Sc. 3. Legati Thebanorum pacem petunt a Periandro, quasvis conditiones accepturi, etc.

Всего 10 сценъ.

Chorus (содержаніе не обозначено).

Актъ II раздѣляется на 8 сценъ и заключается хоромъ (содержаніе не обозначено).

Актъ III дѣлится на 9 сценъ.

Въ заключеніе представленія—Fit apodosis ab oratore.

4) 3. XXIV. $\frac{2}{213}$. Christi bonus odor in gratissimum Crucifixo Amori thymiama e funebri urna exspirans, seu Odoricus, Aetolorum princeps, amori Christi Crucifixi immoriens. Hic quadrimus etiamnum, sub irruptionem in Aetoliae regnum ab Hispanis (Theodorico tum rerum in Hispania potiente) adornatam, Pheremundo Aetolorum regi idololatrae raptus, in Hispaniam abducitur. Ubi a Polydama quodam orthodoxae rei studiosissimo integro decennio in rebus fidei informatus, eo prona semper in aeternorum amorem indole evasit, ut ausus fuerit Polydamae, suopte zelo in eadem propendenti suadere, Pheremundi patris sui conversionem. Proinde uti condixere, clam profugiunt, nec multo post in regiam Pheremundi penetrant. Ubi dum peregrinus in patria princeps gigantibus caeteroqui inausa animis sanctioribus dolis et zelo pie temerario attentat, odio semper amoribus et favoribus principum imminente, reperit in flore aetatis fatum, tametsi non sine fructu Pheremundianae ad Christum conversionis; documento zelosis mentibus Vitem 2 esse, Fructificantem suavitatem odoris vitam, quae Botro Cypri 3, id est Crucifixo Amori impenditur (Vasconcellus in Atlante Regnorum). A perillustri, magnifica ac praenobili collegii et Academiae Vilnensis Soc. Jesu rhetoria iuventute, in Parascevico dolorum theatro scenice praesentatus. Anno Floris campi e Virgine Gleba prodeuntis 1680. F. 2 стр.

Prothasis.

Prologus, sub lugubri Canarinae aviculae schemate, seriem agendorum proponit.

Epitasis

Docet, in Orthodoxa Fide proferenda, perinde ad in Fidibus spectari nervos utriusque, non ita debere intendi, ut rumpantur.

Sc. 1. Odoricus, sinistriore fato a Polydama divulsus, animat se ad capiendum sanctiore dolo patrem idololatram. Cui rei opportunius transigendae, sub larva peregrini medici latere constituit.

Sc. 2. Emericus Pheremundi ex fratre nepos, caesi clam sui morum magistri reus, arcani fidem exigit ab ephebo suo Thrasyllo, unaque Odoricum sub larva mendicabuli stipem a se exorantem ad regem ducit, etc.

Всего epitasis имѣетъ 5 сценъ, за которыми слѣдуетъ—

Chorus Sub prodigioso picturae emblemate male patriis diis ominatur.

Catastasis

Docet, ubi rancor Amori rapuit ignes, plerumque Odiis et Diis virtute extrema sui parte in Thus non sine mysterio stirpescente adoleri.

Пять сценъ, вслѣдъ за которыми—

Chorus sub laeto musices schemate imaginem tristissimae catastrophes exhibet.

Catastrophe

Docet, credulitatem principum esse crudelem tyrannorum affectuum idololatriam.

Семь сценъ, и въ заключеніе—

Commus iterum novam, quia parricidalem tragoediam, lugubri, de incarnato Dei Filio pro hominibus emoriente, prosâ ordietur.

Ad m. D. G. etc.

5) З. XXV. $\frac{1}{21}$. Triumphus Sapientiae, in Pyrrho epirotarum rege ludis postgymnasticis adumbratus in alma Universitate Vilnensi Soc. Jesu anno Dni 1681. F. 4 стр. По-латыни и по-польски.

Argumentum. Pyrrhus epirotarum rex, sceptro et literarum amore clarissimus, Romanorum et aliarum gentium victor, nunquam rem bellicam suscepit, nisi Minervae et Apollinis auspicio. Hinc Minervae spolia hostium trophaeis appensa dicabat, Apollinem vero Musasque in annulo suo mistice caelatas impense coluit (ita Plutar. de viris illustribus; Liv. L. 13; Plin. L. 37; Petrasan. S. L. 3).

Пять актовъ. Антипрологъ, прологъ, аллегорическіе хоры и эпилогъ; послѣ 1—4 актовъ интерлюдіи (содержаніе не указано):

Antiprologus. Genii Romanorum et Epirotarum, leonibus vecti, laurum sibi praeripiunt; posterior triumphat.

Prologus. Militibus tristi lessu bella horrida et vulnera recensentibus et ad novum tela parantibus, praesagum certae victoriae vaticinium, actionis geriem continens, exponitur.

Act. I. Sc. 1. Pyrrhus in castris consulens de belli successu contra Romanos Minervam, eidem trophaeis appensa Thessalorum arma dedicat, sed aenigmaticum accipit responsum: „Vinces, non triumphabis“.

Sc. 2. Legatus Romanorum iacta in castris Epirotharum hasta, conflictum ineundum adurget.... etc.

Chorus. Sophophiletes damnata in regnis seditione, Amusum Palladi rebellem perimit, insignem poetarum Academicorum eruditionem lauro coronans.

Тотъ же Софофилетъ выступаетъ и въ другихъ хорахъ.

Epilogus. Coronidem triumphalem labori suo et Gratiis auditoris humanissimi classes academicae impronunt.

6) З. XXV. $\frac{2}{358}$. Anthiteta morum in egestate et divitiis ab Eulogio Latomo Bizantino exhibita a perillustri vero, magnifica ac praenobili iuventute oratoriae facultatis in alma Academia Vilnensi Soc. Jesu ludis tragicocomicis in scenam data anno 1681. F. 2 стр.

Argumentum. Eulogius natione graecus, patria Bizantinus, arte latomus, sancto Danieli Eremitae familiaris pium in morem sibi induxerat, ut quidquid mercedis a tenui victu ei superesset, in egenos erogaret, in ipsum quoque Danielem perquam liberalis extitit. Huic vir sanctus pauperum precibus adactus divitias a Deo impetrat: ille brevi thesaurum cum saxis eruit, ad aulam Justiniani Caesaris pergit eique bellum adversus Persas moventi militarem operam spondet, creatur tribunus. Sed divitiae et honores mutarunt in deterius illius mores. Fit superbus, avarus, oppressor pauperum, dissolutus, Dei et salutis suae immemor. Monetur a S. Daniele; sed monitorem probris et contemptu oneratum abigit. Brevi deinde cum duobus principibus imperii Hypatio et Pompeio in Caesaris necem coniurans, a Proculo tribuno proditur, honoribus et opibus exuitur, coniicitur in vincula demum capitis damnatur. Oranti sub

haec S. Danieli pro Eulogio apparet Angelus; edisserit calamitatem et paenitentiam Eulogii, iubet Caesarem ocyus adire vitamque Eulogio precari. Accurit in urbem Daniel et placato Caesare Eulogium secum in eremum ad vitam pristino virtutum exercitio excolendam abducit (Petrus de Natalibus lib. 6 cap. 123 fol. 126; Causinus in Aula Sancta; Brunner in Fastis Sacris).

Prologus spectaculi seriem compendiose exponit.

Actus I. Sc. 1. Justinianus bellum persis illaturus eventum illius a sancto Daniele Eremita sciscitatur, quem faustum fore intelligens, novum militis debetum institui iubet, supremumque belli regimen Belisario committit.

Sc. 2. Hypatius et Pompeius primi principes in imperio et exercitu Justiniani, indigne ferentes Belisarium a Caesare sibi praeferri, in utriusque necem coniurant, etc.

Chorus, intermedium (содержаніе не указано).

Пять актовъ; послѣ 1—4 акта назначены chorus, intermedium (безъ указанія содержанія).

Epilogus. Eulogius, pristino latomi habitu indutus, spectaculo finem imponit.

7) З. XXIV. $\frac{3}{627}$. Sapientia coronata in Severo imperatore Romano, a perillustri iuventute Academiae Vilnensis Soc. Jesu in scenam data ludis metagymnasticis, anno 1682 kalendis Augusti. 4^0, 4 стр.[1])

Fundamentum. Severus electus a militibus in Pannonia imperator, inter competitores Persceninum, Didium et Albinum, ob singularem suam sapientiam a senatu Romano solus in thronum evectus, ceteris huius sapientiae succumbere coactis (Dio et Herodotus in Severo. Baronius anno 195).

Пять актовъ. Прологъ innuit seriem rei. Аллегорическіе хоры. Эпилогъ (содержаніе не указано). Послѣ 1—4 актовъ интерлюдіи (содержаніе не указано).

Act. I, sc. 1. Severus e Pannonia redux, dum castris ponendis ad urbem Romam locum deligit, leonem obtruncat. Unde omen laetum accipit, fore ut adversantes imperio superet.

---

[1]) Срв. G. Lühr, 24 Iesuitendramen, № 4, стр. 12 и слѣд.

Chorus I. Fortuna Sapientiam et sequaces eius deserit atque ad partes Ambitionis transit.

Chorus II. Dum Sapientia Fortunam invitam in suas partes pertrahit, Genius Albini a caeca Ambitione pro Sapientia interimitur, quo innuitur sequentis actus series.

Chorus III. Ambitio commendatura caecae Fortunae Genium Didii, oculos ei ligat; cui Fortuna loco diadematis calvariam imponit, hanc deinde oculis apertis in Sapientiae speculo advertitur Genius capiti suo impositam.

Chorus IV. Ambitio Genio Perscenini oculos ligat, cui Fortuna scyphum cum operculo mortem referente tradit. Tandem ipsi Fortunae Sapientia oculos aperit, unde haec sequacibus Sapientiae Geniis praemia condigna distribuit.

8) З. XXV. $\frac{1}{22}$. Olgerdus magnus Litvaniae dux, scythico Marti sangninem propinans, a perillustri ac praenobili oratoria facultate Academiae Vilnensis Soc. Jesu in theatrum productus diebus antecineralibus, anno 1687. F. 3 стр.

Fundamentum. Eo tempore quo Demetrius Semeczka Moschoviae dux supremum Scytharum per Asiam et Europam imperatorem tanta clade affecerat, ut tredecim leucas caesorum cadaveribus impleverit, Olgerdus quoque dux Litvaniae insigni victoria profligatos tartaros e Russia et Podolia (quam duce Bateio occupaverant) eiecit, in pugna tribus eorum regulis Kathubach-Sołtan, Kaczybey-Gierey et Dimeyter-Sołtan, qui exercitui trifariam diviso praeerant (Histor. Litv. p. I lib. 8).

Пять актовъ. Аллегорическій прологъ. Послѣ 1—4 актовъ хоры и интермедіи (содержаніе ни тѣхъ ни другихъ не указано). Въ заключеніе—comus.

Prologus. Genii provinciarum Litvanicarum victoriis Olgerdianis applaudentes a Furoribus Scythicis opprimuntur; verum Fortunâ Moscovitica fulmen et Fortitudine Olgerdiana gladium offerente, eosdem Genios opprimunt. Genius Litvanicus triumphat.

Act. I, sc. 1. Olgerdo ex Prussia cum victoria reduci ostentum dirum in nubibus apparet, moxque affertur nuncius, Tartaros duce Bateio universam prope Russiam et Podoliam occupasse.

BIBLIOTEKA

Sc. 2. Russia et Podolia, ut celerius ab Olgerdo opem obtineat, Fortunam Moschoviticam Fortitudini Olgerdianae offert.

Sc. 3. Fortuna Moschovitica, Fortitudinem Olgerdianam contra Scythas animatura, exponit stragem imperatori scythico Mamai Temnik dicto, per Demetrium Semeczka Moschviae ducem illatam.

Sc. 4. Olgerdus contra scythas moturus visis inter nubes militaribus signis et duodecim provinciarum stemmatibus, omen victoriae et praesagium accipit se fore duodecim filiorum patrem, etc.

Comus docet atrocia scelera atrociter vindicari.

9) 3. XXIV. $\frac{4}{234}$. Pacis Foedera, hospitali super mensa ducali sanguine Volstinici magni ducis Litvaniae olim conscripta et morte consignata a Leone Vlodimiriae principe, modo vero sub fortunatis auspiciis perillustris ac magnifici domini Fortunati Zamoyski, venatoris terrae Łomzensis, ludis antecineralibus in scenam data a perillustri oratoria facultate Acad. Vilnen. S. J. anno Dni 1688 mense Febru. 4°, 12 стр.

Посвященіе. Turres in Ioanne Zamoyski ex abbate et suffraganeo Plocensi, Archiepiscopo Leopoliensi, circumtulit easdem hodieque circumfert patrii vestri herois socius.... etc.

Fundamentum tragoediae. Leo prinseps Vlodimiriae non satis validus ad vim Volstinici Magni Litvaniae ducis, Russiae inter intestina odia conflagranti bellum inferentis, totique Voliniae imminentis, opera Basilii patrui sui Haliciae et Svarmiri Jatuiesiae principum, Volstinico amicissimorum, pertraxit illum cum pauco comitatu Vlodimiriam ad pacis conventa. Ibi ficta humanitate cum Romano fratre suo magnum ducem suscepit et in convivio, quod Maricoltus senatus russi primas dederat, occidit, patruis, sceleris atrocitatem, ius hospitii violatum, fidem suam proditam, indignantibus et accusantibus (Cromerus lib. 9; Strycovius lib. 8 cap. 6; Hist. Litu. parte 1 lib. 4; factum anno Dni 1267).

Пять актовъ. Антипрологъ, прологъ, хоры (послѣ 1—4 актовъ), послѣ хоровъ интерлюдіи (содержаніе не указано), эпилогъ.

Antiprologus. Annuente Fortunato Zamosciano Marte gentilitia porta in pacis adytum adoptatur, ut sub ejus protectrice umbra faedera pacis, morte sancita, tutius lateant.

Prologus. Excitati a Fortunato Zamosciano Marte Genii Litvaniae et Russiae, dum ad aram pacis, in porta Zamosciana erectam, foedus sanciendo, pro more patrio, arma in sanguine ex cordium venis mutuo affuso tingunt; Litvania in suis armis verba haec: „Foedera mortis exarata invenit", mortem pro foedere a Russis principi suo praesagit.

Chorus 1. Personatae Amicitiae protasis.

Chorus 2. Personatae Amicitiae epitasis.

Chorus 3. Personatae Amicitiae catastasis.

Chorus 4. Personatae Amicitiae catastrophe.

Epilogus Zamosciano Marti applaudit, quod non fraude, sed innata virtute et sinceritate semper pacem patriae paret; Fortunae foedus perpetuum cum perillustri magnifico domino Fortunato apprecatur.

10) 3. I. $\frac{2}{87}$. Constantinus Magnus imperator Romanorum Constantinopolim triumphali ingressu suo alteram Romam renuncians. In auspicatissimo ad cathedram Vilnensem ingressu D. Constantini Casimiri Brzostowski Dei et Apostolicae Sedis gratia Episcopi Vilnensis, scenice repraesentatus a perillustri praenobilique iuventute Academiae Vilnensis Soc. Jesu. Anno Domini 1688, mense Octobri. F. 6 стр.

Argumentum. Constantinus Magnus Constatinopolim a se exornatam aedificiis, colossis, immunitatibus, triumphans ingreditur, titulo-que Novae Romae auget. Baron. in Annal. 330.

Antiprologus. Vilna ad nuncium a Fama acceptum de ingressu illmi Episcopi saltat alludentibus sibi Faunis inter montes, quam hilaritatem ut in multos annos stabilem conservet, Aeternitas et Tempus Brzostovianum Stapedem affigunt maeniis urbis.

Prologus. Genio Constantini Magni insignia Novae Romae ferente ad exornandam Constantinopolim, Livor obiicit fasces Consulares Veteris Romae, quos ille in ornamentum suae civitatis assumit, eluso Livore.

Actus I, scena 1. Symmachus consul veteris Romae cum Caidano Apuliae et Clearcho Siciliae praetoribus indigne ferens, quod Constantinus veteri Roma posthabita alteram sibi moliretur eamque ceu sedem imperii ingredi pararet, inducunt Magos, ut imperatori naviganti Constantinopolim mare reddant infestum, quo tota classis cum Caesare sorbeatur. Ad hoc ex voto conficiendum, aureum de statua Constantinum

equitantem referente auferri petunt stapedem, veluti eum, quo tota felicitas imperatoria stabiliretur.

Sc. 2. Magi territi inscriptione ab ore Constantini prodeunte, non audent stapedem detrahere ex columna. Interim ipse pes statuae ultro ipsis obiicit stapedem, etc.

Пьеса раздѣлена на 3 акта. Послѣ перваго и второго актовъ должны быть исполнены интерлюдіи (содержаніе ихъ не указано) и хоры аллегорическаго характера (послѣ I акта: Impietas Hortum Ecclesiae, fructiferis consitum plantis, dum tentat improbitatis semine conserere, a Genio Illmi Praesulis Vilnensis fugatur, etc.). Послѣ 3-го акта—

Epilogus. Genius Illusrissimi Praesulis triumphaliter ingreditur, praesuleam tiaram manu gerens, etc.

11) E. XXIV $\frac{1}{182}$. Capua post Campaniam in crapula absorptis cum tabe liquidis, siceram et geminam literam involventibus, olim Litvano Annibali Casimiro Skirgeloni, Kijoviensium ac Trocensium duci, post felices cum barbaris et feris conflictus ad luctuosum luxum innovata, nunc demum antecineralibus feriis... in theatrali Umbria reproducta a Tulliana palaestra Universitatis Vilnensis Soc. Jesu, anno 1690, V Kalend. Martias. F. 4 стран.

Argumentum. ...Casimirus Skirgelo novus Annibal Roxolanos pro Romanis nactus aemulos, dum subactis circum ditionibus victisque novissime Circassis, genio tantisper indulget, ac in venandi oblectamenta effusior, per otium sectatur feras, ferociorem inter homines offendit Circen, malevolorum scilicet invidiam, quae Principem dapsili honoratum caena poculisque hilarius certantem, intermisto ferali cratere, mactavit veneficiis (Alex. Gvagninus in descript. Litv.; P. Albertus Kojałowicz Histor. Litv. parte 2, lib. 2).

Въ трехъ актахъ.

Act. I, sc. 1. Voydilo et Sermundus centuriones captivos Skirgelonis cum victoria de Circassis venientis, Kijoviam deducentes, orta dissensione de praecedentia et ordine ingrediendi, duellum sibi indicunt, etc.

Аллегорическій прологъ: Victori Skirgelonis Genio Dolus pro panegyri librum Caligulae pugione notatum in applausum offert, etc.

Такого же характера хоры-балеты послѣ 1 и 2 актовъ (Ambitio et Dolus Genio Dolomiri, honorum fame laboranti, mensam Fortunae instruunt, etc).

Того же стила эпилогъ (Flagrans Skirgelonis Umbra, mensae convivalis dissipans apparatum, ad extremum Mitram etiam Ducalem humo allidens, luctu terminari luxum renuntiat, etc.)

Послѣ пролога и передъ хорами исполнялось interlocutio (содержаніе не указано).

12) З. XXIV. $\frac{2}{454}$. Pietas literata de ambitione, fraude, rebellione triumphans in Arcadio Orientis imperatore a perillustri magnifica iuventute Academiae Vilnensis S. J. ludis metagymnasticis Orbi Litvano ad spectaculum proposita anno 1690. F. 4 стр.

Argumentum. Arcadius pietate ac sapientia notus posteritati princeps, vigesino aetatis anno imperium Orientis occupavit, cui ob immaturam aetatem adscitus imperii custos Ruffinus, humili sorte in Aquitania natus, apud Theodosium primae admissionis aulicus et praetorii praefectus; hic tutelae specie principem et imperio et vita exuere moliebatur, reipublicaeque damnis potentiam suam firmaturus, Alaricum Gothorum regem in Graeciam advocat, Stiliconem ab occidente contra Alaricum moventem impetratis ab Arcadio literis ex itinere occidentem repetere cogit. Sic dum rerum suarum succesu elatus imperatorem se credit, aulam regio apparatu disponit, aurea numismata facie sua insignita procudere imperat; profectus ad lustrandum exercitum cum principe, dum se a militibus imperatorem proclamari opinatur, repente circumvenitur et in partes secatur; manus ut videretur etiam mortua captare aurum loco nervorum funiculis movebantur articuli, quorum remissione attractioneque iam claudi iam aperiri conspecta, stipem mendicabat (Baronius ad annum 394; Claudianus lib. 1 et 2 in Ruffinum).

Antiprologus. Dum Oriens solium Romano-Orientale a Ruffino specie tutelae fere eversum seque cladibus populi Orientalis pressum lamentatur, plorantibus variis Orientis statibus supra caedes suorum, Manes caesorum Graecorum tyrannidem et interitum Ruffini varie proponunt.

Prologus. Genius Ruffini per clades et funera solium Orientale ascendens a Fortuna deturbatur, furit, dolisque contra Arcadium acturus recedit. Genius Arcadii a Fortuna excitatur et de periculo admonetur, pro cuius salute salutem suam et gladios devovent Orientales.

Act. I, sc. 1. Ruffinus ex finibus Orientis, post inita adversus Arcadium cum Gothis faedera acceptisque ab Alarico pluribus dono captivis stipatus, quasi peracto bello Constantinopolim triumphans ingreditur et ab Arcadio victor salutatur...

Chorus. Ambitio Orientem captivat. Cusa a Cyclopibus arma per theatrum spargit; Genio Ruffini cor ereptum contra Arcadium accendit etc.

Четыре акта. Аллегорическіе хоры. Послѣ 1—3 актовъ интерлюдіи (содержаніе не указано).

Epilogus. Apollo eruditissimi Arcadii trophaeis anni scholastici exitum humanissimo auditori denuntiat; tum coronaturus excitata literario labore ingenia e porrecto a Pallade volumine ad altiora in studiis subsellia praelegit promovendos.

13) 3. XXIV. $\frac{2}{215}$. Arbor Vitae seu Crux meliorem vitam Antonio Japoni donans, lugubri Passionis Dominicae hebdomadâ a perillustri et praenobili iuventute Academiae Vilnensis Soc. Jesu in scenam data, anno 1691, 7 Aprilis. F. 2 стр.

Argumentum. Antonius (antea Levunanga) puer annorum 15, Nangasachi in Japonia a parente ad patrum Soc. Jesu domum, ut fieret christianus, profugus, atque a Taycosama tyranno captus, prius sinistrae auris particula abscissa, deinde cruci affixus, nobili pro Christo fato ad meliorem vitam transiit (ex Hist. Japo.).

Аллегорическій прологъ; три части, подраздѣляющіяся на inductiones; аллегорическіе хоры-балеты послѣ 1-й и 2-й части; эпилогъ (содержаніе не обозначено).

Prologus. Idololatria cymba Parcarum cruces et catastas per Cocytum in carnificinam christianorum in Japoniam, accinentibus Tyrannide et Impietate, vehit.

Pars I inductio 1. Sawunanga aulae regiae praefectus, solicitus de fuga Antonii filii, ante biennium domo clam elapsi, anceps de illo videndo responsum accipit ab haruspicibus Japoniae.

Chorus. Genius Antonii, thesauros amoris Dei excutiens, crucem cum inscriptione „Hac caelum emitur“ reperiens, ceu magnis onustus divitiis laetus abit.

14) З. XXIV. $\frac{3}{621}$. Impia Selymi pietas, diebus antecineralibus in scenam data a perillustri et praenobili iuventute oratoria Academiae Vilnensis Soc. Jesu, anno Domini 1692, 16 Februarii. 4º, 4 стр.

Argumentum. Selymus Baiasetis turcarum imperatoris filius, ex custodia elapsus (mos enim erat apud turcas, ut principum filii vivente patre in certo loco vel oppido, tanquam in honesto carcere asservarentur ob machinationis metum; nec egredi licebat, nisi consensu patris) collecto exercitu tendebat Constantinopolim. Miranti et per legatos expostulanti patri respondit, non pravitate, sed pietate et religione id motum facere. Mahometis si quidem lex est, ut 3-tio aut 4-to anno parentes filii invisant; proinde huic se legi parere et parentis optimi manum exosculari velle. Admissus in urbem sub specie pietatis, ope fultus ianisarorum, quos artibus clandestinis in partes suas traxerat, patrem solio detrudit eundemque, fratribus Achmete et Corcute primo strangulari iussis, veneno enecat (Auth. Lipsius).

Пять актовъ. Аллегорическіе прологъ (въ трехъ частяхъ), хоры, эпилогъ. Послѣ 1—4 актовъ интерлюдіи (содержаніе не указано).

Prologus. Pars I. Livor et Furor torrentem voluptatis inficit veneno.

Pars II. Genii Baiasetis, Achmetis et Corcutis ad torrentem voluptatis, accinente Gloria et Fama, nec non Parcis aurea fila ducentibus, plaudunt.

Pars III. Hausto de torrente voluptatis liquore Genius Baiasetis moritur; Achmetis et Corcutis Genii, aureo stamine a Parcis praesecati concidunt, mutato repente hilari tubarum sono in feralem.

Actus I, sc. 1. Ibraimus Bassa astu Agae janisarorum nuper ab aulae negotiis amotus, vindictam spirans, Furias evocat, quae ei rabiem inspirant et futuri fati praemonent. Ille tamen obstinatus premente ira, dolis in Agam et totam Baiasetis domum agere constituit.

Sc. 2. Muftius, qui ab imperatore Mecham ad exsolvenda pia vota missus fuerat, redux malum omen adfert, nempe feralem diem aulae caesareae imminere, etc.

Chorus (послѣ I акта). Pietas Baiasetis ad Mahometis tumbam donaria offerens, dum palmas et laureas intercedente Mahometismo a Turcia petit, repente excrescente cupresso terretur.

Chorus (послѣ II акта). Innocentia in horto voluptatis immoritur, insultante Dolo.

Chorus (послѣ III акта). Genius Baiasetis, audito classico, a Timore et Anxietate consternatur. Prodit Furor armatus, larvaque Pietatis tectus, Timorem et Anxietatem, nequidquam de futuris praemonentem, fugat, arma sua pedibus Genii substernit.

Chorus (послѣ IV акта). Plaudentem Turciam Fatum pulla obducit, accinentibus triste Naeniis.

Epilogus. Manes Ferorem et Livorem ac Dolum inter lugubres concentus calcant.

15) З. XXIV. $\frac{3}{629}$. Minerval Regium, sive Gratianus Augustus, inter gratas mentes augustissimus, praeceptorem suum Ausonium consulari dignitate ornans, a perillustri, magnifica, praenobili, generosa inventute Academiae Vilnensis Soc. Jesu ludis postgymnasticis in scenam exhibitus, anno 1692. 4⁰, 4 стр.[1]).

Argumentum. Ausonius Burdegalensis, tam orator clarus, quam poeta, in discipulo principe felicior Seneca, erudivit quippe Gratianum, terrarum coelique amorem; a quo factus de rhetore consul, vidit fasces et purpuram, ambitionis ultimum votum, scholastico pulvere decessisse. (Bussieres in Floscul. hist. areola 12, et Baronius annal. tom. 4 ad. ann. Domini 379. Caetera poesis pro suo iure addidit).

Пять актовъ. Аллегорическій антипрологъ, прологъ, хоры (послѣ 1—3 актовъ). Эпилогъ (содержаніе не обозначено). Послѣ хоровъ интерлюдіи (содержаніе не указано).

Antiprologus. Mars, Sapientia, Fortuna pro se quisque ius nominandi consulem vendicant sibi. Litem decidere placet sybillinis oraculis; dumque hoc fatum: „si fortuna volet, fies de rhetore consul“ iterum atque tertio prodiisset, Mars male contentus tumultuarie rumpit concilium.

---

[1]) Срв. G. Lühr, Op. cit., № 5, стр. 14 и слѣд.

Prologus. Genius Gratiani Genium Ausonii insignibus consularibus, nequidquam Geniis Militaribus impiedientibus, ornat. Gratiae terrae applaudunt meritis Ausonii et Gratiani gratitudini, seriemque futuri actus in cantu praeconcipiunt.

Act. I, sc. 1. Gratianus victor Hunnorum Vandalorumque commilitones pro re strenue gesta collaudat, spolia captivosque dividit; qui grati suo imperatori ex hostilibus propriisque armis trophaea erigunt, etc.

Chorus (I) Sapientia et Fortuna Genium Ausonii, consularibus ornatum, in solio locant, Famae promulgandum mandant; Mars militaris musicae strepitu et armorum fragoribus cum suis Geniis obturdit. Famae clangorem.

Chorus (II). Genium Augsonii Calumnia et Ingratitudo catenis onerant, et Justitiae vultu personata Malignitas necem intentat; pro Ausonio clypeum Innocentia et recta Coscientia obtendit.

Chorus (III). Genius Gratiani fulciendo imperio sapientiae columnam ponit; indignatur et odiosam molem demoliri nituntur Genii militares; sed Genius erigit aliam bellicae virtuti; plaudentibus Geniis inscribit Aeternitas: „Non plus ultra“.

16) З. XXIV. $\frac{1}{49}$. Balthasar extra Babylonem in Vandalia Marchio Durlacensis in sacrilega Deo dicati calicis profanatione redivivus, pari exitio, dispari exitu, manu Divina e vita proscriptus atque ab illustrissima etc. iuventute Academiae ac Universitatis Vilnensis Soc. Jesu ad spectaculum in umbra theatrali repreductus anno 1695. F. 4 стр.

Argumentum. Marchio Durlacensis redux e Polonia in Vandaliam, lautissimas extruens vandalis dapes, eas raptis e catholicorum sanctuario sacris coronari iubet calicibus, ac sacrilego ore in salutem fratris unum explet; sed... sentit dexteram Altissimi proscribentis e vita per submissum ad suffocationem sui spectrum visibile, quod laetam convivantium scenam mutavit in catastrophen (P. Kwiatkiewicz in auctar. Annal. Eccl. fol. 927).

Пьеса дѣлится на три акта; вначалѣ—прологъ, въ концѣ—эпилогъ; 1-й и 2-й акты заканчиваются хорами; послѣ пролога и каждаго изъ первыхъ двухъ актовъ исполнялись интерлюдіи (содержаніе ихъ

не обозначено). Прологъ, хоры и эпилогъ имѣли характеръ аллегорическихъ сценъ или балетовъ.

(Chorus 2-dus: Dolus Geniis Marchionis et Martiani technas struens venenatas in calicem exprimit herbas, Invidia gladios exacuens, Perilli ac Busiridis fata minatur. Verum ab Innocentia stipata Themidis candore incolumes salvantur; dum vero heterodoxa suadente Audacia, Genius Marchionis Sacrum calicem explere conatur, a monstruoso exanimatur spectro).

17) З. XXV. $\frac{2}{359}$. Lusus fortunae genialis inter tragicas honoris regii, livoris et doli ruinus in Xunchi Chinarum Rege Lamaque eiusdem regni profligatissimo tyranno a regno Chinensi spectatus, a perillustri ac magnifica iuventute eloquentiae Academicae Vilnensis S. J. in spectaculum antecinerale propositus anno Domini 1695. F. 2 стр.

Argumentum. Xunchi Chinarum imperator, suorum popularium, sed praecipue Lamae cuiusdam crapulae vitio infamissimi latronis, fraudibus circumventus, violentas sibi manus intulit; tyrannus solium ascendens repente facie in simium versa, omnes primo consternat, tum misere in solio confoditur et occiditur, (Ex historica relatione de ortu et progressu fidei orthoxae in regno Chinensi).

Prologus per Genios primarium in hoc actu personarum seriem rei muta repraesentatione proponit.

Act. I, sc. 1. Xunchi rex Lamam occultorum latrociniorum et gliscentis in regum seditionis primipilum, regio edicto in tribunali mandarinorum regno et patria proscribit. Camhi et Mafa lamanarum partium mandarinis in aegre ferentibus, et contra regem pro Lama conspirantibus, etc.

Chorus. Genium Lamae, Fortuna et Genio Xunchi urgente, regno Sinarum excedentem, Livor et Dolus detinent; exhibitisque variis principibus, per se regno et vita spoliatis, suam potentiam Lamae contra regem addicunt.

Три акта. Послѣ 1-го и 2-го актовъ аллегорическіе хоры, а потомъ—интермедіи (содержаніе не указано).

Epilogus. Cyclopes a Fortuna et Themide excitati, Dolum et Livorem monti cuidam, ignes infernales eiicienti, manibus pedibusque alligant.

18) З. XXIV. $\frac{2}{453}$. China humanarum scientiarum occasione, Divinae Sapientiae cognitione illustrata in Vanhi supremi Sinarum monarchae filio, a perillustri ac magnifica iuventute almae Academiae Vilnensis S. J. ludis metagymnasticis in scenam data anno 1695 kalendis Augusti. F. 2 стр.

Argumentum. Vanhi seu Vumlide summi Chinarum monarchae Vumlie filius, humanarum scientiarum praesertim matheseos amantissimus, eiusdem aliarumque scientiarum occasione ad cognitionem Divinae Sapientiae promotus veri Dei cognitione opera P. Cofleri S. Jesu imbuitur. Anno Dni 1655 (P. Athanasius Kircherus in China illustrata).

Antiprologus. Sapientia Divina facto inter scientias delectu, Astrologiam, Horographiam, Ethicam et Philosophiam naturalem deligit, cum quibus Dolum, Livorem, Ambitionem et Gentilismum portas regni Sinici obsidentes profligat.

Prologus. Astrologia Sapientiam Chinas ingressuram pala astrifera induit, apertaque porta eam in Chinas introducit, Sapientia Divina rei seriem innuente.

Act. I sc. 1. Nangi et Hinan alter Tartaricae, alter Chinensis cohortis praefecti de praecedentia suorum signorum contendentes, permutatis gladiis duellum auspicati, ex iisdem agnoscunt se esse fratres. Sed a Fakaia militiae duce, ob violatam publicam securitatem et laetitiam incarcerantur...

Chorus. Ex occasione principis mathematicae studentis geometria docet principes, quomodo regna ultro terrarum orbem sint proferenda, illaque regna esse vastissima, quae triangulo terminantur.

Пять актовъ. Аллегорическіе хоры и эпилогъ. Послѣ 1—4 актовъ интерлюдіи (содержаніе не указано).

19. 3. XXIV. $\frac{3}{603}$. Clypeus principum, sive Sapientia in coronato Bactrianorum capite paginis a ferro protecta a perillustri iuventute Academiae Vilnensis Soc. Jesu ludis metagymnasticis in scenam data, anno Domini 1697 kalendis Augusti. 4^0, 4 стр. [1]).

Argumentum. Axibares Bactrianorum rex, pacati et quantum per barbariem gentis licuit literis exculti ingenii, Arisbanis filii ad populi ferociam compositi moderationemque patris minus sceptro habilem censentis, odia in se et machinationes convertit. Hic patrem saepius tacitis dolis irrito conatu adortus, ad extremum cum coniurato Oraxe praefecto militum, palam hostis, in conclavé irrumpens, gladium in caput strinxit; verum rex obiecto pro clypeo libro, quem tum manu versaverat, ictum evitavit, moxque oppugnatae in se literatae lenitatis acrior ultor, filii ferociam plexurus feris, ad leones damnavit (Pipinius in Asia, citatur a Monstero in orbis descriptione).

Четыре акта. Прологъ, хоры, интерлюдіи, эпилогъ (содержаніе ихъ не указано).

20) 3. XXIV. $\frac{3}{600}$. Vladislaus rex Ungariae, fraterni sanguinis sitiens, proprio cruore inter mensas et pocula potus, a perillustri, magnifica ac praenobili rhetorica iuventute Academiae Vilnensis Soc. Jesu ludis antecineralibus in scenam datus anno 1699 die 28 Februarii. 4^0, 4 стр.

Fundamentum tragoediae. Vladislaus rex Ungariae, propensione animorum in fratrem suum Andream multorum ex proceribus subveritus, ne sceptrum fraude aliqua perveniret ad fratrem, eundem ob

[1]) Срв. G. Lühr, op. cit. № 8, стр. 21 и слѣд. Программа другой виленской драмы 1697 года Dionysius Syracusanus Princeps... ludis antecineralibus in scenam datus die 16 Februarii сохранилась въ библіотекѣ Лицея въ Браунсбергѣ: см. G. Lühr, op. cit., № 7, стр. 19 и слѣд. Программа Виленской драмы 1696 г. Exilium Sapientis, Sapientia sublevatum, in Dionysio Siciliae tyranno... ludis metagymnasticis in scenam datum, сохранилась въ той же библіотекѣ (см. G. Lühr, ib., № 6, стр. 16 и слѣд.).

metum necis, hac de causa, a se intentatae, in Poloniam profugum et apud Praemyslaum principem humaniter hospitatum, per submissos latrones e vita sustulerat, nec longe post ipse a Cumanis sibi amicissimis interiit (P. Joan. Kwiatk. in annal. Eccles. ad annum 1290).

Пять актовъ. Прологъ, аллегорическіе хоры. Послѣ 1—4 актовъ интерлюдіи (содержаніе не указано).

Prologus. Polonos nobiles ephebos suasu quorundam Ungarorum, qui in Poloniam ad Andream principem interficiendum venerant, ad aulam Vladislai tendentes, consultus Astrologus dehortatur a proposito, ex astris praedicens, brevi atrox fatum Vladislao futurum.

Act. I, sc. 1. Vladislaus de suo in regno successu laetus proceribusque privilegia dignitatum largiens, a superveniente Astrologo, semotis arbitris, ex observatione certae constellationis astrorum cavere ab amicis monetur.

Sc. 2. Vladislaus monitum id Astrologi de amicis Andreae fratris interpretatus, quinam illi sint, simulate expiscari statuit, etc.

Chorus. Provinciae Ungariae deplorant mortem Andreae principis, per dolum necati.

Chorus (послѣ II акта). Veritas et Experientia exemplo Macrini et Falini docent in aulis frequenter parci nocentibus innocentes opprimi.

Chorus (послѣ III акта). Buricolae familiari colloquio suam sortem aulicorum sorti praeferunt.

Chorus (послѣ IV акта). Genius Vladislai regis, inter curas de promovendis rebus suis sopitus, ab Ambitione coronatur, a Vindicta corona spoliatur et interficitur.

21) 3. XXIV. $\frac{4}{266}$. Amor victor et victima, in Dasio adolescente pro Christo caeso, lugubri scena repraesentatus et inter sacras Dominicae Passionis ferias victori et victimae Amori in Cruce Christo a perillustri, magnifica ac praenobili rhetorica iuventute Academiae Vilnensis Soc. Jesu dedicatus, anno Domini 1699, die 11 Aprilis. 4⁰, 4 стр.[1])

Argumentum. Sanctus Dasius, cum videret, quod Dorosthorenses iuvenem nobilissimum ac 30 dierum deliciis saginatum quotannis Saturno

[1]) Срв. Lühr, Op, cit., № 9, стр. 24 и сл.

sacrificarent, ut unum ex iis liberaret, ipse, capite caeso, victima Deo factus est (Pater Nadasi in Anno caelesti 20 Novembris. Fasti Mariani ibidem. Joannes Baptista Masculus in Encomiis caelitum, ibidem).

Пьеса состоитъ изъ трехъ частей (partes), раздѣленныхъ на inductiones. Аллегорическіе прологъ и хоры (послѣ 1-й и 2-й части).

Prologus. Genius Mundi incidens in campum repletum crucibus, illas evellit; Amor Divinus superveniens easdem plantat, sanguine martyrum rigat, dicens omnia esse crucibus plena, sequuturae rei seriem breviter indicat.

Pars I, ind. 1. Casciga princeps Dorosthorensium, dato edicto contra christianos, pompam sacrificii Saturno accelerari iubet. Plotinum occultum christianum, supremum aulae suae ministrum creat: Dasium filium eius, in religione catholica a teneris educatum, primum inter ephebos suos declarat, etc.

Chorus. *Amor Victor.* Genius Mundi dupplicem Genio Dasii ostendit viam—unam floribus, alteram spinis crucibusque septam: priorem ineundam, posteriorem fugiendam suadet. Cui dum iam iam assentitur Genius Dasii, a superveniente Divino Amore monitus, priore relicta, posteriorem illaeso aggreditur pede.

Chorus. *Amor victima.* Amor Divinus Genium Dasii, vinculis Amoris Mundani alligatum, flamma cordis exustis funibus solvit, laetusque a Genio Mundi iniectas excipit catenas.

22) З. XXIV. $\frac{2}{25}$. Regnum Sapientis in Haliato Lydorum rege eruditos evehente, actu metagymnastico repraesentatum a perillustri ac magnifica iuventute in alma Academia Vilnensi Soc. Jesu, anno Domini 1700, Kalendis Augusti. По-латыни и по-польски. F. 4 стр.

Argumentum. Haliatus rex Lydorum, Triphonio philosopho primos in regno honores destinans, a Metopontino literarum hoste, cum illiteratis coniurato, e solio detruditur ad carcerem; verum a Parmenisco, cui ob eximiam eruditionem ducalem contulerat clavam, regiae restitutus dignitati, eundem Parmeniscum proregis titulo, Triphonium philosophum clava ducali donat; quos Metopontinus partim carceri, partim exilio addixerat, libertati et dignitatibus restituit. (Athenaeus l. 14, cap. 2).

Пять актовъ. Аллегорическіе прологъ, хоры, эпилогъ. Послѣ хоровъ 1—4 актовъ интерлюдіи (содержаніе не указано).

Prologus. Geniis Galiati et Metopontini de corona certantibus, Sapientia pro Haliato litem decernit, applaudentibus Geniis Lydiae regum, qui olim eruditione floruerunt.

Act. I, sc. 1. Haliatus veterum literatorum contemplatus praemia, dum Triphonio philosopho primos in regno suo honores decernit, duae statuae subito ruentes, animos adstantium ac Haliati in varia distrahunt omina, intentique executionem retardant.

Sc. 2. Metopontinus literarum hostis, prima in regno dignitate Triphonio promissa offensus, contra regem et philosophum conspirat cum Saladino...

Chorus. Genio Haliati Ambitio coronam detrahit, in eius locum Sapientia lauream reponit, literatorum regum exemplis docens auro praestare laurum.

Epilogus. Sapientia monstratis eruditorum honoribus academicis classibus sua decernit praemia.

23) З. XXV. $\frac{2}{245}$. Montes aurei pretiosa magni Chim-Tam Sinensium imperatoris charitate in montes pietatis conversi inter pias Christi Patientis ferias posteritati in admirationem propositi a perillustri ac magnifica iuventute poetica almae Academiae et Universitatis Vilnensis anno 1703[1]) die—Martii. F. 2 стр.

Пасхальная драма.

Argumentum. Sub annum ante Christi mortem 1766 magnus Sinensium imperator Chim-Tam, sive Tangus, populante totum late imperium gravissima 7 annis fame, cum repertas in montibus Heng aurifodinas publico usui liberaliter concessisset, victo rebelli Lopeo, nudis pedibus, omnium sorte in se recepta, supremo caelorum imperatori in piacularem victimam pro populo se devovit. (P. Philippus Couplet S. J. in Tabula Chronologica Monarhiae Chinicae).

Prologus muta personarum actione rei seriem proponit.

Три части (partes), раздѣленныя на inductiones. Послѣ 1-й и 2-й частей аллегорическіе хоры.

---

[1]) Программа виленской драмы 1702 г., объ Альфонсѣ королѣ Португальскомъ, исполненной въ страстную пятницу 14 апрѣля, сохранилась въ библіотекѣ Браунсбергскаго лицея (см. G. Lühr, op. cit., № 10, стр. 26 и слѣд.).

Pars I, ind. 1. Tangus imperator tristem imperii statum, publica fame pressi, deplorat; ac se vel imperio exuere, vel certe in victimam caelo placando offerre decernit, etc.

Chorus. Charitas de montibus pietatis riguo depluit auro.

24) Ж. XXVIII. $\frac{1}{16}$. Poesis Virgiliana ad philosophiam christianam promota, in Secundiano, Marcellino, Veriano, ab orthodoxa Virgilii lectione ad Martyrii usque lauream provectis atque ad lucem illustrissimae Tyszkieviciae Cynthiae, propriam Apollini Cynthio, scilicet academico poetae perillustri magnifico domino Georgio Tyszkiewicz tivuno Vilnensi, ludis matagymnasticis repraesentata, a perillustri madnifica iuventute Academiae Vilnensis Soc. Jesu, anno 1704. F. 8 стр. [1])

На оборотѣ заглавнаго листа—гербъ Тышкевичей и надпись къ нему.

Посвященіе: Solem in Luna, quem Illustrissimo Honorum Zodiaco Tyszkievicia accendit Virtus, et ultra Solis Lunaeque vias, Famae designavit excentrico,—tu Apollinari Theatro affulgere voluisti...

Argumentum. Sub Decio Caesare et Valeriano praefecto, togati in occidente viri sicut genere, ita illustres eloquentia, Secundianus, Marcellinus et Verianus, dum acrius in Christianos desaevirent, odium repente in amorem, amorem verterunt in martyrium. Id vero praestitit mutua inter se de fide dissertatio, captata huiusmodi philosophia ex illo Virgilii loco: „Magnus ab integro saeclorum nascitur ordo“ etc. Eclog. 4. (Sur. in Vitis SS. 9 Augusti).

Prologus: Genios Secundiani, Marcellini et Veriani sub Apollinari laurea et Porhyrii arbore sopitos Furor aemuli, truncatis utrinque frondibus excitare conatur; quem Poesis Virgiliana et Philosophia Christiana abigit; sectos ramos in coronam componit, Geniorum capita coronat.

Apostrophe. Genio illustrissimae Tyszkieviciae domus, ad lauream Apollinis, Musae Apollinares porrigunt laureas etc.

---

[1]) Программу виленской масляничной драмы 1704 года „Mensarum Hilaria... funestata in Demetrio Macedoniae principe“ см. у G. Lühr, op. cit. № 11, стр. 28 и слѣд. О двухъ виленскихъ пасхальныхъ пьесахъ 1704 г. см. J. Bieliński, Uniwersytet Wileński, t. III, p. 610.

Actus I, scena 1. Decius redux victor a Persis, posito super humeros civium throno sublimis pro re feliciter domi administrata quatuor cum laureis partitur gladios Valeriano praefecto et sociis—Secundiano, Marcellino, Veriano. Academiam (quod tres ultimos bono publico proviserit) jubet insigniri lunulis, quae sunt insigne dignitatis Romanae.

Scena 2. Idem, aperta Academia, legit ad monumenta literaria, ad unum cum statua Saturni in falce: „Redeunt Saturnia regna"; ad aliud cum statua Apollinis in arcu: „Tuus iam regnat Apollo"; in Cynthia arcuatim lunata: „Casta fave Lucina". Primum lemma ad felicia Decii regna exponit Marcellinus; 2-dum et 3-tium explicat Verianus ad felicitatem Musarum sub Decio. Delectatus imperator paraphrasi, statuam utriusque interpretis donat nomine Apollinis; quod inscribitur. Virgilio autem, cuius nomen inscriptionibus appositum erat, iubet ab ephebis anagrammaticum exhiberi plausum, cum libris alphabetice inscriptis, etc.

Chorus. Ex occasione Academiae lunulis ornatae, Tyszkieviciae Genius familiae invitatur ad domum Gentilitiae Lunae...

Interludium: Scholaris morbi in schola salus.

Всего 5 актовъ. Послѣ 2-го, 3-го и 4-го также аллегорическіе хоры и интерлюдіи. Послѣ 5-го—

Epilogus. Academicus Apollo terminalem scholastici anni portam in Tyszkieviciana exhibet Luna. Intra quam Domesticae triumphalem Prosapiae, plaudentibus Fama, Honore et Gloria immortali, claudit ludos metagymnasticos; literariis vero classibus limen aperit ad altioris scholae ingressum.

25) З. XXIV. $\frac{4}{238}$. Crucis imperium post debellatam idololatriam a Mocorume cafrum imperatore Monomotapae fixum, nunc vero a perillustri ac magnifica iuventute poetica Academiae Vilnensis Soc. Jesu sacris Deo patienti feriis scenice repraesentatum, anno 1707, 2 Aprilis. 4^0, 4 стр.

Пасхальная драма.

Argumentum. Imperator Monomotapae (quem hic Mocorumem dicimus) eiurata idololatria ex faedere cum lusitanis inito, promovendae fidei studiosissimus, versutia quorundam procerum regni sui, fidem et faedera abiicit, saevit in christianos; verum brevi fraudibus cognitis, auxilio Baretti lusitani proregis Indiae, proscribit metropoli idololatriam,

fidem abiuratam recipit, christianis libertatem restituit, se regnumque suum Crucifixo addicit (Ex Hist. Africana anni 1569).

Пьеса дѣлится на три части (partes), подраздѣленныя на inductiones. Антипрологъ, прологъ. Послѣ 1-й и 2-й частей хоры.

Antiprologus confirmat lusitanorum in fide propugnanda constantiam.

Prologus. Perfidia et Dolus iubet cudi catenas, compedes, enses acui, funes expediri in christianos; Mars et Religio christianis libertatem, idololatris vincla denunciat.

Pars I, inductio 1. Imperator erga fidem et lusitanos favorem suum declarans, Gomio lusitano curam evertendorum idolorum, Caiado itidem lusitano supremam confert militum praefecturam, etc.

Chorus (I). Religio a Dolo et Perfidia impetita, nequicquam Marte obsistente, throno pellitur.

Chorus (II). Religio et Mars de Dolo et Perfidia triumphant.

26) 3 XXIV. $\frac{1}{58}$. Sarmatia triumphali lauro et cognato nomine Sancti Sarmatae Martyris priusquam nata, coronata a sarmatico-palaemoniis etc. oratoriae facultatis auditoribus in Academia Vilnensi Soc. Jesu, sub tragico Dei patientis schemate Orbi patrio praesentata, anno 1707, 16-to kalend. Maii. F. 2 стр.

Argumentum. Nondum Orbis odoraverat Sarmatiam, et iam Sarmata (ученикъ Антонія Великаго) adorans Christum, laureatam illi paravit adoream... Stetit illi pro christiana Fide tanquam columna veritatis, Memphiticis colossis durabilior, in arctissimo amplexu Crucis a barbaris trucidatus... (Ex chronico Divi Hieronymi ad annum 362 etc.).

Prologus. Sarmatae Genius arcanam Nili scaturiginem in Aegypto quaerens, a crocodilis terretur, etc.

Пьеса дѣлится на три акта; за 1-мъ и 2-мъ актами слѣдуютъ аллегорическіе хоры-балеты. (Amore Divino citharam pulsante saxea mortalium corda in Crucem exiliunt...), за 3-мъ—такой же аллегорическій эпилогъ.

Act. I. 1. Sarmata e domo paterna profugus, dum pennas aquilae facilius in solitudinem avolaturus optat, videt undique obvias sibi Cruces, etc.

27) З. XXIV. $\frac{1}{481}$. Societas Loiolana virtutis et sapientiae in Baltasare Loiola iuvene, principe Africano, dimissa Mahometismi et suo cum parente regnandi societate, societatem Jesu ingrediente, sub ferias Divinissimo Soc. Jesu et studiorum fundatori Lojolae sacras,[1]) in scenam producta a perillustri etc. iuventute Academiae Vilnensis Soc. Jesu, anno 1708. F. 4 стр.

Argumentum. Чудесное обращеніе въ христіанство и вступленіе въ орденъ Іезуитовъ даровитаго единственнаго сына марокскаго султана, Валтасара, въ 1654 г. Ссылка: Hazard. in Hist. Afric. c 6.

Пьеса дѣлится на 5 актовъ. Аллегорическое praeludium (=прологъ): Sapientia aedificavit sibi domum: excidit columnas septem etc. Аллегорическіе хоры послѣ 1—4 актовъ. Послѣ хоровъ—интерлюдіи; ихъ содержаніе формулировало такимъ образомъ: a) Filius stultus maestitia parentum; b) Dolor patris filius stultus; c) Ira patris filius stultus; d) Nocet indulgentia multa; четыре интерлюдія составляли, повидимому, одно забавно-назидательное цѣлое.

Пьесу заканчиваетъ Coronis (=эпилогъ): Sapientia domi suae dum in corona coronatarum a se classium[2]) ipsum denique Academicum Honorem principe redimit Stephanomate; adsunt Religio, Mars, Aula et Triptolemus condigna sibi subiecta exposcentes, etc.

28) З. XXIV. $\frac{1}{293}$. Conviva dolus ad geniales Bacchi mensas tristi mortis mero tractatus, in Abdulgano Syndae principe doloso, in cratere alteri fata propinante, olim Indiarum Orbi a Nemesi Divina propositus, nunc demum antecinerali dramate a perillustri ac magnifica oratoria palaestra Academiae Vilnensis Soc. Jesu repraesentatus, anno 1709, die 9 Februarii. F. 4 стр.

Argumentum. Abdulganus rex Syndae Garziam regis Tattae filium veneno sublaturus, duo sibi pocula certi generis (quorum unum veneno foret illitum) afferri iussit, venenosum propinaturus Garziae. Sed

[1]) По католическому календарю, 31 іюля.

[2]) Отсюда видно, что пьеса разыгрывалась въ концѣ учебнаго года, при раздачѣ ученикамъ наградъ.

dum ea manu versat, sorte aliqua innoxium Garziae porrigit, ipse sumit virulentum, publicus author suae necis, qui occultus vitae alterius hostis fuit. Joannes Delaet, Indiae verae num. 10.

Пять актовъ; аллегорическіе прологъ, хоры, эпилогъ. Послѣ ак. 1—4 интерлюдіи (содержаніе ихъ не указано).

29) З. XXIV. $\frac{1}{548}$. Filius corona patris in Jacobo septenni puero, parentis loco ad martyrii provolante coronam sacris coronae et coronatoris martyrum Christi patientis feriis a perillustri ac magnifica iuventute academica poeticae facultatis repraesentatus, Vilnae, anno Domini 1709. F. 2 стр.

Argumentum. Jacobus necdum decimas emensus aristas, annorum utpote septem puer, recolendae Dominicae passioni imprimis addictus, iussu gubernatoris Dzienocavii Sanga appellati, parentem Sasuki quaerentibus ad necem militibus voluntariam se offert victimam, instanterque exposcit, ut parentis loco gubernatoris furori in metam sistatur. Coram quo cum intrepide fidem orthodoxam profitetur, vere filius corona patris pro patre martyrii potitur corona. (Bartol. in Hist. Japon. p. 2, l. 2).

Три акта; аллегорическіе прологъ и хоры.

30) З. XXIII. $\frac{2}{415}$. Auri sacra fames, olim inter cruda aurearum dapum bellaria, crudiore mortis bolo in Calipho, Sarracenorum duce, per Harlonum, ducem Tartarorum, satiata, nunc demum, antecinerali dramate, a perillustri etc. rhetorica iuventute Academiae Vilnensis Soc. Jesu in scenam data anno 1710. F. 4 стр.

Argumentum. Harlonus Tartarorum dux civitatem, Baldach dictam, cum Calipho Sarracenorum duce et ingenti auri opumque copia cepit, auroque ac gemmis, ciborum loco appositis, divite scilicet fame Caliphum usque ad vitae consummationem saturavit. Pater Kwiatkiewicz in Annal. Eccl. anno 1258.

Prologus: Tantalus quaerit aquas in aquis, et poma fugacia captat... Nympharum modulamine satiatus, innuit eventum rei.

Act. I, sc. 1. Caliphus, Harlono Tartarorum duci fines Sarracenorum hostiliter ingresso, armata manu obviandum decernit, etc.

Въ первомъ актѣ три сцены; затѣмъ слѣдуетъ хоръ-балетъ аллегорическаго содержанія: выступаютъ Avaritia, Fortuna, Genius Caliphi, Veritas, Vanitas.

Interludium (содержаніе не указано).

Аллегорическія хоры и интерлюдіи слѣдуютъ за каждымъ изъ актовъ 2—4. Послѣ 5 акта—

Epilogus auri sacram famem luxumque saeculi deplorat, Genium Caliphi in mortuali sarcophago positum proponens in exemplum.

31) 3. XXIV. $\frac{1}{480}$. Foecunda tyrannis patris, caede unius filii, alterum Christo generantis illas inter ferias, quibus Aeternus Pater, Sui morte Filii, filios mortis vitae asseruit, a perillustri etc. iuventute Academiae Vilnensis, S. Jesu, lugubrem in scenam data, anno 1710, pridie idus Aprilis. F. 2 стр.

Пасхальная драма.

Argumentum. In Zeilano, Indiae Orientalis insula, filius regis natu maior traditam sibi a patre gubernans provinciam a Lusitanis ad fidem conversus est, atque ea de causa a patre capite damnatus. Post lucidissimae duae visae sunt cruces: in aëre una, altera in supplicii loco; quem revisens frater natu iunior, viso miraculo, cum multis proceribus et ipse Christo nomen dedit. (P. Kwiatk. in Annal. Eccl. anno 1542, n. 10).

Три акта; аллегорическіе прологъ, хоры, эпилогъ.

32) 3. XXIV. $\frac{4}{255}$. Pancratium olim Ludus Gymnicus, nunc Olympicus, blandienti illudens tyranno, patienti gloriosa morte alludens Christo, a Pancratio 14 annorum adolescente pro Olympica decertante corona peractus, a perillustribus vero ac magnificis dominis poetis Academiae Vilnensis Soc. Jesu, Sacrae Passionis Dominicae feriis lugubri scena renovatus, anno 1710.[1]) 4^0, 4 стр.

Приписка чернилomъ: De passione.

[1]) Программу виленской драмы 1710, исполненной въ страстную пятницу о (японскомъ мученикѣ Петрѣ) см. G. Lühr, op. cit, № 12, стр. 31 и слѣд.

Пасхальная драма.

Argumentum. Dum adeo Diocletiani in Christi ecclesiam saeviret furor, ut tota fere Europa, Asia et Africa in carnificinam christianorum versa videretur, comprehensus est gloriosus Christi pugil, virtute ultra virum provectus, aetate vero adolescens annorum 14, Pancratius, qui nullis tyranni blanditiis, nec ipsa adoptione in imperatoris filium illectus, nullis minis perterritus, gloriosum pro Olympica corona gloriosa pro Christo morte peregit certamen. (Surius 12 Maii; Baron. tom. 2, an. 303).

Пьеса дѣлится на три части (partes), подраздѣляющіяся на inductiones. Аллегорическіе prolusio и хоры (послѣ 1-й и 2-й частей).

Prolusio. Dum Religio Christi maximam a tyrannis illatam christianis lamentatur stragem simulque Crucifixo in tanta afflictione supplicat, Tyrannis Furias evocat infernales, in Christi Religionem saevituras; sed a Religione Pietas virtute Crucifixi eadem tormenta in Tyrannidem vertit eamque cum Furiis in Orcum detrudit.

Pars. I, ind. 1. Diocletianus imperator Diis supplicat pro felici successu imperii Romani, monitusque a Diali minui per christianos Deorum cultum, vovet eum per christianorum caedes instaurandum, decretumque in christianos omnes exquisitissimis tormentis perdendos, promulgari iubet, etc.

Chorus. Genius Pancratii hinc ab Idololatria ad honores deliciasque inde a Religione ad crucem invitatus, cernens instrumenta Passionis Christi praeponderare omnibus honorum deliciarumque insignibus, bis contemptis, Crucem praeeligit.

33) З. XXIV. $\frac{1}{289}$. Incendiarius capitum Lyaeus Albini et Saturniani capitibus non sine favilla mortalis vitae superfusus, ad martyrum gloriam et Orbis odium, a perillustri rhetorica iuventute Academiae et Universitatis Vilnensis, Soc. Jesu, antecinerali dramate spectatori propositus, anno 1712, mense Februario, die VI. F. 4 стр.

Epitome historica. Maximianus magis tyrannide in christianos, quam sceptris Romani imperii celebris, Albinum et Saturnianum minorennes fratres, divi Luciani martyris discipulos, ut deorum faciat Lactantios, speciosis lactat promissis, sed hi et deorum superstitiosos cultus et

illis sacras dedignati epulas, dum in vera religione constantes persistunt, a Politiano capita eorum magica arte confecto musto perfunduntur. Unde mox accensa capita vitam mortalem Divis Martyribus extinguunt. Baron. tom. 3, an. 311.

Три акта, аллегорическіе прологъ, хоры и эпилогъ; четыре интерлюдія (содержаніе не указано).

34) 3. XXIV'. $\frac{1}{306}$. Splendor Cimmeriae maiestatis in cineribus extincti patris Parysadae, Cimmeriorum regis, a flagrantibus Ambitione et Crudelitate filiis quaesitus ad Patientem doloris Regem reflexus, a perillustri etc. iuventute poetica Academiae et Universitatis Vilnensis Soc. Jesu scenicis ignibus adumbratus, anno Domini 1712. F. 2 стр.

Argumentum. Ariopharnes rex Parthorum a tribus post obitum Parysadae Cimmeriorum regis filiis, Prytamo scilicet, Satyro et Eumelo, de paterno regno contendentibus, arbiter controversiae est electus. Hic regis cadaver sepulchro erutum, per modum crucis arbori alligatum, in metam certantibus filiis proponi iussit, ea lege, ut qui propius cor paternum confixisset, rex haberetur. Placuit Prytamo et Satyro haec crudelitatis meta, sed dum uterque a scopo aberravit, Eumelus natu minimus et metam, cor scilicet patris, et coronam recusavit. Quapropter ab Ariopharne dignus paterno sceptro est indicatus. Theatr. Vit. Hum. vol. 7, l. 4. Diodor. Sic. l. 20.

Три части (partes), раздѣленныя на inductiones; аллегорическіе прологъ, хоры, эпилогъ.

35) 3. XXIV'. $\frac{1}{187}$. Cognatus purpuratus, illustris genere, sanguine illustrior, divus Pelagius pro Ermoigio suo avunculo cruorem Christo litans, inter ferias Patientis, hominum Cognati in carne Dei, spectatori in lugubrem scenam propositus a perillustri etc. iuventute Academiae et Universitatis Vilnensis Soc. Jesu, anno 1712, die 17 Martii. F. 2 стр.

Epitome historica. Felix Arabia a Martyrum purpuriflo enituit felicior: cum enim Ermoigius illustris Prosapiae caperetur in Gallecia ab Arabibus, ut se vinculis liberaret, Pelagium consobrinum suum minoren-

nis aetatis dedit obsidem; qui nec Habdarraghmani regis arabum, nec epheborum lenociniis a Christo retractus, sanguinem fudit. Baron., Anno Domini 925.

Три акта, раздѣленные на сцены. Передъ I актомъ аллегорическій прологъ („Arabia Felix omni alia faecunditate praedives indolet suae sorti"...), послѣ I и II актовъ аллегорическіе хоры (выступаютъ Arabia, Religio, Genii); въ концѣ—реторическій эпилогъ („Orator ad Christum facit apodosim").

36) З. XXIV. $\frac{2}{170}$. Via Appia ad celsissimos honorum apices, melliflua eloquentia, per Weidewutam Boioteram, nimirum regem Apum, Alanorum seu Litvanorum principem indicata a perillustri etc. iuventute Academiae et Universitatis Vilnensis Soc. Jesu, inter terminales gymnastici stadii ferias, pedestri facundia confecta, anno 1712. F. 4 стр.

Epitome historica. Etiam extra Latium Viam Appiam in Italia, tandem in Litvania ad supremos principum apices, melleam scilicet facundiam, Weidewutas demonstravit. Hic aetate grandis, familia copiosus, tribu Alanus, cui a natura ingenium versatile et audax, in agendo dexteritas mira, cum inter publica gentis comitia de praeficiendo summo principe omnibus sermo esset, petita acceptaque dicendi copia, desumpta acuta ab apibus similitudine, quarum tanto examini unicus rex praeest, penes quem sunt imperia, reliquis obsequendo intentis, omnium animos melliflua hac et acuminosa eloquentia in suas pertraxit partes, ut comitii totius unica vox esset, num Weidewutas ipse vellet esse Boioteras? nimirum Apum rex? Integrorum itaque comitiorum summo consensu primus Prussorum atque Alanorum, qui postea Litvani dicti sunt, princeps est renuntiatus (P. Alb. Koiałowicz S. J. Hist. Litv. par. I, l. 1, p. 17).

Пять актовъ. Аллегорическіе прологъ, хоры, эпилогъ. Послѣ 1—4 актовъ интерлюдіи (содержаніе не указано).

37) З. XXIV. $\frac{1}{801}$. Hilaria mortis fraternae luctu sanctiori Arnoldi principis vitae praeludentia, inter hilares Bacchi ferias ab illustrissima etc. in Academia Vilnensi Soc. Jesu hilariis dedita iuventute, ludis antecineralibus condita, anno 1713, 25 Februarii. F. 4 стр.

Argumentum. Rara in Orbe hilaria sine fletu, passim ad mensas principum, maeror mero confunditur; symposia naeniis terminantur,

mortibus ferarum et volucrum (quibus vescuntur) mortes cumulantur convivantium. Contigit tamen in Germania forte semel a saeculis, inter epulas misceri mediis gaudia luctibus; quibus eiusmodi mortes vitam pepererunt in proposito sanctioris vitae periclitanti Arnoldo, Hugolini principis Megapolitani, seu (ut Aubertus Miraeus in Notitia Episcopatuum Orbis Christiani lib. 5 fol. 363 deducit) Mechelburgensis filio secundogenito. Hic exemplo fratris sui natu maioris (quem Leontium vocamus) ad religionem permotus, manumissionem a patre expetiit; sed non prius obtinuit, nisi posteaquam Richardus natu minimus frater (qui etiam religionem ingredi proposuerat, verum paternis blanditiis seductus a proposito defecerat) in convivio quodam orta contentione sica traiectus periit; atque sic religiosae Arnoldi vitae propriae mortis luctu terminatis praelusit hilariis. Actum circa annum 1596, teste P. Manaraeo com. p. I.

Пять актовъ. Аллегорическіе прологъ, хоры, эпилогъ. Послѣ актовъ 1—4 (послѣ хоровъ) интерлюдіи (содержаніе не указано).

38) 3. XXIV. $\frac{1}{59}$. Exul fortunatus extra haereditarium patris regnum, per spontaneum pro Christo exilium olim in Japonia crucis suffragio ad sceptra Crucifixi promotus, Paulus Sciunga Princeps, nunc iterum inter lugubres Regis Dolorum ferias a perillustri etc. iuventute poetica in alma Universitate et Academia Vilnensi Sōc. Jesu tristiorem in scenam revocatus, anno 1713, 5 Aprilis. F. 2 стр.

Fundamentum. Paulus Sciunga Princeps... contra severum Caesaris Patrisque mandatum baptizatus, cum caepisset zelosissime idololatriam extirpare, extrema sibi ob id parente rege minante, sponte se in exilium abiectis regiae dignitatis insignibus confert... (P. Dan. Bartoli Hist. Japon. p. I, l. 5).

Prologus. Superstitio Japonica Genium Pauli principis ad paterni regni invitans thronos, Flaminiam signat per substrata Martyrum ossa...

Pars I, inductio 1. Sciunga Princeps maior-natu, meditante patre Jamata, ob aetatem provectam, regnum in alterutrum filiorum devolvere, ut exploret affectus procerum, renuntiat simulate successioni in paternum regnum, ultimaeque declarationis loco subdit: „Caduca sceptra nostra non tanget manus“...

Пьеса дѣлится на 3 части; послѣ первыхъ двухъ аллегорическіе хоры-балеты; послѣ третьей—

Epilogus. Apodosis elegiaca, Regi Dolorum intra mortalitatis exilia ad crucis sceptra promoto, cordialem compassionem instituit.

39) З. XXIV. $\frac{2}{26}$. Purpura scientiarum et Scientia purpurarum poesis, olim in Hiarno a laureis ad aurum coronarium atque regales Daniae thronos promota, iam vero in alma Universitate et Academia Viln. Soc. Jesu ab ill-ma etc. sarmatico-palaemonia iuventute actu metagymnastico illustrata, anno 1713 kalendis Augusti. F. 4 стр.

Argumentum. Cognatas coronario regum auro laureas vatum, et purpurato Rubiconi affinem esse Hippocrenen, nullus deinceps ambigat. Idem fons poetis regum et poetarum regibus est, his ad purpuras scientiarum, illis tingendis ad honores purpurarum. Fidem veritati Hiarnus adstruat, qui poeticarum laurearum suffragio, aureis regni redimitus taeniis, e Phaebaeo Permessi solo ad Daniae solia est sublimatus. Incredibilis amor Danorum procerum in Frotonem III regem, eos coegit de regno consulturos, ut decernerent illum fore regem, qui excellentissimo elogio defunctum cohonestasset. Tanto praemio proposito certabant universi defuncti gloriam extollere; inter quos Hiarnus etiam poeticae peritissimus, si epitaphio condito regis memoria ad posteros transmitteretur, summi honoris argumentum fore testatus, edito carmine, cum illud universis complacuisset, coronam regni obtinuit. (Cranz. l. 1, Dan. c. 33: Beierlinck in Theatr. vitae hum. tom. 6).

Пять актовъ. Аллегорическіе прологъ, хоры, эпилогъ. Послѣ 1—4 актовъ (послѣ хоровъ) интерлюдіи (содержаніе не указано).[1])

40) З. XXV. $\frac{1}{32}$. Seria in crastinum inter protracta in serum convivia, male caute dilata, Archiae Thebarum tyranno praematuro fatorum consilio, in mortis ludum commutata, nec non ab illustrissima etc. iuventute, ad cautelam serae posteritatis, ludis antecineralibus, in Vilnensi Soc. Jesu Academia adumbrata, anno 1714, 10-ma Februarii. F. 4 стр.

Argumentum. Archias Thebarum tyrannus, ad convivium Philidae invitatus, quia in illo ludis et mero indulgens, literas ab Archia

[1]) Срв. ниже № 174.

pontifice Atheniensi per Tabellionem, seria in iis contineri dicentem, missas, aperire neglexit, seriaque in crastinum differenda dixit, protractis in serum epulis, a Pelopida, Melone, Charonte caeterisque coniuratis Thebanis (de quorum insidiis literae monebant) inter ipsa hilaria temulentus occisus est (Plutarchus in Pelopida).

Пять актовъ. Аллегорическіе прологъ, хоры, эпилогъ. Послѣ 1—4 актовъ интерлюдіи (содержаніе не обозначено).

41) З. XXV. $\frac{1}{31}$. Solum regnantis a ligno Dei, olim a divis Japoniae martyribus cum sanguinis et vitae dispendio occupatum, nunc vero ab academico-oratoria iuventute Viln. Soc. Jesu, inter lugubres crucifixi Dei ferias, maesto spectatori scena tragica exhibitum, anno 1714 die 24 Martii. F. 4 стр.

Пасхальная драма.

Argumentum. Saepe per sanguinis vitaeque dispendium, etiam proprio non satiata cruore ambitio, caduca Mundi solia, illo sectatur proventu, quod in thronorum maiestate inevitabiles reperiat cruces. Felicior caelestium pugilum fortuna, qui in crucibus etiam solium non raro occupant, idque illud de quo summa dedit orbi imperia Deus. Sic anno Christi 1597 inter 26 martyres, quos Japonia peperit et Urbanus VIII in sanctorum numerum retulit, genio et teneriore nobiliores aetate, S. Thomas scilicet annorum 15, S. Antonius annorum 13 et S. Ludovicus annorum 12, fortiori supra aetatem animo, contempto mundi fastu, opibus et deliciis, Antonius vero per calcata etiam, iam ad mortem sibi prodeunti, obvii promissa patris, Ludovicus, oblatis a praeside spretis honoribus, una cum patruis, Paulo Ibarrcho et Leone Carasumaro caeterisque, Christo confixi cruci, verum hoc solium possederunt (P. Joannes Bollandus in Actis Sanctorum ad diem 5 Februarii).

Пять актовъ. Аллегорическіе прологъ, хоры, эпилогъ. Въ заключеніе „Orator rhetorica elocutione regnantem a ligno adorat Deum, verumque in Cruce demonstrat solium.

42) З. XXIV. $\frac{1}{8}$. Apis Attica Religio Rorem et Florem sanguinis e florida colligens aetate, minorennis Vincentii Florini, Attici Dynastae, filii ob Christi fidem apum, vesparum et scorpionum aculeis expositi, ad lacrymosas patientis Salvatoris ferias ab illustrissima etc. humanitatis palaestra almae Academiae et Universitatis Vilnensis Soc. Jesu, poetica descripta acumine, anno 1714, Martii. F. 4 стр.

Argumentum: ....Florinus, alias Vincentius in baptismo dictus minorennis, illustri ortus genere, a patre suo, verius tyranno, ad eiurandum Christum stimulatus, cum forti resolutione renueret, iussus est liniri melle ac ab apibus, vespis et scorpionibus lente conficiendus exponi. (P. Orlandinus in Hist. Societatis; Baronius; Surius de Triumph. M. M.)

Пьеса дѣлится на три части, подраздѣляющіяся на inductiones; имѣетъ аллегорическіе прологъ, эпилогъ и хоры-балеты послѣ 1-й и 2-й части. Предназначалась для исполненія, видимо, на страстной недѣлѣ.

Prologus. Anima amans Christi sub cruce Golgothanos conscendit montes; Amor vero Divinus probando patientiam, pondus ignis sui Cruci apponit, etc.

Pars I, inductio 1. Appianus Atticae tyrannus, anxius de fluctuante inter bella civilia regione, videt per quietem offerri sibi a Jove oleam (quae est pacis symbolum) apum examine cinctam, etc.

Pars III, ind. 6 (послѣднее). Amarosa mors Florini inter suavissimos ad Christum crucifixum eiaculatorios affectus, Attica mella et acutos ab apibus, vespis et scorpionibus dolores proponitur.

Epilogus. Religio militans Rorem et Florem sanguinis Florini inter caelitum ceras repositum enuntiat, caelesti praecinente symphonia. Apodosis elegiaca ad Christum Patientem.

43) 3. I. $\frac{2}{88}$. Gryphus coronarii auri custos, non minus Sapientia, quam Candore Cygneo in Cygnoo Sociomani Regis filio, ope Gryphi Apollinei soluti, ad solium et coronam provecto, conspicuus... sub umbram agnominis Cygnoo Aviti Cygni.... Domini Christophori Stanislai comitis in Bakszty Zawisza... metagymnastico dramate ab iuventute almae Academiae et Universitatis Soc. Jesu propositus anno 1714, kalendis Angusti. F. 12 стр.

Программа съ надписью на гербъ и посвященіемъ.

Посвященіе: Aurum auro, Avito Zawiszyanae domus Olori, Gryphos addimus Apollineos, etc.

Argumentum. Cum in regno Sociomani Xicungus supremum diem non nominato successore obiisset, duo eius filii gemelli Cygnous et Corvoius de regno litigantes, ex consilio primarii mandarini templum Amydae (seu Apollinis) adivere, oraculum de successore audituri. Amyda librum gryphis inaratum (quem manu gerebat) demittit, quasi illum dignum paterno edicens solio, qui gryphum solveret. Haesitante Corvoio, Cygnous non minus ingenio, quam nominis candore conspicuus, obiectum sibi aenigma ex tempore solvit, rexque publice proclamatus, in sapientiae praemium coronam retulit. Maffeius, Rerum Japonicarum lil. 3.

Antiprologus. Fortuna inter obeliscos insignibus honorum conspicuos ad solium consistente, gemellamque Xicungi sobolem invitante, inde Ambitio cum Corvoi, hinc Apollo cum Genio Cygnoi procedit. Conspecto Grypho pro coronario auro excubante Genius Corvoi a throno resilit; Cygnoi Genius solium occupat.

Prologus. Gloria erectis illustrissimorum Aboriginum Zawiszyanae familiae in triumphalibus colossis imaginibus.... illam Poloni vatis illustrissimi Mecaenatis iconi appendit epigraphen:

Fama canet reliquos, sed avita suavius ales
Grande Tuum nomen vel super astra feret.

Actus I, sc. 1. Xicungus Sociomani rex exorta cum Bungi rege discordia, cum Corvoio et Cygnoo gemellis filiis expeditionem bellicam procedens, ubi militis sui solertiam explorat, in delapsa e capite repente corona omen infaustum legit: „Feret coronam cui liber pandet viam“. Consternatum insperato eventu milites et proceres solantur, etc.

Пьеса дѣлится на 5 актовъ. Послѣ 1—4 актовъ исполнялись аллегорическіе панегирическіе хоры, по характеру подобные прологу; послѣ 5-го акта разыгрывался такого же характера эпилогъ. Послѣ 1—4 актовъ намѣчено быть интерлюдіямъ (безъ обозначенія ихъ содержанія). Программа напечатана по-латыни и по-польски.

44) З. XXIV. $\frac{1}{295}$. Maeror in mero affuso sanguine temperatus, olim Persiae regno, inter regiarum mensarum hilaria plura simul principum suorum plangenti funera, e cratere medicati meri a monarcha Aba propinatus, nunc demum ab illustrissima etc. iuventute in Vilnensi Soc. Jesu Academia antecinerali dramate adumbratus, anno 1715, 2-da Martii. F. 4 стр.

Argumentum. Изложеніе содержанія. Ссылка: Joannes Ludovicus Gotofredus in Archontologia cosmica, de imperio magni Sophi, sive regis Persarum ad annum 1620.

Antiprologus—muta primariarum actionum repraesentatione seriem rei exponit.

Три акта; аллегорическіе прологъ, хоры, эпилогъ.

Послѣ I акта Interludium: Vinum Falernum (болѣе близко содержаніе не указано).

Послѣ II акта InterIudium: Vinum de monte Politiano (ближайшее содержаніе не указано).

45) З. XXIV. $\frac{2}{397}$. Saltus citra motum e Rhodo insula in caelum, quiete beatifica terminatus, olim a tribus Rhodiensibus martyribus, immobili constantia pro Christo morientibus, ad uniformem fidei concentum adornatus, nunc vero ab ill-ma etc. rhetorica iuventute Academiae Vilnensis Soc. Jesu, intra lugubres patientis Dei ferias, maesto spectatori tragica scena reproductus, anno 1715, die 13 Aprilis. F. 4 стр.

Пасхальная драма.

Argumentum. Solymannus Turcarum imperator, post longam obsidionem et amissa suorum plus quam centum milia, occupata per

deditionem Rhodo insula, ubi primum ingenita sibi perfidia conditiones acceptatas, simul et sponsionem securitatis Rhodiensibus datam fregit, omnem furorem in christianos, praesertim recens Ecclesiae per baptismum aggregatos vertit. Oblatus est inter hos non minus fidei constantia quam genere ex Othomannorum stirpe deducto conspicuus Zemisses filius Zemae fratris Baiazetis, qui a Solymanno multis de fide tentatus, cum se christianum esse, nec Christum ullatenus eiurare velle, veterana animositate novus Christi athleta profiteretur, una cum duobus filiis paternarum virtutum aemulis, Benedicto et Francisco in odium fidei crudeliter occidi iussus, caelum secundo saltu e Rhodo insula iuxta vulgatum illud: „Hic Rhodus, hic saltus“, martyr petiit. (P. Kwiatkiewicz in Annalibus Ecclesiasticis ad annum 1522, et Joannes Ludovicus Gotofredus in Archontologia Cosmica, dissertatione de Ordine Equitum Melitensium).

Аллегорическій прологъ. (Superstitium exhibet Colossum Rhodium etc.). Три части: protasis, catastasis и catastrophe, раздѣленныя на сцены. Послѣ 1-й и 2-й части—аллегорическіе хоры (Honor Mundanus aureos imbres in capita Geniorum trium martyrum Rhodiensium depluit, etc.), послѣ 3-й—аллегорическій comus (Religio Genios trium martyrum rhodiensium rosis sanguine eorundem purpuratis coronat).

Въ заключеніе—Orator e communi Orbis Christo compatientis luctu... grandem e caelo in terras et e praesepio ad crucem Dei-Hominis celebrat saltum.

46) 3. XXV. $\frac{2}{165}$. Exul vates et pro domo orator semel mortui, bis sepulti nempe in tumulo et hominum oblivione per literatissimos sarmatas, ovidianum mausolaeum eruderantes, Ciceronisque pro republica reperientes volumina, ad vitam famae revocati, demum ab illustrissima etc. iuventute Academiae Vilnensis Soc. Jesu, sub sextile Musarum exilium erudito orbi reproducti anno 1715 Kalendis Augusti. F. 4 стр.

Fundamentum. Quam armorum, tam literarum sublimi studio praelustris heros ac in utraque arena triumphator Joannes Zamoyscius, regni archi-cancellarius, dein dux exercitus victoriosissimus, Mohilam Valachiae principem sua dictatura exutum pristino gubernio restituere aggressus, non minore bellicae fortunae favore, quam animi sui excelsitate, hoc opus heroicum cunsummavit. Verum dum principem Mohilam (ex

etymo nominis sepulchralem aggerem) vitae civili, quia amisso honori restituit, in sepulchrum Ovidii quindecim prope saeculis orbi incognitum, faustissime incidit, ac in Bibliotheca Ducali libros Ciceronis pro Republica ad Atticum exaratos aureis characteribus reperit; sic utriusque suadae thesauro potitus, eum erudito orbi eruderavit. Dum enim sylvas maritimae Valachiae lustrant Zamoysciani commilitones, in amaena valle monumentum tumulati ibidem exulantis Ovidii offendunt ac sepulchro hoc inaratum epitaphium deprehendunt:

Hic situs est vates, quem divi Caesaris ira
Augusti, Latia cedere iussit humo.
Saepe miser voluit patriis occumdere terris,
Sed frustra! hunc illi fata dedere locum.

Nempe princeps haec fuit sors Polonorum, et exulantes principes in patriam triumphaliter remeasse et exulantis elegiacorum principis vatum exuvias ac mausolaeum Orbi detexisse (Pauli Piaseccii Chronica gestorum in Polonia. Annales P. Kwiatkiewcz ad annum 1581).

Три акта. Аллегорическіе прологъ, хоры, эпилогъ. Послѣ 1-го и и 2-го акта интерлюдіи (содержаніе не указано).

47) З. XXIV. $\frac{1}{46}$. Alexander super mensas debellatus, in Alexandro rege Scotiae, inter solennes regiarum mensarum epulas et hilares choreas, horrore e tristi Mortis saltu prostrato, orbi quondam exhibitus, nunc denuo ab illustrissima etc. oratoriae facultatis iuventute in Academia Vilnensi Soc. Jesu ludis antecineralibus in theatrum deductus, anno 1716, die 22 Februarii. F. 4 стр.

Argumentum. Alexander III Rex Scotiae post profligatos insigni clade Danos et Norvegos, instructis regio apparatu epulis... ipse solito laetior choragum in saltu ageret: vidit mortuum solis ossibus haerentem saltantem post se... qui laetiorem illam scenam protinus abrupit atque post gaudia luctum et fatum intempestivum regis, quod mox consecutum est, praesagit. (P. Kwiatkiewicz in Annalidus Ecclesiasticis ad annum 1286 et I. Lud. Gotofredus in Archontologia Cosmica de Regno Scotiae).

Пьеса дѣлится на 3 акта.

Act. I, sc. 1. Capti ex recenti Danorum et Norvegorum clade, quatuor principum minorennes filii desiderium patriae amissae sibi invicem exponunt etc.

Впачалѣ—Prologus (Sobrietas. Temperantia comite, exhibet Geniis regis Alexandri et regni Scotiae, poculis super mensam occupatis, craterem Hispanici Dynastae, ad instar organorum constructum, qui artificiose musicas edit notas: ut, re, mi, fa, sol, la...); 1-й и 2-й акты заканчиваются аллегорическими хорами-балетами (Gloria Mundana demonstrat Pietati lapidem admirabilem, Alexandro Macedoni oblatum...): послѣ пролога и 1 и 2 актовъ исполнялись интерлюдіи: 1) Alexander super mensas, 2) Eques mensae rotundae (Рыцарь круглаго стола), 3) Eques S. Ampullae. Пьесу заканчивалъ аллегорическій эпилогъ-балетъ.

48) З. XXIV. $\frac{2}{368}$. Umbra heroum Sarmatiae pro Deo, Ecclesia et patria in pulvere et sole desudantium, Christus in cruce expansus, olim a Georgio comite a Konopat... captata, nunc vero ab ill-ma etc. oratoriae facultatis iuventute in alma Universitate et Academia Vilnensi Soc. Jesu, intra lugubres Velati in Vultu Numinis ferias, ad theatrales ignes scenice repraesentata, anno 1716 die 4-ta Aprilis. F. 4 стр.

Пасхальная драма.

Argumentum. Georgius comes a Konopat heros polonus, eques Sacri Sepulchri, a Sigismundo I rege Poloniae, primum castellanus Gedanensis, deinde palatinus Pomeraniae creatus, vir uti heroicis actis clarus, ita non minus pietate insignis; enituit hac potissimum in cultu Dominicae Passionis, cuius documentum liquidum posteritati demirandum reliquit, in memoriam Christi super nuda Crucis trabe pro salute humani generis demortui per triginta annos sub crucifixi effigie, in capulo nudo (seu tumulo), quo etiam post mortem includi voluit quietem captare solitus, quali situ quoque inter amorosos a crucifixo prodigiose vicissim redditos amplexus, in Domino obdormivit (Simon Starowolski in vita eiusdem; P. Lyraeus de imitatione Jesu Patientis lib. 6 cap. 12, et Simon Okolski Orbis Poloni tomo 2).

Пять актовъ. Аллегорическіе прологъ, хоры, эпилогъ. Послѣ эпилога—Orator Solis increati in crucis agonia contemplatus deliquia, ad luctum et funebrem pompam composita suada, maximam eius in occasu mortalis vitae metitur umbram.

49) З. XXV. $\frac{2}{164}$. Persona promota Homunanga olim in regno Sinico ad summos honorum apices, nunc vero in Universitate Vilnensi Soc. Jesu, inter metagymnasticos Academiae triumphos, ob geminum studium, virtutis scilicet et sapientiae, publico actu celebrata ab illustrissima etc. ligatae eloquentiae facultate, anno 1716. F. 4 стр.

Argumentum. Ex quo ter Optimus Maximus Deus tradidit mundum disputationi, universum universitas est; status pro diversitate dignitatum, superiores inferioresque classes, in quibus quotquot homines, tot academicos recenseas, cum vitae stadio studium suum absolventes. Quisquis igitur exactius, nimirum per regulas virtutis et sapientiae sese composuerit, a promotione non excluseris, ut paci et tranquillitati publicae in regna adaperiantur postes. Exemplo praeeat Sinicum imperium, nuper sub Vanlaeo imperatore, ambitione procerum ad ultima fere redactum, virtute demum ac sapientia mandarini Homunangae, pristino vigori restitutum, eundem in praemium tam emeritae indolis, supremi solii vicariis admovens sceptris. (P. Juventius Hist. Soc. parte 3).

Три акта. Аллегорическіе прологъ, хоры и эпилогъ. Послѣ пролога, 1-го и 2-го актовъ интерлюдіи (содержаніе не указано).

50) З. XXIV. $\frac{2}{74}$. Tractatus pacis, geniali bello faederatus, ad mensam sanguinariam stylo ferreo et cruore Oleophili olim a rege Aracano subscriptus, nunc paciscentibus cum Baccho et Cerere epulonibus, inter mensarum faedera, antecinerali dramate in scenam reproductus a Palaemonio tullianis palaestritis Academiae et Universitatis Vilnensis Soc. Jesu anno 1717 die Saturni 6-ta Februarii. F. 4 стр.

Argumentum. Ipsa optatae Pacis faedera a faedis mensarum rumpuntur hilariis, tristia mortis et Martis praelia faederantibus. Spectavit id Lusitanus Orbis, in quo Britus opibus ac dignitate princeps, captum in navali praelio regis Aracani filium perpetuo addixit carceri; quem pater dolore ac amore aestuans, magnam vim pecuniae Lusitanis offerendo emancipare conabatur. Verum Britus thesauris pacem ac religionis tranquillitatem anteponens, faederis leges cum rege transegit Aracano, conditiones utrinque propositae iureiurando sunt firmatae. Earum erat prima, ut christiana religio revocaretur in Bengulanum regnum et libertas

christianis cum Sundiva insula restitueretur. Ad cuius possessionem rite capiendam Britus filium suum (Oleophilum nominavimus) paternae virtutis aemulum, cum lecto Lusitanorum adolescentum mittit numero, patrique simul captivam remittit prolem. Rex Aracani Oleophilo ficta humanitate excepto et variis lactato muneribus, cum Lusitanis comitibus lautissimis adhibuit epulis, quos una cum adolescente per summam crudelitatem ad perfida mensarum faedera interfecit. Mox immane facinus superi horruere, dum repetita fulmina ipsam regiam propter violatum faedus et spretam iurisiurandi religionem percussere (P. Josephus Juventius Hist. Soc. Jesu lib. XVIII, parte V).

Пять актовъ. Аллегорическіе прологъ, хоры, эпилогъ. Послѣ 1—4 актовъ интерлюдіи (содержаніе не указано).

51) З. XXIV'. $\frac{2}{356}$. Orator in acephalo stipite capitalis laurea linguae, sub fatali arbore redimitus, Divus Mercurius martyr, diminuto pro Christo corpore sublimatus, inter lugubres ferias exaltati a terra in arborem crucis Dei-Hominis tragice repraesentatus, a palaemonio-oratoria palaestra Academiae et Universitatis Soc. Jesu, anno 1717 die 20 Martii. F. 4 стр.

Пасхальная драма.

Argumentum. Capitalem hunc in trunco oratorem, Roxolani Orbis Salvatorem, victorem et victum Sanctiorem Mercurium, caput orbis et urbis Latium dedit. Hic ut splendidis natalibus, ita martialibus gestis praeclarus heros, Româ in Roxolaniam sua sponte an invitatu neo-conversorum ducum Russiae peregre venerat, ea rerum tempestate, qua Bateius scytharum regulus, cum infestis suarum harpyarum signis involans Russiam, impune grassabatur; cum ecce de caelo delapsa voce ad reprimendam barbarorum ferociam excitatur Mercurius. Nec miles Christi audito Olympi classico cunctatur, illico prodit in aciem, arcitenentes praedones profligat interque eos immanis staturae gigantes prosternit; quibus devictis dum sub arbore defessus respirat, a latente in virgultis hoste, sub eadem obtruncatur. At thaumaturgus Heros exurgens caput de terra levat illudque in castra deportat; ubi spectaculo tanto defixis suis commilitonibus, seriem praelii victoriaeque enarrat iterumque quiescit. Clypeus huius divi Herois superiore saeculo in basilica quadam smolenscensi servabatur. (Hyacinthus Pruscius de Divis Sarmatiae sub Boleslao Pudico fol. 76; P. Koiałowicz in miscellaniis rerum ad Statum

Ecclesiasticum pertinentibus in M. D. L. tradit haec contigisse a mundo condito anno 5745, a Christo 1236).

Три акта. Аллегорическіе прологъ, хоры, эпилогъ. Въ заключеніе— Orator lugubri stylo alteram in theatro doloris et amoris victoris et victi exhibet tragaediam, desumpto ex inversa Roma argumento[1]).

52) З. XXIV. $\frac{1}{92}$. Argumentum Achilleum iuratae suo Chironi mentis, in grato discipulo candido Sarmaticae Aquilae pullo, Lescone Albo invictum Achillem evincens, contra ingrata suis Chironibus capita militans, nunc vero ad formam dramaticam reductum et pro conclusione scholastica actu metagymnastico in alma Academia et Universitate Vilnensi Soc. Jesu ab illustrissima etc. iuventute orbi erudito propositum. Anno 1717, kalendis Augusti. F. 4 стр.

Содержаніе заимствовано „ex Simone Starowolfcio de Bellatoribus Sarmatiae."

Пьеса дѣлилась на 3 акта, имѣла аллегорическіе прологъ, эпилогъ, хоры-балеты послѣ 1 и 2 актовъ и интерлюдіи (содержаніе не указано) послѣ пролога и 1-го и 2-го актовъ.

53) E. XVII. $\frac{4}{13}$. Irrequieta quies pro viae et vitae meta, inter umbras ergastuli regiis Alexandri Poloniarum regis dapibus Sandapilam, mero maerorem, losoria demum latrunculorum tabula, luctuosum sepulchralis sarcophagi marmor indicantibus, olim a Sachmate transvolgensium Scytharum imperatore in Litvania Caunae infauste reperta, nunc vero inter irrequieta Bacchantium orgia, ad Atticas A c a d e m i umbras in lucem publicam ab illustrissima etc. oratoriae fucultatis iuventute reproducta, anno 1718 die 26 Februarii. F. 4 стр.

A r g u m e n t u m. Sachmates transvolgensium imperator Scytharum ex faederis pacto cum Alexandro Poloniae rege initi, infestatae a Tauri-

[1]) Срв. ниже № 139.

canis Sarmatiae quietem allaturus cum centum milibus equitum Severia victore passu peragrata, Machmetgereyo Tauricanorum principe profligato, ab eius filio Mendligereyo, praelio victus, aegre Kijoviam evasit. Inde Vilnam, Brestam, Radomiam ac Trocos delatus, liberalissime ubique habitus, nihilominus ut erat inquieto ingenio, e tentata toties (contra iusiurandum Radomiae editum) fuga, Vilnam retractus, regali Alexandri exceptus epulo, ac lusu latrunculorum recreatus, infaustum ludentis et illudentis sibi fortunae sortitus exitum, sortium in metam (annitente Mendligereyo et Glinscio perduellionis damnatus) ad usque vitae metas carcere reclusus Caunensi, irrequietam tamdiu habuit quietem, donec eam fatali mortis requie conclusisset. (P. Koiałowicz Hist. Litv. part. 2, l. 6; Cromerus lib. Rerum Polonicarum de rebus gestis Alexandri etc).

Три акта; аллегорическіе прологъ, хоры, эпилогъ; послѣ каждаго акта интерлюдіи (содержаніе не указано).

54) З. XXIV. $\frac{1}{572}$. Zodiacus serenissimi Poloniarum poli, pro duodecim signis, duodecim insignibus, pro fide Christi et angelica extinctis puritate luminaribus distinctus, increatae Sapientiae soli hospitalis, spectatori polo ac solo, theatrales inter umbras ab illustrissima etc. oratoriae facultatis iuventute propositus, anno 1718 die 9 Aprilis. F. 4 стр.

Argumentum. Ne suus in serenissimo Poloniarum polo, increato aeternae Sapientiae soli Zodiacus deesset hospitalis, duodecim Adrianopoli hospites Poloni, luxus hostes effecere. Capti hi in Varnensi bello, a Thraciae monarcha Amurathe, propter liberalem formam, ad deformes formae abusus Mahometico ritu initiandi irrita Tyranni reddituri vota, invicto in vitam illius conspirarunt animo peregissentque facinus omnibus saeculis memorabile, ni Bulgarus (quem socium consilii adhibuerant) veteranos in teneris annis heroes prodens paene perdidisset. Ut tamen perditis rebus remedium afferrent, neve aut pudicitiae ab impudicis, aut fidei suae a perfidis detrimentum inferri sinerent, dignam liberrima Polonorum indole, in libertatem filiorum Dei vocatorum, violentiam sibi inferentes, mutuis extincti vulneribus, elati solo, illati polo, hospitalem increato soli accenderunt Zodiacum (Cromerus de Origine et rebus gestis Polonorum lib. 21; P. Kwiatkiewicz in Annalibus Ecclesiasticis ad annum 1444).

Три акта; аллегорическіе прологъ, хоры, эпилогъ.

55) З. XXIV. $\frac{1}{90}$. Caesar ex utroque, Marte scilicet et arte, invictissimus Haliatus rex in sapientibus Parmenisco et Triphonio adversus literarum hostes potentissimus, olim in Lydiae, nunc in theatrali solio augustissimus, prima Augusti feria ludis metagymnasticis declaratus a perillustri etc. iuventute Academica, A. 1718. F. 4 стр.

Argumentum. Haliatus rex Lydiae Triphonio philosopho primos in regno destinans honores, a literarum hoste Metopontino aliisque coniuratis e solio in carcerem trusus, a Parmenisco regiae restitutus dignitati, eundem Parmeniscum vice-regis titulo, Triphonium ducali clava donat. (Athenaeus, lib. 14).

Пьеса дѣлится на 5 актовъ, имѣетъ аллегорическіе прологъ, эпилогъ, хоры-балеты послѣ 1—4 актовъ и интерлюдіи (содержаніе не указано) послѣ тѣхъ же актовъ.

Act. I, sc. 1. Haliatum anxium de succescu belli contra Misiae populos, adversus quos Taletum vice-regem Cariae cum Parmenisco expediverat, terret apparens instar gladii cometa, etc.

Chorus (послѣ 1 акта), Socordia indignata reiici suos asseclas a Fortunae mensa, dum eandem evertere nititur, ab erumpente arcetur flamma.

56) З. XXIV. $\frac{1}{307}$. Corona doloris (S. Augustinus in Ioannem Tr. 19) in Labio mensae (S. Hieron. Serm. in Ezechiel, c. 43) Premislao II e Maioris Poloniae et Pomeraniae duce, insecundo regiae coronae reassumptori, inter proxima suae coronationi liberalia, illiberalium Parcarum manu rotata, theatralibus vero ludis, inter Bacchantium hilaria, ab illustrissima etc. iuventute almae Academiae et Universitatis Vilnensis Soc. Jesu evoluta. Anno 1719, 12 kalendas Martii. F. 4 стр.

Argumentum. Coronantibus se rosis licentiosis Bacchiophilis plerumque taxeas dolor evolvit orbitas. Siquidem Premislaus II e Maioris Poloniae et Pomeraniae duce primus regiae coronae (quae in Polonia ab annis 215 principum capita fugerat) reassumptor, inter geniales carnisprivii epulas, dum securius agit, a manu Alemanorum principum oppressus periit.—Ioachimus Pastorius Flori Polonici lib. 2, c. 15. p, 94. Cromerus, Lubienscius et alii.

Три акта; аллегорическіе прологъ, хоры и эпилогъ; послѣ I и II актовъ интерлюдіи (содержаніе не указано).

57) З. XXIV. $\frac{1}{571}$. Jus maioratus minorato pro Christo S. Maiorico martyri sanguinis purpurisso inscriptum lugubri dramate inter parentales Minorati pro nobis Patientis Salvatoris ferias ab illustrissima etc. Palaemonio-oratoriae facultatis palaestra almae Academiae et Universitatis Vilnensis Soc. Jesu innovatum anno 1719 kalendis Aprilis. F. 4 стр.

Argumentum. Pares Francia, grandes Hispania, maiores Caelum numerat; proximus his nomine minorennis D. Maioricus martyr (in persecutione Vandalica sub Hunnerico rege ariano) Christi Divinitatis fideique orthodoxae propugnator ad sanguinem usque decertans gladioque martyrium subiens, maioratus caelestis iura innocuo sanguine sibi inscripsit. (Martyrologium Romanum 6 Decembris. V. Beda, Victor l. 2 de persecutione Vandalica).

Три акта; аллегорическіе прологъ, хоры, эпилогъ.

58) З. XXIV. $\frac{2}{691}$. Thesaurus absconditus inter publica Bacchi et debacchantium dispendia, S. Marcellus in terra defossus, ad umbras scenicas antecinerales a gemmea sobole erythrisque non degenere sanguine, illustrissima etc. iuventute Tulliana Academiae Vilnensis Soc. Jesu praesentatus anno 1720 die 10 Februarii. F. 4 стр.

Argumentum. Non domesticis tantum floribus regnorum flos et florum regnum Gallia, sed et in aestimabilibus faecunda aerariis, quae toties caelo parit, quoties paribus suis terras et purpuratis proprio sanguine superum patriam ditat proceribus. Publicus certe orbi, caelo patens omnibusque notus thesaurus absconditus Marcellus, qui argentomagi in Galliis omne probitatis pretium ab improbitate et omni Saxo crudiore crudelitate traxit Prisci, eius regionis tetrarchae; hic enim ad profanas dapes et sacrum Baccho convivium invitatum D. Marcellum, cum nullis incitamentis ad id inducere posset, ut impiae mensae pius caelestis paradisi et Agni accumberet conviva, eum terrae infodi iubet vivumque sepeliri (Ita inexhaustum caelitum gazophilacium, Martyrologium Romanum).

Три акта. Аллегорическіе прологъ, хоры, эпилогъ. Послѣ 1 и 2 актовъ интерлюдіи: 1) Ebrius omnis est aliis ludus, ludus et ipse sibi (Neot.); 2) Ebrietas ut vera nocet, sic ficta iuvabit (Ovid.).

59) З. XXV. $\frac{1}{213}$. Victoria in signo crucis protritis lunigerae gentis trophaeis a Lusitaniae Gratiano Joanne Petreio reportata atque in tragico-theatrali arena ab illustrissima ac praenobili oratoria Gratianopoli Academiae Vilnensis Soc. Jesu maesto spectatori lugubri scena remonstrata, anno triumphantis a ligno Dei 1720, die palmari ante Dominicam Palmarum 23 Martii. F. 4 стр.

Пасхальная драма.

Argumentum. Non sacro Marti modo, verum et martyrum gloriosae morti faederatus Joannes Petreius, adamantino pectore, liquidam pro Christo superavit necem, suaque strage victor et signo crucis exstitit triumphator. Hic enim ubi strata divina in Rumaeo Castello advertit trophaea Mahometique erecta generoso succensus ardore, evulsis pseudoprophetae signis, christiana dum attollit insignia, ab exasperatis et percitis rabie barbaris captus et obtruncatus, in mare deiicitur, in quo divi martyris corpus obliquo Eurippo sponte ad ipsam arcis Lusitanae evasit portam (P. Mafeius S. J. Hist. Indic. pag. 217).

Три акта. Аллегорическіе прологъ, хоры и conclusio.

60) З. XXIV. $\frac{2}{681}$. Sepulhrum patens in pateris, male temperatam sitim et vitam in pota tumulans salute, olim in Sigerico Burgundionum regis filio, tristi fato patetico, nunc demum antecineralibus feriis in monumentum monens male cautos saeculi Doliophilos, ante fata crapula sepultos, scenica erectione e theatrali propositum Umbria ab oratoria palaestra Universitatis Viln. Soc. Jesu, anno salutis sepulchralem lapidem in monumentum Vitae erigentis 1,687[1]) die 22 Februarii. F. 4 стр.

Argumentum. Sepeliri non solum gemmis aestimata regna, verum et ipsos reges in pateris, patetico Burgundia probavit documento.

[1]) Т. е. 1721 г.

Priusquam enim in sui regni corona Romani imperii auxisset amplitudinem, in aviti haerede solii Sigerico male naufragam in cyatho regii sanguinis doluit iacturam. Hic namque proprio parenti de affectato suspectus spectro, ut quam mollissime perimeretur, dulci captus est in falerno; quo cum se liberalius proluisset, etiam sepultis dulci sopore oculis non erravit ad sepulchrum, a vigili in sua fata parente misere strangulatus, vinoque sepultus cervicem inflexam posuit (Baron. ad annum 526).

Три акта. Аллегорическіе прологъ, хоры, эпилогъ. Послѣ пролога, 1-го и 2-го актовъ interlocutio (содержаніе не указано).

61) 3. XXIV. $\frac{1}{124}$. Arcanum cordis patetico Amoris miraculo revelatum, seu Christus patiens, pro foraminibus petrae et caverna maceriae intra dissectum cor D. Theophili Martyris absconditus in vita, in morte ad vivum redditus. Recurrentibus vero Dominicae Passionis feriis lugubri spectatori scenica reproductione praesentatus a Palaemonico-Tulliana iuventute Universitatis Vilnensis Soc. Jesu, anno 1721, die 7 Aprilis. F. 4 стр.

Argumentum. Царственный юноша Теофилъ, a parente gentili Thephinoque fratre multis argumentis, ut Christi cultum eiuraret, solicitatus, cum stabiliter abnueret illamque tantummodo cordis amantis saepius reponeret tesseram: „Amor meus crucifixus est“, lethali vulnere in corde percussus, fraterno victima cecidit furori; victurus utique, post fata, qui primum vivens, Authori vitae in domesticum consignasset augustale, intra dissectum cor, ad vivum referens Christi e cruce pendentis effigiem (Guilhelmus Tyrius ex Histor. bell. sacr.).

Пьеса въ трехъ актахъ; аллегорическіе прологъ и хоры-балеты послѣ 1 и 2 актовъ (Chorus I-mus: Furor Gentilis, ut quiescentem sub dulci Crucis umbra Genium deterreat Theophili, Africana producit monstra; verum haec obiectu speculi sine macula Christi Crucifixi, facile disrumpuntur et enecantur).

Epilogus. Orator arcanam caeli dignationem, patetico Divini amoris declaratam miraculo e patente a vulnere Corde probaturus Salvatoris, Patienti Domino moestiori parentat apodosi.

62) З. XXIV. $\frac{1}{669}$. Pyrrhus extra Epirum, in Sarmatico Latio pretium et praemium Parnassi Sigillari gemma concludens, Erasmus Ciołek, olim a Vladislao Jagellone, coronato eruditorum capitum Mecaenate, authoritatis poeticae suffragio regni signatura insignitus, nunc vero ex Augusti privilegio, sigillato Palladis Augustali, ad latinam Joannis divinioris cancellarii portam salutatus ab illustrissima etc. iuventute Academiae Vilnensis Soc. Jesu, anno 1721, kalendis Augusti. F. 4 стр.

Панегирическое дѣйство.

Argumentum. Signatum Orbis testimonio in Plinianis fastis extat documentum, Pyrrhum Epiri monarcham, Romanae potentiae, non eruditionis hostem, regio annulo inclusisse gemmam, Achates dictam, in qua Apollinem et Musas subtili artificio natura signaverat. Manu scilicet hic literarius Atlas iactavit Parnassum, cui impar cum ingenio caput succumberet. Fortunatior longe Romano-Polonus vates Erasmus Ciołek (nobis Romano stylo Vitellianus dicendus), qui genus et nomen a Vitellio Caesare Okolscii Orbe Polono teste, cum Latino ducens ingenio, Sarmatiae Musas intulit, quas sigillari gemmae includeret cancellarius. Vladislaus enim Jagellone Magno Duce Litvaniae, rex Poloniae, Dei cultum et literarum culturam basilico fovens pectore, postquam scientiarum caput, Cracoviensem extulit Universitatem, universalis eruditorum Mecaenas, singulari officio metricam in Erasmo decoraturus scientiam, poetam ad regni sigillum assumpsit. Sic primus in Polonia Vitellianus privilegium authoritatis poeticae obsignavit. (Author Simon Okolski Orbis Poloni tomo I. Nicolaus Zalaszowski Archi-Diaconus Posnaniensis).

Три акта. Аллегорическіе прологъ, хоры, эпилогъ. Послѣ 1-го и 2-го акта интерлюдіи (содержаніе не указано).

63) З. XXIV. $\frac{1}{579}$. Inferiae ad cruentas doli et furoris taedas, genialia inter fercula caesorum Sveciae procerum manibus parentantis tyrannidis a Christierno rege Daniae celebratae, nunc vero ad sua nyctilcia sepultis vino Doliarchis in palaemonia metropoli a tullianis palaestritis Academiae et Universitatis Soc. Jesu in theatrali Umbria reproductae die 14 Februarii anno 1722. F. 4 стр.

Argumentum. Christiernus Daniae et Norvegiae rex, Stocholmia Sveciae metropoli certis conditionibus potitus, antequam arcem et militem

firmaret, fidem datam minime fefellit. Sed iam satis munitus, suis aperit consilium perdendi Svecos, modumque quo id fieri possit perquirit. Hic convivium erat. Fit ergo apparatus convivii, in quo Danus se iucundum praebet, idem Sveci faciunt ignari periculi. Postquam triduo epulatum est, convivae rapiuntur in carcerem. In crastinum educti primo proceres, dein urbis senatus plectuntur, postremo in reliquam plebem aliquot diebus saevitum est. Brevi tamen, Deo iustam vindictam repetente, tyrannus omnibus exutus perennique custodiae mancipatus miser interiit (Surius, anno 1517; P. Kwiatkiewicz, eodem anno).

Три акта; аллегорическіе прологъ, хоры, эпилогъ; послѣ 1-го и 2-го акта интерлюдіи (содержаніе не указано).

64) З. XXIV. $\frac{1}{102}$. Stella e crucis firmamento empyrium ascendens caelum, Dominicus Catzo in regno Firoximensi illustrissimis natalibus orbis in lucem datus, amore magis quam morte Christo commoriens in cruce, astris illustrior inter eclipsatos emorientis Salvatoris dies... theatrali astrolabio demostratus ab illustr. etc. palaestra oratotia Almae Universitatis et Academiae Viln. Soc. Jesu, anno 1722 quinto kalendas Aprilis. F. 4 стр.

Argumentum. Dominicus Catzo, iuvenis e Firoximae regno amplissimis natalibus procreatus, quod imperatoris edictis, suscepta lege christianorum non obediret accusatus, a Dynasta iubetur more gentis ventrem sibi lacerare; quod cum ille christiana lege nefas sibi esse responderet, damnatur ad crucem in eo loco, qui reorum suppliciis infamis habetur. Ventum est ergo ad montem: ubi dum suam crucem conspexisset, in genua ruens, maxima illam religione veneratus, gaudens magis in ea se mori, quam rex aliquis in regali lecto exspirare (P. Lyraeus de Imitat. Christi Patientis, lib. 4 c. 5; ex Joan. Hayo in Histor Japon.).

Три акта, аллегорическіе прологъ и хоры-балеты послѣ 1-го и 2-го актовъ, эпилогъ-проповѣдь.

65) 3. XXIV'. $\frac{2}{173}$. Liber Regum, coronatis distinctus capitibus, primum ac principale ad regni diadema continens caput Vusioum Chaensis imperii principem, eruditi libelli suffragio ad paterna assumptum solia, olim in publicam Sinensis orbis lucem, sub serenissimis regiae dignitatis titulis cum literato suo honorio editus, nunc demum inter Atticas Academi Umras, ad eruditae posteritatis memoriam, ex speciali Caesaris mensium Augusti privilegio, scenico veritatis typo, in oculis et animis universorum reimpressus a perillustri etc. iuventute Academiae Vilnen. Soc. Jesu, anno 1722 Kalendis Augusti. F. 4 стр.

Argumentum. Didicit magistra saeculorum experientia eruditus orbis e libris ut plurimum, capita legi ad coronas inscriptosque nomina regum flores nullibi felicius, quam inter literarum folia pullulare. Sic in florentissima eruditorum patria, Sinensi regno, Chaensis regulus nomine Kienzius, aetate Nestor, annorum cursu fatis appropinquans, de successore solii sollicitus, meliorem in duobus filiis ad sceptra indolem eruditionis progressu investigare voluit. Geminos itaque eiusdem prorsus exempli libellos partitur singulis, quibus singulari impallescentes studio, quidquid paginis gravi sententiarum stylo impressum erat, memoriae reimprimere conarentur. Evoluto tandem praefixi temporis spatio utrumque ad literarium duellum vocat, in quo Pelvus (hoc nomen erat natu maiori) abiectioris sane ad scientiam animi, utpote qui libro amisso ne vistigium quidem studii in memoria retinuit, turpiter succumbens, de spe etiam paterni solii deiectus fuit. At vero Vusious, annis, non indole frater minor, spem etiam patris magno discendi conatu vicit. Nam et codicillum diligentissime custoditum exhibuit, et omnia ex eo politica dogmata in frequenti procerum auditorio enumeravit, sicque minorennis filius suffragante eruditione in successorem throni a patre declaratus, praerepto fratri sceptro nomen librumque suum titulo ornavit regum. (Historia Sinica, authore P. Martino Martinez Soc. Jesu, lib. 5, p. 160).

Три акта. Аллегорическіе прологъ, хоры, эпилогъ. Послѣ пролога, 1-го и 2-го актовъ интерлюдіи (содержаніе не указано).

66) 3 XXIV'. $\frac{1}{534}$. Flos regum inscriptus nomine, regali purpuratus sanguine, sub Bacchica marcescens vite, Siungus princeps U regis filius, inter coronatos Liberi patris crateres fatali succisus ferro, floridam coronans vitam, ab illustrissima etc. oratoriae facultatis iuventute, inter theatrales umbras antecinerali dramate adumbratus, anno 1723, 8-vo idus Februarii. Vilnae, Typis Academiae et Universitatis Vilnensis Soc. Jesu, F. 4 стр.

Argumentum. Inter Bacchicas plerumque vites, rosis se coronantibus Bacchiophilis, taxes non raro vitta, vitae imponit coronidem. Spectavit hoc Sinicus Orbis in Siungo non aridae spei principe U regis filio, qui inter floridam Hiaokingi Sinorum imperatoris aulae excultus iuventutem, in ipso aetatis flore, inter coronatos Liaei cyathos exaruit Accidit enim, ut hic princeps cum Jungo imperatoris filio, poculis ad mensam certantes, gravesque mero, primum de re levis momenti contenderent, mox vero non minus ira, quam vino calidi de digniore loco altercari coeperunt. Jungus potissimum indignatus Siungo, quod sibi principem non cessisset locum, eum inter ipsa mensarum hilaria, tristi convivantium spectaculo, trucidat (P. Martinus Martinius, Soc. Jesu, Historiae Sinicae decad. I, lib. 8).

Три акта; аллегорическіе прологъ, хоры, эпилогъ; послѣ 1-го и 2-го актовъ интерлюдіи (содержаніе не указано).

67) 3. XXIV'. $\frac{1}{537}$. Flaminia inversae Romae, Amoris scilicet Divini, triumphantium inter flammas Christi athletarum Pauli, Ignatii et Xaverii magnis olim patefacta triumphis, celeri eorundem calcaneo superata, nunc vero inter tristes extincti, in ara Crucis, Ignis consumentis ferias, in Littavo Latio maesto spectatori ad scenicos ignes lugubri stylo indigitata, ab ill-ma etc. oratoria palaestra Vilnensi Soc. Jesu, anno 1723, 13-tio kalend. April. F. 4 стр.

Argumentum. Ignatianis olim succensa ignibus et inconcusso D. Xaverii zelo solidata Japonia, igneos non nisi aut saxeos parere novit

athletas. Horum utique e numero ille etiam illustris, sanctiorem prodiit in lucem, martyrum ternio, Ignatius scilicet et Xaverius, par nobile fratrum clari generis nec obscurae virtutis parente, in regno Izukumi, Paulo Fikundaiu catholico zelossimo orti, qui suo cum patre, circa annum Domini 1632, saeviente in christianos persecutionis flamma, primo varie ad defectionem ab orthodoxa fide tentati, dein nequicquam proficientibus minis et blanditiis, ad lentos Toxongunsamam Japoniae imperatorem damnati ignes, eosdem ardentissimae in Christum charitatis incensi flamma, caelestem veluti iam sibi apertam spectantes Flaminiam, animose subeunt (Hist. Jap. par. 2, lib. 4, c. 1).

Три акта; аллегорическіе прологъ и хоры.

Epilogus: Orator tragica amoris et doloris Flaminia, de monte Oliveti ad Golgotham properantem viatorem Deum, lugubri prosequitur suada.

68) 3. XXIV. $\frac{1}{668}$. Gemma Regum coronaria, in Palladio conclusa capite, a minimo natu Thebanorum regis filio palladiis quaerente aures in pedibus, olim Thebanae gentis cultui aperta, nunc theatralibus ignibus erudito palaemonio-academico orbi ad aestimatonem laureatorumque capitum libramentum ab illustrissima etc. iuventute Academiae Vilnensis in corona anni scholastici illustrata, anno 1723 kalendis Augusti. F. 4 стр.

Argumentum. Elimanus Thebanorum monarcha, quatuor superstites relinquens filios, ne forte de iure successionis post sua altercarentur fata, curavit fabrefieri artificiosam Palladis statuam, ac in capite eius coronam occultari, huic cum paterno conferendam regno, qui primus eam, nihil quidquam laeso simulacro, inveniret. Certabatur inter fratres de aperienda mysteriosa effigie inani semper conatu. Verum minorennis natu frater cum pronus in faciem cecidisset, accidissetque pedibus statuae illos arctius stringens oransque, ut absconditum patefaceret diadema, latente inibi artificio, aperit simulacri caput, ac in illo coronariam Regum Gemmam cum paterno capessit regno. (Ex historia Baseilidis P. Ignatius Gorzyński, in laudibus Sanctorum pag. 4).

Пять актовъ. Аллегорическіе прологъ, хоры, эпилогъ; послѣ каждаго изъ четырехъ первыхъ актовъ (послѣ хора)—interludium (содержаніе не указано).

Prologus. Egyptiis Amphion pererrans in campis ad suavem cytharae suae sonitum in construendam Thebanam civitatem montes animat lapidesque, etc.

Chorus I-mus. Invidia Furori iuncta contra Genium Lavini sub umbra lauri quiescentem saeviens, versa in statuam diademate adornatam, lauro hastili minante retrocedit, etc.

Epilogus. Pallas coronatos de suo capite excrescere celebrans Sapientes, palaemonio-academicam etiam iuventutem, post grandem totius anni in erudita arena concertationem in corona dierum promerito altioris gradus vincit diademate[1]).

69) 3. XXIV. $\frac{1}{802}$. Hercules Aonio verior Ausonius erepta clava et vita sub signo crucis triumphans, Marte primum, tum morte victor, divus Gallicanus martyr, a fugaci scytha et perfuga Christi Juliano geminatis laureis cumulatus, inter lugubres Golgothaei ferias trophaei ad tragicas umbras deductus a Palaemonio-Tulliana palaestra Universitatis Vilnensis Soc. Jesu, anno 1724, sexto idus Aprilis. F. 4 стр.

Argumentum. Gallicanum illum Herculem eloquentiae numen, eundem cum Aonio seu Thebano monstrorum domitore credidit Gallia, alium ac veriorem Orbi fabulas aspernato prodidit Roma, victoriis triumphales Palmas, diserta Christianae fidei confessione lauream linguae consecutum. Is Constantino Magno sola diadematis eminentia minor, par belli fortuna, generis ac opum splendore prope gener, contra scythas Romanis finibus infestos, facto Christianae religionis voto profectus, Angelo crucis labarum praeferente, dignam Herculeo nomine retulit victoriam. At reducem ex arena ac Deos etiam triumphantem, cum ferre non posset veri Numinis desertor Julianus, e vivis in Divos extulit, Alexandria magni olim nominis monumento, theatrum gloriae magno duce praebente (Terentianus, Ado, Lippomanus et Surius tomo 3).

Три акта. Аллегорическіе прологъ, хоры-балеты, эпилогъ.

---

[1]) Ту же фабулу обработываетъ драма „Jus capitale eruditorum capitum ad coronas etc. factum a Drohicinensis Athenaei iuvetute“ anno 1723,—см. ниже № 229; а также драма „Conceptus Palladii capitis etc., a iuventute Athenaci Słonimensis explanatus“, anno 1749,—см. ниже № 300

70) З. XXIV. $\frac{2}{17}$. Sol in Leone, dominator astrorum sapiens et hostium domitor illustrissimus Leo Sapieha, Cancellarius M. D. L., Palatinus Vilnensis etc., primis mensium Caesaris Augusti feriis ad meridianam ducalis honoris augem provectus, ante septembralem bilancem iudiciaria subsistens in statera illustrissimi ac excellentissimi domini Antonii Casimiri comitis in Bychow, Zasław et Dąbrowna Sapieha, capitanei Merecensis etc., in Palaemonio Areopago Supremi Mareschalli, directore eiusdem Scipione in academico-Protaseviano Polo theatrales serenans umbras, indigitatus ab ill-ma etc. iuventute Academiae ac Universitatis Vilnensis Soc. Jesu, ludis metagymnasticis in luce Sapiehanarum sagittarum annuos labores coronante, anno 1724 Kalendis Augusti. F. 18 стр.

Программа съ надписью на гербъ и посвященіемъ, по-латыни и по-польски.

Панегирическое дѣйство.

Dedicatio. Attolle ad spectaculum tenebris innutritam palpebram, Phoebo affinis Phoebe, agite spectatorem sidera...

Fundamentum. Illustrissimus Leo Sapieha, ex ducum Litvaniae sanguine oriundus, ob inaestimabilem sapientiam Sapiehano agnatam et innatam nomini Vir consiliorum appellatus. Sudermanici Leonis, nec non orientalis Grandivi domitor, Livoniae vindex, tergemina ab Orbe Polono legatione ad exteros Monarchas celeberrimus, in oculis omnium sapientum et cordatorum virorum et in oculis non solum totius Reipublicae, sed et externarum nationum, semper Magnus Leo ac pater Patriae nominatus. Regis Sigismundi III in motu civili accerrimus defensor, ad summos in Palaemonio Orbe provectus honores, a Stephano Bathoreo notarius M. D. L., a Sigismundo III procancellarius, cancellarius, palatinus Vilnensis, demum supremus dux exercituum M. D. Litv. creatus, in honore solo nonnisi sarmatico Jove minor, Horatianum illud in se adimplevit oraculum: „Sapiens uno minor est Jove, dives, liber, honoratus, pulcher, rex denique regum“ in consiliorum directione (Okolski Orb. Poloni tom. 2; Georgius Zdanowicz Secretarius Sacrae R. M. in Elogiis Sapiehanis).

Три акта. Аллегорическіе archiprologus, прологъ, хоры, эпилогъ. Послѣ 1-го и 2-го акта интерлюдіи (содержаніе не указано).

71) З. XXIV. $\frac{1}{216}$. Cithara in luctum versa Montignio Hornensi comiti feralis, quia lethi in laeto praenuntia modulo tristesque in dulci harmonia resonans lessos, inter hilares vero carnisprivii ferias tragico eventu a celsissima, illustrissima etc. iuventute Universitatis academicae et Collegii Vilnensis Soc. Jesu, in antecinerali dramate reanimata. Anno 1725. F. 4 стр.

Epitome historica: Заимствовано изъ Beyerlingk Theatr. tit. Prudentia, pag. 805. Eng. in Luce Evang. pro Dnica XI post Pent. p. I, § 2.

Три акта; аллегорическіе прологъ, хоры, эпилогъ. Послѣ пролога, 1-го и 2-го актовъ интерлюдіи (содержаніе не указано).

72) З. XXIV. $\frac{1}{125}$. Caesar ex utroque Divinus amor, in gemellorum fratrum cordibus divisum exercens imperium, gemino olim innocentiae ac martyrii in iisdem redimitus diademate, nunc vero sub lugubrem Regis dolorum per spineam coronam inaugurationem, theatrales ad umbras a celsissima etc. iuventute, in alma Universitate academica Vilnensi Soc. Jesu... expositus, anno 1725 die 24 Martii. F. 4 стр.

Argumentum. Regnante Diocletiano illustre duo tenerioris aetatis fratres germani in fidei constantia edidere specimen. Volebat hos de immolatis sumere tyrannus, ac primum muneribus, quibus trahi iunior aetas, dein minis, quibus terreri solet, adigit. Illi fortiter: non hoc (inquiunt) a parentibus nostris accepimus. Post verba deventum ad verbera; cum senior iam animam agere videretur, alter eum amplexatus, nihil de constantia remittens: Vicisti (inquit), frater, vicisti! et vita functum, eodem perseverantiae spiritu, victor etiam comitatus est, aeternum cum eo victurus (Beyerlinck tit. Prudentia fol. 293. P. Adrianus Mangotius in Orat. de B. V.).

Пьеса въ трехъ актахъ.

Act. I, sc. 1. Diocletianus, Romanis insignitus sceptris, pro faustiore imperii successu, Pantheon adire statuit, hecatomben Diis sacrificaturus, etc.

Имѣются аллегорическіе прологъ (Genius Diocletiani purpuras et laticlavia in campo Florae, flori romanae nobilitatis distribuens, hoc die—24 Martii—Genios Amoringi et Placidni iis adornat, etc), хоры-балеты послѣ 1-го и 2-го актовъ (Chorus I-mus: Gemini Amores gemini certant de laude triumphi; Amor Mundi aperit viam triumphalem, etc...) и эпилогъ.

73) З. XXIV. $\frac{1}{751}$. Ictus oculi ad fatalem basilici poculi scopulum pupillam regni in Visiango Angelomae principe caeco impetu allidens, a theatrali speculo ad tragicum spectaculum refractus atque inter frequentes carnisprivii vigilias excubanti orbi in cautelam actu antecinerali praesentatus ab illustrissima etc. iuventute almae Academiae ac Universitatis Vilnensis Soc. Jesu anno 1726 die 2-da Martii. F. 4 стр.

Argumentum. Angeloma ethnicis superstitionibus obcaecatum regnum, rigidissime tamen sobrietatis ac temperantiae legibus invigilare perhibetur. Proscriptae sunt illinc omnes in convivali statione ad pocula vigiliae, imo ac si laesae maiestatis reus foret, morte poenas luit, qui regem potantem intueri praesumpserit. Quare si is geniali quandoque poculo indulgere velit, campanula signum datur, quo admoniti adstantes in terram se prosternunt, ne periculum curiosi aspectus incurrant. Dolendo fato accidit, ut princeps tenellus (nobis Visiangus dicendus) aliis in faciem procidentibus, incautus oculos in patrem potantem coniecerit, ac ut vidit, periit, nequicquam unicam regni pupillam deprecantibus proceribus, ab eodem patre, legem patriam naturali amori praeponente, morti adiudicatus (P. Engelgrave in Panth. Caelest. pag. 20 ex Navigatione Hollandica).

Три акта. Аллегорическіе прологъ, хоры, эпилогъ. Послѣ 1-го и 2-го актовъ (передъ хорами) интерлюдіи (содержаніе не указано).

74) E. XVII. $\frac{1}{495}$ (дубл. З. XXIV. $\frac{1}{516}$). Facies Martis et Minervae in capite Oginscianae prosapiae Vlodimiro principe, martiis olim et literariis laureis adornato, spectata, nunc vero intra Palatinam portam illustrissimi ac excellentissimi domini Casimiri Oginski, palatini Trocensis etc. observata, ad theatrales ignes metagymnastico actu serenata ab ill-ma etc. iuventute Academiae et Universitatis Vilnensis Soc. Jesu anno 1726 kalendis Augusti. F. 14 стр.

Программа съ надписью на гербъ и обширнымъ посвященіемъ; текстъ по-латыни и по-польски.

Dedicatio. Grandibus immortalium heroum simulacris, an verius Deorum adornatam imaginibus portam aperis, Illustrissime Palatine... etc.

Fundamentum. Vlodimirus Magnus dux Kiioviae, Russiae ducum antiquus sanguis, Oginscianae domus protoparens, plurimis victoriis, praesertim orientali expeditione clarissimus, ut partis Marte laureis etiam literarias adderet, primus in illa gentis ruditae fundavit literas. (Miechovita L. 2, pag. 26).

Три акта; аллегорическіе Archipologus, prologus, хоры, epilogus; послѣ пролога, 1-го и 2-го актовъ интерлюдіи (содержаніе не указано).[1])

75) З. XXIV. $\frac{1}{197}$. Regni sacra fames, olim inter venenata dapum bellaria, crudiore mortis bolo, in Edelpho Anglorum regis filio, per Leonellum Clarentiae ducem, ad minime secundas mensas exsatiata, nunc demum inter hilares Carnisprivii ferias eventu tragico ab ill-ma etc. iuventute almae Academiae ac Universitatis Vilnensis Soc. Jesu actu antecinerali in scenam data, anno 1727, 22 Februarii. F. 4 стр.

Argumentum. Источникъ—Vergilius Urbinus Scriptor rerum Anglicarum.

Три акта, аллегорическіе прологъ, хоры, эпилогъ; послѣ 1-го и 2-го акта интерлюдіи (содержаніе не указано).

[1]) Программа эта приведена по-польски у Балинскаго, „Dawna Akademia Vileńska“, Petersburg, 1862, стр. 166—171.

76) З. XXIV'. $\frac{1}{266}$. Corona libertatis paterno capiti filius sapiens: vates Oppianus, olim a patria libertate iussu Severi Caesaris exul, demum se et patrem erudito poetico codice in libertatem vendicans, nunc vero in metam liberis ingeniis actu metagymnastico proposita ab illustrissima etc. iuventute Academiae Vilnensis Soc. Jesu, anno 1727. F. 4 стр.

Argumentum. Ссылка: Greg. Gyraldus de historia poetarum, pag. 250.

Три акта, аллегорическіе прологъ, хоры, эпилогъ; послѣ пролога, 1-го и 2-го актовъ указано быть интерлюдіямъ (содержаніе не обозначено).

77) З. XXIV'. $\frac{1}{696}$ (=дубл. З. XXV'. $\frac{2}{42}$). Rhodus intra Lares: illustrissima Chalecciorum domus, tot solibus, quot praeclarissimi nominis haeredibus splendidissima, ad theatrales umbras ....sub auspiciis perillustris ac magnifici domini Casimiri comititis in Cholec Chalecki... scenico apparatu ludis metagymnasticis remonstrata ab illustrissima etc. iuventute Academiae et Universitatis Vilnensis Soc. Jesu, anno 1728, kalendis Augusti. F. 31 стр.

Программа съ надписью на гербъ и обширнымъ посвященіемъ; текстъ по-латыни и по-польски.

Панегирическое дѣйство.

Dedicatio. Sub illustrissimas Chaleccianae alae umbras, pondere diei ac aestu lassata Apollinis iuventus declinat a calore, illo inibi recreanda lumine, quod late per terrarum orbem, solis aemula Chalecciorum Domus explicavit... etc.

Argumentum. Illustrissimus Demetrius Chalecki Ensifer, demum Thesaurarius M. D. L., duplici in natis (si filii sunt corona patrum) stephanomate adornatus, Christophoro et Alexandro, quorum primus cum

triginta annis Ensiferi gessisset munus, Palatinus Novogrodensis renunciatur, postquam plura eruditionis suae argumenta libris typo editis divulgasset; alter eloquentia praestantissimus Lidensis Scipio, ac 1627 in generalibus ordinum comitiis Mareschallus equestris ordinis, item iudex ad tribunal Fisci 1630 designatus.

Три акта. Аллегорическіе Archiprologus, Prologus, хоры, Epilogus. Послѣ пролога interludium (содержаніе не указано).

78) З. XXIV. $\frac{1}{48}$. Aurea libertas praetextate aetatis, custode remoto inter profusa hilaria dissoluta, olim in Edgardo Scotiae principe absoluto vitiorum dominio subiecta, vindice demum praedominante Nemesi ferreis vinculis limitata et fame edomita, nunc denuo a palaemonio-tullianis palaestritis Academiae et Universitatis Vilnensis Soc. Jesu ludis antecineralibus in scenam reproducta, anno 1729. F. 4 стр.

Argumentum. Edgardus minorennis Scotiae princeps, liberioris vitae licentia praevertens aetatem, a proprio parente traditur Roberto patruo suo melioribus artibus imbuendus. Ubi nihilomimus priora prosequens flagitia, in angusto carcere crudeli fame necatus... (Hector Boetius et Pater Kwiatkiewicz ad annum Domini 1402).

Prologus. Tantalus mediis sitibundus in aquis et inter fugientia Pomonae bellaria famelicus, ferales sibi occinens lessus, propriis naufragus in lacrymis, Edgardi triste adumbrat fatum.

Пьеса имѣетъ три акта, послѣ каждаго изъ двухъ первыхъ актовъ слѣдовалъ аллегорическій хоръ-балетъ (послѣ 1-го: Genius Edgardi inter florentes Bacchi hederas, Luxu crateres propinante, a Furore arma ministrante, ad quaevis audenda animatur; послѣ 2-го: Genium Edgardi falerno madentem et saltui libere indulgentem, associata choreis Larva in caveam deducit) и интерлюдій (содержаніе не указано); въ концѣ—аллегорическій эпилогъ-балетъ.

79) З. XXIV. $\frac{1}{491}$. Fulmen belli hostes patriae in ictu oculi feriens, tartarorum copias noctem Polono polo minantes ad tartara deturbans, gloria nominis et meritorum fulgore illustrissimus filius tonitrui Jacobus Niezabytowski, debellator hostium felicissimus, sub potentissimo arte et Marte primo sarmatici Areopagi institutore Stephano Batoreo rege Poloniarum secundissimo, in signo proavitae crucis de hostibus sub soleam missis triumphans, nunc vero, sub fortunatissimis auspiciis illustrissimi domini Beguslai in Niezabytow Niezabytowski iudicis, deputati ad tribunal Magni Ducatus Litvaniae, theatrales umbras serenans, ac illustrissimae etc. Gedeminio-Academicae iuventuti Universitatis Soc. Jesu metagymnastici dramatis metam in avitae geminis crucibus signatae soleae statione designans. Anno Domini 1729, kalendis Augusti. Vilnae typis Universitatis Soc. Jesu. F. 30 стр.

Программа съ надписью на гербъ и обширнымъ посвященіемъ.

Панегирическое дѣйство.

Dedicatio. Confluit in theatrum immortalis Niezabytowscianae gloriae Palaemonia Universitas, etc. (Подпись: Juventus Academica Vilnensis Soc. Jesu).

Argumentum. Regnante Stephano Batoreo, Elogio Starovolscii: „In iudicio plus quam iuris-Consulto, in exercitu plus quam imperatore, in tota vita sua plus quam Philosopho“, et quam plurimos in regno suo exoptante literatos; ex illustrissima Niezabytowsciorum familia, nomine ac meritorum gloria illustrissimus Jacobus Niezabytowski, bellator felicissimus, augustissimis iam ante sub Sigismundo Augusto, variis de hostibus reportatis trophaeis clarissimus, post profligatos ad Dubnum et Ostrog anno 1577 Tartaros, redux publicis exceptus triumphis (Okolski in Stemmatibus).

Три акта; аллегорическіе прологъ, хоры, эпилогъ; послѣ пролога, 1 и 2 актовъ интерлюдіи (содержаніе не указано).

80) З. XXIV. $\frac{1}{161}$. Purpura Senatus Romani in facie Urbis et Orbis, imperante Nerone inter personatos olim exhibita ludos, nunc... actu antecinerali in scenam data ab illustrissima etc. iuventute Academiae ac Universitatis Vilnensis Soc. Jesu, anno 1730, 12 kalendas Martii. F. 4 стр.

По-латыни и по-польски.

Argumentum. Неронъ убѣдилъ своихъ придворныхъ въ маскахъ исполнить въ амфитеатрѣ гистріонскую пляску; его посланные срываютъ съ нихъ маски и передъ всѣмъ народомъ обнаруживаютъ ихъ легкомыслiе; одни изъ нихъ отъ стыда попадали мертвыми, другiе помѣшались. (Dio in Apopht. и др.)

Три акта; прологъ, эпилогъ и хоры послѣ 1 и 2 актовъ имѣютъ характеръ аллегорическихъ балетовъ; послѣ хоровъ исполнялись интерлюдiи (содержанiе не указано).

Prologus. Verecundia, Honor et Fama superatis periculis in mari, in sicco patiuntur ab igne naufragium, etc.

81) З. XXIV. $\frac{1}{157}$. Titulus Gloriae Regalis e tumulo Regum erectus, olim Hiarni mortuales principis Daniae Frothonis cupressos Apollinis laurea inumbranti atque patrocinante Pallade regia cidari redimito adiudicatus, nunc vero.... ab illustrissima etc. iuventute Universitatis Vilnensis Soc. Jesu inter theatrales actus metagymnastici umbras remonstratus, anno 1730, kalendis Augusti. F. 4 стр.

Argumentum. Hiarnes послѣ бездѣтнаго короля Данiи Фротона III избирается королемъ въ награду за сочиненную имъ поэтическую эпитафiю умершему королю, приведшую всѣхъ въ восторгъ.

Три акта. Прологъ, хоры послѣ 1 и 2 актовъ и эпилогъ имѣютъ характеръ аллегорическихъ балетовъ. Послѣ 1 и 2 актовъ интерлюдiи (содержанiе не указано).

82) З. XXIV. $\frac{1}{750}$. Vindemia Sanguinis, olim inter vites e Georgio principe Clarentiae ante antumnum aetatis ad sedandam honorum sitim ab Eduardo expressa, nunc iis ad cautelam, qui Bacchanalia vivunt et naufragium vitae in vitibus subeunt, ludis antecineralibus praesentata ab illustrissima etc. iuventute almae Academiae ac Universitatis Vilnensis Soc. Jesu, anno 1731. F. 4 стр.

Argumentum. Plerisque ipsum nomen pro crimine esse olim in Graecia Theodosius, recentioribus saeculis Georgius princeps Clarentiae, clarissimo exemplo comprobavit. Eduardus enim rex Angliae, frater Georgii, incertum unde accepto oraculo, fore ut is Anglici regni sceptra occupet, cuius nomini initialis sit litera G, metuens a Georgio, eundem capi imperat et armatis vitibus in vitam innocui, malvatico vino iubet obrui. (P. Kwiatkiewicz Eccl. Annal. anno 1476).

Три акта. Аллегорическіе прологъ, хоры, эпилогъ. Послѣ 1-го и 2-го актовъ интерлюдіи (содержаніе не указано).

83) З. XXIV. $\frac{1}{160}$. Signaculum supra cor Litvaniae in Universitatis et Academiae charactere a coronato Sarmatiae capite Stephano I positum, inter theatrales ignes ab academica congregatorum manu in eadem Universitate actu metagymnastico reseratum, anno 1731, kalend. August. F. 4 стр.

Argumentum. Посѣщеніе Стефаномъ Баторіемъ Вильны („cor Litvaniae Vilna“); торжественная встрѣча, устроенная ему академіей, которую онъ и награждаетъ привилегіями (Sulikovius in Commentario Rerum Polonicarum, pag. 123 et seq.).

Три акта; прологъ, хоры послѣ 1 и 2 актовъ и эпилогъ имѣютъ характеръ балетовъ; послѣ пролога и хоровъ—интерлюдіи (содержаніе не указано).

84) З. XXIV. $\frac{2}{596}$. Sacra fames inter profanas dapes a divis martyribus Ioanne, Antonio et Eustachio usque ad consummationem vitae tolerata, ad triduani carnisprivii mensas carnivorae ingluviei in scenico apparatu opposita ab illustrissima etc. iuventute Academiae Vilnensis Soc. Jesu Anno 1732. F. 4 стр.

Argumentum. Sancti Ioannes, Antonius et Eustachius martyres, Olgerdi Magni Ducis Litvaniae aulici cubicularii, nobiles litvani, ob constantiam in religione christiana, praesertim quod statis diebus vetitos cibos comedere recusarent, iussu Olgerdi laqueo interempti Vilnae post annum Christi 1328. Sepulti ibidem in basilica sanctissimae Trinitatis ritus graeco-russi uniti. (P. Albertus Koiałowicz in Miscellaneis rerum ad statum Ecclesiasticum in Magno Ducatu Litvaniae pertinentium).

Три акта. Аллегорическіе прологъ, хоры, эпилогъ. Послѣ пролога, 1-го и 2-го актовъ интерлюдіи (содержаніе не указано).

85) З. XXIV. $\frac{1}{578}$. Laurea linguae, minorenni olim Hortensio Venceslao Bohemiae principi pro florido facundiae stylo collata, nunc vero ab ill-ma etc. iuventute Academiae et Univers. Vilnen. Soc. Jesu, sub Augustales ludos theatrali spectaculo praesentata, anno 1732 kalen. Aug. F. 4 стр.

Argumentum. Venceslaus Bohemiae princeps (martyrii postea laurea coronatus) dum prima vitae rudimenta pietati et eruditioni comparandae impendit, saeviente gravissima in christianos per id temporis persecutione, tanta oris apud omnes gratia valuit, ut christianis pristina restituta libertate, ipse qua procerum hortatibus, qua populi precibus, tenerior adhuc, ad regimen reipublicae assumeretur. (P. Boguslaus Balbinus in Miscel. Hist. reg. Bohem.; Paulus Strański de Rep. Bohem. c. 8, n. 12).

Три акта; аллегорическіе прологъ, хоры, эпилогъ; послѣ пролога, 1-го и 2-го актовъ интерлюдіи (содержаніе не указано).

86) З. XXIV'. $\frac{1}{155}$. Lusus in feria desinens, olim in aulâ Londinensi cum animorum motu exhibitus, nunc pro actu antecinerali in scenam reassumptus a perillustri oratoria iuventute Universitatis Vilnensis Soc. Jesu, anno 1733, 16 kalendas Martii. F. 2 стр.

Argumentum. Знаменитый придворный танцоръ англійской королевы Елизаветы, Томасъ Пондо, исполнивъ во время празднества наканунѣ великаго поста танецъ, приведшій всѣхъ въ восхищеніе, при повтореніи танца вдругъ упалъ отъ головокруженія. Немедленно онъ оставилъ свое искусство и дворъ и всецѣло предался благочестивой жизни (Daniel Bartoli Soc. Jesu Hist. p. I, l. 1., c. 14).

Три акта, прологъ, эпилогъ; послѣ 1-го и 2-го актовъ интерлюдіи (содержаніе не указано) и хоры (пѣсни).

87) З. XXIV'. $\frac{1}{154}$. Ars lucis et umbrae, truncata pro imaginibus manu D. Ioannis Damasceni, in regno clarissimi senatoris, in eremo profundissimi ascetae, utrobique divini poetae, olim per vitae suae lineamenta expressa, nunc.... in scenam data ab illustrissimis etc. poeticae facultatis auditoribus in Academia Vilnensi Soc. Jesu, anno 1733, kalendis Augusti. F. 4 стр.

Argumentum. Іоаннъ Дамаскинъ былъ обвиненъ клеветникомъ въ измѣнѣ; ему отрубили руку; во время сна Іоаннъ получилъ чудесное исцѣленіе, которое убѣдило въ его невиновности; Іоаннъ былъ прощенъ, испросилъ увольненіе отъ званія сенатора и удалился въ пустыню (Joan. Patriarcha Hierosol. et Papebrochius in vitis 6-ta Maii).

Пьеса дѣлилась на 3 акта; прологъ и эпилогъ имѣли характеръ аллегорическихъ балетовъ; хоры послѣ 1 и 2 актовъ состояли въ исполненіи пѣсни; послѣ пролога и хоровъ исполнялись интерлюдіи.

88) З. XXIV. $\frac{1}{194}$. Mensa in Manes, turbato literarum et epularum ordine, versa Leontio Italiae comiti, Machiavellum et Atheum sapienti, ante triduanas carnisprivii mensas ad cautelam proposita ab ill-ma etc. iuventute Universitatis Vilnensis Soc. Jesu, anno 1736 die 11 Februarii. F. 2 стр.

Fundamentum. Leontius perillustri stemmate oriundus iuvenis, magnarum opum haeres, dignitate comes, Machiavelli primo discipulus, tum atheus, ab osseo conviva in hilariorum locum per vim irrumpente (cuius paulo ante Calvariam in via offendens et calce protrudens mensae suae adesse iusserat) terrae allisus (P. Michael Pexenfelder, parte 3 Hist. 140).

Въ трехъ частяхъ (partes), раздѣленныхъ на сцены; аллегорическіе прологъ, хоры и эпилогъ; послѣ первой и второй частей исполнялись интерлюдіи, содержаніе которыхъ не указано программой.

89) З. XXIV. $\frac{1}{152}$. Scena post triste Deo et Angelis spectaculum ad excitatos Amoris Divini ignes in adolescente Japone in melius mutata, actu antecinerali, a celsissima etc. oratoria palaestra Academiae et Universitatis Vilnensis Soc. Jesu inter theatrales ludos repraesentata, anno 1737, die 2-da Martii. F. 2 стр.

Argumentum. Adolescens natione Japon in Fundano Maurorum regno ad Mahometem a fide Christi deficiens, stimulis conscientiae actus ad Lusitanae classis navarchum confugit; verum cum inde Lusitanorum res ad extremum devenere periculum, adolescens navarchi occurrens damno, aulam regis convivantis Christum confessurus ingreditur, dumque firmus in fide persistit, adstantium pugnis et calcibus dire contusus, iussu tyranni ferreo unco infigitur, ex quo pendens inter Jesu et Mariae nomina ac fidei actus, scenam vitae ad laetum caelis spectaculum concludit (Franc. Sach. part. 5 et Petr. Pons.).

Пьеса въ трехъ актахъ; аллегорическіе прологъ, хоры-балеты послѣ 1 и 2 актовъ, эпилогъ; послѣ пролога и передъ хорами—интерлюдіи (содержаніе не указано).

Prologus. Genium Japonis ubi Error Mahometanus in Syrtes et Charybdes impellere satagit, iaciente ancoram Spe, Amor Divinus in portum felicitat et deducit.

Chorus I. Erranti per invia Genio Japonis, Paenitentia per difficultatum montana et dolorum tribulos viam ad coronam ostendit.

Act. I, sc. 1. Praeco post lugubres in Regno Fundano de fato Regis ferias ad inaugurationem successoris publica indicit spectacula, grandeque regio sumptu denunciat convivium, etc.

90) З. XXIV. $\frac{2}{171}$. Liber passus ligatae vinculis sapientiae, olim in Canasango Tangi rege per depressa ignorantiae capita ab angusto carcere ad basilicum regiae dignitatis augustale a palladia facultate concessus, nunc vero a perillustri ac magnifica iuventute Academiae et Universitatis Vilnensis Soc. Jesu libere ligatis vatum pedibus ad metam annui cursus collimante metagymnasticis ludis reproductus, anno 1738. F. 4 стр.

Argumentum. Canasangus amantissimus literarum Tangi rex non solum auro, verum etiam propter eximiam eruditionem lauro redimitus, nolens sub regum diademate coronatum remonstrare asinum et sub purpureo vellere vilem gerere pecudem, cum in regno suo primis dignitatibus solam praemiaret sapientiam, ab illiteratis, omni honore destitutis, contra regiam maiestatem coniuratis, throno deturbatus, ad carcerem damnatus, iterum per Tucamindum omni eruditione praeditum et zelosissimum in regno literarum propagatorem, edomita illiteratorum temeritate, coronatae dignitati cum literis est restitutus. (P. Tanner Histor. relat. Asiat. fol. 276).

Три акта. Аллегорическіе прологъ, хоры, эпилогъ. Послѣ пролога, 1-го и 2-го актовъ интерлюдіи (содержаніе не указано).

91) З. XXV. $\frac{1}{253}$. Vox clamantis contra orgia Liberi patris, Ioannes Baptista de Fulginio coelum movens, terras commovens, olim in ducatu Spoletano tonans, nunc in metropoli M. D. Lithvaniae ad academicas aedes divinissimi Ioannis ad terrorem bacchiophilorum antecinerali dramate repetita a perillustri etc. oratoria iuventute Universitatis Vilnensis Soc. Jesu, anno Domini 1739. F. 4 стр.

Argumentum. Cum Fulginienses in praesentia multorum procerum ac dynastarum Umbriae sive Ducatus Spoletani, pro Bacchanali-

bus solenniter celebrandis magnos sumptuososque apparatus facerent, visi sunt in principio chorearum per aulas saltantes principes tenebrarum, qui tripudiis operam dantibus omnigenas artes modosque suggerebant. Haec ut impediret, magnus servus Dei Joannes Baptista de Fulginio „Vocem clamantis“ egit; sed nihil ore proficiens ferventem instituit orationem, qua durante angelus de coelo descendit ac stricto gladio daemones in fugam egit simulque tibicinum instrumenta minutim confregit: unde corruente theatro omnia in confusionem versa. (Josephus Mansi in Biblio. Morali tract. 9, dis. 5).

Три акта. Аллегорическіе прологъ, хоры, эпилогъ. Послѣ пролога, 1-го и 2-го актовъ интерлюдіи (содержаніе не указано).

92) 3. XXV. $\frac{1}{297}$. Victor et victus ex fulminatore Jove, Jupiter in feretro Feretrius Nabunanga Japoniae imperator inter Martis ignes clarissimus, profusos inter Bacchi cyathos extinctus caecae ambitioni ad lumen caecutientibus Bacchiophilis ad oculum in theatrali umbra propositus a perillustri etc. iuventute Academiae Vilnensis Soc. Jesu anno Domini 1740, die 28 Februarii. F. 4 стр.

Argumentum. Nabunanga Japoniae imperator 37 regnorum inflatus victoriis, eo superbiae devenerat, ut primum inter Numina referri, dein suum simulacrum, in extructo ad id ex industria delubro, divinis colendum honoribus proposuerit, tam eos, qui morem non gererent, minis, quam eos, qui sine mora adessent per promulgata decreta promissis urgendo. Ergo ad indictum dictum diem, videlicet ultimum Februarii, universa confluit Japonia, thus adolet, genu lunat, coram novo numine Xantay appellato, tantum fastum coelo variis portentis indignante, Nabunanga coeli minas temerarie spernente. Hic cum peracto exquisitis ritibus sibi sacrificio sumptuosissimo omnes adhiberet convivio, ardente adhuc laetitia adeo funestam vindicatae ambitionis in se exhibuit scenam, ut a coniuratis in se copiis (quas prae caeteris probato suo duci Aquechio adversus rebellem Angucianum regem commiserat) in propria arce Anzuquiana oppugnatus, bis lethaliter laesus, postremo desperabundus ferrum in proprium adegerit latus (P. Petrus Possinus S. J. in Historia Societatis part. 5-ta lib. 2, num, 209; P. Mathias Tanner fol. 253).

Три акта. Аллегорическіе прологъ, хоры, эпилогъ. Послѣ пролога, 1-го и 2-го актовъ интерлюдіи (содержаніе не обозначено).

93) З. XXV. $\frac{2}{356}$. Examen ad ignes inferni magnae spei adolescentis ex ingenio peccatoris, peregrina institutione corruptissimi absolutum, in scenam orbi inter hilaria ingenioso peccatori pro medio salutis assumptum ab illustrissima oratoria inventute Academiae et Universitatis Vilnensis soc. Jesu, anno 1744, 15 Februaris F. 2 стр.

По-латыни и по-польски.

Argumentum. Principis Russiae filius (nobis dictus Phlegontius) Parisiis degens studiorum causa, ductus ad palaestram magicam, audiit super cathedra pestilentiae sedentem Daemonem, eiusque in verba iuravit; cognita parentis morte, redux im patriam, quae a stygio doctore didicit, in praxi ostendit, ab hac insana vitae ratione nullis monitis, ne quidem umbrâ apparentis sibi patris deterritus, dum intemperantius genio indulgeret, paralysi tactus inter horrendas blasphemias exspirat. Cadaver loculo mandatum dum ad solvenda iusta princeps familia converrit, en ex urna flamma erumpit, quae miserum absumit (Swięcicki episcopus chełmensis et P. Gabriel Jączyński S. J.).

Аллегорическіе прологъ и хоры. Пьеса раздѣлена на три части (partes), подраздѣляющіяся на сцены.

94) З. VI. $\frac{8}{28}$. Innocentia pietate servata, sive Columbus, tragoedia, a perillustri oratoria iuventute almae Academiae et Universitatis Vilnensis Soc. Jesu Feriis Bacchanalibus acta anno 1750, VII idus Februarii. Vilnae. 4⁰, 44 стр.

Argumentum. Dionysius rex Lusitaniae inter plures, qui in aula sua versabantur, dynastarum suorum filios Columbum Leriensium principem habebat. Huic ab aemulo suo Falcone Marchionis Ferreirae filio gravissimi cuiusdam sceleris conflata est calumnia, cui Rex fidem habere non dubitaret. Hinc a Dionysio rem delatam graviter ferente (ut clam de medio Columbus tolleretur) praefecto fornacis calcariae imperatum; quisquis hora praestituta ad se mitteretur, quaereretque: „Num mandata Regis perfecisset?“ e vestigio corriperet ac in flammas

coniiceret. Columbo interea sciscitandi negotium datur. Cum se ferret ad magistrum operis Columbus, in via e proxima aede sacra campanulae sonitum ad aures accidisse sentit, quo sublevari ostendique a Mysta sacris operante in Eucharistia Deum moneri solet populus. Ergo Paterni olim moniti morisque sui memor, succedit in Basilicam, in precationes effunditur, horamque morti suae destinatam inscius insumit. Rex iam rem confectam ratus, ultro se offerentem illum ipsum calumniae adornatorem mittit ad praefectum: „an iam mandata regis perfecisset?“ scitaturum, quem is exemplo correptum et nequidquam repugnantem in flammas coniicit. Adest deinde innoxius flammis destinatus princeps, acceptumque responsum, iam scilicet perfecta esse mandata regis, perfert Dionysio. Rex mirari, percontari, re ex toto cognita credulitatem suam damnare, Columbi innocentiam probare, quem idcirco favoribus, honoribus deinde ornat amplissimis. Bern. de Busto. Ser. 13.

Трагедія въ 3 актахъ. Полный текстъ.

Лица: Dionysius rex Lusitaniae; Alphonsus filius Dionysii; Emmanuel frater Dionysii; Columbus Leriensium princeps; Falco Marchionis Ferreirae filius; Sosa praefectus classis Lusitanae; Sanctius Falconis pedisequus; ephebus; milites.

Начало:

Actus I, sc. 1. Dionysius, Falco. Dionysius:

Et sceptra, crede! fessa iam fugit manus,
Regni labor me conficit! recens agit,
Versatque; mentem semper ambiguam timor! etc.

95) З. VI. $\frac{8}{25}$. Bellum amoris, sive Metellus amans patris, tragoedia, a perillustri iuventute almae Academiae et Universitatis Vilnensis Soc. Jesu calendis Augusti anno 1750 acta... Vilnae, anno 1751. 4º, 54 стр.

Изъ посвященія видно, что авторъ пьесы—Simon Paszkowicz S. J.

Трагедія въ 5 актахъ. Полный текстъ.

Начало:

Actus I, sc. 1. Quinctius, idemque dissimulato nomine Metellus. Plancus. Adventum Octavii praestolantes Actiacam victoriam praedicant.

Planc. Nisi Cleopatra prima quaesisset fugam,
Non ista forsan clauderet pugnam dies etc.

96) 3. XXV. $\frac{1}{20}$. Theatrum Fortitudinis Polonae et Litvanae, in Ioanne Hunniade fortissimo belli imperatore adumbratae a magnis poloni litvanique exercitus ducibus martiis spectaculis coronatum atque illustrissimo et excellentissimo domino Casimiro Ioanni comiti in Bychow, Dąbrowna, Zasław, Sapieha palatino Vilnensi, supremo exercituum M. D. L. duci etc., post victoriam de Turcis et scythis ad Tyram partam reduci, scenice repraesentatum ac dicatum a devotissima nomini ac honori Sapiehano studiosa iuventute almae Universitatis Vilnensis. Soc. Jesu. F. 4 стр.

Панегирическая драма. Программа съ посвященіемъ.

Dedicatio. Theatrum Fortitudinis Polonae Litvanaeque martiis spectaculis coronatum, dicam potius te ipsum tibi et patriae universae in gratum spectaculum proponimus, illustrissime domine...

Argumentum. Ioannes Huniades Hungarus, caesis ad Varnam triginta milibus Turcarum, vindicem tantae cladis Mahumetem soltanum ad arma excitavit, cum quo facto ad Belgradum conflictum, una die 40 Turcarum milia caecidit, ipso Mahumete saucio, vixque per quemdam Agam neci erepto. (Pater de Bussieres Soc. Jesu, 1443).

Пьеса дѣлится на пять „зрѣлищъ“ (Spectaculum primum, secundum etc), подраздѣляющихся на сцены; при этомъ каждое „зрѣлище“ (=актъ) раздѣлено на двѣ части—prothasis и apodosis; протазисъ—содержанія историческаго, аподозисъ—панегирически-аллегорическаго и заключаетъ въ себѣ намеки на прославляемаго за побѣду Яна-Казимира Сапѣгу. Аллегорическіе антипрологъ и прологъ. Послѣ 1—4 „зрѣлищъ“ интерлюдіи (содержаніе не указано). Эпилогъ (обрѣзано).

Spect. I, prothasis, sc. 1. Hunniades, de futuro cum Mahumete proelio sollicitus, corripitur somno, cui luna Taurica favet, variis interim mutationibus cladem Turcicam portendit. Hunniades ex una parte a Pannonia excitatur, ex altera a Turcia sopitur, tum ad exortum, super luna, crucis sanguineaque rumpit somnum.

Apodosis, sc. 3. Genius illustrissimi ducis exercituum M. D. L. velocibus Horis fertur in castra, crucemque in aere conspicatur, bene de victoria ominatur.

Драма эта славила, видимо, ту побѣду Я.-К. Сапѣги 6 октября 1694 года, подъ Каменцемъ у Днѣстра (Tyras), надъ татарами и турками, о которой въ книгѣ „Sapiehowie, Materjały historyczno-genealogiczne i majątkowe, wydane nakładem rodziny“ (Peterburg, 1891, tom 2, str. 182—183) сообщается: Hetman Sapieha... skorzystał z nowego wtargnięcia Turków i Tatarów, dla przyjęcia osobistego dowództwa nad wojskami Litewskiemi; w tym celu latem 1694 r. udał się do obozu pod Dubienką, blizko granic Wolynia... Wojsko litewskie, zagrzane obecnością swego hetmana, przebyło wpław bystrą rzeką Dniestr 6 października tegoż 1694 roku, pod Kamieńcem, uderzyło, osobliwie jazda, z taką natarczywością, że Tatarowie i Turcy, nie mogąc wytrzymać niespodziewanego napadu, tył podać musieli, za którymi w pogoń idąc, wojska koronne i litewskie, krom wielkiej liczby jeńców, trupami nieprzyjaciół na milę zasłali pole i 4000 wozów z żywnością łupem zabrali. Zwycięztwo to radośnie przyjęte zostało przez dogorywającego króla Jana Sobieskiego... Powracającego zwycięzcę z ekspedycji Tureckiej witał z tryumfem przyjaciel jego osobisty, późniejszy wojewoda Połocki i hetman polny litewski, Stanisław Doenhoff; witano go z bramą tryumfalną w stolicy litewskiej... wieczorem tegoż dnia, którym miał miejsce wjazd Sapiehy, miasto podziwiało ognie sztuczne na zamku wyprawione. Въ это же время, нужно думать, была поставлена въ Виленской Академіи и панегирическая драма „Theatrum Fortitudinis“, программу которой мы описали.

97) З. XXIV. $\frac{1}{661}$. Gigas Amoris in puero, cum innocente in cruce Christo per innocentiam de tyrannide triumphantis, inter tristes passionis ferias in scenam productus, a perillustri magnifica iuventute rhetorica Academiae Vilnensis Soc. Jesu (годъ не указанъ). F. 2 стр.

Argumentum. Christophorus iuvenis, necdum paene infantiae egressus metas, in odium fidei a Mauris spinis coronatus, cruci affixus, telisque confossus. (P. Lyraeus l. 3, cap. 6, de Passione Domini, et P. Drexelius de Moriente Christo parte 2, cap. 4, § 2).

Три акта; аллегорическіе прологъ и хоры; эпилогъ (содержаніе не указано).

Prologus. Tyrannis, bustis innocenter occisorum insistens, Innocentiae insultat, varia tormenta eidem minando; Amor Coelestis in omnibus tormentis opem pollicetur, Tyrannide a terra absorberi iussa.

Act. I, sc. 1. Charidemus filium octennem Christophorum Doctio praeceptori in pietate et studiis instituendum tradit, etc.

Chorus. Cor Innocentiae amore ardens Tyrannis procellarum turbine obruere nititur, sed incassum.

98) З. XXIV. $\frac{2}{175}$. Ludi literarii in nuptiis serenissimi ac potentissimi principis Michaelis Regis Poloniarum, M. Ducatus Lituaniae, Russiae, Prussiae, Mazoviae, Samogitiae, Livoniae, Czernihoviae, Severiae etc. etc. Magni Ducis, nec non Serenissimae Eleonorae Archiducissae Austriae Hungariaeque ac Boemiae Principissae, ab alma Universitate et Academia Vilnensi vario ingenio et spectaculorum genere dati, atque iisdem Serenissimis Maiestatibus ab eadem alma Academia et Universitate Vilnensi humili cum gratulatione dedicati anno salutis 1670. Vilnae, typis Academicis Soc. Jesu. F. 45 стр.

Полный текстъ.

Пьеса представляетъ балетъ[1]) по случаю бракосочетанія. Начинается привѣтственною рѣчью къ царственной четѣ: Ad Serenissimum et Invictissimum Regem nomine Academiae (Начало: Nunquam orbis dubitare potuit, an Polonia faecunda Regum Mater esset, etc.).

Затѣмъ слѣдуютъ картины балета, сопровождаемыя и комментируемыя декламаціями въ прозѣ и стихахъ:

Ludorum literariorum spectaculum primum, sacrum nuncio nuptiali. Eques Lituanicus et Academicus (eodem enim stemmate cum Ducatu, Academia, adiecto in scuto Sanctissimo nomine Jesus, gaudet) stadium late decurrunt. Uterque manu gestat geminum diadema regale, quorum alteri inscriptum: *Vivat Serenissimus Michael Rex Polonarum*,—alteri: *Vivat Serenissima Eleonora Austriaca*,

[1]) О балетахъ см. В. Рѣзановъ, Экскурсъ въ область театра іезуитовъ, стр. 76 и сл., и др. (passim).

Regina Polonorum. Послѣ этого выхода декламировался Applausus oratorius (Нач.: Ite, ite festivi animorum sensus, effusis laetitiae affectibus in stadium gloriae provehimini. Praecurrunt citato cursu equites, et admotis pro calcari gloriae stimulis etc.) et poeticus:

Phaebei nitido decedant axe Jugales,
Sidereas, pavidi rumpant vectoris habenas
Solis equi etc.

Spectaculum II, sacrum spei melioris Regni Fortunae. Ephebus caelestis, aere delapsus, cruces Korybutianas quaternas partitur, atque Occidente, Oriente, Septentrione et Meridie locat, classico altum intonans: Quis ut Deus?

Applausus poeticus:

Qua luctor, ortas inter imagines
Rerum figura? dum properantibus
Ephebus ex astris quaternos
Cursibus, etc.

Spectaculum III, sacrum Laetitiae publicae. Currus bigis provehitur candidis, equos atque currum sertis diversi generis exornantibus. Forma currus Lunae formam exhibet, qua ambitur imago Serenissimi Serenissimaeque; has super Aquila Lechica cum Imperiali, crucibus prae pectore fixis insignes, umbram praestat; Stella insuper currui praefulgente atque Alaudis, Philomellis aliisque id genus laetitiae praecentoribus, currum undique cingentibus.

Applausus oratorius et poeticus.

Spectaculum IV, sacrum Augustissimae Serenissimorum Serenitati. Fascia Austriaca in Polono horizonte protensa apparet, lucidissimis referta stellis; medium Fasciae Luna serenissima obtinente, variis diversarum nationum hominibus exorta sydera cum admiratione contemplantibus.

Applausus poeticus.

Spectaculum V, sacrum Pietati Regiae et Austriacae. In medio sole eoque clarissimo Hostia sacra Eucharistica conspicitur. Turmae inde Noctuarum Vespertilionumque a Lucis radiis perstrictae refugiunt. Supervolant tandem Aquilae duae, Polona et Imperialis; quae Sole irretorte lustrato, plausum Christo sub sacro velamine praesenti cum alarum complosione, tum corporis humili submissione reddunt.

Applausus oratorius et poeticus.

Spectaculum VI, sacrum Ss. Maiestatum Humanitati et Benevolentiae. Aquilae duae fastigio solii regii insidentes comparent, quae fulmen atque hastas tres, insignia domus regiae maternae, ramis querneis colligata pedibusque substrata premunt. Fulmini inscriptum: *Non semper fulmina spargit Jupiter.*

Applausus poeticus.

Spectaculum VII, sacrum Providentiae in Rem P. Divinae. Dum Mars Lechicus bellis fessus, hastam supernixus, quietem brevem agit, hostes illum variis artibus subruere conantur. Assurgit interea felix Aurora Koributhiana, pupillamque tangit, accedunt grati Alaudarum Austriacarum cantus, quibus Mars excitatus, robore resumpto, audax in hostes ruit.

Applausus oratorius et poeticus.

Spectaculum VIII, sacrum constanti animorum Agnitudini. Equus cum Leone pugnans producitur, a quo etiam vulneratur. Resumit nihilominus pugnam Equus, ac inde Leonem sauciat; quo vulnere profligatus Leo campum deserit neque ad pugnam revocari potest, quod Leoni vulnerato cognatum esse docet Pierius.

Applausus poeticus.

Spectaculum IX, sacrum Vindictae hostium publicorum mutae. Devictis ad Zołuinum, Constantinoviam, Zborasium, Rosolouce Zaporavianis, cum de capitibus rebellium poenas sumeret illustrissimus Hieremias Wiśniewiecki Serenissimi Progenitor, tria tribunorum capita, collo deiecta, prodigiose in unum conveniunt, mox inviso spectaculo, morsu dentium se laniant, horrendo insuper clamore ac mugitu edito.

Applausus oratorius et poeticus.

Spectaculum X, sacrum stabili felicique Consortio Serenissimorum. Currus nuptialis more Graeciae veteris ab amicis exuritur atque intra flammas, boni ominis ergo, duae Aquilae, Polona et Imperialis, sideribus immittuntur.

Applausus poeticus.

Spectaculum XI, sacrum fidae populorum Subiectioni. Serenissimis regali considentibus solio, singuli Planetae munera nuptialia deferunt: Jupiter auream aquilam, Saturnus equum, Mercurius

sceptrum, Mars gladium, Venus sagittam crucibus Koributhianis signatam, Sol radios aureos, at Luna medio se pectori maiestatum inserit cum inscriptione: „Deficiam nunquam vitali splendida luce“.

Applausus oratorius et poeticus.

Spectaculum XII, sacrum imperii faustae Perpetuitati. Aquila Nido magnifice structo eidem Lapidem inaedificat, qui Nidum firmet, faciliter factum, Morbos explodat, Ignem sustineat. *Ita sentit de lapide Aquilino Pier.*

Applausus poeticus:

Io! secundis caepta Favoniis,
Capesse Divi Caeligenum Patris
Ales. Ministra, etc.

II. Варшава.

До половины XVII в. въ Варшавѣ существовала только приходская школа, называвшаяся академическою гимназіею, такъ какъ преподаватели являлись сюда изъ Краковской академіи. Іезуиты стремились открыть здѣсь высшее учебное заведеніе, но ихъ предупредили піары, открывшіе такое заведеніе съ разрѣшенія королей Владислава IV, въ 1642 г., и Яна Казимира, въ 1665 г. Но въ столицѣ королевства могло, разумѣется, существовать и два учебныхъ заведенія,—и вотъ въ 1668 году открывается въ Варшавѣ и іезуитское училище, а въ 1671—72 годахъ—коллегія. Въ 1726 году коллегія перемѣстилась въ спеціально для нея построенное, заботами епископа плоцкаго Людовика Залускаго, обширное зданіе и стала называться Gymnasium Zaluscianum [1]).

До настоящаго времени мы обладали лишь очень немногими данными о школьныхъ спектакляхъ въ Варшавской іезуитской коллегіи [2]): Вл. Хоментовскій сообщилъ содержаніе пьесы, исполненной учениками въ 1685 г. въ честь короля Іоанна III по случаю побѣды его надъ турками [3]); Г. Люръ передалъ содержаніе трехъ драмъ, поставленныхъ въ 1669, 1708 и 1717 г. г. [4]); пишущій эти строки перепечаталъ программы двухъ драмъ, 1696 и 1698 г. г. [5]).

Хранящаяся въ Виленской Публичной Библіотекѣ коллекція программъ варшавскихъ школьныхъ спектаклей, вмѣстѣ съ находящимся въ томъ же книгохранилищѣ полными текстами двухъ драмъ, весьма расширяетъ наши свѣдѣнія о театрѣ Варшавской іезуиткой коллегіи. Описаніе этой коллекціи и предлагается ниже (№№ 99—165).

Варшавскія пьесы распадаются на тѣ же категоріи, что и виленскія: регулярными моментами спектаклей и въ Варшавѣ были масляница, страстная недѣля, конецъ

---

[1]) St. Załęski, Jezuici w Polsce, t. IV, część 2, str. 854—859, § 99: Otwarcie szkół i kolegium wWarszawie 1668.

[2]) В. И. Рѣзановъ. Къ Исторіи русс. драмы. Экскурсъ въ область театра іезуитовъ, Нѣжинъ 1910, стр. 393—394.

[3]) Dzieje teatru polskiego od najdawniejszych czasów, przez Wł. Chomętowskiego, Warsz. 1870, str. 75—76.

[4]) G. Lühr, 24 Jesuitendramen der litauischen Ordensprovinz, Königsberg, 1901, Ss. 33—38 (Altpreussischen Monatsschrift, B. XXXVIII, H, 1—2).

[5]) В. И. Рѣзановъ. Еще одна кіевская школьная драма, Приложеніе (Извѣстія Отд. русс. яз. и слов. Имп. Акад. Наукъ, т. XIII, кн. 3),

учебнаго года; внѣ этихъ сроковъ драмы ставились чрезвычайно рѣдко, лишь по чрезвычайнымъ случаямъ.

Программъ такихъ иррегулярныхъ спектаклей сохранилось очень немного,— см. ниже №№:

102. „Образъ побѣды Іоанна III, короля польскаго, надъ турками—Годфридъ Бульонскій"; пьеса исполнена въ 1685 году, во время сейма, въ честь короля Іоанна III (Chomętowski, Dzieje teatru, 75).
106. „Величіе чести Ватикана (Карлъ IV, императоръ Римскій)", 1696 года,—также въ честь короля Іоанна III.
107. „Игра вѣковъ, сопровождающая игру царственнаго Марса на театрѣ Славы",— того же 1696 года, въ честь королевичей Александра и Константина.
108. „Священная колыбель Польши, украшенная, послѣ покоренія далматинцевъ и иллирійцевъ, побѣдными лаврами Леха",—1697 г., въ честь короля Августа II.

Не указано и неясно время исполненія пьесъ подъ №№:

99. Чудотворная рука Іоанна Крестителя, 1649 года.
160. Зрѣлище славы—древо святѣйшаго креста, балетъ 1731 года.
162. Царская дорога изъ дома мудрости на скалу римской истины, 1734 года.

Остальныя варшавскія пьесы дѣлятся на три категоріи:

А. Масляничныя драмы—см. №№:

100. Трапеза спасенія (Максимиліанъ I эрцгерцогъ Австрійскій), 1679 года;
104. Чаша крови (Императоръ Константій и Ѳеодосій), 1694 г.;
111. Орелъ Юпитера и царей сотрапезникъ (Аймаръ, владѣтель малоазійскій), 1702 г.;
112. Пляска героя по головамъ враговъ (Аргистъ владѣтель Ѳессалійскій), 1704 г.;
113. Кровавая плата послѣ перехода черезъ океанъ, среди яствъ и питій антиподовъ (Ферд. Магелланъ), 1705 г.;
114. Обѣдъ на веревкѣ (Мученикъ Марцеллъ), 1706 г.;
116. Гость и врагъ—скелетъ сотрапезникъ (Леонтій), 1713 г.;
122. Ратиславъ, состарѣвшійся среди попойки, 1715 г.;
128. Могила въ бочкѣ вина (Фіольмъ владѣтель Готскій), 1717 г.;
131. Клѣтка, безпечному вакхическому веселью и роскоши приготовленная (Герцогъ Генрихъ), 1718 г.;
135. Кровь, не жаждущая крови (Болеславъ Польскій), 1719 г.;
138. Десертъ, вырванный изъ пасти звѣря, 1720 г.;
142. Призрачный огонь подъ серпомъ Оттоманской луны (Османъ султанъ турецкій), 1721 г.;
146. Лебединая пѣснь польскаго героя-плѣнника, обратившаяся въ кликъ радости, 1722 г.;
150. Краснорѣчивая птица среди говорящихъ кубковъ (Императоръ Василій Македонянинъ), 1723 года;

153. Блестящая трапеза солнца (Король Болеславъ Храбрый), 1724 г.;
155. Колесница славы Божіей, зрячими колесами уничтожающая слѣпую роскошь мясопуста (Герцогъ Іоаннъ Боржіа), 1726 г.;
156. Книга жизни въ единственной главѣ (Царевичъ Магометъ), 1728 г.;
158. Открытая трапеза, лишающая жизни сотрапезника (Теодорикъ Остроготскій, король Италіи), 1729 г.;
159. Особа, принятая осужденнымъ принцемъ и явившаяся среди адскихъ огней, 1731 г.;
161. Другъ вакхической трапезы (Леандръ), 1732 г.;
163. Невѣрное счастіе, счастливая вѣра (Клодоальдъ Датскій), 1748 г.

Сюжеты и мотивы, разработанные въ этихъ драмахъ: Государь, попавъ въ опасное положеніе на охотѣ въ горахъ (на неприступный утесъ), призываетъ на помощь Христа-Спасителя, и получаетъ помощь свыше—ангела въ видѣ пастуха, который и спасаетъ его (№ 100); тѣнь убитаго, съ чашей крови въ рукахъ, всюду преслѣдуетъ убійцу, лишая его всякаго покоя (№ 104); прирученный орелъ опрокидываетъ отравленный кубокъ, поднесенный государю, тѣмъ спасая его отъ смерти (№ 111); побѣда Аргиста надъ Мерагномъ во время пира послѣдняго (№ 112); гибель спутниковъ Магеллана отъ дикихъ во время пира (№ 113); мученическій вѣнецъ за непринятіе участія въ языческомъ пиршествѣ (№ 114); распущенный юноша приглашаетъ къ себѣ на пиръ мертвый черепъ, скелетъ является, и хозяинъ гибнетъ (№ 116); опьянѣвшій во время пира царевичъ перенесенъ изъ дворца якобы призраками (замаскированными) въ каменоломню, а на слѣдующую ночь обратно во дворецъ; отъ ужаса, среди мрака и призраковъ, онъ обратился въ дряхлаго старика (№ 122); морякъ, благополучно возвратившійся изъ плаванія, тонетъ въ бочкѣ съ виномъ, куда посаженъ во время пира упившимися товарищами (№ 128); властитель во время пира схваченъ, посаженъ въ клѣтку и выданъ врагамъ (№ 131); братоубійство послѣ пира (№ 135); храбрецъ вырываетъ лакомый кусокъ мяса изъ пасти льва, на удивленіе и зависть окружающимъ (придворнымъ), а затѣмъ предается посту (№ 138); султанъ турецкій обвиняетъ въ военной неудачѣ своихъ нетрезвыхъ и лѣнивыхъ воиновъ и умерщвляетъ многихъ изъ нихъ во время попойки (№ 142); царскій метръ-д'отель попадаетъ въ плѣнъ, но освобожденъ за пѣніе (№ 146); удачное восклицаніе говорящаго попугая во время царскаго пира освобождаетъ изъ темницы царевича (№ 150); властитель (Болеславъ Храбрый) получаетъ отъ императора (Оттона III), послѣ пира, царскую корону (№ 153); награда за угощеніе бѣдныхъ во время мясопуста (№ 155); самопожертвованіе царевича, добровольно замѣнившаго брата въ темницѣ и казненнаго (№ 156); нечестивый царь видитъ во время пира, на блюдѣ, вмѣсто головы рыбы, голову одного изъ казненныхъ имъ, отъ потрясенія впадаетъ въ бѣшенство и умираетъ (№ 158); явленіе во время пира тѣни погибшаго друга съ адскими спутниками (№ 159=№ 237); юноша, пользовавшійся услугами злого духа на пирушкахъ, заведенъ имъ въ болото, гдѣ и гибнетъ (№ 161); царь-язычникъ, потерявшій дѣтей, принимаетъ христіанство, и дѣти ему возвращаются (№ 163).

Б. Драмы страстной недѣли—см. № №:

103. Филоменъ, жертва сыновней любви, 1685 г.;
109. Золотая свобода любви, покупающей жизнь брата собственною смертью, 1698 г.
110. Намѣстникъ христа (Мученикъ Альбанъ), 1701 г.;
117. Годы возрастанія во цвѣтѣ юности (Мученики Іоаннъ, Кресценцій и Кресценціанъ), 1713 года;
118. Тяжесть огня на вѣсахъ мученія (Мученики Михаилъ и Линъ), 1713 г.;
120. Оливы Божественной любви (Мученикъ Амфіанъ), 1714 г.;
123. Орѣхъ, зеленѣющій лавромъ (Мученикъ Балдуинъ), 1715 г.;
124. Огненный столпъ любви къ Богу (Мученикъ Никодимъ), 1715 г.;
126. Святѣйшій Аннибалъ у воротъ, къ воротамъ пригвожденный (Мученикъ Петръ Мадридскій), 1716 г.;
129. Римъ, рогами мусульманской луны перенесенный на холмы Константинополя (Самопожертвованіе турецкаго царевича), 1717 г.;
132. Море багровое изъ Чернаго, покраснѣвшее отъ крови геройской (Мученикъ Станиславъ Галицкій), 1718 г.;
133. Царица рѣкъ Сарматіи Висла, одѣтая багряницею мучениковъ (Мученики Петръ Карпатскій и Збигневъ), 1718 г.;
136. Михаилъ, небесный Марсъ, сражающійся со скиоскимъ дракономъ (Св. Михаилъ князь Черниговскій), 1719 г.;
139. Безглавый, рожденный въ столицѣ міра, мученикъ Меркурій (Смоленскій), 1720 г.;
140. Двухолмый Парнасъ на Бунгійскихъ скалахъ расцвѣтшій лавромъ (Японскіе мученики Іорамъ и его сынъ), 1720 г.;
143. Избирательное поле вмѣсто алжирскихъ садовъ (Мученикъ Іоаннъ Брабантскій), 1721 года;
144. Созвѣздіе лебедей между звѣздами неба Польши (Мученикъ Александръ Коховскій), 1721 г.;
147. Ристалище о двойномъ лаврѣ мученичества и поэзіи (Мученикъ Павелъ Арменскій), 1722 г.;
148. Сверхъ-карловское (?) Карломъ графомъ Фландрскимъ, особымъ чтителемъ пяти кровавыхъ ранъ Христовыхъ, Геркулесовымъ столбамъ противоположенное, 1722 г.;
151. Юный Маммеѣ, въ цвѣтѣ возраста, образованія и добродѣтели подвигнутый къ мученическому вѣнцу, 1723 г.;
152. Голосъ крови брата изъ земли нетлѣнной, или Гланатай изъ-за гроба о крестѣ Христовѣ, 1723 г.;
154. Капля пробивающая камень, слеза родительская на мраморъ ожесточеннаго сердца, превращающаяся въ драгоцѣнный камень, въ мученическій вѣнецъ сына, 1725 г.

Мотивы и сюжеты, разработанные въ этихъ пьесахъ: Сынъ, жертвуя собственною жизнью, спасаетъ отца, высасывая ядъ изъ его раны (№ 103); братъ отдаетъ свою

жизнь за жизнь брата (№№ 109, 129); хозяинъ для спасенія гостя жертвуетъ собственною жизнью (№ 110); отецъ собственноручно умерщвляетъ сыновей, чтобы воспрепятствовать имъ отступить отъ Христа (№ 117); мученика сперва распинаютъ на крестѣ, затѣмъ топятъ въ водѣ (№ 120); защитникъ вѣры пригвождается врагами къ дереву (№ 123); сарацинскій принцъ-христіанинъ, по повелѣнію отца, сожженъ, привязанный, вмѣстѣ съ двумя товарищами, къ столбу (№ 124); мученикъ пригвожденный къ городскимъ воротамъ, изувѣченнымъ языкомъ продолжаетъ славить и проповѣдовать Христа (№ 126); два христіанскихъ воина, послѣ мужественной защиты христіанскаго города, мученически гибнутъ отъ татаръ (№ 133); христіанскій воинъ (Меркурій), погибшій въ бою съ татарами, возвращается въ свой городъ, неся въ рукахъ собственную отрубленную голову (№ 139); мученическая смерть за вѣрность Христу (№№ 118, 132, 136, 140, 143, 147, 151); христіанинъ умираетъ за вѣрность Христу въ тяжчайшемъ рабствѣ (№ 144); набожный правитель, защищающій справедливость и бѣдныхъ, гибнетъ отъ руки убійцы (№ 148); чудеса на могилѣ христіанскаго мученика обращаютъ многихъ ко Христу (№ 152); раскаявшійся христіанскій юноша-вѣроотступникъ становится пламеннымъ исповѣдникомъ Христа, терпитъ мученическую смерть, усѣченная голова его источаетъ миро (№ 154).

В. Пьесы конца учебнаго года—см. №№:

101. Торжествующая Паллада (Авитъ, императоръ римскій), 1682 г.;
105. Цельзъ, или Мудрость, въ училищѣ вѣры подвигнутая къ мученическому вѣнцу, 1694 года;
115. Олимпійская игра вмѣсто послѣучебной (Мученики Юстъ и Пасторъ), 1711 г.;
119. Многолюдное уединеніе и уединенная всенародность небеснаго учителя (Константій японскій), 1713 г.;
121. Потерянные труды (Мученикъ Марцеллинъ), 1714 г.;
125. День пепла передъ веселымъ августомъ празднующей Паллады (Мученикъ Аполлогенъ), 1715 г.;
127. Огненная острота разума, огнемъ доказанная (Обращеніе Игнатія), 1716 г.;
130. Защитникъ св. книги Сцевола Христовъ (Альфонсъ мученикъ), 1717 г.;
134. Точка почести въ вѣнцѣ братьевъ (Китайскіе царевичи), 1718 г.;
137. Двойное величіе Паллады и Фортуны (Граціанъ Августъ), 1719 г.;
141. Свѣтъ не меркнущій (Игнатій вице-король китайскій), 1720 г.;
145. Двутронный (Оттонъ III императоръ римскій), 1721 г.;
149. Солнце царей изъ юноши (Эводиллъ), 1722 г.;
157. Аполлонъ на Карпатахъ, живой образъ двуглаваго божества, или Янусъ Сарматскій (Винделинъ апостолъ словаковъ), 1728 г.;
164. Добродѣтель сильнѣе любви и страха, или Титъ, 1750 г.;
165. Воитель Христовъ, торжествующій надъ врагами мудростью и военною доблестью (Георгій Кастріотто-Скандербекъ), безъ года.

Мотивы и сюжеты этихъ пьесъ: Невѣжественный тиранъ гибнетъ, власть переходитъ въ руки достойнѣйшаго (№ 101); образованный и воспитанный въ христіанствѣ юноша, сынъ правителя, обличивъ заблужденія отца, подвергнутъ послѣднимъ мученической смерти (№ 105); два образованные христіанскіе юноши мученически гибнутъ отъ руки тирана (№ 115); юноша-христіанинъ, отправленный въ изгнаніе, и въ пустынѣ находитъ слушателей и проповѣдуетъ Христа стекающемуся народу (№ 119); мученикъ за вѣру во Христа и отказъ принести жертву ятическимъ богамъ (№ 121); мученикъ за вѣрность Христу съ пѣніемъ гимновъ гибнетъ на кострѣ (№ 125); юный воспитанный въ христіанствѣ сынъ знаменитаго китайскаго ученаго обращаетъ ко Христу отца, который и сжигаетъ книги языческой мудрости (№ 127); христіанинъ терпитъ мученія, защищая отъ варваровъ св. книги (№ 130); два китайскіе царевича, чтобы всецѣло отдаться наукамъ, отказываются отъ престола, уступая его третьему брату (№ 134); царевичъ за свою образованность избранъ императоромъ и высокимъ саномъ награждаетъ своего учителя (№ 137); государь казнитъ оклеветаннаго полководца,—и самъ гибнетъ, окруженный врагами (№ 141); государь за ученость получаетъ прозваніе „чудо міра“ (№ 145); юный придворный, христіанинъ, наставляетъ въ догматахъ христіанства государя; его отецъ, изъ политическихъ расчетовъ, подвергаетъ заключенію и казни; государь возвращается къ язычеству (№ 149); христіанскій проповѣдникъ, за обращеніе государя и его народа ко Христу, получаетъ награду (№ 157); необыкновенная твердость въ вѣрности Христу придворнаго, не поддающагося жесточайшимъ испытаніямъ, награждается самимъ государемъ, подвергавшимъ его испытаніямъ (№ 164); христіанскій полководецъ торжествуетъ надъ всѣми врагами (№ 165).

---

99) 3. XXIV. $\frac{3}{630}$. Thaumaturga Manus D. Ioannis Baptistae, in Christiano quodam Antiocheno, sub auspiciis illustrissimi et reverendissimi Canonicorum Varsaviensium collegii in scenam data a iuventute rhetorica collegii Varsaviensis Societatis Jesu, anno indicatae a Ioanne ad Iordanem Salutis humanae 1649. 4°, 4 стр.

Посвященіе. Ut omnia membra suum a capite accipiant vigorem, ita manum istam divitissimi tutelaris Vestri ab illustrissimi et reverendissimi collegii vestri canonico insigni Magni Praecursoris capite eundem speramus accepturam, etc.

Synopsis. Fundamentum dramatis ex Raderi *Virid(arii) S(anctorum) par(te) I* sumptum: Antiochenus quidam christianus thaumaturgae D. Ioannis Baptistae manus digito, per pium dolum inter oscula avulso, filiam suam (nobis filium dixisse placuit), quae per sortem dari debuerat a

gentilibus Draconi immolanda, liberavit. Haec deinde manus, ut scribit Baronius, anno 956, Constantinopolim magno apparatu per mare translata est.

Scena prope Constantinopolim.

Actus I.

Scena 1-ma. Panthus, sacrificulus idololatra, ad speciem Christianus, Leandro Christiano ejusque filio Theophilo, hostibus suae idololatriae, necem machinatur. (2.) Ad quod alii duo inducti, sanguine proprio epoto, pactum suum firmant. (3.) Sed deprehensi in facto a Theophilo, ut fraudem tegant, rixam simulant. (4.) Theophilo deinde, inconstantiam humanae amicitiae incusanti, obiicitur concivium eius idololatria et quae contra illum parent, (5.) tum dextera D. Ioannis cum inscriptione: *In hac dextera vinces.* Ex qua apparitione anceps vitae mortisque (6.) a militibus missis a praetore capitur blasphemiae accusatus.

Chorus laudes percenset Janussii Ducis Czyrnensis, fundatoris collegii Canonici Varsavien., praesente eius genio in Aquila.

Actus II.

Scena 1-ma. Panthus cum consciis fraudes sibi bene cessisse gaudent, ad maioraque se animant, (2.) coram Leandro dolorem de casu filii simulant, causam in milites et quosdam cives coniiciunt; petunt ut fugiat ipse, sibi fore curae salutem filii eius; (3.) Leander in dubio positus, quid faciat, monetur coelitus, ne credat perfidis. (4.) Interim filius eius a iudicio, in quo blasphemiae damnatus est, iam Draconi, ex lege contra blasphemos, dandus ad carcerem ducitur; quo viso, primo timore militum sese occultat, (5.) deinde cum execratione suae in filium impietatis dolet, quod cum filio non iverit ad carcerem. (6.) Tandem a filio ex carcere instructus de eius statu, accusatoribus, testibus, deque visis ab eo, ad quaerendam alicuius sancti dexteram sese accingit.

Chorus laudes Alberti Jastrzębecii, primi Ecclesiae collegiatae Varsaviensis Institutoris et Episopi, persequitur.

Actus III.

Scena 1-ma. Leander a milite doctus de translatione Manus D. Ioannis Constantinopolim, ex auditis ante animat se ad aliquam ex illa reliquiam acquirendam. (2.) Mendicus capit locum ad littus maris. (3.) Expeditus a Caesaribus Patriarcha obviam Manui Sacrae cum senatoribus felicitatem Orientis praedicant ex adventu tanti hospitis. (4.) Nunciatur mari appropinquare Manus. (5.) Transvehitur applaudentibus

Sirenibus. (6.) Peregrini a Mendico instruuntur de appulsu Manus Sacrae ad portum. (7.) Leander Mendico dat in stipem vestem suam, eiusque lacernam induit, laetus de prospero furto per osculum digiti Manus S. Ioannis. (8.) Pauper a militibus, insequentibus Leandrum, per errorem capitur.

Chorus in laudes stemmatis illustrissimi et reverendissimi Collegii excurrit.

Actus IV.

Scena 1-ma. Theophilus in carcere minus certo nuncio de patris incarceratione accepto turbatur, (2.) educitur deinde ex carcere gaudentibus gentilibus, (3.) et in campo Draconis pabulum sistitur. (4.) Leander in vestitu Mendici offert digitum ex Manu D. Ioannis, (5.) quo Draco opprimitur. Leander deinde a filio agnoscitur. (6.) Gentiles accurrentes, ut ritu suo devoveant Draconi Theophilum, miraculo permoti, fidem amplectuntur, (7.) quos Praetor crimine absolvit fatentes sponte, et ut in eos advertat petentes. (8.) Idem facit Leandro, ob Sacri digiti avulsionem eliberato Mendico, qui per errorem loco Leandri captus erat.

Ad M. D. G. B. M. V. et S. I. B. honorem.

100) З. XXIII. $\frac{2}{391}$. Mensa Eucharistica, olim triduanae in rupe fami Maximiliani I Archiducis Austriae, nunc vero ad petram scandali inter geniales carnisprivii epulas famescenti Orbi scenico apparatu instructa a perillustri ac magnifica iuventute Collegii Varsaviensis Soc. Jesu anno 1679 die 6 Februarii. F. 2 стр.

Fundamentum. Maximilianus I Archidux Austriae in venatione rupicaprarum (qua summe delectabatur) eo evasit, ut in altissimae rupis praecipitio constitutus nec regredi aut ultra progredi, nec ullus eo valeret eluctari. Adhibitis frustra omnibus ad salvandum principem, cui vel lapsu in praeceps vel fame pereundum erat, ipse triduana vexatus inedia, memor Austriacae pietatis, ut primum ad vota sua Eucharisticum conspexit Deum, animo saginatus e caelo auxilium habuit, apparente scilicet in forma pastoritii iuvenis Angelo, qui ascia inter aspera montium viam exscindens incolumem deduxit. (Fuxius in memor. stirp. Habsburg).

Программа пьесы въ трехъ актахъ, съ прологомъ, эпилогомъ; послѣ 1 и 2 актовъ хоры и интерлюдіи.

Prologus. Insatiabilis mundi ingluvies ad affluentiam rerum Tantalea exagitatur fame. Veritas Eucharisticis epulis anagrammaticum illud subscribens: „Hostia sacra an cor satias?“ seriem innuit rei.

Actus I, sc. 1. Ernestus intimus Archiducis cubicularius exprobrat Friderico Archimagiro, non ad gustum nuper accidisse coenam, a qua hactenus inediam continuat, etc.

Первый актъ заключаетъ въ себѣ 5 сценъ.

Слѣдуетъ Chorus:

Vindicta ad mensam Furoris igne, Ambitio ad mensam Vanitatis fumo, Avaritia ad epulas Midae auro pastae, fatale mortis hauriunt poculum, etc.

Interludium: Symposium de siccis.

Актъ II состоитъ изъ 3 сценъ; въ хорѣ выступаютъ Nymphae montium et sylvarum.

Interludium: Dolor et Egestas bibacitatis praemium.

Актъ III состоитъ изъ 5 сценъ. Пьесу заключаетъ Apostrophe Epilogetica: Genio Mundi in via exitii Bacchi et Cereris triduana illicia monstrante, Genius re et nomine Angeli illustrissimi et reverendissimi Pastoris Posnaniensis, avita Tarlonum armatus ascia, petras scandali exscindit, inque petra fidei viam vitae aperiens, ad triduanas Eucharistico-Angelicae Mensae epulas convivas invitat.

101) З. XXIV. $\frac{4}{219}$. Pallas triumphans de Avito Romanorum imperatore, sub felicissimis auspiciis et patrociniis illustrissimi ac excellentissimi domini Ioannis Andreae in Radzimino Morstin, thesaurarii supremi regni Poloniae etc., a perillustri, magnifica, praenobili ac ingenua literaria iuventute Collegii Varsaviensis Soc. Jesu ludis postgymnasticis in scenam producita anno 1682. 4^0, 8 стр.

Программа съ надписью къ гербу.

Панегирическая драма.

Argumentum tragicae actionis. Avitus imperator Romanorum ex octodecim annis, quos inglorius exegit, per tres annos imperii Romani tenuit habenas, manu idonea magis fuso rotando, quam tractando

sceptro. Literarum expers, dum histrionum consiliis nititur, senatores doctrina et rebus praeclare gestis celebres opprimit tyrannide. Neque voluit haberi indoctus, quin simul esset insolens in veteres Romae deos, quibus posthabitis, Heliogabalum ex Phoenicia advectum idolum publico cultui proposuit, qua insolentia et deos Romanos irritavit et senatum ac exercitum contra se succendit, ut rebellionis incendium, cum lacrymis non posset, proprio sanguine restinguere debuerit. Concurrente ad eius necem Severo Alexandro, ex matertera fratre, cuius vitae insidiabatur Avitus, quod in eum omnium affectus inclinatos esse non ignoraret, morte affectus, sceptrum et coronam Alexandro reliquit (ex Dione, libro 79).

Пять актовъ. Аллегорическіе антипрологъ, прологъ, хоры, эпилогъ.

Antiprologus. Charites viam floribus sternunt in adventum illustrissimae Cynthiae Morstinianae, quae vecta iunctis currui leonibus ad spectandum actum invitatur, utque suo faventissimo vultu actoribus illucescant, rogatur, cui voto benevole annuit.

Prologus. Romulus urbis a se conditae statum deplorans petensque Parcas, ut Aviti imperatoris, cuius ignavo imperio Romana Resp. pessum iret, vitae filum praecidant, seriem actus innuit.

Act. I, sc. 1. Avitus imperator, Caesarum manes pro sua et regni sospitate invocans, singulas ab eis literas, loco muneris oblatas, accipit; ex quibus perplexus hic emergit sensus: „Pallas te perdet“.

Sc. 2. Accepta inde suspicione contra deam Palladem acrius effervescens, imperator nuntium accipit adesse iam Heliogabalum numen, quod Semeus eius patruus, ipse quoque venturus Romam, ex Phoenicia praemisit. Hoc nuntio laetus imperator, Heliogabalum cunctis diis Romanis anteponere statuit, Pallademque aede sua deturbare mandat, ut in ea Heliogabalus collocari possit, etc.

Chorus (I) occasione insolentiae imperatoris, quam in Romanos exercuit deos, constantem semper erga Deum pietatem illustrissimi et excellentissimi domini thesaurarii supremi regni Poloniae laudat, symbolice eam adumbrans.

Chorus (II) occasione expulsarum ab imperatore scientiarum, benevolam ab illustrissimo domino thesaurario Supr. r. Poloniae tutelam Palladi Varsaviensi Soc. Jesu pollicetur, symbolice id ipsum exprimendo, etc.

Epilogus. Literaria iuventus collegii Varsaviensis Soc. Jesu illustrissimae Cynthiae Morstinianae pyramidem erigit, lauros appendens in mnemosymon gratitudinis pro exhibito munifico splendore, simulque ill-mo domino thesaurario pro benevolentissima praesentia grates exsolvit.

102) З. XXIV. $\frac{1}{716}$. Imago Victoriae, a serenissimo ac invictissimo Ioanne III, rege Poloniae, de Turcis relatae, in Godifredo Bullonio, primo rege Hierosolymarum, adumbrata atque eidem serenissimo ac invictissimo regi in publico theatro, comitiorum tempore, scenice repraesentata ac dicata a devotissima Sacrae Regiae Maiestati studiosa iuventute Collegii Varsaviensis Soc. Jesu, anno Christi 1685. F. 9 стр.

Программа съ посвященіемъ.

Парадный спектакль, проникнутый аллегорическими элементами.

Dedicatio. Imaginem Victoriae, quam Fortitudo tua Orbi peperit Christiano, in Bullonio, velut in pictoria tabula, scenico adumdratam penicillo, publicae luci exhibemus, Regum Serenissime, etc.

Argumentum. Anno Christi 1096, authore Urbano II Pontifice Romano, Godifredus Bullonius Princeps Lotharingiae, comitibus variis ducibus ex Europa ad Terram Sanctam cum exercitu progressus, multoties feliciter bellum gessit cum Turcis. Deinde profligato Solymano turcico imperatore Hierosolymam cepit, primusque eius rex salutatus noluit auream ibi gestare coronam, ubi Christus spineam tulisset. (Paulus Jovius Elogiorum lib. I).

Слѣдуетъ программа по-латыни и по-польски.

Antiprologus. Austria, solicita de Hungaria, sub turcico iugo iacente, ulteriora sibi metuens pericula, somno sopitur; cui e nubibus Providentia Divina numerum tertiae horae, in scuto serenissimi regis Poloniae expressum, pro felici successu assignat.

Prologus. De Lauru a Victoria proposita, Mars Turcicus, cum Christiano decertans, succumbit, Laurumque Victori Gradivo Christiano cedens innuit, infelicem sui belli fore catastrophen.

Protasis prima. Scena 1. Mahometismus Palaestinam ad tumulum Fortitudinis et Audaciae eius graviter vulnerat; unde sanguinem in scyphum collectum Furori et Tyrannidi propinat, eodem Solymanum imperatorem potaturus.

Sc. 2. Furor et Tyrannis gustato sanguine obdormiunt. Palaestina inter extrema suspiria audit e tumulis Vindictam Divinam inclamari. Interim Misericordia Divina Palaestinam poculo ambrosiae coelestis refo-

cillat, et gladio Bullonii contra turcas muniens, resuscitat Fortitudinem et Audaciam eius. Dormientis Furoris et Tyrannidis Otomanicae arma iubet a Pavore commutari.

Sc. 3. Mahometismus poculo sanguinis ad ulteriores Christianorum caedes incendit Solymanum, qui in somnio mortium apparitione territus, Pavoreque ad arma conclamante ob adventantem Bullonium consternatus, arma reposcit a Furore et Tyrannide, sed inutilia bello reperit.

Sc. 4. Palaestina laeto plausu excipit Bullonium zelum eius praedicans, quod tam procul extra patriam processerit. Interim Crux ex nomine Bullonii composita e nubibus demittitur, ex quibus Genii provinciarum annagrammatica omina componunt.

Apodosis prima. Austria dum a Genio Viennae de gravi eius obsidione edocetur, a Rumore Polono laetiorem accipit nuntium de adventante sereniissimi regis Poloniae Fortitudine; quae felicibus Horis per aera fertur supermontana. Unde Austria intelligit per numerum tertiae Horae in clypeo serenissimi expressum, designari serenissimum Ioannem III regem Poloniae, qui felicem reddat Austriae horam. Celebratur serenissimi regis nomen anagrammatico Pyramidum saltu.

Intermedium. (содержаніе не обозначено).

Того же характера protasis II, III, IV, V (терминъ „protasis“ здѣсь замѣняетъ „actus“); послѣ protasis'a слѣдуетъ каждый разъ „apodosis“ (=хоръ), а затѣмъ—Interludium (содержаніе не указано); послѣ 5-го протазиса и аподозиса нѣтъ интерлюдія, а слѣдуетъ заканчивающій представленіе Epilogus: concludit demississima gratiarum actione pro audientia.

Присоединенъ списокъ дѣйствующихъ лицъ съ указаніемъ именъ исполнителей.

Содержаніе этой пьесы было сообщено Вл. Хоментовскимъ: Dzieje teatru polskiego, str. 75—76.

103) З. XXIV. $\frac{4}{606}$. Philomenus amoris in patrem victima, ante diem Parasceues in scenam et in umbram Dei-Hominis, pro Patre patientis, sub auspiciis Mm. DD. Sigismundi et Casimiri Odrowąs Shlewicki, ab humanitatis schola datus in Collegio Varsaviensi Sos. Jesu anno Domini 1685 Aprilis die 14. 4⁰, 4 стр.

Argumentum. Eduardus, rex Angliae, sagitta veneno infecta in praelio letaliter saucius, discit ex oraculo, se non supervicturum, nisi

exsugatur virus ab amicorum aliquo, per filium suum Philomenum, paternam vitam suae praeferentem, salvus redditur (Guilh. de Vael.).

Три части (partes), раздѣленныя на inductiones. Антипрологъ, прологъ, хоры, эпилогъ и apodosis.

Antiprologus. Amor in muta scena sagittat cor Philomeni illudque patri dormienti exhibet.

Prologus. Pietas et Fortitudo obviae seriem rei addiscunt corque Philomeni laurea coronant.

Pars I, ind. 1. Aesculapius Apollinis medici sensum de letali vulnere regis exquirens, responsum accipit, debere exsugi virus ab amicorum aliquo, aulam pari vulnere sauciam et sollicitam de tali amico maerore afficit. Resoluit se interim unus Phidias, sed invite, praemittitque nuncium ad regem, qui id deferat, etc.

Pars III, ind. 1. Philomenus habitu Phidiae indutus verumque effingens Phidiam, patrem accedit, virus exsugit, moritur, etc.

Chorus (1) repraesentat artes, quibus Corda triumphat Amor.

Chorus (2) repraesentat Constantiam et Fortitudinem cordis immobilem.

Epilogus. Amor caeteris stipatus virtutibus Cor Philomeni variis ornat floribus.

Apodosis. Christum in forma servi et habitu hominis letale primi parentis vulnus morte sua sanantem explicat.

104) З. XXIV. $\frac{1}{190}$. Calix sanguinis, Constanti imperatori a Theodosio fratre, ob fidem orthodoxam occiso, anno Domini 659 propinatus, ab ill-ma etc. iuventute Collegii Varsaviensis Soc. Jesu, ludis antecineralibus in scenam datus anno 1694. F. 4 стр.

Argumentum. Constans imperator, monothelitanae haeresis sectator et fautor, concepto in Theodosium fratrem, fidei catholicae amantissimum, odio, crudeliter eundem occidit. Verum non multo post, ultrix scelestum paena est consecuta. Nam Theodosius post fata sua illi comparens, poculum sanguine plenum propinabat, identidem inclamans: „Bibe, frater, sanguinem, quem sitisti“, sicque exagitavit, ut nullam in terris marique repererit quietem. Baronius ad annum Christi 659.

Пьеса раздѣлена на 5 актовъ.

Act. I, sc. 1. Theodosius, Constantis imperatoris frater, monothelitanae sectae errores damnans, et fidei orthodoxae amorem contestans, subito enatam videt Rosam, cum lemmate: „Non absque spina“. Unde colligit, non pauca sibi adversa toleranda esse, si constanter Romanae fidei favere velit.

Представленіе открывалось аллегорическимъ прологомъ: Veritas et Innocentia in aula Constantis imperatoris plaudentes, incidunt in casses Haereseos et Suspicionis. Elapsa in altum Veritate, Innocentia captivatur, simulque Furor ab inferis evocatur, qui rei futurae seriem enarrat.

Подобнаго же характера аллегорическіе хоры слѣдовали за актами I—IV. Послѣ каждаго хора исполнялся Interludium, содержаніе котораго въ программѣ однако не обозначено.

105) З. XXIV. $\frac{1}{95}$. Celsus, sive Sapientia in schola fidei ad lauream martyrii promota, ab illustrissima etc. iuventute Collegii Varsaviensis Soc. Jesu ludis metagymnasticis in scenam data anno 1694. F. 2 стр.

Argumentum. Celsus unicus Martiani Syriae praesidis filius in schola sapientiae literas, in schola fidei Christum a S. Juliano (circa quem martyrium patientem mira viderat) edoctus, paternos errores et deos eiuravit; ob quod factum cum S. Juliano a patre suo capitali supplicio affectus, a Christo martyrii laurea applaudente coelo coronatus est (Surius, 9 Januar., P. Skarga S. J. in vita S. Juliani M. 26 Febr.)

Prologus, pars I. Idololatria necem christianis ferens, aplaudente Nereidum choro, inter caesorum christianorum capita Antiochiam appetit.

Pars 2-da. Genium Celsi paterno amore constrictum, a Genio Martiani dissociat; quem derelictum Sapientia Fidei tradit.

Act. I, sc. 1. Celsus taedii vitandi gratia, ut liberius animum relaxet, permutatis cum ephebo vestibus e ludo literario excedit, etc.

Пьеса дѣлилась на 3 акта; послѣ 1-го и 2-го актовъ слѣдовалъ аллегорическій хоръ и интерлюдій (содержаніе не указано); послѣ 3-го акта исполнялся Epilogus metagymnasticus (содержаніе не указано).

106) З. XXIV. $\frac{2}{227}$. Maiestas honoris Vaticani regiis Caroli IV Romanorum imperatoris trophaeis exornata, augusta serenissimi ac invictissimi Ioannis III regis Poloniarum orthodoxi maiestate et praesentia coronata, atque eminentissimo S. R. E. Cardinali Henrico de la Grange Arquyan, serenissimae Mariae Casimirae Poloniarum reginae genitori gloriosissimo purpurato Vaticani senatus coetui ab Innocentio XII summo pontifice adscito proposita a celsissima, illustrissima, perillustri, magnifica Collegii Varsaviensis Sos. Jesu juventute. anno D-ni 1696. F. 6 стр.

Argumentum. Carolus IV imperator Romanorum, profligato Britonum duce patruelibusque suis Biturigum et Burgundiorum ducibus triumphatis, in venatu optimum sui imperii invenit auspicium; quippe cui cervus canum latratibus excitatus fuit obvius captusque e collo suspensum aeneum torquem gestabat, in quo latinis literis scriptum: „Hoc me Caesar donavit". Ex quo tempore Carolus pro insigni habuit cervum alatum auream coronam collo gestantem. Hinc regiis gallorum insignibus, quae sunt tria lilia, duo cervi additi sunt (Robertus Gaguinus in vita Caroli IV, lib. 9 fol. 165).

Программа по-латыни и по-польски.

Antiprologus. Immortalis Gloria Polonae Palladi in argumentum actus publici Carolum IV Romanorum imperatorem proponit. Bellona serenissimum Ioannem III inter laureatas veterum heroum maiestates supremum exhibet. Deinde serenissimam reginam super omnes belli pacisque Deas Polonis Aquilis evectam ostendit.

Prologus. Religio orthodoxa supra septem Romanos colles gentilitios eminentissimi cardinalis Cervos repraesentat, novi principis purpurato Ecclesiae senatui accessione laeta, triumphat septicollis Roma.

Три акта. Каждый актъ дѣлится на двѣ части, историческую и аллегорическую; историческая названа prothasis, аллегорическая—apodosis.

Act. I, prothasis, sc. 1. Carolus, profligatis Britonibus, in currum triumphalem iunctis eorum gentilitiis leonibus, regiam suam ingreditur frementibus Biturigum et Burgundiorum ducibus, gallia universa applaudente, etc.

Apodosis, sc. III. Religio orthodoxa, per depressas a serenissimo toties gentilium sectas cum Honore Vaticano im Poloniam progressa, eidem serenissimo plausus exhibet triumphales, etc.

Послѣ 1-го и 2-го актовъ аллегорическіе хоры:

Chorus. Genium eminentissimi cardinalis super depressos barbaros Palladi et Immortalitati innixum Polonae Musae praedicant eiusque tum domestica, tum carditalia insignia in coronam serenissimae reginae praesentant.

Послѣ хоровъ и послѣ протазиса 4-го акта—интерлюдіи (содержаніе не указано).

Epilogus. Juventus literaria coronam regiam, pileum Vaticani Honoris insigne trinamque serenissimorum principum tiaram in decus universae Poloniae praesentat, simul invictissimam serenissimi Ioannis III serenissimaeque Mariae Casimirae maiestatem eminentissimum cardinalem eucharistica adorat suada.

Ad. M. D. G. etc.

Приложенъ Elenchus d.d. Actorum.

107) З. XXIV. $\frac{2}{144}$. Ludus Saeculorum ad ludum Martis Regii in theatro Gloriae, publicae Orbis Christiani nuper applaudentis felicitati alludens, atque sub serenissimis auspiciis serenissimorum regni Poloniae principum Alexandri et Constantini celebratus ab Apolline Coll. Vars. Soc. Jesu, anno 1696.

Программа эта, по экземпляру ея, хранящемуся въ Иркутской духовной Семинаріи (отд. Истор., шкафъ XVI, полка 6, рядъ 1, мѣсто 3, томъ 2774, № 27), перепечатана въ видѣ приложенія къ статьѣ моей „Еще одна Кіевская школьная драма“ (Извѣстія Отд. Русс. яз. и слов. Имп. Акад. Наукъ, т. XIII, кн. 3).

Пьеса состояла изъ девяти явленій (inductiones); передъ первымъ явленіемъ исполнялся приступъ (accessus), послѣ послѣдняго—эпилогъ. Дѣйствующими лицами во всей пьесѣ выступали аллегоріи и персонификаціи: Польша, Золотой Вѣкъ, Благоволеніе, Зависть, Орфей, Миръ и т. под. Послѣ 2-го 4-го и 7-го явленій указано быть интерлюдіямъ (содержаніе ихъ не обозначено).

108) З. XXIV. $\frac{1}{140}$. Augusta Poloniae cunabula, victricibus Lechi laureis, post edomitos Dalmatas Illyricosque adornata, eademque Lechia iterum renascente sub serenissimis invictissimi monarchae Augusti III... auspiciis poetico plausu ab Apolline Collegii Varsaviensis Sos. Jesu celebrata, anno 1697. F. 2 стр.

Пьеса характера аллегорическаго; состояла изъ пролога, девяти явленій (inductiones) трехъ интерлюдій (послѣ 2, 4 и 6 явленій) и эпилога.

Prologus. Praeses temporum Janus, clausa ferrea quinti saeculi porta, auream saeculi sexti repandit, augurans Polouis ferrum in aurum recudendum.

Inductio. 1. Lechus qua paterna Annonis fraternaque Czechi purpura clarus, qua victricibus laureis ad Albim et Veseram celebratus, inter festivos plausus, candidis Horarum quadrigis a Tempore curru eodem cum Saeculo Sexto vehitur; quo promente sibi fatorum fastos, e quibus discat serenissimae suae Sobolis Lechiae auspicia, legit: „Paterno funere vivet“.

Ind. 2. Lechus fatorum oraculo turbatus, Marte classico militari evocato, eodemque Lechicis rebus addictissimo, in spem meliorem erigitur, etc.

Interludium. Astus candore palliatus.

Ind. 3. Phaebus conspecta Aquila, suos vultus irretortis palpebris contemplante, Augustam Lechi Sobolem e cinere paterno ritu phoenicis prodituram, edocet fore maximam, etc.

Interludium (послѣ 4 явл.): Astus eluditur astu.

Interludium (послѣ 6 явл.): Servus Domino beatior.

Epilogus. Apodosis ad Serenissimum ac Invictissimum Poloniae Monarcham Augustum II, cui tributarius Apollo polonus augusta haec Lechiae cunabula consecrat...

109) З. 'XXIV'. $\frac{2}{216}$. Aurea libertas amoris, morte propria vitam fraternam redimentis, a carceris umbris illustrissima, eademque inter lugubres Christi Patientis ferias a perillustri ac magnifica iuventute poetica Collegii Varsaviensis Sos. Jesu scenico apparatu repraesentata, anno 1698. F. 2 стр.

Argumentum. Cum Caesar Augustus Adiatorigem simulque Clitatum eius filium statuisset interimendum, iunior frater Amandus post multas preces tandem a Clitato et parentibus impetravit, ut factus victima charitatis vitam damnati fraris propria nece redimeret (Aeneas Sylvius c. 52. Asiae ex Strabone).

Три акта. Аллегорическіе прологъ и хоры.

Prologus. Amor de morte triumphat sibique intentatas Furoris ac Tyrannidis minas ridet.

Act. I, sc. 1. Cratinus, maior domo in aula Caesaris, deponit querelas apud Corinum militiae praefectum, quod Augustus Amando a mathematicis artibus potissimum commendato plus quam caeteris faveat. Concipit uterque odium. Cratinus substituit filium suum Formundum, qui Amandi familiaritatem cum aliquo ex aulicis occulte observet.

Chorus. Genius Amandi ab Amore accensus ad eliberandum Clitatum properat, frustra renitente Tyrannide.

110) З. XXIII. $\frac{2}{548}$. Vicarius Christi, semet ipsum pro nobis tradentis, Divus Albanus, pro hospite ultro se hostibus offerens, a perillustri etc. inventute poetica Collegii Varsaviensis Soc. Jesu in lugubrem scenam traditus anno 1701, 1-mo die Martii. F. 2 стр.

Fundamentum. Verolamii in Anglia Divus Albanus, sacram personam, hospitali tecto receptam, ut tyranno Anglicanis provinciis a Diocletiano praefecto extraderet, urgebatur; sed Albanus, hospitis assumens habitum, idololatris se ultro obtulit et Tyranno .... capitis supplicium in praemium accepit hospitalitatis (Ven. Beda, De gestis Anglorum, l. 6 et 7. Martyrologim Romanum 22 iunii).

Пьеса дѣлится на 3 части, а каждая часть на нѣсколько (3—4) inductiones. Передъ началомъ каждой части исполнялся аллегорическій accessus.

Accessus partis primae. Amor Christi, in patrio Anglorum stemmate Leones et Rosas seu flores circumdatos spinis observans, fortissimos in Anglia Christi martyres, pro flore campi spinis circumdato, olim futuros praedicit; inter quos Albanum obtructandum illo Christi oraculo praecinit: „Videte, regiones, quia albae iam sunt ad messem“. Ioan. 4.

Inductio. 1. Albano cum fratre Porphyrio, in loco supplicii ad martyrium aspiranti, capita caesorum pro fide in sphaeram disposita, fatidico praedicunt charactere: „Tu caput Orbis eris Christique Vicarius“. Quo oraculo Albanus supremos sibi honores Romae destinari et loco martyrii praedici dolens, omnen detestatur honorem fratremque domum expedit, qui eius fronti inscribat: „Latet hic inimicus honoris“. Demum mancipium Maurum ossa martyrum tumulare iubet, quae sic digesta invenit Maurus, ut legere possit: „Candidus eris, si non candide egeris“...

Пьесу заканчиваетъ аллегорическій эпилогъ:

Amor Christi iuxta illud „Pondera mihi ignis pondus“, ignes humanae et divinae ponderat Charitatis; sed Divinum Amorem humani Charitati immensum ostendit praeponderare.

111) З. XXIV. $\frac{1}{82}$. Aquila Jovis et regum commensalis, inter mensas Aymari Asiae Principis, a fatali poculo ab aquila vindicati, de infestis sibi et principi viperis triumphans. Sub umbra magnarum alarum Aquilae fortunatissimis auspiciis ill. domini Alexandri Butler... ad umbras scenicas antecinerales repraesentata a non degenere Polonae Aquilae Sobole, illustr. etc. iuventute Collegii Varsaviensis Soc. Jesu. Anno 1702 Febr. die 25. F. 8 стр.

Программа съ надписью на гербъ и посвященіемъ.

Dedicatio: Si Orbis terrarum theatrum fieret, actores Principes, si ad umbras soles concurrerent, necdum Butleriano nomini par scena foret, etc.

Argumentum. Aymarus, Asiae Minoris princeps, a Chresippo, duce exercitus, dominium affectante, saepius tacitis dolis (irrito conatu) impetitus, tandem ab eodem poculum viperis intoxicatum accepit; quod cum ignarus fraudis bibere vellet, aquila, quam enutriverat et saepe commensalem habuit, ex innata cum viperis antipathia, poculum evertit, virus effudit; mota hinc Aymaro suspicio; demum, cum Chresippi filius, ex eodem calice bibens, extinctus est, dolo detecto, Chresippus ad mensam interfectus est. Aquila in novum insigne ab Aymaro accepta. (Leontius in Asia Minori, Monsterus Apparatu 4-to Hist. cap. 8).

Prologus. Fata sub Aymari Cedris quiescunt, quae Furor Aemuli excitat, succidi Cedrum, Cupresos inseri iubet, etc.

Apostrophe. Sub arbore illustrissimae domus Butlerianae, in qua Austriacae Radiviliorum et gentilitiae Butlerorum Aquilae nidum posuerunt, Fortuna, Spes patriae, Genii Regnorum quiescunt; eiusdem ramos et principum insignibus ornant.

Act. I, sc. 1. Aymarus, parta de Bactrianis victoria exultans, spolia ab hostibus capta inter Heroes partitur, etc.

Актъ I дѣлился на 4 сцены, послѣ которыхъ исполнялся аллегорическій хоръ-балетъ (Genius Aymari, funesto currui impositus, a Furore et Invidia Chresippi in Domum Fatorum raptatur; a Genio Asiae et Votis Civium ad metam feliciorem deducitur) и Apostrophe: Genius illustrissimae domus Butlerianae ad aedes Fortunae et Honorum triumphali essedo provehitur, etc.

Слѣдовалъ interludium: Atlas orbis impar oneri.

Послѣ акта II слѣдовалъ подобнаго же характера хоръ, apostrophe и interludium: Caecus Centoculus.

Третій и четвертый акты того же состава. Интерлюдій послѣ 3-го акта: Mars Hederâ coronatus; интерлюдій послѣ 4-го акта: Senectus reiuvenescens.

Актъ 5-й состоялъ изъ 3 сценъ, за которыми слѣдовалъ Epilogus (Imago et purpura Chresippi a iusta Nemesi comburitur, eodem Scypho ignes nutriente, qui vitam Aymari extinguere debebat) и Apostrophe: In coelo Poloniae in obiectum Butlerianae Aquilae aurei soles accenduntur, qui ut diutissime Regnatori huic Aliti affulgeant, publica vota precantur.

112) З. XXIV°. $\frac{2}{668}$. Saltus herois soleati per calcata hostium capita ad solium evadentis, olim ab Argisto Thessaliae principe in circo Fortunae productus, nunc vero fortunatissimis auspiciis illustrissimi domini Ioannis Łuzecki, palatinidae Podoliae etc., in orbita avitae Łuzecciorum soleae ludis antecineralibus reproductus, ab illustri studiosa iuventute Collegii Varsaviensis Soc. Jesu anno 1704, 2 Februarii. F. 8 стр.

Программа съ надписью на гербъ и посвященіемъ.

Dedicatio. Heroem coleatum infesto hostibus suis insultantem saltu, inter festiva Bacchi hilaria, tuo damus conspectui, illustrissime domine, etc.

Argumentum actus. Argistus vetustissimus et ante Graecum, a quo Graecia dicta, Thessaliae princeps, ex Macedonia redux, de Meragno Boeotio, Thessalis et sibi infesto, in Tempe, locis amoenissimis Thessaliae, sed undique praeruptis, cum suis convivante, ope cuiusdam Thessali solearum inventoris, illuc evadens triumphavit (Minutius in Supplementis ad monumenta Magnae Graeciae).

Пять актовъ. Аллегорическіе антипрологъ, прологъ, хоры, эпилогъ. Послѣ 1—4 актовъ интерлюдіи: 1) Magus lupercalis, 2) Horologium verticale Bacchi, 3) Canities mortis candidata, 4) Februarius in piscibus (обозначены только эти заглавія интерлюдій).

113) З. XXV°. $\frac{2}{297}$. Cruentum naulum, post emensum oceanum ab argonautis europaeis inter antipodum mensas et cymbia sanguinario epuloni exsolutum, a perillustri vero magnifica Collegii Varsaviensis Soc. Jesu oratoria iuventute theatrali libramento ponderatum, ipso mense et die, quo olim superstitiosa Roma hilaria celebrabat, anno 1705. F. 4 стр.

Argumentum. Ferdinandus Magalianus, classium ab Europa in Australes Indias velificantium supremus talassiarchus, in Occidentali Oceano novum exploraturus Orbem, in quodam meridionalium antipodum portu anchoras figi imperavit. Ibidem loci ab insularum dynasta ampla

humanitate susceptus, christianoque ore et more agens, liberali suo susceptori ab aris fictilium numinum ad aras veri Numinis facem praefert. Sed assueta tenebris gentilitas affulgentem verae Religionis solem sanguinis profluvio extinguit, dum invitatis ad ferale epulum europaeis inter dapes ac hilaria tragicam vitae catastrophen ferro imponit. (Maffaeus Histor. Indic. lib. 3, pag. 143).

Пять актовъ. Аллегорическіе прологъ и хоры. Послѣ 1—4 актовъ интерлюдіи (содержаніе не указано).

114) З. XXIV'. $\frac{2}{246}$. Mensa in laqueum posita, in foveam triduani sarcophagi versa divo Marcello martyri, ac e diametro sarcophagis, id est ex graeco carnivoris epulonibus, extremo triduo carnisprivii crapula sepultis, opposita sub tragico schemate ab oratoria palaestra Collegii Varsaviensis Soc. Jesu.... 13 Februarii anno e triduano Mausolaeo redivivi Auctoris Vitae 1673.[1]) F. 4 стр.

Anacephalaeosis historica actus. Regnante Antonino Pio, Argentomago in Galliis, Priscus eius regionis tetrarcha genialem instituit caenam, in qua diis suis effreni gula litarent sacrilegi epulones. Haec inter Lugduni divinitus patefacto carcere, libere evadit captivus pro religione Marcellus, unus ex primariis ea in ora christianis; qui Argentomagum declinans, dum incolas Martem equestrem adorantes sub Christi signa convocat, a Prisco comprehensus ad orcinianum epulum blande invitatur. Verum nullis machinis eo impietatis adduci potuit Marcellus, ut profanis dapibus se coinquinaret. Quocirca tyrannus iubet eum cingulo tenus terrae infodi; ubi triduo cum siti et fame colluctatus e triduano sarcophago Martyr ad Caenam Agni evolavit, postquam extremo triduo vitae de epulantium licentia triumphasset (Surius, tomo V pag. 100).

Пять актовъ. Аллегорическіе прологъ, хоры, эпилогъ. Интерлюдіи: 1) Popielus Comicus, 2) Salamandra Bacchi, 3) Luscinia graculo vendita, 4) Ultimae cerae Ulyssis (ближе содержаніе интерлюдій не обозначено).

[1]) Т. е. 1706 г. отъ Рожд. Хр.

115) З. XXIV. $\frac{2}{140}$. Ludus Olympicus pro postgymnastico spectatori, olim ad plausum Olympo, tyrannidi ad ludibrium, a literariis palaestritis divis martyribus Justo et Pastore fratribus, post consummatum inter primordia aetatis et literarum cursum ad concentum fidei, saltu propriorum capitum in cruento tyrannidis theatro exhibitus, inter terminales vero gymnasticorum laborum ferias, a perillustri etc. iuventute Gymnasii Varsaviensis Soc. Jesu reproductus, anno 1711 kalendis Augusti. F. 4 стр.

Epitome historiae. Annosa scientiarum altrix urbs Complutensis, geminos olim in flore aetatis Lactantios enutrivit, quos sanguine proprio purpuratos martyres in spectaculum daret. Hi fuere Divi Justus et Pastor, aetate minorennes, illustris nexu sanguinis fratres, ac in literaria arena compalaestritae. Adventabat tum in urbem Dacianus princeps, tyrannica in christianos rabie efferatus, huius metu exanimata paene urbe, orthodoxi illi pugiles, caelitus ad martyrium animati, relicto protinus mitioris literaturae gymnasio, velut de se postgymnasticum coelo daturi spectaculum, furenti tyranno se ultro obiecere; cuius iussu truncatis capitibus, integerrimi adolescentes, doctrinae et martyrii lauream in praemium laborum receperunt, ad Olympicos pro Olympo ludos evocati, anno Christi 303 (Baroni. in Annal. Eccl. anno eodem; Martyrolog. Rom. 6; Aug. Parad. puer. part. 3, c. 3, § 14).

Три акта. Аллегорическіе антипрологъ, прологъ, хоры, эпилогъ. Послѣ актовъ 1-го и 2-го интерлюдіи (содержаніе не указано).[1])

116) З. XXIV. $\frac{1}{779}$. Hospes et hostis in capite, osseus conviva convivanti fatalis Leontio, conviventi caelis, posteritati salubris, a Polono-Tullianis Collegii Varsaviensis Soc. Jesu palaestritis luxui in luctum, famelico luctui in solatium propositus, anno 1713 die antecedanea convivales Lyaei ferias 25 Februarii. F. 4 стр.

Epitome historica. Fortunata principum mater Ausonia, annosas intercalari infortunio distinxit fortunas, cum filium edidisset Leon-

[1]) Срв. ниже № 179.

tium. Hic princeps genere, non virtute, adolescens aetate, adultus vitio, Leontius humano-divino infensus Leoni, principem solutioris vitae didicit licentiam. Minus contentus coaetaneis suis, caput etiam demortui hominis, ut ad quaestionem de immortalitate animarum propositam responderet, ad convivales mensas invitavit. Convivant; hospitum coronae inseritur carbunculus, an infelix carbo? osseus conviva, qui, affirmans se esse avum principis, ad deprecatorias voces surdus, Leontium allisum terrae (caeteris prae terrore dilapsis) interimit. Innutrita mortalitas hilariis, vaca naeniis, et ad convivale caput, bene provida reflecte capita: „Unum hoc pro cunctis sat erit caput". (Silius l. 5. P. Pexenfelder S. J. par. 3, hist. 140).

Три акта. Аллегорическіе прологъ, хоры, эпилогъ. Передъ каждымъ изъ двухъ хоровъ и послѣ хора—интерлюдіи; ихъ содержаніе: 1) Egestas opima, 2) Opes egenae, 3) Post gaudia luctus, 4) Post luctum gaudia.

117) З. XXIV. $\frac{1}{64}$. Anni crescentiae in flore aetatis Crescentii et Crescentiani patrium Gratianum, qui enutriret gratiosum vindicem, qui pro Christo succideret, in progenitore Ioanne principe sortiti, a Lecheo-Tullianis crescentiis Collegii Varsav. Soc. Jesu palaestritis, inter ferias decrescentis pro Orbis salute Christi, lugubrem in scenam propositi, anno 1713, 8 Aprilis. Varsaviae. F. 4 стр.

Relatio historico-oratoria. Mamoiae princeps in Moro insula Indica Ioannes prior credidit in Christum,... filios quoque erudiit in fide... Ita filios discipulos genitor et doctor nactus, dum a principe Catabruno Mahometano armis impeteretur, factus et vindex, cum Crescentium et Crescentianum, ne a Christo deficerent, propria manu interimeret. Captus ipse demum a Catabruno, pro Christo interfectus... (Petrus Maffeius lib. 10. Hist. Ind.).

Пьеса въ трехъ актахъ съ аллегорическими прологомъ, эпилогомъ и хорами-балетами (послѣ 1 и 2 актовъ).

118) З. XXIV. $\frac{1}{103}$. Pondus ignis in statera doloris, sive divisus aequa lance dolor in minorennes Michaelem et Linum, lento igne ob Christi fidem extinctos, ac Clementem patrem, filiorum inter flammas cruciatum et cineres spectantem; a perillustri etc. humanitatis palaestra Collegii Varsav. Soc. Jesu in lugubrem datus scenam, anno 1713 die 13 Aprilis. F. 4 стр.

Act. I, sc. 1. Clemens, a Japonensibus Xogungi dictus, dogmata fidei et aeternae veritatis filiis Michaeli et Lino instillans, advertit in caelo libram, in una lance inter ignes duo corda, in altera unum gladio transfixum, illudque occini Prophetae: „Pondera mihi pondus ignis“, varie illud interpretatur, auscultante ex occulto Saphoio, regis Bungi primario aulico, etc.

Содержаніе заимствовано у Josephus Juvencius Hist. Societ part. 5, lib. 10, pag. 631.

Три акта. Имѣются аллегорическіе прологъ, эпилогъ и хоры-балеты послѣ 1-го и 2-го актовъ.

119) З. XXIV. $\frac{1}{883}$. Solitudo popularis et solitaria caelestis Academi universitas sub laureato Japoniae capite minorenni Constantio, ob constantem in oppugnanda idololatria animum in exilium relegato, ibique confluentem populum Divinae Sapientiae dogmata edocente, ab illustrissima etc. iuventute Collegii Varsaviensis Soc. Jesu in scenam actus metagymnastici data anno 1713 kalendis Augusti. F. 4 стр.

Argumentum. Etiam in solitudine numerosam laureato subesse Academo coloniam, et sub deserti umbria ingeniorum et pectorum exoriri solem, ante lapsis iam saeculis, aeternae in Orbem lucis prodromus, an verius exoriturum solem Aurora praenuntians, caelitum Gratianus Ioannes docuerat; recentius nihilominus huiusce veritatis documentum dedit Constantius adolescens (patrio idiomate a Japonensibus propter elegantiorem eloquentiam Mercurius dictus), inter sapientes regis et imperii summos consiliarios educatus, cum acutiore stylo expungens idololatriam,

a Dayfusama imperatore, christianae fidei hoste, exul in desertum palmetum relegatus, inter populares palmas, populo cofluenti caelestis sapientiae dogmata instillaret (P. Josephus Juvencius Hist. Societatis part. 5, lib. 20).

Три акта. Аллегорическіе прологъ, хоры, эпилогъ. Послѣ 1-го и 2-го актовъ интерлюдіи (содержаніе не указано).

120) 3. XXIV. $\frac{2}{73}$. Thebae Divini Amoris, ad crucis citharam in liquidis fundatae fluctibus a Sanctiore Amphione, Divo Amphiano, primum affixo cruci, demum fluctibus pro Christo submerso, a perillustri vero, magnifica ac nobili humanitatis palaestra Collegii Varsaviensis Soc. Jesu, inter tristes Patientis Dei ferias lugubri scena praesentatae, anno 1714 die—Martii. F. 2 стр.

Пасхальная драма.

Argumentum. Amphioni in terris conditam Orbis Urbem, Amphiano in aquis stabilitas Amoris Thebas debet Orbis caput Roma. Fortis nihilominus ut mors dilectio, inter instabiles lymphas immotum Amphiani animum ad liquidam pro Christo accendit necem, toto nunquam Oceano extinguendam. Affixo Cruci, extensis nervis, corda egere chordas, quibus saxeum Urbani pectus, ad ferales supplicii modos, fluctus commovit in luctum, ipsaque sui in aquas ruina, Crucis cithara amoris erexit Thebas. (Ex Metaphraste).

Три акта; аллегорическіе прологъ, хоры, эпилогъ.

121) 3. XXIV. $\frac{2}{350}$. Oleum et opera, amissa a tyrannide, a literario caelesti palaestrita Divo Marcellino, post amissam pro Incarnata Sapientia in oleo vitam, reperta, inter gymnastici vero laboris terminalia a perillustri, praenobili ac magnifica iuventute Gymnasii Varsaviensis Soc. Jesu proposita anno 1714 kalendis Augusti. F. 2 стр.

Fundamentum. Marcellinus, cum fabulosae sapientum deae Palladi litare nollet, et digitos, ne litaret, amputari elegisset, in sartaginem oleo candentem iniectus, ad aram Increatae Sapientiae victima caelesti

oleo et lauro martyrii coronata factus est (Usvardus, Ado et alii in Martyrologio magno).

Второй листъ утраченъ; сохранилась программа только I акта и начала II-го.

Повидимому, пьеса дѣлилась на три акта. Аллегорическій прологъ и хоры.

122) З. XXIV. $\frac{2}{406}$. Ratislaus aetatis portum inter naufragia Bacchi attingens, nempe in ipsa iuventa post celebrata regalis mensae convivia consenescens; reiuvenescenti ad bacchanalia hilaria saeculo in tragicocomicum datus spectaculum, nec non sub palatinis auspiciis illustrissimi ac excellentissimi domini Jacobi Rybinski, palatini Culmensis etc., portum gloriae cum avitis decoribus secundo meritorum flumine feliciter tenentis, ab ill-ma etc. iuventute Collegii Varsaviensis Soc. Jesu ex umbra lapicidinae ad publicam theatralium umbrarum lucem exportatus, anno 1715, die 2 Martii. F. 20 стр.

Программа съ надписью на гербъ и посвященіемъ.

Посвященіе. Ad illustrissimum Palatinum. Canescente iam Sarmatia ac post tot saecula ab augustis suis primordiis in senium vergente Polono Orbe, etc.

Argumentum actus. Ratislaus Lesci Polonorum regis filius, mandato patris, cui insidias struebat, regias inter mensas intemperanti mero sibi ereptus, â quatuor larvatis ad lapicidinam deportatur. Ubi edormiens crapulam sibique restitutus, tanto tenebrarum et larvatorum adstitum horrore concutitur, ut consternatus quam longe a luce, tam prope iam abesset ab extremis. Proxima nocte ab iisdem scenam agentibus spectris ad regiam deportatur, sed illucescente die aegre a suis agnoscitur; iam enim in octogenarium ac canitie verendum adolescens duorum et viginti annorum denatus senem, tanta huius spectaculi admiratione et dolore defixit patrem, ut is in lachrymas solutus in haec prorumperet: „Putabam e filio perduelli probum et morigerum me facturum, sed simul e iuvene feci senem“. (P. Henricus Engelgrave in Pantheo festo Beatissimae Virginis Assumptae Paragraph. 4 fol. 157, et P. Michael Pexenfelder in Concionatore Historico parte 2-da, historia 88, fol. 916).

Пять актовъ. Аллегорическіе archiprologus, prologus, хоры, epilogus. Послѣ пролога и 1—4 актовъ (передъ хорами)—интерлюдіи (содержаніе не указано).

123) З. XXV. $\frac{2}{186}$. Nux in laurum evirescens laureato martyri Baldvino, supra nucis arborem affixo a fratricido Tolosano comite, sub lugubres Theandricae passionis enucleata tragico dramate ac piis cordibus implantata a perillustri ac praenobili iuventute ligatae eloquentiae Collegii Varsaviensis Soc. Jesu anno 1715, Aprilis 8. E. стр.

Приписано: „De Passione“.

Argumentum. Albigensium furente haeresi in Narbonensi Gallia, ad Tolosam praecipue Baldvinus praelia Domini praeliabatur contra Raymundum fratrem, antesignanum heterodoxi furoris, et Albigenses; tandem ab hostibus captus ac inimicissimo fratri Raymundo, Tolosae comiti, traditus fuit, qui dum a fide Baldvinum avocare non posset, ad fortalitium Eva dictum tollere fratrem iubet. Igitur corylo affigitur, palmam martyrii ex nucis arbore reportaturus; quod mirere autem, inclytus martyr non plebeios crucifixores habuit, sed principes: nam comes Fuxeorsis ejusque filii et Bernardus de Portellis, unus de primoribus Tolosae, ministerium crucifixionis exercuere (Annal. Eccles. ad annum 1213).

Три акта. Аллегорическіе прологъ, хоры, эпилогъ.

124) З. XXIV. $\frac{1}{833}$. Stylita igneus Divini Amoris, divus Nicodemus Saracenorum princeps, inter primos tenerae aetatis igniculos pro Deo igne consumente, quamvis unica scintilla domus suae, iussu tyranni patris, ad columnam lentis ignibus extinctus, ideoque stylitarum via, e columna caelum ascendens, nunc lugubri stylo in tragicum theatrum deductus ab illustrissima ac praenobili oratoria iuvetute Collegii Varsaviensis Soc. Jesu, anno 1715, mense Aprili die 14. F. 4 стр.

Argumentum. Alcmeon, Saracenorum princeps in Asia, unigenitum filium puerili aetate, sed animo supra praetextam cordatum adolescentem habuit. Hic diu sagaces patris tyranni eludens oculos, occultus mansit christicola, in lustrali lavacro nomen Nicodemi an Nicolai sortitus, cum utrumque nomen in argolico idiomate idem sonet. Ab expiatrice

unda illico magnos christianorum heroum induit animos, tantoque in Christum exarsit amore, ut nullis minis, illecebris, donis, ad superstitiones saracenicas amplectendas et palinodiam orthodoxae fidei canendam inflecti posset. Unde efferati patris amor in furorem versus, columnae illum primo alligari, una cum suis in divina ascesi chironibus, viris nobilitate generis principibus, Leonardo et Nicolao, mandat, tandemque circumiici ignem columnae imperat. Itaque ad suam pyramidem an obeliscum sidereus triumphator Nicodemus, factus viva columna ignis et victima ardentissimae in Christum charitatis, e pyra empyreo victricem transmittit animam (Metaphrastes, Surius, et ex illis P. Nadasi S. Jesu in Anno Caelesti 31 octobris).

Три акта; аллегорическіе прологъ, хоры, эпилогъ.

125) З. XXIII. $\frac{2}{451}$. Dies cinerum ante hilaria sextilia feriantis Palladis, reaccensus ad triumphales ignes et rogum divini et bislaureati Apollinari martyrisque. Adorea poetae et theologi Divi Athenogenis, qui ad ipsam pyram sidereo calens entheo, nitidissimum carmen contexuit, cecinit, et suis alumnis testamento consignavit postridie ignis a Deo illati S. Ignatii de Loiola, nunc vero idem dies cinerum Vacunae diario inscriptus ab illustrissima etc. iuventute Collegii Varsaviensis Soc. Jesu, anno 1715, kalendis Augusti. F. 4 стр.

Argumentum. Imperante Licinio, in Ponto celebre nomen erat Athenogenis theologi et poetae. Hic ab ethnico tyranno comprehensus, cum Christum eiurare abnuisset, ad vivicomburium damnatus, illico suave carmen composuit illudque testamento legavit discipulis, demum ipse, cum ad rogum duceretur, idem poema ac hymnos dulciter concinens, in flammis Phaenicem, in cantu Cygnum se esse probavit (Baron. tom. 2, Annal).

Пьеса раздѣляется на 3 акта, имѣетъ прологъ и эпилогъ аллегорическаго содержанія; послѣ каждаго изъ двухъ первыхъ актовъ слѣдуетъ аллегорическій хоръ-балетъ и Interlocutio ludicra (содержаніе не указано).

126) З. XXIV. $\frac{1}{60}$. Annibal ad portas sanctior, in ipso regno Annibalis, valvis portarum Marocchianae urbis affixus, Petrus Madritensis, de Othomanicae Portae superstitionibus truncata lingua victoriam canens, nec non de sua portuensi cruce, velut de cathedra Petri, invictum amorem Christi omnes edocens, nunc vero in pie-tragicum spectaculum refixus a palaestritis ligatae eloquentiae Coll. Var. Soc. Jesu, anno 1716, Martii die. F. 4 стр.

Historiologia. Повѣствованіе о смерти мученика Петра Мадридскаго, поселившагося въ Марокко и замученнаго маврами за вѣрность Христу (Anno 1580. Ioannes Baptista Gramay in diario rerum Argelae gestarum. Annales Ecclesiastici).

Prologus. Hispaniae Genius, e suis gentilitiis turribus, velut e specula astronomica, caelum speculans, dioptram in crucis figuram conformatam, lunam sanguine suffusam conspicit, etc. Рукописная приписка на поляхъ противъ пролога: Turres, Luna in caelo sanguinea.

Такія же приписки, указывающія на нѣкоторыя подробности обстановки театральной сцены, имѣются во всей программѣ на поляхъ противъ содержанія каждаго изъ явленій пьесы.

Actus I, sc. 1. In Siculo mari, allisa ad petram oneraria, naufragus Petrus una cum Paulino fratre dum ad portum suspirat, sirenes ex fluctibus vocem attollunt, cantilantes: „Porta dabit portum, cum tu transibis in hortum“. Fatidico modulamine recreatus, obviam crucem ex fracta navi superstitem apprehendit et cum ea in portum enatat. Приписка на поляхъ: Mare, Sirenes, navis fracta, crux z hakami.

Пьеса дѣлится на 3 акта; послѣ 1-го и 2-го акта—аллегорическіе хоры-балеты (Annibalis Genio ad Cannas Romanorum sanguine satiato, Vanitas propinat illud ipsum acetum, quo olim petras Apennini liquabat, etc). Пьесу заключаетъ аллегорическій эпилогъ: Amor Crucifixus paradisi portae affixus, ferreos suos clavos in rosas evirescere iubet, etc.

127) 3. XXIV. $\frac{1}{681}$. Ignea acies ingenii, igne probata, in Ignatio chinensium literatorum principe, qui immensam vim profanorum voluminum, Christo patri luminum, immolans, iisdem flammis extinxit caliginem supestitionis, reaccendit sibi diem immortalis Sapientiae postridie Divi Ignatii[1]) principalis literarum instauratoris, a perillustri etc. iuventute Collegii Varsaviensis Soc. Jesu dramatico stylo explorata, anno 1716. F. 4 стр.

Historiologia. China Loiolani caeli illustrata ignibus, magnum dedit Ignatium Chitaisum Flammiungum Nankini, quod ex etymo chinensi „cor regni“ sonat. Diviniores etenim flammae utilissima cordium efficiunt incendia, quibus etiam regius sanguis, quia regibus affinis inter sinicos literatos princeps exarsit Flammiungus. Frequentes edebat libros in lucem, faecundum Chitaisi ingenium et cor patriae elucubratis prope implevit voluminibus; sed dum numerosos in lucem proferret tomos, ipse in tenebris idolomaniae sciens et volens haerebat, agnitae et penetratae veritati contumaciter obluctatus. Fulgor inanis gloriae, quam sibi ingentem comparaverat, excaecabat oculatissimum literatum, ne oculos aperiret ad christianae religionis radiantissimum solem, sibi plus nimio allucentem. Interea filiolus annorum 14, a patre Francisco Martinez Soc. Jesu christianis illustratus mysteriis, praetulit facem patri, ad discutiendam erroris caliginem, nomen sortitus Matthaei. Puduit patrem vinci a filio in amplexu veritatis; igitur totum librorum profanorum apparatum in unum collectum in publica area admota face incinerans, evitandae scientiae pompam aeternae Sapientiae immolavit, ex eodemque rogo iam renatus Ignatius appellatur (Ludovicus Janinus l. 2 Asiaticae Historiae).

Три акта. Аллегорическіе Archiprologus, prologus, epilogus, хорыбалеты. Послѣ 1-го акта intestitium ludicrum на тему: Doctior est Domino bibliotheca suo; послѣ 2-го акта interlocutio comica на тему: Haurit aquam cribro, qui discere vult sine libro.

---

[1]) Т. е. 1 августа.

128) З. XXIV. $\frac{1}{175}$. Bustum in musto dolusque doloris adstes in dolio, seu Crapulae naufragium in naufrago gotthorum gynasta Fiolmo, qui post epota meri dolia bene potus ab ipsis vini fluctibus in luxu cum luctu exhaustus, atque in tragico-comicum productus spectaculum ab illustrissima etc. iuventute Collegii Varsaviensis Soc. Jesu, anno 1717, die 6 Februarii. F. 4 стр.

Anacephalosis historica. Fiolmus Gotthus... dum de oceano siccus emerserat, in cratere fecit naufragium; is enim post enavigata feliciter maria, cum solito more noctem potans duceret, a suis ebrietate oppletis in ingens dolium liquore repletum, quod pro explenda bibacium gula in media aula collocatum erat, praecipitatus interiit. (Ioan. Magn. lib. 7, cap. 17).

Три акта; аллегорическій прологъ; аллегорическіе хоры-балеты послѣ 1 и 2 актовъ; аллегорическій эпилогъ.

129) З. XXIV. $\frac{2}{463}$. Roma, musurmanicae cornibus lunae inversa pro septicolli urbe ad colles Constantinopolitanos, in decollato capite Josve seu Jesu Amuratis filio, amoris fraterni obside, erecta, demum affini Lecho in lugubre spectaculum patientis Salvatoris Jesu feriis, ab ill-ma etc. tulliano-sarmatica iuventute Varsaviensi Soc. Jesu exhibita, anno Conditoris inversae urbis Romae 1717. F. 2 стр.

Epitome historica. Faecunda amoris regio, inversa Urbs, Orbis regia, etiam citra septicolles ripas, in Constantinopolitanis collibus fraterno erecta insedit collo. Nec ad Lunae metamorphosim expavit, expalluitque constanti palliatus candore, Amor Josve seu Jesu Amuratis Turcarum imperatoris filii, qui, ut natu maiorem fratrem Machmetem, carceri mortique a patre damnatum, liberaret, mutato cum illo habitu, incognitus collum subiecit ensi (Petrus Bisarus de Turc. lib. 9).

Три акта. Прологъ (Rei seriem proponit ipsa personarum actione), аллегорическіе эпилогъ и хоры.[1])

[1]) Срв. ниже № 156.

130) З. XXIV. $\frac{1}{2}$. Ambidexter utraque pro vindiciis libri truncata manu Christi Scaevola, Alphonsus, martyrii palmam truncata palma praehendens, a sarmatico-Apollinea iuventute Collegii Vars. Soc. Jesu in metagymnasticum theatrum productus anno 1717, 1 Aug. F. 4 стр.

Argumentum. Alphonsus, ex principe Brachmanum familia oriundus, sacri codicis et librorum tam strenuus assector, ut maluerit utramque palmam sub ictu gladii amittere, quam vel folium libri concedere et de manu mittere, extorquentibus barbaris...

Пьеса состоитъ изъ трехъ актовъ, аллегорическаго пролога, аллегорическихъ хоровъ-балетовъ послѣ 1-го и 2-го актовъ, аллегорическаго же эпилога и двухъ интерлюдіевъ: послѣ 1-го акта разыгрывался Interludium Midas Comicus, послѣ 2-го—Chiromanta ludicer.

131) З. XXIV. $\frac{1}{186}$. Cavera incauto Bacchanali lusui et luxui parata, olim Henricum ducem Legnicensem ex Sarmaticis regalibus aquilis porphyrogenitum includens, nunc alieno periculo cautiores faciens Bacchantes lucifugas sub triduum Carnisprivii noctuas, quibus ad cautelam inter theatrales ignes detecta, ab illustrissima etc. iuventute in Regio Jagellonico Archigymnasio Collegii Varsaviensis Soc. Jesu, anno 1718, die 26 Februarii. F. 4 стр.

Epitome historica. Aucupem esse Bacchum quis ibit inficias! Sunt illi suae insidiae, casses, viscus ad fascinandos oculos pennatorum, sunt caveae quibus incautas aucupatur et captivat volucres. Expertus id suo malo Henricus dux Legnicensis e regibus Poloniae ducens sanguinem. Nam in capuanas pronior delicias cum Annibale eiusdem fatum subiit. У Генриха была вражда съ Конрадомъ Glogoviensi duce; былъ у него таившій месть недругъ и среди приближенныхъ—Loticus nobilis sarmata, отца котораго казнилъ Генрихъ. Igitur commodam nactus occasionem Loticus, cum Henricus ad Thermas prope Odram indulgeret genio, ac lautissimis epulis aulam recrearet, in ipso illecebrarum aestu

gustuque primo, a Lotico proditur, traditur, capitur, caveae includitur, novus Sarmatiae Baiazetes, ac demum Conrado principi haec avis cum sua cavea transmittitur. Toto sex mensium intervallo carcerem illum ferens Henricus in cavea sua veterem illam concinebat stropham: „a Bacchi illecebris a caveaque cave“ (Mathias de Michovia, lib. 3 cap. 64.).

Пьеса состоитъ изъ трехъ актовъ, раздѣленныхъ на сцены.

Act. I, sc. I. Henricus ducales curas in Hercinia sylva aucupio levans, tandem venatione fessus sub arbore quiescit, etc.

Передъ первымъ актомъ аллегорическіе archiprologus и prologus; въ концѣ—такой же эпилогъ. Послѣ I и II акта—interlocutio ludicra (содержаніе не обозначено) и аллегорическій хоръ.

132) З. XXIV. $\frac{2}{262}$. Mare rubrum ex Nigro, heroo sanguine rubescens, nec non gemmam martyrum nostro saeculo proferens, nempe nobilem gelono-polonum Stanislaum Halicki, qui

Ad Mare Nigrum in Taurica natus,
In Polonia e sacro fonte renatus,
In patria fuso pro fide cruore denatus,
Recentissimis temporibns anni 1695
Antiquae fortitudinis exempla renasci fecit,

nunc vero sub luctuosas ferias patientis Dei-Hominis theatrali luctu adumbratus ab illustrissima ac praenobili palaestra ligatae eloquentiae in Collegio Regio-Jagellonico Varsaviensi Soc. Jesu anno 1718, Aprilis 4-ta. F. 4 стр.

Historiologia. Herculeis colossis inscribendum est illud ex literis ad Colossenses oraculum Magistri Gentium: „Deum esse, ubi non est barbarus et Scytha, servus et liber, sed in omnibus Christus“; documentum huius veritatis exhibet nobilis gelonus ex Taurica Chersonesso ad Mare Nigrum seu Perecopensi Scythia oriundus Stanislaus Halicius, qui praecipuo apud suos patriotas genere satus (duo sunt anni supra viginti), ex quo victima Christi cecidit et Nigrum Euxini Pontum suo sanguine purpuravit. Hic a Polonis in acie captus, in ipsa captivitate libertatem filiorum Dei invenit, christianae fidei initiatus ac polonae nobilitati adlectus. Sed cum nostri cum Turcis bellicam rem agerent, iterum a suis

conterraneis captus, agnitus, in Tauricam abductus, et quia palam Christum profiteri non verebatur, mox odium suorum incurrit. Diu ad perfidiam et defectionem variis terriculamentis et tormentis stimulatus, cum omnia superasset magno animo, capitis sententiam tulit. Interea triduum ei datum ad deliberandum, ut a Christo ad Mahometis caenum rediret, sed ille nec post tria saecula a Christo dirimendus, post triduum constans repertus, gladio caput submittere iubetur; amittit caput, ut perennem coronam reperiat. Stanislaus Jabłonowski magnus dux exercituum regni, velut martyrem privata cum religione coluit suorum Tutelarium syllabo insertum (Auctuarium annalium P. Kwiatkiewicz ad annum 1695).

Три акта. Аллегорическіе archiprologus, prologus, хоры, epilogus.

133) З. XXIV. $\frac{2}{405}$. Regnator fluviorum Sarmatiae Vistula purpuram martyrum indutus, in regio Jagellonico archigymnasio Collegii Varsaviensis Soc. Jesu sub tristes passionis ferias theatralibus lachrymis dilutus, nec non maesto auditori propinatus ab ill-ma etc. oratoriae facultatis iuventute anno 1718 die nona Aprilis. F. 4 стр.

Epitome historica. Regnante Boleslao Pudico in purpureum Rubiconem Vistula transiit, Sendomiriensium martyrum sanguine coloratus. Petrus de Krępa (ex ethymo nominis Carpatus), Sendomiriae ea tempestate capitaneus, cum fratre Zbigneo, ambo Christi et Gradivi heroes, Sendomiriae Pergama suo pectore propugnabant contra asiaticorum praedonum insultus. Frustra barbari dolo et impetu expugnare conati hanc Sarmaticam Troiam, iam paene recesserant, receptuique cecinerant, nisi Ulysses, aut potius Iscariotes proditor in Christianis pectoribus revixisset,—Leo Romanus et Basiliscus Russiae duces, nominetenus christicolae, perfidi re ipsa proditores, suadent Petro, ut deditione sui et Sendomiriae tyrannum Nogaium Tartarorum ducem clementem sibi reddat. Innocens mens cedit facile malesuadae perfidiae; adit ultro Petrus barbarorum castra, sed vix tentoria tyranni ingressus cum Zbigneo, immaniter a barbaris trucidatur una cum suis aulicis. Tam immanis haec caedes ac laniena fuit, subsequente excidio civitatis, ut sanguis martyrum rivis defluerat in vicinum Vistulam. Collectae sanctorum heroum exuviae hunc obtinuere honorem, ut Alexander IV, Bonifacius III et tandem Urbanus VIII pristinum festum in memoriam athletarum Christi celebratum cofirmarent, illudque ex thesauro Ecclesiae principalibus indulgentiis exornarent et ditarent, iis nempe, quibus Romae gaudet Ecclesia sanctae Mariae ad martyres (Cromerus de Rebus Pol. lib. 9).

Три акта. Аллегорическіе прологъ, хоры, эпилогъ.

134) 3. XXIV. $\frac{2}{526}$. Punctum honoris in corona fratrum, nec non coronarii auri circulo, alias a caeca ambitione, ferro et igne armata, quaesitum; nunc vero ab oculatiore sapientia duorum fratrum Peii et Xocii, Kinchoi Sinarum regis filiorum, in coronaria sapientum laurea repertum, atque ab ill-ma etc. iuventute poetica Regio-Jagellonici Collegii Varsaviensis Soc. Jesu stylo metagymnastico sub extremum anni classici punctum expunctum ac demonstratum, anno 1718 Kalendis Augusti. F. 4 стр.

Anacephalosis historica. Concordia fratrum nil esse sub sole melius ostendit Peius, nomine talis, sed re optimus sinarum princeps, qui et una cum eo frater Xocius concordibus votis renuntiantes throno sinensi, ad quem hereditario iure gaudebant, maiore gaudio illo sese exuerunt, quam alii purpuram induunt regnatorum; vix reperibilis est, quem coronarum radii non pungant, et cui punctum honoris cor ambitiosum non tangat. Verum magnanimi fratres omni expuncto de sua mente fastu, ut tranquillius solis possent vacare literis ex aulae turbam et tubam famae in puncto descenderunt de solio et generosa fuga de ambitione triumpharunt; medius natu supererat frater Kicius, huic igitur regni chinensis haereditatem resignarunt, solum sibi sapientiae patrimonium vindicantes (Martinius Histor. Sinica lib. 3).

Три акта. Аллегорическіе archiprologus, прологъ, хоры, эпилогъ. Послѣ каждаго акта (даже и послѣ 3-го) интерлюдіи (содержаніе не указано).

135) 3. XXIV. $\frac{2}{647}$. Sanguis non sitiens sanguinem, olim extinguendae sanguinariae Bacchi siti a Boleslao profusus, nunc demum antecinerali dramate a perillustri etc. palaestra Collegii Varsaviensis Soc. Jesu in Venceslao Bohemiae duce. Lechaeo iuncto sanguini, praesentatus, anno 1719 die 18 Februarii. F. 4 стр.

Argumentum. Affinis Bohemicae colonia Polonia, ut sanguine Lechi et Czechi, primorum regni sui authorum, inclaruit, ita sanguinaria Venceslai caede contaminata, grande erubuit scelus, novum in Boleslao

experta Cainum. Hic enim fraterni cruoris helluo, post lustricum convivium, triste mortis obsonium in fratre suo Venceslao Bohemiae duce exhibuit, innocenti sanguine proprias cruentans manus et aras, ad quas D. Venceslaus piis precibus vacans victima cruenta factus est (Cosm. Prag).

Три акта. Аллегорическіе прологъ, хоры, эпилогъ. Послѣ 1-го и 2-го актовъ интерлюдіи (содержаніе не указано).

136) З. XXIV. $\frac{2}{254}$. Mavors caelestis Michael, cum scytico praelians dracone, pro aurea liberae vocis facundia ferreum truncato capite expertus stylum, inter lugubres triumphantis de cruce Dei-Hominis ferias perillustri etc. ligatae eloquentiae iuventuti in Collegio Varsaviensi Soc. Jesu bellicum concertantis ingenii aperiens ludum. Anno Domini 1719 die 27 Martii. F. 4 стр.

На поляхъ современная рукописная помѣтка: „De Passione“.

Argumentum. Imperante Bateio Ultra-Volgensium Scytharum regulo, plurimoque principum russorum ad eiuranda sacra et ritu ethnico solis venerationem caeterasque superstitiones cogente, profugerat in Hungariam Sanctus Michael dux Czernigoviensis. Inde retrogradum movens passum, curiam tyranni audacter adit, palam Bateio tyrannidem, russorum primoribus perfidiam in Deum et sacra christiana exprobrat. Post constantem Fidei professionem, a qua neque minis neque promissis dimoveri potuit ab apostata russo, una cum Theodoro, famulo suo, gladio animadversus die vigesima septembris anno Domini 1235 (P. Koiałowicz Soc. Jesu in miscellaneis).

Archiprologus. Genius Michaelis tutantem draconem Tyrannidis obeliscum gladio oris sui interficit, illud Psalmistae ingeminando: „Super aspidem et basiliscum ambulabis et conculcabis leonem et draconem“, ferale vero invertit monumentum.

Prologus. Muta repraesentatio tragoediae.

Пьеса дѣлится на три части: protasis, catastasis, catastrophe; каждая изъ этихъ частей подраздѣляется на inductiones.

Protasis, ind. 1. Michael dux Czernigoviensis, comitante Vitellio et Theodoro, linquens limites patriae, incidit in cadavera suorum compatriotarum, quae dum funeri mandat, invenit ensem inscriptum: „Marte variato lauream victor feres“, tandem Vitellio donat, qui in hunc pro-

rumpit affectum: „Pro Numine, Fide sanguinem mucro bibet“, proveniente e cadaveribus voce: „Feret salutem mucro, dum sanguinem pluet“. Interim revocatur ad regiam...

Послѣ протазиса и катастазиса—аллегорическіе хоры.

Chorus. Tyrannis cum Idololatria faederata Genio Michaelis vincula, catastas, enses et mille minantur fata, quem superveniens Amor Crucifixi solatur.

Заканчиваетъ пьесу—

Epilogus. Religio erigens colossum martyribus, facit apostrophen ad auditores, incitans exemplo martyrum ad bella Domini.

137) З. XXIV. $\frac{1}{181}$. Bicollis maiestas Palladis et Fortunae in augustissimo Gratiano annum gratiae olim Ausonio poetae instituens, nunc vero... ab illustrissima etc. iuventute Collegii Varsaviensis Soc. Jesu revocata anno 1719. F. 4 стр.

Argumentum. Gratianus Flavius, filius Valentiniani imperatoris de vili stirpe Pannonia oriundi, ab ineunte aetate Ausonio praeceptore Burdigalensi poeta institutus, plerisque fuit admirationi. Quare pater vix puberem imperii insignibus ornatum Augustum appellavit. Ausonius vero grati animi causa a Gratiano in imperio consulari decoratus est dignitate (Imbo., fol. 95 et 98 и др.).

Пьеса въ 5 актахъ; аллегорическіе прологъ, эпилогъ; послѣ каждаго изъ четырехъ первыхъ актовъ—интерлюдій (содержаніе не указано) и аллегорическій хоръ-балетъ.

Prologus. Fortuna ad sceptra invitans et coronas, commendatis sibi, ab Astu et Livore, Honoriis, Proteum se commonstrat, etc.

Act. I, sc. 1. Valentinianus imperator clarus triumphis filium Gratianum omnium voto successorem imperii declarat...

Chorus (послѣ 1 акта). Tythaeus aegre ferens imperium super se Jovis, concitat Gygantes ad oppugnandum caelum, qui fulminis ictu dissipantur.

Epilogus. Pallas cum Innocentia, prostratis Livore et Astu, novum a Gratiis Gratianum sub varsaviensi labaro sibi militantem, aliis in exemplar, throno locatum proponit, etc.

138) З. XXIV. $\frac{1}{173}$. Bellaria belluae ori erepta, seu leo in oleo citra carnes ieiunans, hiantibus in lupercale saevum carnivoris Bacchi lupis, congenitam deponens saevitiem, sub tragice-comico schemate ab illustrissima etc. iuventute Collegii Varsaviensis Soc. Jesu... libero spectaculo exhibitus, anno 1720. F. 4 стр.

Argumentum. Dum ex ore carnivororum epulonum vetitas lege escas extorquere parat ecclesiasticus quadragesimalis rigor, ecce fortissimus sarmatarum cum leone occurrit luctator (quem Leoslaum nominamus), a duodecium palatinis sanguinem ducens, qui furenti belluae e faucibus excussit carnes. Spectavit id aula Mathiae Hunniadis regis Hungariarum... Erepta praeda rapuit omnes in admirationem, pariter ac livorem, cui se subducens, donatus a rege muneribus, sarmaticus Hercules excedit aula ac in observantissimum quadragesimalis ieiunii patriam remigrat. (Cranisius l. 9, c. 14; Beierlink, L. D. t. fortitudo, fol. 198).

Пьеса имѣла archiprologus, prologus, три акта, аллегорическіе хоры-балеты послѣ 1 и 2 акта, epilogus.

139) З. XXV. $\frac{2}{199}$. Acephalus, in capite orbis natus, a septicolli urbe peregre profectus, collo praecisus sub Smolenscensem tartaricam obsidionem, D. Mercurius martyr, sub lugubres Theandricae passionis ferias ad theatrales ignes publico funeri expositus ab illustrissima etc. oratoriae facultatis iuventute Collegii Varsaviensis Soc. Jesu, anno 1720 die 23 Martii. F. 4 стр.

Argumentum. Mercurius Romanus venit in oras Russiae Albae circa annum Christi 1246. Ac ubi Smolensci commoratur, Baty, tartarorum tyrannus, srictissima illud cingit obsidione, ad quam solvendam Mercurius divinitus eligitur, iubetur enim in extaxi, ut alta nocte hostilia invadat castra monstrosoque giganti tartarico, proximae ruinae christianorum insultanti, detruncet caput. Erumpit Mercurius, cruce munitus, per urbis portam, castra terrore implet, giganti caput aufert, verum ubi victor redit, ab insequente tartaro in porta urbis decollatur, tandem caput manibus deferens urbem ingreditur, ac martyribus debito cultu tumulatur (Hyacentus Pruszcz in libello, cui titulus: „Forteca Duchowna“, fol. 15).

Prologus. Divi Martyres, prodigiose in manibus sua capita portantes, Mercurii praeludunt martyrio, nempe D. Severinus Boetius..., S.

Ursicinus medicus..., S.S. Ursus et Victor..., S. Placidus et S. Emigdius episcopus Asculanus...

Три акта. Аллегорическіе хоры и эпилогъ.[1])

140) 3.° XXIV°. $\frac{2}{368}$. Parnassus bicollis, in Bungensibus erectus petris, victricibus prope veris primitias reflorescens laureis, geminorum martyrum Japonensium, Jorami eiusque filii, profusa pro orthodoxa fide sanguinis Hypocrena irrigatus, atque sub lugubres Dominicae Passionis ferias ab illustrissima etc. iuventute Apollinea Coll. Vars. Soc. Jesu tragico dramate circumscriptus, anno 1720, 1-mo Kalendas Aprilis. F. 2 стр.

Argumentum. Extra Phocidem quia in Bungensibus etiam petris bicollis Parnassus sublimi ferit sidera vertice atque triumphalibus revirescens laureis, geminorum scilicet martyrum, Jorami eiusque filii, Castaleis profusi pro Christo sanguinis exundat fontibus. Anagrammatica enim Musa Joramus a Goscimione rege Bungi ob constantiam in Christi fide per sicarios interemptus. Filius quoque eius, ubi nullis minis ac terroribus a Christo avelli potuit, pari nece interiit. Ast non claude pede Divina nemesis subsecuta est tyrannum... etc.

Три акта. Аллегорическіе прологъ, хоры, эпилогъ.

141) 3. XXIV°. $\frac{2}{163}$. Lux umbrae nescia, quia sole speciosior sapientia in igneo literarum zelote Ignatio Sinarum prorege, a livore alienos adumbrante splendores, lethalibus umbris extincta, nunc vero luce Feriae Igne a Deo illato sacrae succedanea, ab illustrissima etc. iuventute Apollinea Collegii Varsaviensis Soc. Jesu, sub occasum anni scholastici inter theatrales umbras reaccensa, anno 1720. F. 4 стр.

Argumentum. Palladiae aeque ac militaris disciplinae prototypon, Ignatius Sinarum prorex, utpote in sago dux exercituum, in toga laurea licentiati emerito decorus, deficientibus ad tartaros Sinici imperii praefectis, imperatori suo Xuchinio fidem iuratam servavit constantissime, multis cladibus tartaros afficiens. Invidia tandem literatam et militarem

[1]) Срв. выше № 51.

non ferente virtutem, proceribus (qui magis tartaris, quam suo favebant imperatori) urgentibus, innocens necatur. Sed vindicem tyrannus superum sensit manum, a tartaris enim undique circumventus, ubi hostiles manus effugere non potuit, ipse sibi violentam necem intulit (Martinus Martinius de Bello Tartarico).

Три акта. Аллегорическіе прологъ, хоры, эпилогъ. Послѣ пролога и 1-го и 2-го актовъ интерлюдіи (содержаніе не указано).

142) З. XXIV'. $\frac{1}{580}$. Ignis fatuus, sub Ottomanicae concavo lunae per ardentis sitis in musurmanicis helluonibus intensionem accensus, ac a polo remotus Poloniae, ad Bacchi sese reflectens aequor extinctus, antecinerali dramate ab illustrissima etc. iuventute rhetorica Collegii Varsaviensis Soc. Jesu repraesentatus, anno 1721, 22 Februarii. F. 4 стр.

Argumentum. Osmanus, Turcarum imperator, ab expeditione Chotinensi contra polonos, duce utriusque gentis exercituum Carolo Chodkiewicz bella Domini praeliantes suscepta, inglorius (maiore parte exercitus amissa) redire coactus, omnem culpam in militum ebrietatem ac ignaviam ex ea ortam refert; ac proinde multos circa vini potum deprehensos, ne impune vacent Lyaeo, qui se Marti aptare debuerant, strangulari iubet (Piasecki ad annum 1622).

Три акта; аллегорическіе „archi-prologus", prologus, хоры, эпилогъ; послѣ 1-го и 2-го актовъ интерлюдіи (содержаніе не указано).

143) З. XXIV'. $\frac{1}{189}$. Campus electoralis ex Algerensibus Africae hortis, in quibus olim Ioannes de Petra Brabantinus, trium polonorum martyrum ibidem collega, post sanguinolentam censuram candidatorum ad perennem coronam electus et coronatus; nunc vero in urbe, ad campum electoralem sita, inter lugubres ferias Floris campi, supra Golgothaeam plantati petram ab ill-ma etc. iuventute Regii Athenaei Varsav. Soc. Jesu aperto doloris campo reproductus. Anno 1721 mense Martio die 29. F. 4 стр.

Argumentum: Мученическая смерть Іоанна Брабантскаго за вѣрность Христу.

Три акта, аллегорическіе прологъ, эпилогъ, хоры.

144) З. XXV. $\frac{1}{28}$. Sidus olorum inter sidera poli candidae gentis polonae exortum, in Alexandro Kochowski, candidae ac polonae genti consentaneae mentis electione, servitutis, aerumnis ad solis iustitiae obsequium, immortuo, genuino Graphio expressum ab illustrissima etc. iuventute rhetorica Coll. Varsav. Soc. Jesu tragico actu repraesentatum anno 1721. F. 4 стр.

Argumentum. Ad ulteriorem gloriae gentis polonae promotionem, post plurium sarmaticorum martyrum laureas, Alexander Kochowski a scytha captus, venundatus turcis, diu ad Christi fidem deserendam solicitatus, temporalem libertatem aeternae filiorum Dei libertati postponens, in durissima servitute pro Christo moritur. (Kochowski Climact. 3).

Три акта. Аллегорическіе прологъ и хоры. Epilogus: Apostrophe ad Christum passum, откуда и видно, что данная пьеса—пасхальная.

145) З. XXIV. $\frac{1}{505}$. Solio biceps Otho Tertius Romanorum imperator ex sapientum regno ad quirinale assumptus solium, in utroque Caesar augustissimus, nunc vero post literarium imperium, conferente Augusto mense lechicae iuventuti vacunae sceptra, ab ill-ma etc. palaestra ligatae eloquentiae in regio Athenaeo Varsaviensi Soc. Jesu actu metagymnastico erudito orbi propositus, anno 1721, die 1 mensis Augusti. F. 4 стр.

Argumentum. Regnabat in palladio hoc imperio Otho III Romanorum imperator, filius Othonis II, qui praetextatus licet, ob raram literarum peritiam ad Romanas ex sapientum solio assumptus trabeas, progressuque temporis adeo crevit scientia, ut propter admirandam sapientiam, quae teneram superabat aetatem et res praeclarissime in imperio gestas „Miraculum Orbis“ diceretur (Carolus Joseph. Imbon. in Chron. Trag. p. 2, fol. 200).

Три акта; аллегорическіе прологъ, хоры, эпилогъ; послѣ пролога, 1-го и 2-го актовъ интерлюдіи (содержаніе не указано).

146) З. XXIV. $\frac{1}{185}$. Cantus olorum, cruentis Varnensis praelii fluctibus ad Bosphori et vitae portum delatorum, in turri Othomanicae Portae, velut in porta mortis, et ferali cavea lethi candidatorum ad incarceratam laetitiam, praeclari poloni herois et aliquot eiusdem gentis et sortis comitum, palinodiam post cantata funera canente tyrannide... in laetum celeusma mutatus, nunc vero... tragico-comicis antecineralibus ludis propositus ab oratoria palaestra Collegii Varsav. Soc Jesu, anno 1722, die 14-ta Februarii. F. 4 стр.

Argumentum. Praclaus, regiarum mensarum supremus administer et architriclinus при дворѣ венгерскаго и польскаго короля Людовика, попадаетъ въ руки турокъ, въ цѣпяхъ заключенъ въ башню, но не падаетъ духомъ и распѣваетъ польскія пѣсни. Солиманъ, „Luniger Orientis Monarcha, услыхалъ пѣніе и освободилъ пѣвца (P. Alex. Lorencowicz S. Jesu, Dom. 3, Epiph. folio 64).

Въ 3 актахъ, съ хорами (содержаніе не указано) послѣ 1 и 2 актовъ, съ аллегорическими прологомъ и эпилогомъ и интерлюдіями (содержаніе не указано) послѣ пролога и хоровъ.

147) З. XXIV. $\frac{1}{813}$. Hippodromus ad geminam, martyrii scilicet et poeticam lauream, olim in cruento japonicae tyrannidis campo a laureato martyre et poeta Paulo Arimensi, concisis confractisque pro infracta christiana fide pedibus emensus, nunc vero sub lugubrem Theandricae passionis decursum, ad electoralem regum Sarmatiae campum a pedisequa caelestium vatum poetica iuventute Athenaei Varsaviensis Soc. Jesu, tragica metricorum pedum dimensione, instauratus, anno 1722, die 21 Martii. F. 4 стр.

Ilias historiologica. Paulus Arimensis iam septuagenarius, post dirutas ab idololatris sacras aedes, solum sibi superesse sepulchrum ingeminans, quidquid vitae supererat, sanctiori magisterio instituendaeque tenerrimae puerorum aetati impendit. Interea exorta persecutionis pro-

cella a Safyoe decantatissimo in christianos Phalaride comprehensus, ac ut in poplitibus subnervandis et truncandis pedibus cruciaretur, huic supplicio addictus, antequam in arenam prodiisset, scripsit distichon absenti amico (ex quo patet ante martyrii lauream iam laureatum poetam fuisse Paulum) hoc nempe elegiacum carmen: „Hi, quibus a puppi faciens afflaverit aura, Securi ex voto littora tuta petunt“. Quibus verbis innuebat tyrannorum lanienam ventum sibi esse prosperum, quo securus in gloriae portum deferretur. Demum ferro concisis pedibus divinus poeta ostendit poeticos quoque in hippodromo martyrii triumphaliter posse decurrere pedes, quibus coelum victor ingressus est (Nicolaus Trigautius l. 4, c. 7, fol 331, de Christianis apud Japonios triumphis).

Три части (partes), раздѣленныя на inductiones. Аллегорическіе прологъ, хоры, эпилогъ.

148) 3. XXIV. $\frac{2}{522}$. Plus ultra Carolianum, a Carolo comite Flandriae sanguineis quinque vulnerum Christi vestigiis speciali cultu insistente et in causa pauperum consummato vitae cursu ad repositam iustitiae, nempe beatae sine termino aeternitatis coronam evadente, Herculeis metis oppositum, nunc vero in theatrali circo ab oratoria palaestra Coll. Varsaviensis Soc. Jesu quadragesimali dramate propositum, anno 1722, die 28 Martii. F. 4 стр.

Argumentum. Carolus princeps comes Flandriae, S. Canuti Daniae regis filius, singulis per annum diebus ob venerationem cruentorum quinque Domini vulnerum totidem pauperes vestiebat ea mente ac desiderio, ut sanguine Domini insigniri et quasi vestiri mereretur. Quod ex voto suo consecutus est, dum iustitiam atque pauperes propugnans, a subditae sibi urbis cive trucidatus speciosius martyrii, quam principatus sui purpurâ fulsit (P. Guilielmus de Wael a Wronestey Soc. Jesu, in Corona sacratissimorum Christi vulnerum, fol. 73).

Три акта. Аллегорическіе прологъ, хоры, эпилогъ.

149) 3. XXIV. $\frac{2}{450}$. Phaebus Caesarum ex ephebo illustrissimo clarus ortu Evodillus, olim in aurora vitae sanctioribus Musis amica cum admirabili fidei lumine Antonino Caracallae illucescens, sed brevi pro dispulsis gentilis ignorantiae tenebris ab augustissimae aulae splendoribus ad angusti carceris umbras ecliptico circulo deflexus, nunc vero sub occasum scholastici anni per phaebeam ligatae svadae iuventutem Athenaei Varsaviensis Soc. Jesu ad umbratile metagymnastici spectaculi speculum reflexus, anno 1722, calendis Augusti. F. 4 стр.

Elucidatio historica. In signo Leonis stationem suam consummante sole, venit in lucem publicam ille Leoninis commensalis Antoninus Caracalla, qui (teste Dione et Bejerlink tit. cicuratores) ad mensam suam cicuratum leonem adhibere et ut lecti sui excubitorem, imo ut magistrum ac praemonitorem imminentium malorum observare solebat, nam dum e Palatio prodire vellet et insidiae a sicariis struerentur, dentibus praehensa purpura leo detinebat Caracallam. Meliorem tamen idem Caracalla leone magistrum habuit Evodillum, senatorii sanguinis puerulum, imperialis conclavis ephebum. Hic, in gentili aula fervens christicola, clam christianis sacris principem imbuebat, ex ephebo Phaebus Caesarum, abmirabile lumen fidei ministrans. Et certe tulisset magisterii sui augustum fructum Evodillus, nisi sanctam scholam paterna crudelis clausisset manus. Nam pater Evodus, melior politicus quam christianus, metuens sibi ab ethnicis principibus, si constitisset Caracallam filii eius opera catholicum factum, Evodillum imperiali conclavi exturbat, carceribusque mandat, ac innocentem tormentis subiicit, ingemiscente ipso Caracalla, sed sublato magistro ad gentilem genium superstitionesque redeunte (Caesar Baronius ad annum 213, ex Spartiano in Caracalla).

Три акта. Аллегорическіе прологъ, хоры, эпилогъ. Послѣ пролога, 1-го и 2-го актовъ интерлюдіи (содержаніе не обозначено).

150) 3. XXIV. $\frac{1}{506}$. Ales disertus inter facundos calices, olim Basilio Macedoni Orientis imperatori basilicis epulis cum senatu indulgenti, ut indulgeret filio tristis ergastuli cavea incluso Leoni condolentis gemitu e sua cavea ad persuadendum locutus, nunc vero male disertis faecunda mortis facundia inter Bacchi hilaria epulonibus oppositus, et ad tragico-comicum spectaculum antecinerali dramate ab illustrissimis etc. auditoribus in Coll. Varsaviensi Soc. Jesu propositus, anno 1723 die 6 Februarii. F. 4 стр.

Argumentum. Basilius Macedo Orientis imperator cum filium Leonem de intentata sibi morte suspectum in carcerem coniecisset, contigit, ut servulus quidem miserabilem Leonis vicem identidem deploraret et saepius verba ista condolentis affectu repeteret: O Leo! o Leo!—Audierat lamentantem aliquoties psittacus, quem aula Caesaris inter delicias habuit, et quia loqui didicerat, quasque accepit humanas voces fideliter reddere, ipso illo tempore, quo herus suus imperator cum senatoribus caenabat, ales quasi commiseratione tactus erga Leonem, tetre ergastulo inclusum, ingeminare coepit: O Leo! o Leo! Animatus tum in spem senatus, praecurrente quasi psittaco deprecatore, pro salute Leonis intercessit, impetravitque, ut pater filio parceret (Pater Paulus Zehentner Soc. Jesu ex Zonara).

Три акта; аллегорическіе прологъ, хоры, эпилогъ; послѣ пролога, 1-го и 2-го актовъ интерлюдіи (содержаніе не указано).

151) 3. XXIV. $\frac{1}{181}$. Candidatus in flore aetatis, eruditionis et virtutis, divus Mammes iuvenis, ad purpuram laureamque martyrii pro angulari lapide Christo toleratae calculis lapidationis promotus, nec non lugubribus crucis exedram conscendentis coelestis doctoris feriis ab Apollinea iuventute Coll. Varsavien. Soc. Jesu praesentatus, anno 1723, mense Martio die 13-tia. F. 4 стр.

Argumentum. Naturae erudionis virtutisque iuvenem Mammetem saevitia Aureliani ad lauream calculis lapidationis promovit martyrii. Adolescens hic primo apud Democritum fidei Christianae accusatus, ab

eo ad Imperatorem missus, contempto promisso sibi immortali in honoribus nomine, igne aduritur, sed redeunte in crudelitatis ministros flamma, mari cum pondere plumbi immergendus, ab Angelo liberatur, etc. (Vinc. Burg. in Spec. Maiori, lib. II, c. 116).

Въ трехъ актахъ съ аллегорическими прологомъ, хорами-балетами послѣ 1-го и 2-го актовъ и такимъ же эпилогомъ.

152) З. XXIV. $\frac{1}{319}$. Vox sanguinis fratris de terra non terrena, seu Praeco posthumus Crucis Christi, fratrum e tumulo Apostolus, patris tyrannide martyr, Orientalis Indiae reguli filius, illas inter ferias, quibus primogenitus in multis fratribus pro vita mortalium a Patre Aeterno morti traditus, voce magna clamavit e cruce et monumenta aperta sunt, tragico dramate in scenam productus ab illustrissima etc. oratoria palaestra Coll. Varsav. Soc. Jesu, anno Domini 1723 die 20 Martii. F. 4 стр.[1])

Argumentum. In insula Ceilano orae Comorinensis reguli cuiusdam filius natu maior, quod christiana sacra suscipere statuisset, patris iussu necatus est. Hunc Lusitanus quidam, tali obita morte martyrem certum existimans, christiano more sepeliit. Lusitani iudicium Deus illustri testimonio comprobavit, siquidem eius nutu factum est, ut qua principis corpus humatum erat, in crucis figuram terra dehisceret. Per eosdem dies crux ignei coloris visa in coelo: quibus miraculis commota magna hominum vis ad Christum accessit, ac inter illos etiam alter regis filius, itemque sororis filius (Emmanuel Acosta Lusitanus in Commentario rerum a Societate Jesu in Oriente gestarum).

Три акта; аллегорическіе прологъ, хоры, эпилогъ.

[1]) Срв. ниже № 180.

153) 3. XXIV. $\frac{2}{199}$. Mensa Solis, splendido ac illustri apparatu a Boleslao Chrobry Principe Poloniae, exorienti in patrio polo occidentis imperatori Othoni III, nec non familiari eiusdem phosphoro Georgio Valerianidae Mniszech, utrique tunc hospiti humanissime triduano symposio instructa, nunc vero civi patriae aetatis agenti Auroram illustrissimo domino Georgio Vandalino Mniszech.... ad theatrales umbras ante triduum carnisprivii exhibita ab addictissima suo nomini et honori rhetorica iuventute Collegii Varsaviensis Soc. Jesu, anno 1724 die 26 Februarii. F. 22 стр.

Программа съ надписью на гербъ и посвященіемъ.

Dedicatio. Primae magnitudinis in Polono polo luminare, prodromum Augustae Serenitatis Sidus, in te amica Musis Aurora veneraturi, etc.

Слѣдуетъ программа по-латыни и по-польски.

Fundamentum. Valerianus Mniszech sub exitum saeculi decimi contra Crescentium sedis Apostolicae hostem infensissimum, expeditioni praefectus ab Othone III de domo Saxonica Romanorum imperatore, ipse quidem victima religioni et patriae gloriosa morte procubuit, Othoni tamen victorem populum remisit; qui heroem patrem in superstitibus filiis praemiaturus, bona in Konczyce et Ossownica olim iam Mniszchonibus perenni iure tradita a Carolo Magno, novis confirmavit privilegiis, et ne hi orbitatem suam quererentur, idem Otho, „mirabilia mundi“ dictus, hoc quoque mirabile et memorabile fecit, quod Valerianum posthumis filiis in se imperatore suscitaverit, tanto enim Valerianidas fovit amore, ut Otho quidem iis diceretur, tutela Valerianus esset. Proxime deinde labente anno 1001 Mniszchonum armis Otho triumphans ad invisendas D. Adalberti exuvias in Poloniam cum praecipua nobilitate venit, ubi a Boleslao Chrobry affini suo in linea paterna humanissime acceptus, tribus continuis diebus splendidissime tractatus, diadema regium Boleslao imposuit ac perpetuum ius coronationis Polonis inscripsit, quod deinceps pontifex Romanus Gregorius V ex familia Saxonica confirmavit (v. Długos. Spondan. Okolski).

Три акта. Аллегорическіе прологъ, хоры, эпилогъ. Послѣ пролога, 1-го и 2-го актовъ интерлюдіи (содержаніе не указано).

154) З. XXIV. $\frac{1}{665}$. Gutta cavans lapidem crudescentis in marmor pectoris parentalis lachryma, filio coronariam martyrii concrescens in gemmam, olim in Aegyptio iuvene, nobis Staurophilo dicto, extincti amoris, per proculcatam crucem, erga Christum crucifixum incendiaria, nunc demum ad inflammandos auditorum animos in compassionem patientis Dei-Hominis e fontibus solutae eloquentiae nomine Jesu coronatis in Regio Varsaviense Coll. reproducta, anno 1725, die 24 Martii. F. 4. стр.

Argumentum. Juvenis Aegyptius anonymus (nobis Staurophilus), Amirani regis Saracenorum ut favorem occuparetur, Christum cum Mahomete mutavit, et conculcata cruce more barbaro sacrum acinaci dixit. Ingemuere parentes et pro filii emendatione lachrymis apud Deum agebant. Rediit prodigus, pulchrumque parentum consilium secutus, crucem, quam turpiter abiecerat, manu venerabunda sustulit ac intrepidus palam ad Amiranum tulit, lachrymis et gemitibus perorantibus, quos saepius intercalaris vox „Kyrieeleison“ interpellabat. Illum ergo cum nec fames aut verbera neque carcer aut vincula avellere a cruce possent, naviculae Amiranus imposuit capite diminutum. Unde animus Caeli caput abscissum urbis portum petiit redemptumque a christianis centum aureis et argento inclusum, diu oleum sudare visum est, ut vel ex hoc Christi athleta cognosceretur (P. Barri in vitis S.S., II Decembris).

Три акта; аллегорическіе прологъ, хоры, эпилогъ.

155) З. XXIV. $\frac{1}{323}$. Cursus gloriae Dei, ad proterendum oculatis rotis caecum carnisprivii luxum avito Vitellinorum stemmate provectus, in Ioanne Borgia de Vitellinorum stirpe, duce Gandiae, prorege Catalauniae, Szadurscianae domus aboriginae, reproductus in perillustri M. D. Michaele Ciołek Szadurski, dapifero Livoniae, gloriosum cursum benemeritorum consummans, regia virtutum via progrediens, inter devios a recto lupercalium dies, in publicam lucem promotus, ab illustrissima etc. iuventute Athenaei Regio-Varsaviensis Collegii Soc. Jesu anno 1726. F. 38 стр.

Программа съ надписью на гербъ и обширнымъ посвященіемъ.

Панегирическое дѣйство.

Dedicatio. Postquam hospitem in corde regni serenissimis etiam hospitibus domestico te habere non licuisset, etc.

Argumentum. Ioannes Borgias, dux Gandiae, nunquam sub carnisprivium ducali mensae accubuit sine peregrinis pauperibus, personam Christi repraesentantibus. Tulit praemium hospitalitatis, quia cineres eius et nepotum velut sanctos Gandia veneratur (Spond. Ioan. Rho. Luc. Papr.).

Три акта; аллегорическіе Archiprologus, prologus, хоры; аллегорическій же epilogus раздѣляется на двѣ части: prothasis и apodosis. Послѣ пролога и 1-го и 2-го актовъ интерлюдіи (содержаніе не указано).

156) З. XXIV. $\frac{2}{211}$. Liber Vitae in unico capite, sola sectione diviso, olim a Machmete mortis filio adinventus, cum errore tragico in lucem editus, ab Amurathe mortui patre lugendo revisus, nunc vero ab illustrissima oratoria iuventute inter Liberi patris ferias ad bacchanales praelectus, ad theatrales ignes explanatus in Zalusciano archi-gymnasio Collegii Regio-Varsaviensis Soc. Jesu, anno Domini 1728. F. 4 стр.

По-латыни и по-польски.

Argumentum. Machmet Amuratis III turcarum imperatoris filius, aegre ferens a Josve fratre primas in paterno affectu praeoccupari partes, utrumque hostili prosequitur odio, et aperte rebellat contra patrem. Verum captus et in carcerem detrusus, dum omni spe vitae praeclusa ultimam praestolatur horam, fratris Josve implorat opem. Hic, ut suum fratri restaretur amorem, post frustraneam parentis deprecationem, certa arrepta occasione, carcerem intrat, indutumque suis vestibus Machmetem, elusis dolo custotibus, liberat, ipse in carcere remanet, facile, ut putabat, et libertatem et ausus veniam ab amantissimo sui parente consecuturus. Sed cum Amurathes ultima lata sententia pro incarcerati supplicio quempiam expedit ducem, tragico evenit casu, ut innocens decollaretur Josve. Hic enim ab ignoto sibi duce caesareum caeca obedientia exequente mandatum, non aliud impetrare potuit, quam brevem morulam, qua deferendas post suam necem ad patrem exararet literas, in quibus per caput suum obsecrat Amurathem, ut ignoscat Machmeti, cuius amore deceptus perit. Amurathes accepta ferali epistola ad dilectissimi filii sui

caput, velut ad Persei parmam dolore obrigescit, demum post variam affectuum luctam, ne prorsus throni careat successore, Machmeti ignoscit cassationemque decreti vulgari iubet, quo securior Machmet parentem deprecatur et in gratiam redit. (Haec Petrus Bisarus de reb. Turc. lib. 9).

Три акта. Аллегорическіе прологъ, хоры, эпилогъ[1]).

157) З. XXIV'. $\frac{1}{123}$. Apollo in Carpatho vivam bicipitis Numinis imaginem repraesentans, sive Janus Sarmaticus claudens et aperiens, divinae et humanae assertor sapientiae, primus sclavorum et vandalorum apostolus, divinior poeta Vicelinus.... pro vatum laurea Aldenburgensi insula decoratus... a celsissima etc. iuventute Collegii Varsaviensis Soc. Jesu scenico apparatu reproductus, anno 1728, kalendis Augusti. F. 4 стр.

Программа по-латыни и по-польски.

Fundamentum. Словацкій апостолъ Вицелинъ, osobliwszey będąc w poetyckich naukach bieglości, wszedszy z Tetmarem Dyscypułem swoim w Sarmackie granice, przez otwarte w państwach tych szkoły, samego xiążęcia ze wszystkim Słowakow y Wandalow narodem Chrystusowi pozyskał; w nagrodę czego Aldenburgeńską albo Lubecką odebrał insułę. (Helmoldus Preth. Eccl. Lubecensis in Chron. Sclavorum, cap. 42, 43 et 70, и др.).

Пьеса дѣлилась на 3 акта, аллегорическіе прологъ, хоры (послѣ 1 и 2 актовъ) и эпилогъ; передъ хорами исполнялись интерлюдіи (содержаніе ихъ не указано).

158) З. XXIV'. $\frac{2}{245}$. Mensa aperta, aperto in vindictam tyrannidis dapum ore, vitam convivae claudens, olim Theodorico Ostrogotho Italiae regi a Divina Nemesi instructa, nunc... ad theatrales ignes patefacta ab illustrissima etc. oratoria Palaestra Regii Collegii Varsaviensis Soc. Jesu. Anno 1729. F. 4 стр.

Argumentum. Theodoricus Ostrogothus, Italiae rex arianus, ut bellicae virtutis ac victoriarum gloria, ita etiam crudelitate maxime in

[1]) Срв. выше № 129.

orthodoxos orbi clarissimus, sublatis e vita plurimis catholicorum, inter quos Severino Boetio, viro sancto et erudito, bis consule Romano, eiusque cognato Symmacho, itidem Romano ex-consule, brevi ipse etiam divinam sensit nemesim; die enim quodam caenanti, genioque liberius indulgenti, dum inter caetera fercula caput praegrandis piscis ipsi affertur, subito mirabili metamorphosi in caput Symmachi mutatum illud advertit, oculis, ore, dentibus, voce denique ipsa terribiliter sibi minitans, quo spectaculo horrendum in modum percitus ac in rabiem actus infeliciter expiravit (Procopius lib. I de Bello Gothico).

Три акта. Аллегорическіе прологъ, хоры, эпилогъ.

159) З. XXIV. $\frac{1}{159}$. Persona, olim a damnato principe extra scenam assumpta et ad inferni ignes tragice exhibita, nunc vero ad restinguenda mundi hilaria inter theatri umbras reproducta ab illustrissima rhetorica iuventute scholarum Varsaviensium Soc. Jesu anno 1731, 3-tia Februarii. F. 4 стр.

По-латыни и по-польски.

Argumentum. Два знатныхъ юноши, Валамиръ и Аланъ, были друзьями; Валамиръ гибнетъ ужасною смертью; у Алана, ничего еще не знающаго, происходитъ въ это время веселый пиръ; вдругъ является неизвѣстный гость въ траурномъ одѣяніи; Аланъ тщетно пытается его развеселить и наконецъ спрашиваетъ: можетъ быть, гостю что-нибудь не нравится? Пришелецъ говоритъ, что ему не нравится музыка, и что у него есть своя, лучшая; и тотчасъ же выступаютъ въ траурныхъ одеждахъ, съ покрытыми чернымъ крепомъ инструментами, музыканты, которые и начинаютъ плачевную пѣснь: „Ah me infelicem! Ah meam inconsolabilem vicem! ad Infernum! ad Infernum! in aeternum! in aeternum!...“ и вдругъ все—и гость и музыканты пропадаютъ. Аланъ и окружающіе поражены ужасомъ; немного оправившись, Аланъ получаетъ извѣстіе о гибели Валамира и узнаетъ, что его гостемъ и былъ умершій Валамиръ (V. P. Nicolaus Lancicius in suis M. S. Exhortationibus, et P. Tylkovski in posthumis Annotamentis).

Три акта; аллегорическіе, имѣющіе характеръ балетовъ прологъ, хоры послѣ 1 и 2 актовъ и эпилогъ.[1])

---

[1]) Срв. ниже № 237.

160) З. XXV. $\frac{1}{60}$. Theatrum Gloriae, Sanctissimae Crucis lignum, authore Apostolo: „Mihi autem absit gloriari, nisi in cruce Domini Nostri Jesu Christi“, graphice delineatum, actoribus eloquentiae alumnis Micro-Pragae in auditorio academico Soc. Jesu scenice adornatum, anno 1731. F. 4 стр.

Балетъ.

Personae. Christophilus, Amor Jesu Crucifixi, Cleophilus, Amator Gloriae, Timiphorus, Honoris praeses, Penistus, Paupertas, Algisius, Dolor, Cataphronius, Contemptus, Thraso, Jactantia, Euporus, Opulentia, Philidomus, Voluptas; Thrasus interludit et Rasus, gloriose iactabundus uterque Phantasus.

Choragium. Ab aquilis in altum evectam Gloriam Mundi, sidereo SS. Nominis Jesu cruci insigniti, fulgore praecipitat Gloria Caeli, atque in triumphum assumpta tesserâ: „Gloriamur in Christo Jesu“ (ad Philip. c. 3, v. 3) praeludit dramati.

Scena I. „Immensum Gloria calcar habet“ (Ovid. lib. 4 de pont. 2). Nam Thrasone cum Philidonio et Euporo militaris gloriae trophaeum exhibente, gloriosi nominis acquirendi ambitu ita stimulatur Cleophilus, ut committat Timiphoro: sui ectypon inter bellicos Martis et floridos Volupiae triumphalium pyramidum apparatus in gloriosum sui apud posteros mnemosynon in aede Gloriae collocandum.

Interscenium I.

Quid vis in altum gloriosus extolli?
Labere, prudens mitte celsa sectari;
Honore fultum saepe corruit pegma
(Balde Poem. de Vanit. Mundi, skaz. 68).

Scena II. Mundanam in sui figura gloriandi cupidinem Cleophili, Paulino suffragio: „Praeterit figura huius mundi“ (I. ad Carynt. 7), damnans Timiphorus, consilium init cum Christophilo inanem gloriosi nominis ambitum funesto gloriae humanae spectaculo cohibendi, misso Cataphronio aedem Gloriae incineratum.

Interscenium II.

Audis? Figura praeterit—
Audis? Figura Mundi;
Mundi Figura perfidi,
Vani Figura Mundi.

Expende has voces: Mundi fallaxque Figura
Praeterit; hinc disces: quid cupias, quid ames.
(idem Poem. 99).

Всего 12 сценъ и 11 интерсценій. Послѣ 12-й сцены—

Episcenium Gratioso spectatori paraeneticam doctoris demestici commendat apostrophen: „Eia Fratres! pergamus simul, Jesus erit nobiscum; propter Jesum suscepimus hanc crucem, propter Jesum perseveremus in cruce; nec inferamus crimen gloriae nostrae, ut fugiamus a cruce“ (Lib. 3 de imit. C. 56).

161) З. XXIV. $\frac{1}{158}$. Amicus mensae bacchanalis, malus Genius, Leandro principi adolescenti ad cytharas et ciathos primum serviliter familiaris, dein cum in cor non posset, in caput hostiliter infensus, a perillustri rhetorica iuventute Athenaei Varsaviensis Soc. Jesu in ludum antecineralem productus, anno 1732, die 23 Februarii. F. 4 стр.

По-латыни и по-польски.

Argumentum. Знатный итальянскій юноша Леандръ, обольщенный діаволомъ, первоначально прислуживавшимъ ему на пирушкахъ, былъ заведенъ имъ въ волшебный дворецъ Вакха; когда въ страхѣ Леандръ произнесъ имя Іисуса, дворецъ исчезъ, и юноша оказался по поясъ въ болотѣ, откуда не могъ выбраться, и погибъ. (Antonius Bontianus in Anthologia Illustrium Exemplorum dekade 2-da, exemplo 4-to).

Три акта; прологъ, эпилогъ; интерлюдіи (содержаніе не указано) и хоры послѣ 1 и 2 актовъ.

162) З. XXIV. $\frac{1}{156}$. Via regia e domo Sapientiae, supra petram Romanae veritatis aedificata, quondam, Sela-Christos ad capitolium primae in Aethiopia post imperatorem gloriae ducens, nunc vero... a perillustri etc. iuventute Regio-Jagellonici Collegii Soc. Jesu stylo dramatico Palladiis stadiodromis monstrata, anno 1734. F. 4 стр.

Argumentum. Laudabilem veterum Romanorum consuetudinem per aedem virtutis ad basilicam honoris ire solitorum, instauravit Aethi-

opiae augustus Seltan-Segvedus, dum regiam viam e domo sapientiae, supra petram vaticanam exstructa, unicam esse ad capitolium gloriae duobus suis principibus germanis ostendit. Hanc dum minor natu frater Sela-Christos generoso animo est ingressus, recto tramite ad primos post imperatorem fasces pervenit, e quibus grandior aetate Emana-Christos a via Abissinae iniquitatis recedere nolens, decessit (P. Juvencius, Hist. Soc. Jesu, part. 5, lib. 22).

Три акта; аллегорическіе, имѣющіе характеръ балета, прологъ и хоры послѣ 1 и 2 актовъ; интерлюдіи (содержаніе не указано) послѣ пролога и хоровъ; эпилогъ.

163) З. XXIV. $\frac{3}{184}$. Infidelis felicitas fides felix, sive Clodoaldus Daniae princeps. Tragoedia, feriis acta bacchanalibus a perillustri Licaci Varsaviensis Soc. Jesu iuventute, anno 1748. Varsaviae. 4^0, 50 стр.

Полный текстъ пьесы (въ стихахъ).

Argumentum. Clodoaldus, Daniae princeps, ethnicis superstitionibus obnoxius, liberis vario ac miserabili casu orbatus, a Carolo Magno, qui tum Occidenti imperabat, ad Christianam fidem adductus, una cum religione liberos omnes recepit. (Haec historiae sunt apud patrem Causinum Soc. Jesu aliosque; cetera poesis pro suo iure adiecit).

Посвященіе. Ad dominum Du Perron de Castera nomine christianissimi regis residentem in Polonia: Erit fortasse quispiam, qui meam aut inverecundiam damnet aut temeritatem, quod cum ceteri labores ab ingenio suo profectos, etc.

Пять актовъ. Нѣтъ ни пролога, ни хоровъ, ни эпилога.

Act. I, sc. 1:

— Nihil agis: Egone sanguinem fallam et fidem?
— Superis pius qui est, scilicet frangit fidem? etc.

164) Ж. XXVI. $\frac{4}{5}$. Virtus amore et timore fortior, sive Titus, tragoedia, auspiciis serenissimi Francisci Xaverii, regii Polonae et Saxoniae Principis, acta in regio Collegio Varsaviensi Soc. Jesu, ludis metagymnasticis, anno 1750. Varsaviae. 4^0. 42 стр.

Полный текстъ.

Посвященіе: Princeps serenissime, eximia ac ad omnes virtutis leges efformata vitae morumque integritas, etc. Подпись: Juventus Literarum Studiosa. Имени автора пьесы не обозначено.

Argumentum. Rex Bungi, in Japonia, ethnicae superstitioni addictus, Titum, nobilem christianum, multis sibi charum nominibus, a vera religione avocare constituit. Sed omnibus exhaustis artibus, petit ab eo per centurionem iuniorem filium, cui aut fidem aut vitam eripiat. Demum redit ad Titum centurio, narrat ereptam filio vitam, ac filiam eius ad necem pariter deposcit abducitque. Afflictus parens ubi lachrimis partos prosequitur, adest novus a rege nuntius (ex quo Titus audit periisse filiam filiumque), natu maiorem postulari, pari afficiendum supplicio, si pari sit pertinatia. Passus sic luctu Titum macerari, caesum filium rex significat ac uxorem repetit. Titus, rapta coniuge, utque paulo post audivit caesa, suum demum caput postulanti principi alacer obtulit. Perculsus inaudita virtute rex feralem scenam subito vertit, natos, filiam ac coniugem incolumes sistit, omnesque laude multa ornatos cum amplissima retinendae religionis potestate dimittit (Jos. Juventius in His. Societatis, L. 20, pag. 650).

Admonitio сообщаетъ, что этотъ историческій разсказъ авторъ пьесы измѣнилъ, соотвѣтственно запрещенію выводить на школьной сценѣ женскія фигуры, такимъ образомъ, что роль дочери Тита выпущена вовсе, а вмѣсто жены поставленъ братъ.

Personae: Rex Bungi; Titus nobilis christianus; Linus frater Titi; Sudonus unus ex primoribus Japonum; Simon, Matthaeus---filii Titi; centurio, ephaebi duo, milites.

Трагедія въ трехъ актахъ. Начало:

Actus I, scena 1. Titus, Simon, Matthaeus. Titus:

Quid filii? quibus beamur sortibus?
Quis tam beatus inclito stetit gradu? etc.

165) 3. XXIV'. $\frac{1}{105}$. Athleta Christi, prudentia et virtute militari suos et Europae totius triumphans hostes. Sub auspiciis illustris ac magnifici domini D. Ignatii Gadomski... ludis postgymnasticis in scenam datus ab illustri etc. juventute Collegii Varsaviensis Soc. Jesu (годъ не указанъ). F. 6 стр.

Программа съ надписью на гербъ и посвященіемъ.

Посвященіе: Triumphales principis Epyri laureas, Gentilitiae Tuae sociando Rosae, etc.

Argumentum. Georgius Castriottus a Turcis Scanderbegus appellatus, conditione Albanorum princeps, professione Christi athleta, exiguam aliquot milium manum immensis ex Europa et Asia Amuratis turcarum imperatoris obiicit copiis, illasque, metropolim sui ducatus Croiam oppugnantes, prudentia et virtute militari sternit et profligat, exspirante propriis in castris impotenti animi maerore Amurate (Marinus Barlettius in Vita Castriotti; Spondanus ad annum 1651; Paulus Jovius in Vitis Virorum illustrium, lib. 3).

Слѣдуетъ программа спектакля по-латыни и по-польски.

Antiprologus. Ogromna osoba uzbronioney Pallady, gdy się niedorosła młodź lęka, Themis bogini z obłokow spuszcza tarczą Oyczystym Kleinotem Rożą Gadomskich ozdobioną, pod ktorą się młodź studentska ochotnie garnie y onę wychwalaiąc zdobi.

Prologus. Zwycięską Amurata dumę gromi y z wozu triumfalnego spycha Męstwo Szkanderbega.

Пьеса дѣлилась на 3 акта.

Act. I, sc. 1. Wyprowadza hufce swe z miasta Kroi w pole przeciw Amuratowi Szkanderbeg, etc.

Въ дѣйствіи принимали участіе античные боги и богини:

Act. I, sc. 2. Ceres, Pomona, Nymphae et Faunus Turcicum Martem exsecrantes, opem implorant Castriotti (Bogowie y Boginie Pol, Owocow, Wod y Lasow brzydząc się Marsem Othomanskim o pomoc wołaią do Szkanderbega).

Послѣ 1-го и 2-го актовъ слѣдовали особыя заключенія:

Analysis actus 1-mi: Wieść (Fama) oyczystym ięzykiem dźieła Szkanderbega przed Marsem Polskim ogłasza.

Analysis actus 2-di: Macedonia gdy dawnych wylicza rycerzow, Polska też swoich sławi.

Вслѣдъ за 1-мъ и 2-мъ актами исполнялись интерлюдіи (содержаніе не указано), а затѣмъ слѣдовали аллегорическіе хоры-балеты, каждый въ двухъ частяхъ:

Chori pars 1-ma. Ambitio Dacorum Lunam dum supra septem Planetas extollere nititur, a Jove fulminatur.

Chori pars 2-da. Themis, Minervae Varsaviensi Palladium, in Roseto Gentilitiorum Maecenatis designat Florum, inter quos illa Musas animat ad praeconia eiusdem.

Пьесу заканчивалъ Epilogus: Tryumfuie Szkanderbeg. Pallas, Themis et Apollo nomen praedicant Maecenatis, proque anno vovent futuro.

III. Браунсбергъ.

Какъ немного имѣлось доселѣ свѣдѣній о школьно-іезуитскомъ театрѣ въ Браунсбергѣ (восточная Пруссія), гдѣ іезуитская коллегія основана была кардиналомъ Станиславомъ Гозіемъ въ 1565 году[1]), доказывается тѣмъ, что извѣстно было до настоящаго времени только двѣ программы браунсбергскихъ спектаклей[2]):

a) Іисусъ Назарянинъ Царь Іудейскій и нашъ (принцъ Конрадинъ), 1676 года (представлена на страстной недѣлѣ), и

b) Золотой пожаръ, потушенный огнемъ, или Петръ де Викторіа, 1699 года (представл. въ концѣ учебнаго года).

Виленская Публичная Библіотека обладаетъ коллекціею изъ 38 программъ браунсбергскихъ спектаклей, описаніе которой и представляю (№№ 166—203).

Программы эти свидѣтельствуютъ о томъ, что и въ Браунсбергѣ обычными моментами исполненія драмъ на школьномъ театрѣ были масленица, страстная недѣля и конецъ учебнаго года (день раздачи наградъ); спектакли въ другое время устраивались лишь изрѣдка, и сохранилось только три программы такихъ экстраординарныхъ представленій—см. ниже №№:

176. Благочестивыя пренія земнородныхъ, 1716 г.,—по случаю беатификаціи І. Франциска Регисъ (24 мая 1716 года);
190. Роза Умбріи (Петръ Шембекъ),—исполн. въ маѣ 1725 года, по случаю вступленія на каѳедру епископа Христофора Шембекъ;
193. Небо польское съ двумя солнцами (Станиславъ Костка и Алоизій Гонзага),—исполн. 10 іюня 1728 г.

Остальныя браунсбергскія драмы, программы которыхъ сохранились, распадаются на группы—

А. Драмы масляничныя, см. ниже №№:

167. Чаша смерти (Антіохъ Сирійскій), 1700 года;
184. Лукавый сотрапезникъ (Мориндонъ Японскій), 1723 года;

---

[1]) St. Zaleski, Jezuici w Polsce, t. I, str. 157; t. IV, część 1, str. 6.

[2]) 24 Jesuitendramen der Litauischen Ordensprovinz, bearbeitet von G. Lühr, Königsberg, 1901, SS. 4—10 (№№ 1—2); Вл. И. Рѣзановъ, Экскурсъ въ область театра іезуитовъ, стр. 387—388.

186. Золотой вѣкъ Вакха (Петръ Кортеней), 1724 г.;
188. Воитель среди угощеній (Маовелунгъ Татарскій), 1725 г.;
191. День пепла послѣ карнавала жизни (Ланделинъ), 1726 г.;
192. Олива мира, лучшей изъ вещей, приносящая худшіе плоды (Генрихъ II король французскій), 1727 г.;
195. Пасха, претворенная въ день пепла (Карлъ V императоръ Римскій), 1729 г.;
197. Тѣнистая долина въ облакахъ пороковъ (Конрадъ Валенродъ), 1730 г.;
200. Счастливый изгнанникъ (Іосифъ въ Египтѣ), 1735 г.;
202. Рожденіе у могилы (Лукіанъ), 1736 г.;
203. Торжество въ честь Вакха, законченное трагической пляской Смерти (Александръ III шотландскій), 1738 г.

Мотивы и сюжеты этихъ пьесъ: Тиранъ умерщвляется своими придворными среди пиршества (№ 167); гибель государя среди пира (№№ 184, 186, 188); порочный юноша, потрясенный сновидѣніемъ, измѣняетъ свой образъ жизни, предается посту и молитвѣ (№ 191); государь гибнетъ среди развлеченій (№ 192); могущественный государь оставляетъ тронъ, удаляется въ монастырь и предается покаянію, слезамъ, скорби (№ 195); правитель жалкимъ образомъ гибнетъ, возвращаясь домой послѣ роскошнаго пира (№ 197); сюжетъ объ Іосифѣ въ Египтѣ (№ 200); упившійся юноша, заснувшій на кладбищѣ, напуганъ тѣнями умершихъ, и идетъ въ монахи (№ 202); царь среди пира, во время пляски, съ ужасомъ видитъ смерть, пляшущую около него, и вскорѣ дѣйствительно погибаетъ (№ 203).

Б. Драмы страстной недѣли—см. №№:

170. Конечный монументъ у моря крови борцу Христову (мученикъ Гордій), 1710 г.;
173. Снѣдь сердечная среди гостепріимныхъ пировъ (мученикъ Калліопій), 1713 г.;
177. Торжество невинности (мученикъ Людовикъ японскій), 1717 г.;
180. Жизнь на концѣ меча (Чудо на могилѣ Цейлонскаго мученика), 1719 г.;
182. Вѣнецъ скорби, предпочтенный почестямъ (мученикъ Фарамондъ японскій), 1722 г.;
185. Древо жизни—крестъ Христовъ (мученикъ Симонъ японскій), 1723 г.;
187. Кастеръ и Поллуксъ (мученики Матоей и Францискъ японскіе), 1724 г.;
189. Крестъ—лучшая защита христіанскаго міра, чѣмъ стѣны (императоръ Генрихъ Святой), 1725 г.

Мотивы и сюжеты этой группы драмъ: Военачальникъ удаляется въ пустыню, становится подвижникомъ, кончаетъ жизнь мученикомъ, обращаетъ своихъ налачей ко Христу (№ 170); мученики за вѣру и Христа (№№ 173, 177, 182, 185, 187); чудеса (явленіе креста) надъ могилой мученика (№ 180=№ 152); государь, осаждавшій городъ, даетъ пощаду дѣтямъ, вышедшимъ изъ города со знаменемъ съ изображеніемъ креста (№ 189).

В. Драмы конца учебнаго года—см. №№:

166. Торжествующая мудрость (Анаксименъ философъ), 1679 г.;

168. Мученикъ Кассіанъ, увѣнчанный лавромъ христіанской мудрости, 1702 г.;
169. Увѣнчанная Паллада (Палладій), 1703 г.;
171. Согласное несогласіе увѣнчанное (мученики Харіанъ и Харинъ), 1711 г.;
172. Слава Божія—величайшая цѣль всѣхъ дѣяній (Фр. Пизарро), 1712 г.:
174. Искусство поэзіи (Гіарнъ король датскій), 1713 г.;
175. Мудрость, увѣнчанная тройнымъ царскимъ вѣнцомъ (Альбертъ II Австрійскій), 1715 г.;
178. Феникъ знаній (св. Меѳодій патріархъ Константинопольскій), 1717 г.;
179. Рѣдкое согласіе братьевъ (мученики Юстъ и Пасторъ), 1718 г.;
181. Рѣдкое превращеніе темницы въ престолъ (Палладій), 1719 г.;
183. Философскій конецъ мученія—лавръ (мученикъ Юстинъ Философъ), 1722 г.;
194. Востокъ на западѣ (мученикъ Артема), 1728 г.;
196. Кандидатъ краснорѣчія среди превратностей судьбы (Петръ Кіама), 1729 г.;
198. Эфестіонъ въ лилейномъ царствѣ Галліи (Бонитъ), 1730 г.;
199. Поприще, пройденное увѣнчанною стопою Гозіевъ, 1733 г.;
201. Счастье изгнанниковъ—мудрость (пророкъ Даніилъ), 1735 г.

Мотивы и сюжеты: Находчивость философа спасаетъ отъ гибели гражданъ завоеваннаго города (№ 166); учитель-христіанинъ, не желая отречься отъ Христа, гибнетъ исколотый перьями своихъ учениковъ (№ 168); изъ трехъ братьевъ-принцевъ тронъ достается тому, который предается наукамъ (№№ 169, 181); одинъ братъ получаетъ мученическій вѣнецъ изъ соревнованія съ другимъ братомъ (№ 171); алчность и честолюбіе правителей доводятъ до гибели и ихъ самихъ и ихъ подданныхъ (№ 172); образованность и искусство стихотворства возвышаютъ человѣка до царскаго престола (№ 174=№ 39, № 175); ученость, мудрость ведетъ человѣка къ свободѣ и почестямъ (№№ 178, 198, 199, 201); юноши-братья, преуспѣвавшіе въ христіанской философіи, ревностно стремятся къ мученическому вѣнцу (№ 179); языческій ученый, человѣкъ возвышеннаго ума, за письменную защиту христіанъ получаетъ мученическій вѣнецъ (№ 183); юному наставнику въ вѣрѣ школьники перьями прокалываютъ вены (№ 194); краснорѣчіе избавляетъ человѣка отъ гоненій, возводитъ до высшихъ должностей въ государствѣ (№ 196).

---

166) З. XXIV. $\frac{3}{604}$ Triumphatrix Sapientia, Lampsaci olim a rege Persarum in Anaximene honorata, nunc a magnifica et praenobili iuventute Cardinalitii Colleg. Brunsb. S. J. ludis postgymnasticis scenice proposita anno assertae salutis 1679. 4^0, 2 стр.

Argumentum. Lampsacum oppugnaturus rex Persarum venerat (alii Alexandro id adscribunt), quam resistentibus licet civibus expugna-

vit; audacia rebellium commotus rex extreme afflictos de vita coegit desperare, nulla spe amplioris vitae promissa... Calamitatis civium quam primum conscius Anaximenes exivit regi supplex, quo viso, elata manu Deos omnes rex iurat, quae tunc precaturus Anaximenes, se nihil horum facturum; quare ingeniosa fraude petere institit philosophus, ut nulli civium, nec sexui, nec aetati parceret; rex iuramenti tenax, simul arguta petentis (sui quondam paedagogi) prece recreatus, sapientiae victas manus dedit, cives vero vita et priore donavit immunitate (Ex Marcel. lib. 22).

Три акта. Прологъ, хоры, эпилогъ.

Prologus omnem in mundo decorem et honorem a sapientia, ut radice, profluere edocet.

Act. I, sc. 1. Rex dubius pacem inter et bellum, quid alterutri praestet. Procerum calculis inclinatus, bellum paci anteponit, ut pax belli finis reflorescat, etc.

Chorus (I). Genius Bellonae concertat Genio Palladis.

Chorus (II). Genius Palladis a Bellonae Genio spretus praedicit solamen in adversis oriturum a Sapientia.

Epilogus inducit admirabundum Bellonae Genium, Palladis olim contemptorem, veniam erroris petentem et impetrantem, tandem felicitatem studiosi sapientiae depraedicat uterque.

167) З. XXIV. $\frac{1}{192}$. Calix mortis, ebrietate ac tyrannide famoso convivae Antiocho, Syriae tyranno, inter pocula et choreas a regni primoribus quondam propinatus, nunc vero tragico eventu, in cautelam his, qui student calicibus epotandis, a perillustri etc. iuventute in Brunopolitano archi-gymnasio Soc. Jesu inter laetas bacchanaliorum ferias ad theatrales ignes repraesentatus, anno 1700 die 6 Martii. F. 4 стр.

Argumentum. Antiochus Syriae tyrannus temulentia ac tyrannide aeque infamis, dum inter mensas et pocula alienum sitiit, a proceribus oppressis suo potatus sanguine, docuit coronata capita citius in cratere, quam in oceano Caesarum cum vita naufragari Fortunam (Plinius, c. 54 De viris illustr.).

Пьеса раздѣляется на 3 акта, имѣетъ аллегорическіе прологъ, хоры послѣ перваго и второго актовъ и эпилогъ; послѣ 1-го и 2-го хоровъ—интерлюдіи (содержаніе не обозначено).

168) З. XXIV. $\frac{2}{39}$. Divus Cassianus martyr literatus, scholastico stylo ad christianae sapientiae lauream promotus, et ludis metagymnasticis in scenam datus a praenobili studiosa iuventute Gymnasii Brunsbergensis Soc. Jesu, anno 1702, 31 Julii. F. 2 стр.

Argumentum. D. Cassianus apud forum Syllae ludum aperuerat, accusatus autem quod idola adorare noluisset, iussu praesidis puerorum (quos literis instruxerat) stylis et graphiis confossus, gloriosa morte occubuit (ex Romano Martyrologio ad 13 Augusti).

Пять актовъ. Прологъ, хоры, эпилогъ, интерлюдіи (содержаніе не указано).

Prologus. Genius Cassiani in augustissima Sapientiae domo serto contexto ex stylis, prodigiose in lilia versis, coronatur.

Act. I, sc. 1. Melindus et Rosimundus praesidis Quirini filii Roma reduces navi ad portum appellunt. Inter festivas acclamationes et plausus suscipiuntur ab aula. Cassiamus iis et reliquae iuventuti morum institutor praeficitur.

Chorus. Genius Cassiani mundi vanitatem contemnere docet.

Листокъ при переплетѣ обрѣзанъ.

169) З. XXIV. $\frac{6}{622}$. Pallas coronata in Palladio Emiliae principe, ab illustri, magnifica ac praenobili iuventute Gymnasii Brunsbergensis S. J., imminentibus Augusti feriis, in scenam data anno 1703. 4⁰, 4 стр.[1])

Argumentum. Numerius rex Emiliae, regno pulsus a Daciano Elidis rege, accepto ab Apolline oraculo unum filiorum suorum regni haeredem futurum, eos ad amissi regni solium recuperandum animat. Dum vero natu maiores, Cedius et Dolonus, regnandi cupidine incensi,

[1]) Срв. ниже № 181.

dolo et tyrannide ambitiose in solium evehi satagunt, iisdem artibus vita et regno privati, Palladio natu minori, artibus liberalibus operam danti, thronum cedunt (Colonius lib. de ambitione, et ab eo citatus Witembergius in via principum ad solium lib. 12, cap. 3).

Три акта. Аллегорическіе прологъ, эпилогъ. Послѣ 1-го и 2-го актовъ хоры и интерлюдіи (содержаніе не указано).

Prologus. Emilia rege orbata solium regni Sapientiae commendat, quae eo Genium Palladii donat, repulso Livore et Ambitione.

Act. I, sc. 1. Emilia a Daciano pugna navali occupatur.

Sc. 2. Dacianus, tumens victoria de Numerio obtenta, indicit Emiliae homagium sibi praestandum, Ethymnumque emiliani exercitus supremum ducem in carcere interfici iubet, etc.

Chorus (I). Sapientia docet illum securum degere, qui se tam in prosperis, quam adversis Deo committit.

Chorus (II) docet vitam privatam honoribus et coronis, fortunae inconstantiae obnoxiis, praeferendam esse.

Epilogus. Sapientia literariam iuventutem, post diligentem Palladi locatam operam, ad laureas invitat.

170) З. XXIII. $\frac{2}{546}$. Terminalis Colossus ad sanguinis Erithraeum sanctiori Alcidae, invicto Chsisti pugili, divo Gordio, olim a male officiosa tyrannide positus, nunc ad vicinae Balthidis littora sub Deicidales ferias a nobili et studiosa iuventute rhetorica Brunopolitana doloroso stylo renovatus, anno 1710, 12 April. F. 2 стр.

Содержаніе: Divus Gordius, ранѣе военный трибунъ, удалился въ пустыню, сдѣлался подвижникомъ, кончилъ жизнь мученикомъ, обративъ своихъ палачей ко Христу (Fasti Mariani ad 3 Januarii ex Surio).

Prologus. Vanitas et Pietas ad littus maris binas columnas figunt... Fortuna vero et Virtus duas fascias, illa auream, haec coccineam gordio nodo implicant, et columnas revinciunt, etc.

Protasis, inductio I: Gordius, magis gordio nodo perplexus, dum consilii expers de calle, quo vitae et gloriae cursum feliciter emetiatur, deliberat, columnam igneam fascia illigatam in aëre conspicit, quam secutus ad Herculis bivium deducitur, ac e remoto binas aedes cospicit,

unam Vanitatis, semita herbosa et florida, alteram Virtutis salebroso et aspero tramite adeundam, etc.

Protasis раздѣляется на 6 inductiones и заканчивается аллегорическимъ хоромъ: Mors et Mars a Discordia copulantur et indissolubili vinculo innectuntur etc.

Слѣдуетъ Catastasis: Inductio 1. Gordius in comitatu Fallisci (префектъ войска восточнаго императора), ad littus maris fallendi temporis gratia progressus, incidit in Vanitatem et Pietatem, etc. Дѣлится на 6 inductiones, заканчивается аллегорическимъ хоромъ.

Третью и послѣднюю часть этой пьесы, носящей характеръ моралите, составляетъ Catastrophe, также въ 6 inductiones. Inductio VI: Gordius, morti se parans, gaudet, quod stipiti, ut Christus cruci, adstringendus latera sua militibus scrutanda praebere debeat... Milites, iam executioni decreti accinctos, ut Longinos salutat, qui dum hastas impingunt, pro sanguine lac excipiunt, unde liquori concolorem animum Gordii et fidem eius sinceram ac candidam agnoscunt, Christum (reiectis superstitionibus primis placitis) profitentur Deum...

Пьесу заканчиваетъ Comus: Data historia, Oratoria compassione super passione Christi absolvitur.

171) 3. XXIV. $\frac{1}{91}$. Concors discordia laureata, ac in fraternis Christi pugilibus, Chariano et Charino, ludis metagymnasticis in scenam data a perillustri, praenobili iuventute Gymnasii Brunsbergensis, anno 1711. F. 2 стр.

Argumentum. Par nobile fratrum magnorum e natalibus (nobis Chariani et Charini nomine insignitorum), a Maximiano in aciem orthodoxi certaminis evocatum et a Luciano paedagogo solidae virtutis experimento solidatum, minor natu, Charinus, magis charus numini, primus inter ignes martyrii laureatus adorea, maior ne minore virtutis nota notaretur, non discordans a concordi (licet rara) fratrum concordia, in sinu fratris ac amplexu, fraternam solidans unionem; uterque victoriae ac promotionis beatioris lauream obtinuit (Baron. t. 3, anno 311 ex Metaph. Surius, 7 Septemb.).

Prologus. Genios Chariani et Charini, ab Idololatria innexos crucibus, idolis tribulisque, Religio laurea decorat.

Act. I, sc. 1. Maximiani in orthodoxos triumphans Furor, illud Exodi 15: „Iste Deus meus et glorificabo eum“, eius prosternit potentiam, etc.

Пьеса дѣлилась на 3 акта; послѣ 1 и 2 актовъ слѣдовали аллегорическіе хоры-балеты (Genium Maximiani Fortuna sorte sua solidat, ac cum Idololatria Religionem catenis implicat etc.) и интерлюдіи (содержаніе не указано); послѣ 3-го акта—Epilogus: Lucianus ad lauream scholasticam post laureatos martyres Palladis asseclas invitat.

172) З. XXIV. $\frac{2}{413}$. Maior Dei gloria meta actionum omnium, olim praetensa, sed neglecta potentissimis heroibus, infaustum vitae causans terminum, nunc in meta anni scholastici dramatice proposita a perillustri ac magnifica iuventute Gymnasii Brunopolitani Soc. Jesu, die S. Ignatii, anno 1712. F. 2 стр.

Argumentum. Franciscus Pisarrus Hispanus, auspiciis Caroli V imperatoris, dux Peruanicae expeditionis ac deinde marchio ac vice-rex in Peruvia, et Didacus Almagrus socius eiusdem, specioso fidei christianae divinaeque gloriae in America Australi, seu India non nigra, propagandae titulo, edomitis gentilibus obtentoque ingenti ac opulentissimo regno, avatitia et ambitione inflammati, in bellum civile exardescunt usque ad excidium omnium fere hispanorum et necem duorum circiter millionum ex Indis (Beyerlink in Theatro Mundi; Spondanus ad annum Christi 1525; Hieron. Benzo Hist. Novi Orbis lib. 3).

Antiprologus. Zelus Dei Gloriae cum Ambitione de palma certat, sed superveniente Avaritia cedere cogitur.

Prologus. Ambitio et Avaritia insinuant se apud Genios Hispanorum principum eosque ad interitum usque collidunt.

Act. I, sc. 1. Pisarrus successibus laetus praemia in suos disribuit, etc.

Три акта, аллегорическіе хоры и эпилогъ; послѣ 1-го и 2-го актовъ интерлюдіи (содержаніе не указано).

173) 3. XXIV. $\frac{1}{305}$. Cordiale obsonium inter hospitales dapes, d. Calliopio Martyri suavissimum praebens saporem, inter patientis Dei et quadragesimalis abstinentiae ferias ad nutrimentum propositum, nunc a perillustri etc. iuventute in Gymnasio Brunsbergensi in scenam datum, anno 1713, VIII Aprilis. F. 2 стр.

Argumentum. S. Calliopius inter lautitias deorum calcaris bellariis illud responsi dedit: „Christianus sum, et Christum jejuniis colo“: quam ob causam variis tormentis exsatiatus, die Parasceves obsonium Christo factus, animam dedit, accinente hacce de polo voce: „Veni, civis Christi ac cohaeres Angelorum“ (Surius 7 April. ex Metaphr.).

Пьеса дѣлится на три части (partes), имѣетъ аллегорическіе прологъ и хоры (аллегорическіе образы одни антично-классическаго происхожденія—Caligulae panes aurei, Mensa Damoclis etc.,—другіе христіанскіе: Crucifixus etc); Epilogus Edulium cordis in mensa Crucis proponit cum apodosi oratoria.

174) 3. XXV. $\frac{2}{357}$. Ars poetica in Hiarno Danorum rege a tumulo ad solium translata, a perillustri etc. iuventute Collegii Brunsbergensis Soc. Jesu, ludis metagymnasticis in scenam proposita, anno 1713 prid. col. Aug. F. 2 стр.[1])

Argumentum. Hiarnus natalium splendore destitutus at artium omnium apprime insignibus poeseos instructus, Frothonis III Danorum regis mortem cultiori epitaphio prosecutus, unanimi procerum et populi consensu regnum obtinet (Saxo lib. 6).

Prologus musico-symbolicus innuit rei seriem.

Три акта. Аллегорическіе хоры послѣ 1-го и 2-го актовъ.

Epilogus. Apollo bene de literis meritam iuventutem altiore classe donat.

[1]) Срв. выше № 39.

175) З. XXIV. $\frac{2}{680}$. Sapientia laureata, triplici regnorum diademate in Alberto II Austriaco quondam redimita, a perillustri ac magnifica iuventute Gymnasii Brunsbergensis Soc. Jesu postgymnasticis exhibita scenis, anno 1715. F. 2 стр.

Argumentum. Albertus II Austriacus ob insignem eruditionem et probitatem uno eodemque anno 1439 corona Bohemiae ac Hungariae ac demum imperiali etiam diademate inauguratus est (Bucell. Hoffman. etc).

Три акта. Аллегорическіе антипрологъ, прологъ, хоры и эпилогъ. Послѣ 1 и 2 актовъ интерлюдіи (содержаніе не указано).

Antiprologus. Sapientia porrigit Genio Alberti sceptrum et coronam, frustra Invidia reluctante, eumque in solio collocat.

Prologus. Genius Hungariae et Bohemiae, gestans coronam et sceptrum, per Spem admonetur, ut illud Alberto deferat.

Act. I, sc. 1. Albertus felicibus navigat favoniis animi relaxandi causa, quem piscis grandis infestat, hunc tamen ense repellit...

176) З. XXIV. $\frac{2}{174}$. Lites religiosae terrigenarum post collatum ritu solenni titulum Beati servo Dei Ioanni Francisco Regis, Societatis Jesu sacerdoti, a caelitibus diremptae, applaudente rhetorica iuventute stylo dramatico in Gymnasio Collegii Brunsbergensis eiusdem Societatis, anno 1716. F. 2 стр.

Argumentum dramatis. Cum P. Ioannes Franciscus Regis Societatis Jesu, natione Gallus, diverso hominum statui saluti fuerit et exemplo, de eo diversi in terra status (ut olim de Homero septem diversae urbes) post beatificationem illius, a Pontifice Maximo Clemente XI anno 1716 die 24 Maii factam, gloriantur.

Пьеса дѣлится на протазисъ, эпитазисъ и аподозисъ, подраздѣляющіяся на inductiones. Аллегорическіе антипрологъ, прологъ и хоры. Эпилогъ-балетъ.

Antiprologus. Fama defert ad Genios terrestres novum quoddam decus ad felicitatem, aureo clausam pomo cum inscriptione: „Detur dignissimo“.

Prologus. Altercantibus de pomo Geniis terrestribus frustraque renitentibus, caelestis Genius illud sibi deposcit.

Protasis. Induct. 1. Poeta, rhetor, philosophus ac theologus disceptant, cuinam caetui sit aggregandus Beatus Regis.

Induct. 2. Idem facit Genius Galliae cum suis asseclis, polliceturque Colossum Neo-Beato erigendum.

Ind. 3. Architectus cum fabris quadrat lapides pro Colosso honori Neo-Beati erigendo.

Ind. 4. Genius Galliae hortatur architectum ad opus maturandum, ipse elogium operi conveniens rhetoribus demandaturus pergit.

Chorus. Tristes Genii terrestres, quod illo felicitatis pomo digni non essent habiti, laeta spe eriguntur de eodem apud Caelites vindicando.

Epitasis. Ind. 1. Rhetores componunt elogium Colosso insculpendum.

Ind. 2. Mercurius adfert Roma paratum elogium.

Ind. 3. Genius Galliae post ulteriorem cum aliis contentionem ablegat Mercurium pro dirimenda lite ad iudicium caelitum.

Chorus. Terrestres Genii, spem inter ac metum suspensi, a Genio Caelesti iactu sortium superati, maiori cedunt dignitati.

Apodosis. Ind. 1. Homines agrestes et mendici depraedicant miram erga omnes Beati beneficentiam.

Ind. 2. Ascetae improbant lites aliorum circa Beatum Regis.

Ind. 3. Mercurius redux exponit mandata caelica, ne hunc Dei servum terra suum dicat, quem caelum sibi iam pridem vendicavit.

Ind. 4. Submittunt se omnes Caelitum sententiae.

Epilogus. Fit applausus Neo-Beato per saltum anagrammaticum et rhetorum perorationem.

177) З. XXIV'. $\frac{1}{535}$. Trophaeum innocentiae, cum innocente Christo per crucem triumphantis, in Ludovico septenni adolescentulo a perillustri iuventute oratoria almi Brunopolitani Gymnasii Soc. Jesu, circa ferias Crucifixo Authori innocentiae sacras, scenice praesentatum, anno Christi 1717. F. 2 стр.

Argumentum. Ludovicus, claris natalibus in regno Fingensi Japoniae ortus, ob Christi fidem constanter defensam cruci affixus et lancea transverberatus, gloriosa martyrii laurea coronatus est anno 1604. (Philippus de Berlaymont in Parad. Puerorum, par. 3, cap. 5).

Три части (partes), раздѣленныя на inductiones; аллегорическіе прологъ и хоры.

Epilogus. Orator solidum Crucis amorem, quo Christus de immensis cruciatibus, fortissime superatis, triumphavit, lugubri stylo commendat.

178) З. XXIV'. $\frac{3}{599}$. Phoenix scientiarum Methodius, e tumuli cineribus ad felicem honorum Arabiam evolans, a perillustri etc. iuventute Collegii Brunsbergensis Soc. Jesu ludis metagymnasticis in scenam datus, pridie kalendas Augusti anno 1717. 4⁰, 4 стр.

Argumentum. Sanctus Methodius, vir eruditus, qui postea fuit patriarcha Constantinopolitanus, a Theophilo Iconoclasta imperatore ob cultum sanctarum imaginum et fidei acerrimam propugnationem in sepulchro vivus inclusus, inde dimissus, gratiis Caesaris ac honoribus et libertati est restitutus, ideo tantum, quod Theophilo difficilem aliquam quaestionem, quam Caesar in libro perlegerat, et nemo illi alias explicare valebat, explanaverit (Baron. ad annum 834).

Три акта. Аллегорическіе прологъ, хоры, эпилогъ. Послѣ 1-го и 2-го актовъ интерлюдіи (содержаніе не указано).

179) З. XXIV. $\frac{2}{514}$. Rara fratrum concordia, in ludo literario felicissima, inter tyranni minas fortissima, in Justo et Pastore fratribus usque martyrii laureas evecta, a perillustri etc. iuventute Brunopolitani Gymnasii Soc. Jesu dramatice postgymnasticis exhibita scenis, anno 1718. F. 2 стр.[1])

Argumentum. Involverat velut turbo omnem Hispaniam furor Daciani, imperante Diocletiano, et complutum iam pervenerat, cum gemini fratres Justus et Pastor, abiectis ultro tabellis, e ludo literario in campum prodire properarunt, factis ostensuri, quantum in christiana philosophia profecissent. Dixisses ad gremium matris currrere, ita alter alterum ad carnificum manipulos cursu praevenire contendebat. Dacianus, ubi haec inaudiit, variis tormentis in eos desaeviit, deinde, cum nihil proficeret, educi extra urbem ad supplicium iussit. Illi in amplexus ruere, novo more frater fratri mortem gratulari coepit, ita animosi et pleni laetitia caput securi subdidere (Fasti Mariani 6 Aug. ex Baronio et Lipeloo).

Antiprologus. Pallas et Religio ex consitis ab Idololatria spinis rosas colligunt, e quibus contexta lauro Juventutem coronant.

Prologus. Vulcanus fabricata a se et Cyclopibus arma tradit Genio Diocletiani, quibus Palladem et Religionem Orthodoxam funditus exscindat.

Три акта; аллегорическіе хоры и эпилогъ; послѣ 1-го и 2-го актовъ интерлюдіи (содержаніе не указано).

180) З. XXIV. $\frac{1}{101}$. Vita in ore gladii per mortem Ceilani principis, indice cruce reperta, inter mortuae pro homine Vitae ferias in scenam reproducta a magnifica etc. iuventute oratoria Collegii Brunsbergensis Soc. Jesu, anno 1719 die 2 April. F. 2 стр.[2])

Argumentum. In Ceilano insula praecipuus regni dynasta, idemque regis filius natu grandior (quem nominare placuit Amorinum) cum Lusitanorum exhortatione christianus fieri decrevisset, a barbaro rege

---

[1]) Срв. выше № 115.
[2]) Срв. выше № 152.

parente trucidatus est; post cuius internecionem duae cruces apparuerunt, una in caelo ignea, altera in terrae hiatu, ubi caedes patrata erat. (P. Nicol. Orland. in hist. Soc. p. I, lib. 5, n. 83).

Пьеса дѣлилась на 3 акта, имѣла аллегорическіе прологъ и хоры послѣ 1-го и 2-го актовъ, имѣвшіе характеръ балетовъ. Послѣ 3-го акта Epilogus Vitam in cruce, pro salute humani generis mortuam, stylo oratorio adumbrat.

Пьеса назначалась для исполненія на страстной седмицѣ.

181) З. XXIV. $\frac{1}{93}$. Rara metamorphosis carceris in solium, in Palladio regis Aemiliae filio, e servitute carceris ad regii solii libertatem, promotrice scientia, evecto; scenis metagymnasticis adumbrata a perillustri etc. iuventute Collegii Brunsbergensis Soc. Jesu, anno 1719, mense Augusto die 1. F. 2 стр.[1])

Argumentum. Numerius Aemiliae rex, cum a Daciano Elidis rege vi et armis regno exutus, coelitus unum e filiis regnaturum cognoscit, natu maiores Caedium et Dolonum ad regnum recuperandum incitat. Sed hi dolo et armis rem aggressi, dum se ipsos mutuo conficiunt, Palladio fratri minorenni, artibus liberalibus dedito, solium relinquunt. (Vitembergius in Via Principum ad solium, lib. 12, cap. 3).

Prologus. Tres stellae binique soles in caelo secum pugnantes, rei futurae seriem symbolice repraesentant, symbola explicante Mathematico.

Act. I, sc. 1. Dum Dacianus rex Elidis, facta sibi a suis de occupata feliciter Aemilia gratulatione, militibus spolia distribuit, obscuras quasdam in coelo advertit frondes adiectis literis: C. D. R, etc.

Пьеса дѣлилась на 3 акта. Послѣ 1-го и 2-го актовъ были аллегорическіе хоры-балеты и интерлюдіи (содержаніе не указано). Послѣ 3-го акта исполнялся Epilogus: Pallas iuventutem de literis bene meritam altiore classe donat.

---

[1]) Срв. выше № 169.

182) З. XXIV'. $\frac{1}{726}$. Corona doloris, olim a Faramondo, nobili Japoniae dynasta, regiis praeposita honoribus, nunc ab illustri ac magnifica oratoria facultate Hosiani Athenaei Soc. Jesu, inter lugubres Regis Dolorum ferias, scena tragica evoluta, anno 1722, 6 idus Aprilis. F. 2 стр.

Argumentum. Durante saevissima Ecclesiae Japonicae persecutione sub tyranno Xogunsama, nobilis dynasta Faramondus, antiqua generis claritate utpote Xongum ipsum, totius Japoniae tunc imperatorem, arcti sanguinis cognatione contingens, saepius accusatus ac unius fidei causa varie tortus, frontem in formam crucis candenti ferro inustus, ludibria, vincula, flammas ipsas, quibus ultimo lente absumptus est, omnia haec in victimam Crucifixo Regi offerre se dictitavit; ob cuius amorem pridem imperatoris gratiam, tandem tormenta ac mortem ipsam contempsit (Lyraeus lib. 7 cap. 1 ex Hist. Japon.).

Пьеса раздѣляется на три части, подраздѣляющіяся на inductiones; имѣетъ аллегорическіе антипрологъ, прологъ и эпилогъ; въ заключеніе—Orator e communi orbis luctu Christum patientem Regem dolorum lugubri suada celebrat.

183) З. XXIV'. $\frac{2}{72}$. Terminus philosophicus martyrii laurea a laureato sapientum capite pro coelesti capitolio in expositorio sanguinis et vitae argumento iusta pro Deo morte nunquam non iusto Divo Justino Philosopho assumptus, nunc a perillustri etc. Athenaei Brunopolitani iuventute, pro ultima drammatici styli meta, expositus, anno 1722, 31 Julii. F. 4 стр.

Argumentum. Eximius literarum cultor Justinus, ex Platonis et Plutonis simul alumno orthodoxae veritatis assecla, dum secundam secundissimo rerum eventu, Marco Antonino Vero et Lucio Aurelio Commodo imperatoribus, coram universa Senatus Reipublicae Romanae corona, christianorum supplici libello porrexisset apologiam, ac optimo patrono sanguine causam tam piam pro Christo propugnare statuisset, crescentis vita et disciplina in peius semper decrescentis cynici, potius canis christiánum allatrantis accusatus insidiis, praemium nobilis ingenii, nobilem fidelis linguae remunerationem, dignum plane orthodoxo philosopho mu-

nus, martyrii lauream accepit (Martyrol. Roman., Eusebius Hist. Ecclesi. lib. 4; Horatius Tursellinus in Epit. Hist. lib. 4-to).

Три акта. Аллегорическіе антипрологъ, прологъ, хоры, эпилогъ. Послѣ 1-го и 2-го актовъ интерлюдіи (содержаніе не указано).

184) З. XXIV. $\frac{1}{290}$. Conviva dolus, ad laetas Bacchi mensas tristiore meri letho tractatus, in Morindono Japoniae imperatore doloso, in cratere Bugendono fata propinante, olim Japonum terris a nemesi divina propositus, nunc denuo antecinerali dramate ab illustri ac magnifica oratoria palaestra Athenaei Brunopolitani Soc. Jesu praesentatus, anno 1723, 6 Februarii F. 4 стр.

Argumentum—ex Annal. Jap. fol. 252.

Antiprologus: series rei muta repraesentatione proponitur.

Три акта, аллегорическіе прологъ, хоры, эпилогъ. Послѣ 1-го и 2-го актa интерлюдіи (содержаніе не указано).

185) З. XXIV. $\frac{1}{4}$. Arbor Vitae crux Christi, meliorem vitam Simoni Xeyzaiemoni donans, olim in arida Fabiani Neophyti ficulnea reperta, nunc vero ab illustri ac magnifica oratoria palaestra Athenaei Brunopolitani Soc. Jesu inter lugubres crucifixi Dei ferias moesto spectatori scena tragica repraesentata, anno 1723, die 20 martii. F. 4 стр.

Argumentum. Fabianus Neophytus, aridam horti exscindens ficulneam, prodigiosam in ea reperit crucis divinitus efformatae figuram. Ad quam, evulgato mox prodigio, ubi venerabundi solemni pompa accurrere neophyti, Tosciogusama Japoniae imperator, ut tenellas Ecclesiae orthodoxae stirpes a fide Christi penitus convelleret, eos ad se captivos adduci iubet. Verum dilapsis aliis, unus ex iis Simon Xeyzaiemon, annos 72 natus illustrique conspicuus genere, imperatori sistitur; qui cum se Christum nullatenus eiurare velle profiteretur, pro temporali aeternam martyr reperit vitam (Ex Annal. Jap. fol. 344).

Части пьесы: Protasis, catastasis, catastrophe, раздѣляющіяся на inductiones; послѣ протазиса и катастазиса аллегорическіе хоры-балеты; вначалѣ—prologus (Genius Divi Xaverii hortatur ad constantiam in Fide Neophyti Xeyzaiemonis Genium, quem Furor Gentilis a proposito deterrere satagit), въ концѣ—Comus (Genius Divi Xaverii post toleratas a Xey-

zaiemone invicta fortitudine cruces, coelestibus perfusus deliciis ingeminat: „Satis est, Domine, satis est“). Заключеніе: Orator Arborem vitae, in qua Universi Vita Christus emoritur, ut Universum vivat, lugubri commendat stylo.

186) З. XXIV. $\frac{1}{199}$. Aurea Bacchi aetas, olim Petro Cortenaeo Orientis imperatori ad hospitales Theodori, regis Dyrhachii dapes in ferream degenerans, nunc vero a perillustri etc. iuventute Hosiani Athenaei Soc. Jesu feriis antecineralibus scenico apparatu repraesentata, anno 1724, 26 Februarii. F. 2 стр.

Argumentum. Auream fortunae aetatem, non raro in ferream degenerare, inopinata sua metamorphosi, docet Petrus Cortenaeus. Hic e comite Antissiodorensi ad solium Romanum evectus, aurea Saturni saecula sibi ominabatur. Verum ab Honorio Pontifice Romano Romae coronatus, dum per Macedoniam in metropolim imperii sui pergeret, a Theodoro rege Dyrhachii, homine vafro, homagii gratia invitatus ad convivium, in eodem per dolum occiditur (Bzovius ad annum Christi 1217).

Три акта: аллегорическіе прологъ и хоры; передъ прологомъ— Antiprologus symbolico-musicus („Fortunae blandientis vultum suspectum esse intonat“); передъ 2 и 3 актами интерлюдіи (содержаніе не указано). Epilogus regnum caeleste solum stabile ac perenne pronuntiat.

187) З. XXIV. $\frac{1}{237}$. Castor et Pollux, gemini regalis prosapiae fratres Matthaeus et Franciscus, inter trabeata Arimae luminaria primae magnitudinis sidera, olim ad saevientes Japonicae tyrannidis fluctus Petri, periclitante navi, inter martyrum splendores in vitae occasu exorta, nunc vero naufrago compatientibus lacrymis spectatori lugubrem sub memoriam Solis Justitiae, Rubro passionis Mari demersi, a perillustri etc. iuventute Brunopolitano-Apollineae palaestrae Soc. Jesu scenica in Umbria ad tragico-theatrales ignes proposita, anno 1724. F. 4 стр.

Compendium tragaediae: заимств. изъ книги P. Cornelius Hazart Soc. Jesu, Hist. Jap. Eccl. part. 6, cap. 4.

Пьеса дѣлится на три части (partes), распадающіяся на inductiones; имѣетъ аллегорическіе прологъ, хоры и эпилогъ.

188) З. XXIV. $\frac{1}{174}$. Bellator inter bellaria, infelix Maovelungus, Tartarorum terror, olim ad belle instructam mensam ab Yveno subdole veneno prostratus, nunc universo super mensas bellante orbe in antecineralem theatri arenam a Tullianis palaestritis Brunopolitani Collegii Soc. Jesu expeditus, anno 1725, die 10 Februarii. F. 4 стр.

Argumentum. Quam infelicia semper super mensas heroibus fuere bella, suo prae ceteris edoctus damno saepius de Tartaris victor fortissimus et fidissimus sinensis imperii dux Maovelungus. Yvenus enim a Zungchinio Sinarum imperatore ob intestina bella anxio in Leaotung ad pacem cum Tartaris stabiliendam expeditus, non pacis, sed turpe mortis Maovelungo inferendae iniit foedus, reduxque inter instructas cupediarum copias strenue decertantem Maovelungum infelicem veneno prostravit bellatorem (Martinus Martinii in hist. Reg. Sinen.).

Три акта; аллегорическіе прологъ, хоры-балеты, эпилогъ; интерлюдіи (содержаніе не указано) послѣ хоровъ.

189) З. XXIV. $\frac{1}{1}$. Antemurale Christiani Orbis victoriosum Crucis propugnaculum, in oppugnatione Troiae Apuliae urbis ab invictissimo imperatore Henrico II, verius prae veteris Troiae Palladio insuperabile observatum... Scenicis delineationibus reproductum ab oratoriis... Palladii Brunopolitani Soc. Jesu, anno 1725 die 24 Martii. F. 4 стр.

Argumentum. ...Troia Apuliae urbs securius quondam militavit, imo in hoc signo (crucis) vicit invictissimum imperatorem Henricum cognomento Sanctum, qui pertinacius resistentibus iuraverat incolis nec imbelli se aetati parsurum, verum cum hic pusillus grex sub victorioso crucis labaro deprecatorium lamentabili voce intonando „Kyrie eleison“ erumperet, Crucis reveritus praesidium piissimus imperator intactam urbem libertate donavit (Ex D. D. Bamberg. Jac. Gretzer).

Пьеса состоитъ изъ Пролога, трехъ актовъ, съ аллегорическими хорами-балетами послѣ двухъ первыхъ, и эпилога.

Prologus. Religio Christiana lustrat mausolea Priami, Anchisae et Aeneae veteris Troiae cultorum.... Religio insuperabile crucis commendat propugnaculum...

Act. I, sc. 1. Henricus de statu imperii consulturus, ex Henrico Bavaro et Hugone Thusciae marchione, fidissimis antecessoris Ottonis Achatibus, intelligit Troiam Apuliae urbem rebellizare, etc.

Chorus. Genius Henrici imperatoris a Justitia honoris Caesarei vindicativa animatur ad Troianos Apulienses laesae maiestatis reos delendos...

Act. III, sc. 5 (послѣдняя). In desperationem acti cives innocuum expediunt agmen puerorum, manibus cruces praeferentium lamentabili voce deprecatorium; intonando Kyrie eleison, primo in accessu placat imperatorem...

Epilogus. Orator depraedicat inviolabile Crucis propugnaculum...

190) З. XXIV. $\frac{2}{396}$. Rosa Umbriae comes protectricis umbrae in Petro Szembek, S. R. I. comite, supra petram aestuanti in periculo vitae Maximiliano I, Rom. imp., olim inter sylviludia exhibita, nunc inter theatrales umbras cum maialibus hilariorum primitiis in avitis evirescens rosis celsissimi principis illustrissimi et reverendissimi domini Christophori in Słupow Szembek episcopi Varmiensis etc., sub solennem cathedrae suae ingressum vernantissimam ducalis protectionis umbram Brunopolitanis inferens Athenis, a toto in cultum inclinato Cardinalitii Collegii celsissimae, illustrissimae ac suis titulis ornatissimae iuventutis flore salutatorio adorata applausu, anno 1725. F. 28 стр.

Программа съ надписью на гербъ и обширнымъ посвященіемъ.

Dedicatio. Reflecte tantis per innutritam patriis luminibus palpebram ad theatrales umbras, quas avitis ceris ad splendorem rosis adornasti ad amoenitatem, princeps celsissime, etc.

Fundamentum. Pietas coronario regum eminentior auro excelsas sapientum excedit laureas; utpote quae vel Angelos comites sibi habet, vel ipsa potius est comes Angelorum, astra sublimi feriens vertice. Documento sit non minimo Maximilianus I Occidentis imperator. Ascenderat ille, evectus iam supra communem sortem a patre suo Friderico III Caesare

ad imperium, post pium decessum (assumpti e Varmiensi Principe cathedra ad solium pontificium) Aeneae Sylvii Pii II nominati, ascenderat, inquam, inter sylviludia per periculosissimas Oenoponticas montium cautes, iuvenili nimia audacia capras insectando eo loci, quo ne umbri quidem ullius humani auxilii pertingere omni adhibita industria potuerat. Stabant gregatim hinc inde curia, senatus, comites, ministri ac ordines universi, consilii prorsus inopes, dominumque suum a longe non sine lachrymis prospectabant: quem etiam lapicidae omnem movendo lapidem iuvare non poterant. Tum ecce! Pietas Petri Szembekii, S. R. I. comitis, in ultimo discrimine supra inaccessibilem petram Maximiliano aestuanti comitem sibi in protectrice nube de coelis evocavit Angelum, qui e summo aestu subductum principem votis comitis Szembekii reddens, ipse velut umbra disparuit. Ast Petrus, protectricis umbrae sacrique R. I. comes, Maximilianum afflicti patris ac universi imperii restituit solatio atque in praemium suae erga principem pietatis ibices binas, amplissimas in ducatu Tyrolensi possessiones, et comitem semper meritorum Caesareum recepit favorem. Anno Domini 1493 (Simon Okolski, Tom. 3; Penzinger in Comp. 4 Mund. Monanch.).

Слѣдуетъ Ante-Occupatio comica (содержаніе не указано), затѣмъ аллегорическіе Archiprologus и prologus. Пьеса дѣлится на три акта; послѣ 1-го и 2-го актовъ—аллегорическіе хоры-балеты, а послѣ 3-го—аллегорическій же эпилогъ, среди котораго происходило между прочимъ исполненіе оды, подъ названіемъ „Maius praesuleae maiestatis“, текстъ которой напечатанъ при программѣ. Передъ хорами разыгрывались интерлюдіи (содержаніе не указано). Въ концѣ программы данъ списокъ (elenchus) актеровъ, исполнявшихъ роли въ пьесѣ: Religio—Christophorus Szembek capitanei Cracoviensis, idem—Genius S. R. Imperii; Honor Geniusque Poloniae—Alexius Ossolinski Dapiferi Sendomiriensis etc.

191) З. XXV^{a} $\frac{2}{82}$. Dies cinerum post licentiosa vitae Bacchanalia, seu vera in cinere et cilicio poenitentia divi Landelini post traductam in impietate adolescentiam, ad salutarem terrorem et exemplum saeculi libertinis sub bacchanales effroenis licentiae ferias antecinerali scena proposita ab oratoria facultate almi Collegii Brunsbergensis Soc. Jesu anno 1726, 2 Martii. F. 4 стр.

Argumentum. Landelinus e prima Gallorum nobilitate in Cameracensi territorio ortus, Autberto, sanctioris vitae magistro, literis et pietate

imbuendus traditus est; cumque non mediocres in omni virtute progressus faceret, ita ut, relictis mundi vanitatibus, se totum Deo consecrare proponeret, quidam eius cognati eum ab amore rerum coelestium plane abduxerunt venenatisque sermonibus eo impulerunt, ut relicto clanculum Autberto nefandis se totum sceleribus traderet, ac tandem caedibus et rapinis praedonum instar se suamque familiam turpissime inquinaret; iamque per frequentata flagitia praeceps ruebat in perditionem, donec morientem unum repente e sociis aeternis, iusto Dei iudicio, addici suppliciis per somnum conspexit; hoc permotus angelique monitis perculsus, ad Autbertum redux amarissimam egit poenitentiam, longaque inedia ac precibus vitam emendavit (C. Baron. t. 8 Annal. et in Notis Martyrol. Rom. Surius 15 Junii; Grassius, Ribadeneira, Fasti Mariani, Hewenesi etc.).

Три акта. Аллегорическіе прологъ и эпилогъ; хоры—нравоучительныя пѣсни; послѣ I и II актовъ интерлюдіи (содержаніе не указано).

192) З. XXV. $\frac{2}{219}$. Olea pacis optinae rerum, pessimos ferens fructus, luxum et luctum, olim Henrico II Francorum regi, martiis lauris clarissimo, hostibus et hastis invictissimo, sub pacis hilaria, inter vites ac Lyaei vitia, in ludente feraliterque illudente hasta afflictae Ecclesiae lachrymis irrigata, in cupressum evirescens, nunc sub coronatas hedera ferias in antecineralibus theatri umbris a perillustri etc. iuventute oratoriae facultatis in almo Brunopolitano Gymnasio Soc. Jesu reproducta, anno 1727, mense Februario die 22. F. 4 стр.

Argumentum. Henricus II rex Galliae, pacis cum Hispano constitutae celebrans solennia conviviis et hastiludiis, toto vacat triduo Lutetiae; Ecclesia interim per publicum edictum praedae haereticorum exposita multisque e primoribus in custodiam datis ac Momgomerio commissis, ita ut de re catholica tunc maxime actum esse crederetur. Tertia ludorum die in hippodromae ad vicum Antonium, in hastili cum invito etiam Momgomerio congressu, fracta in regis pectus lancea crustuloque per galeam non recte clausam in cranium usque ingresso, lethaliter laesus monarcha, ubi gaudia luctibus concludit, filio commendat curam pravis religionibus purgandi regnum (Maiolus in dieb. Canic. tom. 4. coll. 1; Antonius Gratianus a Burgo in Theat. Hist. a fol. 328).

Три акта. Аллегорическіе прологъ, хоры, эпилогъ. Послѣ I и II актовъ интерлюдіи: 1) Pro hastiludio repraesentat haustiludium; 2) Novus Titan ex amphora in pisces transit.

193) З. XXIV. $\frac{2}{585}$. Polus Polonus, sole, non solio biceps, a Martis et mortis caligine diu obscurus, per geminos principes, Sarmatiae tutores, recentes Lechicae pacis nuncios cometes, S. Stanislaum Kostkam et S. Aloysium Gonzagam, Soc. Jesu, ab Othomanicis olim umbris vindicata regni pupilla serenatus, nunc in perfectissima ab Urbis et Orbis capite comprobatae sanctitatis auge meridiante salute publica, in pacatiore iam Flaminia inter festivos eorundem sanctorum applausus Polono in Latio triumphantibus Theophilis ad scenicos ignes, theatrali in Umbria repraesentatus ab illustrissima etc. iuventute in cultum inclinati Brunopolitani Athenaei Soc. Jesu, anno 1728, mense Junio die 10. F. 4 стр.

Fundamentum. Ad Solem probata sarmatica Aquila, umbris Othomanicis exagitata, e luminum patria vix non Cymmeriam experta est Umbriam; cum innumerabili barbarorum colluvie ad Chocimum eclipsaretur. Sane noctium parens Orientalis Luna tenebras serenae reipublicae pupillae obduxisset, nisi sidus polorum et Polonorum Sanctus Stanislaus Kostka forti eas dextera repulisset atque tunc plane, cum sanctissimum caput eius Roma in patriae suae gremio deponendum adveheretur, Sigismundo III sceptrum rotante, Vladislao filio exercituum duce generalissimo, memorabili post saecula triumpho universae Lechiae beasset felicitatem (Bartholi in eius vita Stanislaus a Kobierzycko Kobierzycki in Hist. Vladislai l. 10, fol. 247). Non diu triumphalem diem vidit polona Aquila, emortuo enim Sigismundo graviorem noctem inducere allaboravit Moscovitica potentia, sed propitio sidere, S. Aloysio Gonzaga ad Smolenscum didicit Aquilam Lechiae esse lucis filiam, iam vero tartareas umbras rebellibus animis communes fieri (In annuis Coll. Smolenscensis Soc. Iesu anno 1637).

Три акта. Аллегорическіе archi-prologus, prologus, хоры, epilogus. Послѣ 1-го и 2-го актовъ interlocutio comica (содержаніе не указано).

194) З. XXIV. $\frac{2}{370}$. Oriens in Occasu, olim in superstitionis involuto Cymmeri Campaniae polo, geminato splendore, fide scilicet et sapientia, orthodoxae religioni accedens meridiem in S. Artema Martyre illustrissimis natalibus orbis in lucem dato observatus, nunc demum sub occasum scholastici diei theatrali astrolabio spectatrici palpebrae ab ill-ma etc. iuventute Hosiano-Brunopolitani Athenaei Soc. Jesu demonstratus, anno 1728 pridie Kalendas Augusti. F. 4 стр.

Epitome historica. Illustriora astris sidera in Palladio oriri polo etiam in superstitionis tenebris vidit, non agnovit Campania. Accenderat illi aeviternae felicitatis augem minora inter Minervae astra primae magnitudinis sidus Divus Artemas, adhuc puer ludi literarii praeses, dum beatiori influxu in iuvenum animos una cum politicae scientiae radiis increati luminis infunderet cognitionem. Verum exosa lucem noctuam induta Campania, ut magis coecutiret, umbra mortis in ipso floridae aetatis ortu D. Artemam involvere allaborabat. Quare sanguineum puerorum graphiis ex ipsius venis elicuit oceanum, unde novus in Occasu orthodoxae religioni emersit Oriens (Bollandus in actis Sanctorum XXV Januarii, folio 127).

Три акта. Аллегорическіе прологъ, хоры, эпилогъ. Послѣ 1-го и 2-го актовъ interlocutio ludicra (содержаніе не указано).

195) З. XXIV. $\frac{2}{521}$. Pascha in (diem) cinerum post concessas hostibus maiores Martis ferias, contritis per poenitentiam victricibus laureis, transacta claustrali parasceve empyreo, redivivus Carolus V imperator romanus, orbis et sui victor religiosissimus, meti urbe metam gloriae imponente, libitina non plus ultra inscribente, laureas triumphales in coelis, maiestatem in terris adaugens, in lachrymis et cinere diem novissimum concludens, plene consecutus, nunc in theatrali Umbria pro antecinerali scena a perillustri etc. iuventute oratoria Athenaei Brunopolitani propositus, anno 1729 die 26 Februarii. F. 4 стр.

Fundamentum. Extra Macedoniam Macedonem suspexit Hispania, quando illum omni Alexandro maiorem Carolum V imperatorem, orbis

et, quod maius est, etiam sui victorem, a Germanis Magnum, a Turcis Julium Caesarem, ab Italis Davidem, a Gallis Herculem, a Siculis Scipionem Africanum, ab Hispanis Alexandrum Magnum, ab Africanis Annibalem dictum adoravit. Parum tamen huic fuerat in ore populorum circumferri, qui ultra sidera suas columnas figere, imo coelis nomen inserere statuerat. Laureis enim, victoriis et meritis plenus, ob quasdam illatas Ecclesiae iniurias indeque secutum mortis metum, transmissa imperii corona Ferdinando fratri, regnorum vero provinciarumque possessione Philippo II tradita, omnibus honoribus se exuens, raro posteris principibus relicto exemplo, in Divi Justi Hieronymiano coenobio, mundo mortuus, in poenitentia, lachrymis assiduisque afflictionibus sibi et Deo vixit, donec ex his cineribus probatior Occidentis Phoenix ad sidera avolaret. (Famianus Strada de bello Belgico lib. 1, dec. 1; Pexenfelder P. 3, Con. Hist. 117. Hist.).

Три акта. Аллегорическіе прологъ, хоры, эпилогъ. Послѣ 1-го и 2-го актовъ интерлюдіи (содержаніе не обозначено).

196) З. XXIV. $\frac{1}{132}$. Candidatus eloquentiae, longa fatorum crisi probatus rosas loqui, floridus in causa Fidei orator iudicatus, Petrus Kyama, olim a rege Chivaon eloquentia suffragante in regni ministrum assumptus, nunc vero... scenis metagymnasticis propositus a perillustri etc. iuventute Brunopolitani Athenaei Soc. Jesu, anno 1729, pridie kalendas Augusti. F. 4 стр.

Argumentum. Petrus Kyama, ob singularem orationis eloquentiam a rege Sinensi Chivaon mandarinus creatus, ab oris facundia regi imprimis charus, coelo tamen charior a suscepta exemplo germani sui Stephani Christi lege, quod quia regio vetitum edicto honore exutus, aggregatus est mendicis, sed brevi pristinae restitutus dignitati eiusdem eloquentiae suffragio (P. Cornelius Hazart S. J. in Historia Sinica, fol. 558).

Три акта; аллегорическіе прологъ, эпилогъ; хоры-балеты и интерлюдіи (содержаніе не указано) послѣ 1 и 2 актовъ.

197) 3. XXIV'. $\frac{1}{724}$. Vallis umbrosa densior vitiorum nebulis, olim inter fatuos convivantis fastus ignes in Conrado a Wallenrod, XXI magistro Ordinis Teutonici, lethalem luctum post luxum experto, obscurata, nunc vero debacchantibus inter vites et Lyaei vitia tenebrionibus, ad salutarem incutiendum horrorem et accendenda flammis Divini Amoris corda, ab oratoria facultate Brunopolitani Athenaei Soc. Jesu, ad theatrales ignes ludis antecineralibus illustrata, anno 1730, die 18 Februarii. F. 4 стр.

Argumentum. Quod luxum luctus sequatur, frequens probat eventus. Conradus Wallenrodus, XXI magister Ordinis Crucigerorum, magnificum adstruxit convivium; nihil in mensam ferebatur vasorum, quod non esset aureum vel argenteum; quae quis vasa intra epulas attigit, ei cedebant in xenium; mensae sub pretiosa umbella assidebant Fratres Teutonici sequenti ordine: caput mensae cessit equiti austrio Kinodiut, quod solus 60 turcas se insequentes occidisset; proximus ei accubuit Fridericus etc... quintus Conradus ipse convivii structor... ultimus fuit Fridericus de Buchwalt, qui nemini quidquam denegabat sub nomine S. Georgii rogatus. Tali recreatus symposio Conradus, dum domum redit, in itinere sacro igne correptus, in maniam ex dolore nimio incidit ita, ut cum canibus decertaret; in tali rabie infelicem exhalavit animam, vel quia in vivis homines probroso canum nomine vocitabat, vel quia Leandri cuiusdam haeresi albanensi innutriti fautor fuerat (Leo in Historiae Pruss. l. 3, pag. 177; Kojałowicz Historiae Litv. p. 2, lib. 2, pag. 38).

Три акта. Аллегорическіе прологъ, хоры, эпилогъ. Послѣ 1-го и 2-го актовъ интерлюдіи (содержаніе не указано).

198) 3. XXIV'. $\frac{1}{301}$. Ephestion Galliae in liliato regno nescius sub rosa delitescere, Divus Bonitus, olim a sanctiore macedone, coronato literatorum Mecaenate Sigeberto, Francorum austrasiorum rege, cancellaria gemma sigillatus, nunc vero ex decreto ultimato Julii mensium Caesaris, sigillatibus Minervae ostia palaestritis cultu metagymnastico insignitus a perillustri etc. iuventute almi Gymnasii Brunsbergensis Soc. Jesu, anno 1730 die ultima Julii. F. 4 стр.

Argumentum. Ссылка: Joannes Bollandus in Actis Sanctorum 15 Jan. Item Valentinus Leuchtius die eodem.

Три акта; аллегорическіе прологъ, хоры и эпилогъ; послѣ 1-го и 2-го акта Distractio comica (содержаніе не указано).

199) З. XXIV. $\frac{1}{851}$. Stadium laureato Hosiorum pede emensum, per sacrata Musarum limina, libero passu, ad prima honorum sacraria, olim sub augustis regum fascibus campestrem Poloniam ducens, nunc viduatis iisdem fascibus, vacante maiestate sub augustales ferias pro electorali campo destinatum atque iam sub metagymnasticum Apollinei cursus ludum literariis sapientiae stadiodromis pro terminali laurea ab Apollinea in Hosiano Collegio Soc. Jesu facultate apertum, anno 1733, pridie Kalendas Augusti. F. 4 стр.

Argumentum. Nunquam melius regnorum in flore consistunt limites, quam publica Reipublicae inter studia, florentissimus studiorum si regnet amor. In Polonia, citra fabulosam inventionem, Polum reperisse poetarum deos, quidni credat posthuma aetas, ubi in Augusto I Sigismundi filio, paterni throni successore, suum esset Mecaenatem nactus Apollo. Hic nempe literatissimus princeps regius, cum universum orbem Polonum transcriberet Musis, haberetque sorte optima ab Augusto satore perfectam, quia trinam in Ulrico, Joanne et Stanislao Hosiis concreditam sibi Minervam, ut verus Sarmaticus Jupiter divisum cum his maluit habere imperium, quo augustius totus, quia tutus praeesset regno. Ut vero arte certantes Palladas cognato marte faederaret, geminos primis honorum iam insignes fascibus, in Poloni praesidium solii, peregrinos licet Hosios, campestres non immerito fecit Sarmatas, postquam regalibus suis gratiis, sub libero Jove pro patria certare, nudo vincere Polo concessisset, ut nobili ex Polonia, celebrem redderent Campaniam. At minorem natu Stanislaum, maiori erga literas affectum studio, non postrema regii amoris impertiit tessera, postquam ut signaculum poneret super cor, regalis lateris praeficiendo comitem, sub cuius laureati iam verticis umbram seu publica negotia seu martia tractaturus otia, semet reciperet Augustus (Thomas Tretterus Custos et Canon. Varm. pag. 113; P. Adalb. Ines Soc. Jesu in Lechiade pag. 266).

Три акта. Аллегорическіе прологъ, хоры, эпилогъ.

200) З. XXIV. $\frac{1}{40}$. Exul fortunatus decrescentis fortunae patriae, in terra longinqua non prodigus filius accrescens Joseph, divinans sterilitatem Aegypto, e Judaeo famulo deus pharaonis, extra praesaga somnia a circumfuso fratrum manipulo adoratus; nunc ad avocandam ab Aegyptiacis ollis orexim, post minus frugales Bacchi dies, vaticinans steriliores annos aeternae famis, sub carnisprivii vigiliam in scenam reproductus a perillustri iuventute oratoria Collegii Brunsbergensis Soc. Jesu, anno 1735 die 19 Februarii. F. 4 стр.

Argumentum: библейская исторія Іосифа.

Пьеса дѣлится на три акта.

Act. I, sc. 1. Jacob deplorantem publicam orbis sterilitatem consolatur Vicinus spe facta ex Aegypto adducendi frumentum, etc.

Имѣется prologus: David admiratur Dei providentiam in Joseph, etc.

Послѣ 1-го и 2-го актовъ—интерлюдіи (содержаніе не обозначено) и аллегорическіе хоры-балеты.

Заканчиваетъ пьесу Epilogus: Ceres per manipulos somniatos intelligit domum Jacob adorantem Joseph in Pharaonis regno sublimatum; Religio vero docet, haec esse figuram Cereris Eucharisticae...

201) З. XXIV. $\frac{1}{198}$. Fortuna exulum sapientia, captivum et exulem Danielem Prophetam ad supremum in Babylone principatum evehens, ab illustri etc. iuventute Archi-Athenaei Brunsbergensis Soc. Jesu actu metagymnastico in scenam producta. Anno 1735, pridie Kalendas Augusti. F. 4 стр.

Argumentum—ex Danielis capite: 1, 2, 3, 4, 5, 6, 14.

Пять актовъ, аллегорическіе прологъ, эпилогъ и хоры послѣ каждаго изъ первыхъ четырехъ актовъ; вслѣдъ за каждымъ хоромъ—interludium (содержаніе не указано).

202) З. XXIV. $\frac{1}{318}$. Nativitas in sepulchro, Lucinae munia supplentibus umbris mortualibus, olim in Luciano illustri academico, vitae novitatem discente, inter mortuos terris exhibita, nunc vero ad natales dies Liberi patris, vino somnoque sepultis mundi filiis, pro salutari super se vigilantia, inter umbras scenicas remonstrata a perillustri etc. iuventute Gymnasii Brunsbergensis Soc. Jesu, anno 1736 die 2 Februarii. F. 4 стр.

Argumentum. Полѣ пирушки товарищи несутъ упившагося юношу домой, но оставляютъ на кладбищѣ; здѣсь „dormientem agitare coeperunt umbrae mortuales, sive vere reduces, sive solum per somnium facultati imaginariae obiectae". Пробудившись юноша, послѣ пережитаго ужаса, отказался отъ всякой неумѣренности, оставилъ свѣтъ и пошелъ въ монахи. Ссылка: P. Franciscus Lang S. J. in Theatro Solitudinis Asceticae, part. 2, Consid. 6, fol. 84.

Три акта, аллегорическіе прологъ, хоры и эпилогъ. Послѣ 1-го и 2-го актовъ—Distractio comica (содержаніе не обозначено).

203) З. XXIV. $\frac{2}{357}$. Orgia Bacchi, tragico Libithinae saltu olim in Alexandro III Scotorum rege terminata, nunc demum, antecineralibus feriis, in cautelam male bacchantibus lupercis lupercalibusque choragis scenico apparatu reproducta ab oratoria facultate Hosiano-Cardinalitii Athenaei Soc. Jesu, anno 1738 die 15 Februarii. F. 4 стр.

Argumentum. Alexander III Scotorum rex, dum quadam vice festiva ageret hilaria Bacchi, in seram noctem saltans et tripudians, vidit in fine choreae osseum monstrum, seu Mortem post se saltantem. Quo viso omnes consternati mortuales choreas abrumpunt, non sine fatidico omine, quod brevi subsecuta regis cruenta mors complevit (Boetius in Scot. Annal.).

Три акта. Аллегорическіе прологъ, хоры, эпилогъ; способъ составленія пролога и хоровъ—живыя картины, сопровождаемыя разъясненіемъ:

Prologus. Tragicum Libithinae cum Genio Alexandri choragium innuit eventum rei, Veritate tristius illud occinente:

Saltantes nuper Mors viderat atra lupercos
Et se festivis miscuit ipsa choris (Sarb. l. Epig.).

Chorus II. Parcae, monente Tempore iam effluxisse Clepsydram, rescindnnt stamen vitae Alexandri. Umbrae Praeficae, eum a Morte inclusum sarcophago deducentes ad tumulum, tristem occinunt lessum, quem olim Adrianus imperator sub mortem ipse sibi cecinit:

Animula, vagula, blandula,
Hospes comesque corporis,
Quae nunc abibis in loca,
Pallidula, rigida, nudula?
Nec, ut soles, dabis iocos.

Послѣ 1-го и 2-го актовъ—interlocutio comica (содержаніе не обозначено).

IV. Гродно.

До сихъ поръ о школьномъ театрѣ Гродненской іезуитской коллегіи, основанной въ 1625 году [1]), не было извѣстно ничего совершенно, такъ какъ ни текстовъ пьесъ, поставленныхъ на сцену іезуитами въ Гродно, ни программъ ихъ спектаклей никому изъ изслѣдователей, насколько знаю, не встрѣчалось.

Виленская Публичная Библіотека обладаетъ довольно значительною коллекціею такого рода документовъ (18 программъ и 1 полный текстъ драмы), описаніе которой и представляю (№№ 204—222).

Старшая изъ сохранившихся программъ относится къ 1687 году. Драма была поставлена по случаю бракосочетанія графа Стефана Браницкаго и Катерины Сапѣга; заглавіе ея—„Язонъ, съ торжествомъ захватившій добычу Колхидскую“ (см. ниже № 204).

Къ тому же роду панегирическихъ дѣйствъ относится и драма 1721 года: „Римъ во цвѣтѣ, цвѣтущая любовь вельможъ—поэзія“ (см. ниже, программа № 216).

Остальныя гродненскія пьесы дѣлятся на три обычныя категоріи:

А. Масляничныя драмы—см. ниже №№:

206. Пиръ среди голода и жажды (Дайквамъ и христіанскіе мученики въ Японіи), 1712 г.;
212. Ареопагъ для земныхъ боговъ (Венцеславъ), 1718 г.;
214. Чаша памяти изъ черепа кіевскаго князя Святослава, 1720 г.;
219. Молнія гремящаго кристалла (Вителлій дожъ венеціанскій), 1726 г.;
220. Врагъ въ головѣ у конца жизни и чаши мертваго (Альбоинъ король лонгобардовъ), 1727 г.;
221. Почетное мѣсто у круглаго стола Вакха (царевичи Сіангъ и Урагамма), 1728 г.

Мотивы и сюжеты этихъ драмъ: Христіанскіе мученики (въ Японіи) въ темницѣ отказываются отъ пищи и питія, насыщенные пищею небесною (№ 206); государь неумѣренно предается пирамъ и развлеченіямъ, вельможи лишаютъ его престола (№ 212); чаша пировъ, сдѣланная изъ черепа убитаго врага (№ 214); во время царскаго пира

---

[1]) Zaleski, Jesuici w Polsce, t. IV, część 3, str. 1226.

послѣ войны, ворвавшійся въ окно вѣтеръ разбиваетъ хрустальныя вазы съ десертомъ; государь видитъ въ этомъ подобіе жизни человѣческой и отказывается отъ престола (№ 219); государя принуждаютъ выпить отраву изъ чаши, сдѣланной изъ черепа убитаго имъ (№ 220); два царевича среди попойки убиваютъ другъ друга (№ 221).

В. Драмы страстной недѣли—№№:

205. Сердце Давида, растерзанное и униженное рукою Андрея, 1711 г.;
207. Избытокъ любви Божіей къ человѣку (два брата армянскіе мученики), 1712 г.;
208. Безпредѣльный предѣлъ любви ко кресту, 1712 г.;
213. Новый Ареонагитъ (Блаж. Варооломей), 1718 г.

Мотивы и сюжеты этихъ пьесъ: Христіанскій вождь, отстаивая вѣру и отечество, убиваетъ вождя враговъ (язычника) и невредимо проходитъ среди тысячъ устремляющихся на него воиновъ (№ 205); старшій братъ жертвуетъ своей жизнью за младшаго (№ 207); попаніе креста и мученическая смерть (№ 208); борецъ противъ еретиковъ, подвергаясь мученической смерти, получаетъ чудесное прославленіе свыше (№ 213).

В. Драмы конца учебнаго года—№№:

209. Окрыленное величіе знаній (Іосифъ Немировичъ Щитъ), 1712 г;
210. Побѣдительница судьбы мудрость (Веоціанъ египетскій), 1714 г.;
211. Тога юнаго повоѣранца Паллады (мученикъ Цельзъ), 1717 г.;
215. Жатва почестей (отшельникъ Лавръ), 1720 г.;
217. Воспріимчивое сердце малыхъ (юный полиглоттъ въ Италіи), 1721 г.;
218. Солнце отъ тѣни яснѣйшее (Хьюнгъ, владыка китайскій), 1724 г.;
222. Милость—благородный родъ мщенія (Октавій Августъ и Цинна), 1752 г.

Мотивы и сюжеты: Книга служитъ во спасеніе и славу поэту, автору священныхъ пѣсенъ (№ 209); образованность защищаетъ человѣка во время разрушенія города врагами (№ 210);мученикъ гибнетъ за Христа и вѣру на кострѣ (№ 211); царевичъ удаляется въ пустыню; узнавъ однако объ убіеніи его отца братомъ, становится во главѣ войска, защищаетъ свой наслѣдный престолъ, казнитъ братоубійцу, а затѣмъ передаетъ корону своему учителю и опять удаляется въ пустыню (№ 215); чудесно одаренный знаніями отрокъ (№ 217); китайскій царевичъ, изучавшій всякую премудрость въ глубокомъ уединеніи у гроба отца, засіялъ наконецъ своими знаніями на престолѣ (№ 218); государь даетъ помилованіе заговорщику и осыпаетъ его почестями (№ 222).

204) З. XXV. $\frac{1}{319}$. Jason in praeda Colchica triumphans, illustrissimis neo-sponsis, illustrissimo DD. Stephano-Nicolao in Tyczyn, Branice et Tykocin comiti, domino in Ratno et Rusca Branicki, archidapifero Regni etc. et neo-sponsae illustrissimae Dñae Catharinae Sapiezanka, illustrissimi ac excellentissimi domini Casimiri-Ioannis Sapieha, Palatini Vilnensis etc. filiae, inter festas Hymenaei ferias oblatus et a perillustri ac praenobili iuventute Collegii Grodnensis Soc. Jesu in scenam datus, anno 1687. F. 6 стр.

Программа съ посвященіемъ.

Ad illustrissimum neo-sponsum. Ad auspicatas Polono Lituanoque Orbi nuptiarum pompas securus progreditur Jason noster, quia Te ipsum referens Tibi in spectaculum sese affert, illustrissime Neosponse...

Текстъ программы по-латыни и по-польски.

Argumentum. Jason filius Aesonis subdole persuasus a Pellia Thessaliae rege, constructa Argonavi cum heroibus suis ad auferendum vellus aureum Colchos proficiscitur, et a manifesto periculo vitae (in quod se coniecerat) ab Jove Maximo Medeae precibus inflexo liberatur, vellerisque aurei illustris spolio in Graeciam revertitur (ita Apollonius Rhodius).

Пять актовъ. Прологъ, хоры, эпилогъ. Послѣ 1—4 актовъ интерлюдіи (содержаніе не указано).

Prologus. Fama certamen futurum de aureo vellere divulgat per orbis partes.

Act. I, sc. 1. Delapsa caelis Pallas, festivi spectaculi prologum auspicatura, praesono tubarum clangore accendendis heroum animis modulos occinit, in metam certaminis et praemium laboris aureum aëris medio suspendens vellus. Futuro certamini praeludit Palladia iuventus.

Sc. 2. E vicinis montibus martiali evocatus deae cantu Jasonis Genius, raptisque pretiosi spolii fulgore oculis et animo, generosum Palladi in mille pericula caput ac dextram devovet.

Sc. 3. Plura loqui molientis vocem invecta Aemulatio intercipit; ille e vicino Parnasso mutuatam a Pallade hastam in antagonistam intorquet, felicique ictu traiectam praecipitem agit.

Sc. 4. Applaudit Pallas et Apollo in Parnasso cum Musarum choro; hastatus vero Jasonis exercitus ad gloriae circum dexteritati Jasonis plausum facturus instituit velitationes.

Chorus. Genii gentilitium illustrissimi Archidapiferi Glyphem scrutatorem auri semper felicem in inveniendo et conservando libertatis publicae auro feliciorem praedicant in possesso munere aurei velleris congesti ex dotibus illustrissimae Neo-sponsae, cuius morum et virtutum auro Arabia imparem, gemmarum ferax India se inferiorem existimat.

Act. II, sc. 1. Aetes, Colchorum rex, frequenti stipatus aulae comitatu ad lucum Apollini sacrum, propitiae sibi regnoque suo fortunae favores depraedicat etc.

Act. III, sc. 1. Pellias Thessaliae rex, ut regni et vitae securitatem stabiliat, Jasonem, a quo sibi mortem imminere augurio didicerat, simulata amicitia in Colchidem ablegat ad vellus aureum auferendum, etc.

Act. IV, sc. 1. Ingreditur classem Jason, cuius felici navigationi praeludens dum Naiadum chorus occinit, ad brevem componitur quietem...

Sc. 3. Appulsa littori classe egreditur, et licet ex opposito fortalitio hostico crebriore telo arceatur ab aditu, militem instruit rupibusque inaccessum fortalitium aggreditur; Juppiter, Medeae precibus erga Jasonem inflexus, secundat oppugnatori e caelesti armamentario frequentium machinarum exoneratione, arduasque fulmine findit rupes, crebriore flamma aedificia populante. Obtinetur arx; pars praesidiariorum caeditur, pars profuga desperata salute propriis concidit armis.

Sc. 4. Triumphatori Jasoni applaudit.

Chorus ex occasione expugnati a Jasone fortalitii indefessum illustrissimi archidapiferi regni virtutum robur celebrat, quo ita valide illustrissimorum parentum Sponsae suae expugnabat animos, donec victori Sponsa in praedam cederet, etc.

Epilogus ad illustrissimos Neosponsos caeterosque benevolos spectatores.

205) З. XXIV. $\frac{1}{238}$. Cor contritum et humiliatum Davidis, arcis Grodnensis et Grodnensium ducis legionum, forti Andreae equitis Mazoviae armatura potentique brachio, a superis vero despectum, a perillustri etc. iuventute Collegii Grodnensis Soc. Jesu sub Izaikovianis armis inter Passionis Dominicae ferias contrito auditori in tragicum deductum aspectum, anno 1711. F. 2 стр.

Epitome historiographi: Zelo zelatus pro Domo Dei et sua patria, Andreas eques Mazovita, Davidem Gedimini M. D. L. affinem arcis Grodnensis et Grodnensium ducem legionum, nullo unquam praelio victum, Sanctae Crucis Crucigerorumque ac Mazovium hostem insignem, solus (per speciem socii militis Lituanis se immiscens turmis) valido ictu confecit; ac e tumultuantibus in se unum millibus hostium illaesus evasit mira Dei providentia (P. Albert Koiałowicz, S. Jesu, Hist. Lit. parte I lib. 7).

Prologus. Cor meum conturbatum est in me... Psal. 54.

Protasis. Inductio 1. Andreas, tristis amissis bonis et natis per Lituanos avectis, cum Stoslao centum Mazovitis armato agere contra hostes intendit stratagemate... etc.

Chorus. Praedam pollicetur sociis, et oculi filiorum eius deficient. Job. 17.

Epitasis состоитъ изъ 3 inductiones.

Chorus. Stupebunt iusti etc. Job. 17.

Antithesis—въ 3 inductiones.

Chorus. Et tenebit iustus... Job. 17.

Catastasis—въ 3 inductiones.

Chorus. In propria venit... Ioan. 1.

Catastrophe—въ 3 inductiones.

Epilogus. Crux Christi et nostra summa gloria est.

206) З. XXIV. $\frac{1}{468}$. Epulum in fame et siti adolescentibus Christianis a Daykwam gubernatore Nangazachensi appositum, a perillustri etc. adolescentia Athenaei Grodnensis Soc. Jesu bacchanales inter epulas ludis antecimeralibus conditum, anno 1712 VI Febr. F. 4 стр.

Argumentum. Etiam in ipsa fame sitique epulas nemo iam negaverit, quas Christiani in Japonia adolescentes praelibarunt; cum enim

eos anno 1630 Daykwam gubernator Nangazachensis, veriore per orthodoxam fidem Christo vita spoliare volens, fame sitique in carcere conclusos affligere mandasset, miserti filiorum inediae parentes fidem in Christum eiurarunt; invicti tamen coelestium candidati dapum persistere iuvenes; imo oblatum sibi a custotibus cibum potumque recusarunt, famis sitisque ad animae satietatem contenti convivio (P. Matthias Thanner in Societate Jesu Asiatica, in vita P. Michaelis Nakaximae Soc. Jesu).

Три акта; аллегорическіе прологъ, хоры, эпилогъ. Послѣ 1-го и 2-го акта—interludium (содержаніе не обозначено).

207) З. XXIV. $\frac{1}{427}$. Excessus divini in hominem Amoris spontanea in cruce, plexus morte in duobus Armeniae fratribus, a perillustri etc. iuventute Collegii Grodnensis, Soc. Jesu, sacris pro fratribus se in mortem offerenti Christo feriis, in theatro doloris adumbratus anno 1712, 19 Martii. F. 4 стр.

Argumentum. Divini in mortales amoris excessum candido fraterni affectus penicillo adumbravit optime Armenorum par nobile fratrum. Hos enim Artani ducis filios Tygranes Armeniae rex (accepto expugnandae a Romanis civitatis cuiusdam oraculo, nisi qui primus regi obviaverit, ab hoste occideretur) primo sibi obvios adventanti hosti obiici iubet, sed impetrante patre unum, quem eligeret, liberum manere; eodemque in optione dubio maior natu ultro se pro minore in mortem offert, ac contra hostes generosus procedit, stupentibus amoris excessum id spectantibus (Thuanus in Libr. Histor.).

Три части (partes), раздѣленныя на явленія (inductiones); аллегорическіе прологъ, хоры, эпилогъ. Прологъ и хоры дѣлятся на двѣ части—protasis и apodosis.

208) З. XXIV. $\frac{2}{715}$. Terminus interminabilis amoris crucis, in meta prehensus innocenti caede et triumphali martyrii lauro Ioannis principis Dziamati, iaponensibus telis coronatus ac a lechico-Palaemonia perillustri etc. iuventute Collegii Grodnensis Soc. Jesu in scenam tragico actu praesentatus anno 1712 succedaneo Dominicae passionis die. F. 4 стр.

Приписка перомъ: De passione.

Argumentum. Faecunda purpuratorum mater et purpura martyrum Japonia, pretiosa christiani cruoris tincta cinnabari, antequam coro-

natos adoret principes, purpuratos prius coronat martyres. Expressit id in Ioanne Korozaimone, annorum 12 principe Dziamati, quem supra immaturam iuventae aetatem dextra fortunati praelii evexit in solium maturitas: hunc annus 1604 ab orhodoxa primum defecisse fide recenset, sed is demum errore cognito, postposito regimine, aulici vestitus habitu, inter latebras caelitus monstratam quaeritans crucem, ignotus velut fraternis telis adeptus amoris terminum, cum fratre facti paenitente, per aulicum suum truncato, pie occubuit (P. Szpot in Hist. Japon. p. 2 l. 2 c. 9 et P. Trigautius de Christ. triumphis apud Japon.).

Три акта. Аллегорическіе прологъ и хоры.

209) З. XXV. $\frac{1}{404}$. Pennata maiestas scientiarum, frontium coronaria et coronarum prodroma, laureatis laborum pennis decurrens ad gloriam sub accipitrina patrocinantis gratiae umbra, locato solio in avita solea perillustris magnifici domini Josephi Niemirowicz Szczyt, pincernidae Magni Ducatus Litvaniae etc. insignita, demum ad triumphatricem studiorum coronidem stadium laborum ad coronam decurrentibus ab aquilinis sarmatico-Palemoniae iuventae pennis exarata, atque metagymnastico actu a perillustri, illustri literaria palaestra Collegii Grodnensis (*приписано чернилами:* „S. J.“) exhibita anno Domini 1712 die 1-ma Augusti. F. 13 стр.

Программа съ надписью къ гербу съ посвященіемъ.

Посвященіе. Canit triumphi classicum imbellis pagina, ubi victrice ad coronam potita coronide, altrix Europae Pulcheria, nec primum arrogata scientiarum maiestas...

Epitome historica. Extra fabulosa Parnassi commenta, sacratiorem Apolline Josephum in suis montibus adoravit Thessalia, quae licet inculta, ad cultum tamen consecravit iugis. Hic enim non evanida poetarum nomina Carpatiis, sed Numen caelitus canere suevit. Concatenatum, solutis compedibus, codiceque pectori admoto, Genius caelestis ad tuendos libros liberum a Cretensi vindicavit ergastulo, iustas exolvente paenas illius persecutore. Loco itaque ac muneri restitutus, immortali donandus laurea, in coronide laborum immortale regnum petiit pro corona (Ex Fast. Mar. 3 April.; P. Nadasi in Anno caelest. eadem die).

Три акта. Аллегорическіе антипрологъ, прологъ, хоры, эпилогъ; хоры и эпилогъ въ двухъ частяхъ, вторая часть называется apodosis и заключаетъ въ себѣ намеки на чествуемаго вельможу.

210) З. XXV. $\frac{2}{200}$. Victrix fortunae sapientia, fortuitis non subiecta casibus, in aegyptio Beotiano, literarum studiosissimo viro, alternantis superans sortis vicissitudinem, a perillustri etc. apollineae facultatis iuventute Coll. Grodnen. Soc. Jesu, sub triumphante signo Isaykovianae crucis, pro corona annui laboris militante, ad coronidem scholastici anni triumphans, repraesentata, anno 1714. F. 2 стр.

Argumentum. Etiam inter inconstantis deae vicissitudinem non patitur alternantis sortis vices victrix fortunae sapientia, utpote cui salus est etiam in exilio, libertas in servitute, vita inter neces. Patet id in Aegiptio Thebano (quem Baeotianum nominare placuit), viro peritissimo literarum; hic inter volubilem sortis aleam fixam posuit fortunae stationem, cum enim Magnus Alexander Thebis civitate solis bello capta urbis excidio communem omnibus minaretur stragem, edixit, ut a Baeotiani penatibus eiusque familia vis bellica abstineret (Ambrosius Martius in Theatro Politico c. 16; Lyranus in cap. Dani. 8).

Три акта. Аллегорическіе прологъ, хоры, эпилогъ. Послѣ пролога, 1-го и 2-го актовъ—интерлюдіи (содержаніе не указано).

Приписано на 1-й страницѣ: „Labor R. M. Hieronimi Czernik S. J., Grodnae“.

211) З. XXIV. $\frac{2}{534}$. Praetexta Palladii tyrocinii, tyrio martyrii ostro in caelestem trabeam Celso sui nominis iuveni adolescens; iam vero a perillustri ac m-fica iuventute Collegii Grodnensis Soc. Jesu inter maturas tenerae aetatis laureas actu metagymnastico praesentata, anno 1717, kalendis Augusti. F. 2 стр.

Argumentum. Fervente Antiochiae acerrima in christianos persecutione, cum Marcianus Aegypti praetor contra mites Christi oves iam vulpinam pellem, iam leoninam ferociam novus indueret Proteus, filius

eius unicus, nomini ac sublimi sapientia Celsus in praetextata aetate, quam in humanioribus atterebat scientiis, ad martyrii purpuram adolevit. Exemplo enim D. Juliani ad triumphalem ducti rogum accensus, libris ac vestibus, sub quibus tineam vitae superstitiosam alebat religionem, abiectis, Christum cum orthodoxa fide induit, ac stolam suam in cruenta nece, a patre crudelissimo oblata, candidatus caeli dealbavit (P. Bollandus in actis Ssrum IX Januarii).

Три акта. Аллегорическіе прологъ, хоры, эпилогъ. Послѣ пролога, 1-го и 2-го актовъ—интерлюдіи (содержаніе не указано).

212) З. XXV. $\frac{1}{301}$. Areopagus diis terrestribus Severianus, terrestri nimirum in solio Lyaeo Venceslao imperatori nec non tetris larvatorum eius in solo saliis Severus, a principibus olim imperii in principum reformationem formatus, nunc a principe scientiarum Tulliana eloquentia et eius in Collegio Grodnensi Soc. Jesu auditoribus antecinerali dramate exhibitus, anno 1718 die 26 Febr. F. 4 стр.

Argumentum. Non solis Athenis Severianum in deos terrestres tribunal, neque soli orienti Areopagita, praeses et imperator Severus, etiam in Occidente. Hesperiis monstrorum in solio diis clarissimum iustitiae enituit opus, rigidissimus in Venceslaum imperatorem areopagus. Hic enim imperator, neglecta imperii status et reipublicae administratione, cum se totum epulis, choragio et voluptati dedisset, in illam prius iudicii impegit censuram, ut omnium ore et voce Sardanapalus diceretur. Longiori vero temporis tractu eo voluptati laxavit habenas, ut magica arte ludos et varia monstra exhiberi curaverit, mago ad id unice in aula asservato, praecipue tamen larvatis sub cornibus cervi delactabatur. Foveas artificiose occultas in pavimento habuit, in quas ruituros ipse praeducens, aliorum fato laetus subsiliebat tyrannus. His aliisque vitiis perculsi principes, publico procerum facto congressu et exquisita cuiusque sententia, a solio regem abiudicarunt, et publico decreto excluserunt, mago interea iusta Dei nemesi ab infernalibus larvis ad inferos abrepto (P. Kwiatkiewicz in Annalibus Ecclesiasticis ad annum 1400).

Три акта. Аллегорическіе прологъ, хоры, эпилогъ. Послѣ 1-го и 2-го актовъ интерлюдіи (содержаніе не указано).

Приписка внизу первой страницы: „Labor R. P. Josephi Sadowski Societatis Jesu, professoris Rhethorices anno 1718“.

213) З. XXV. $\frac{2}{185}$. Novus Areopagita Beatus Bartholomaeus, in occasu solis ortum suae gloriae conspectans, in Cervenensium flagitiis Deum pati et machinam mundi per heterodoxorum eclipsim dissolvi vita et morte testatus, a suis vero areopagitis tullianae eloquentiae in Collegio Grodnensi auditoribus in theatro doloris propositus, anno 1718. F. 2 стр.

Argumentum. Qua olim ex deliquio solis luce potitus Dionysius Areopagita immanem delirantium Hebraeorum fassus tyrannidem, eadem ex occasu et idem fieri novus Christi athleta B. Bartholomaeus per fatales haereticorum demonstravit eclipses. Hic enim pro inquisitione contra haereticos properans, dum ex odio fidei ad occasum solis lanceis in crucem fuit transfixus, erebi hoc facinus novus supra caput sancti apparens ostendit oriens, et terra rupta arborem frondes in cruces explicantem edidit (Ex Annuis Ecclesiasticis, P. Kwiatkiewicz anno 1466).

Три части (partes), раздѣленныя на inductiones. Аллегорическіе прологъ и хоры (послѣ 1-й и 2-й частей). Эпилогъ (содержаніе не указано).

214) З. XXIV. $\frac{1}{188}$. Calix memoriae, e cranio Sventoslai, Kijoviensium Ducis, oblivioso massico licentiosius indulgentibus bacchiophilis, dramatico apparatu ad cautelam propinatus a perillustri etc. iuventute Collegii Isaykoviano-Grodnensis Soc. Jesu anno salutis 1720, 4 idus Februarii. F. 4 стр.

Argumentum. Смерть Кіевскаго князя Святослава отъ печенѣговъ, сдѣлавшихъ изъ его черепа чашу для вина съ надписью: „Aliena quaerendo sua amisit“.

Три акта, аллегорическіе прологъ, хоры и эпилогъ; послѣ I и II актовъ интерлюдіи (содержаніе не указано).

215) З. XXIV. $\frac{2}{239}$. Messis honorum, avitis submissa falcibus laureati Honorii, perillustris, magnifici domini Ioannis Casimiri Alexandrowicz... domini et Maecenatis amplissimi, atque sub coronide anni scholastici actu metagymnastico a perillustri etc. iuventute Collegii Isaykoviano-Grodnensis Soc. Jesu repraesentata. Anno Domini 1720. F. 8 стр.

Программа съ надписью на гербъ и посвященіемъ.

Dedicatio. Aureum omen et nomen in aurata messe avitis tuis falcibus laureatus praefigit Apollo...

Argumentum. Laurus, Troydeni Magni Ducis Litvaniae filius (Rimandus a popularibus dicebatur), impetrata a patre licentia, pro ducali aula eremum delegit sibi ad Chroni seu Nemeni ripas. Verum ubi Troydenus a truculento fratre Daumando per sex sicarios submissos perimitur, perempti patris rumor etiam in sylvas ac eremum penetrat ad Laurum, qui, relicta sua ascesi, fasces ducales sibi iure haereditario debitas repetit, vindicibusque armis fratricidam aggreditur, exercitum Daumandi profligat, ipsumque interimit; ita iam victor et vindex parentis Laurus ab omnibus princeps proclamatur, verum omne ius in Vitenem, olim suum magistrum, transfundit, ipse in suam se solitudinem recipiens (P. Koiałowicz par. I, lib. 5 sparsim).

Пять актовъ. Аллегорическіе антипрологъ, прологъ, хоры и эпилогъ.

216) З. XXIV. $\frac{1}{191}$. Roma in flore, floridus amor principum poesis, sub illustrissimi ac excellentissimi domini Ioannis a Campo Scipionis, castellani Smolenscensis, honoris Palaemonii floridi coronatoris filii perillustris magnifici domini Josephi a Campo Scipionis, capitanei Lidensis, benefactoris floridissimi, Romuleo-Palaemoniorum Scipionum flore revirescens, in theatrali exhibitionis drammaticae flore, ab Apolline Heliconis Palaemonio-Grodnensi in coronam illustrissimi decoris a Campo Scipionum erecta. Anno 1721. F. 4 стр.

Dedicatio. Sub tuo floridi nominis Lilio et sub vernantibus honore patriis Scipionibus reflorescit Roma inversa, amor principum poesis, etc.

Въ концѣ: Ita ominatur Romuleo nomini et honori Palaemonio Isaykovianus Apollo Collegii Grodnensis Soc. Jesu.

Fundamentum. Scipio Nasica, Africani Scipionis genuina soboles, ob floridum musarum amorem Amor scientiarum sive Corculum Apollinis dictus, a residente scientiarum decore sapientissimi decoratus honore, solus meruit in amore florere Romae, floruit sub quo florido musarum amore non inflorida urbs, Orbis caput, Roma (Plinius lib. 21 cap. 3, et Bussieres).

Пьеса представляетъ аллегорическую драму своеобразной структуры:

Prolusio I. Genius perillustris capitanei, honorum coronatus Scipionibus, Grodnensem Parnassi Romam Romulea Scipionum frondescente corona redimit; a qua Genii sui humanitate theatralis scenae laureata coronatur dedicatione.

Prolusio II. Alexander Macedo, de victis Thebanorum muris triumphabundus, literarum amatores castris proscribit; sed a Manibus territus, pompae luxum in luctum mutat... Occurrit Thebarum exstructor Apollo, perillustris Mecaenatis Genio latus stipante... etc.

Interludium (содержаніе не обозначено).

Protasis I-ma. Inductio 1. Romanum angularem structura lapidem, Remi cruore alluens, fraterni odii Furor Tyberinos fluctus cynnabari sanguinis colorat ingeminans, etc.

Слѣдуютъ inductio 2, inductio 3.

Apodosis. Genius perillustris Mecaenatis floridissimos progenitorum educens Scipiones, qui Tyberinum profluvium Annibalica cruentarunt sanguinis Erithra, Apollini victrices consecrantes laureas; sub olea Pacis sive Pacifico musarum Scipione triumphos ducunt...

Interludium (содержаніе не указано).

Слѣдуетъ Protasis II-da, которая дѣлится также на 3 явленія (inductio), Apodosis и Interludium (содержаніе не указано); затѣмъ—Protasis III-tia, раздѣленная также на 3 явленія, и Apodosis epilogetica: Genius perillustris Mecaenatis ab Apolline Heliconio invitatus, Romam Romanis Aquilis Aquilarum decori Genio Innocentii XIII consecrat...

217) З. XXV. $\frac{2}{163}$. Cor docile parvulorum, in regio Davidis puero Salomone primum vivens, in anonimo italo septenni puerulo, variarum linguarum et scientiarum peritissimo, publica de doctoribus disputatione, sub auspiciis Innocentii X Pontificis Maximi, secundissime triumphante, secundo reviviscens, nunc ter fortunato omine tertio post decimum Innocentio triregno pontificio, ceu tribus digitis orbem sustentante, in illustrissima etc. iuventute Gymnasii Izaykowiani Grodnensis Soc. Jesu, ante vacationali actu ultimâ exspirantis feriâ quintâ Julii die 31 recreatum, anno 1721. F. 2 стр.

Historia. Anonimus in Italia septennis parvulus, omnium idiomatum reperibilium in Orientali et Occidentali imperio peritissimus, plausibiliter ex omni scientia disputavit conclusiones Innocentio X Pontifici Maximo dedicando, anno 1645 (P. Ioannes Kwiatkiewicz Soc. J.)

Пять актовъ. Прологъ („Sapientior erit parvulus“ Proverb. 21 v. 11). Хоры, эпилогъ, интерлюдіи послѣ 1—4 актовъ (содержаніе не указано).

218) З. XXIV. $\frac{1}{888}$. Sol ab umbra clarior Orbi effulgens: Sinico Chiungus II, olim ex umbria paterni tumuli prius ad omnigenae scientiae sidus, dein ad serenissimum solii sinensis apricum evectus, nunc vero ad auspicatissimum exortum in Grodnensi Polo illustrissimae praesentiae celsissimi ac illustrissimi principis d. Michaelis in Klewan et Zukowo Czartoriski in fortunatissimo suo in Grodnensem capitaneatum ingressu, nec non illustrissimorum ac excellentissimorum Palaemoniae procerum, in regio-grodnensibus Pergamis secundissime hospitantium, a perillustri magnifica iuventute Apollinea Palaemonio-Grodnensis Athenaei Soc. Jesu inter Palladios illustrissimis hospitibus applausus et vota in metagymnastica theatrophania repraesentatus, anno 1724 pridie Kalendas Augusti. F. 8 стр.

Программа съ посвященіемъ.

Панегирическое дѣйство.

Dedicatio. Inter communes gestientis Palaemoniae plausus, inter sonora patriae vota resonosque magnorum procerum affectus, assurgit quoque solito vocalior Palaemonio-Grodnensis Apollo...

Argumentum. Principes regnorum soles, non raro ad Olympici titanis exemplum, e tenebrosa suae obscuritatis nocte effulgere in solio, docuit exemplo Chiungus II, sinensium monarcha. Hic patri demortuo, inter fratres minorennis antequam in solium successisset, eidem cum suo paedagogo consepultus, in tumulum descendere debuit. Ubi variis a praeceptore instruebatur scientiis, donec vindicaretur. Itaque dum sapientior evadit e tumulo, sapientissimo sinensi praeficitur imperio (P. Martinus Martinez).

Пять актовъ. Аллегорическіе Archiprologus, прологъ, хоры и эпилогъ. Каждый хоръ дѣлится на двѣ части; вторая часть хора названа „Apodosis"; эти аподозисы хоровъ, а также архипрологъ и эпилогъ представляютъ аллегорическіе панегирики Чарторискому. Послѣ пролога и 1—4 актовъ интерлюдіи (содержаніе не указано).

219) З. XXIV. $\frac{1}{541}$. Fulmen tonantis crystalli, extra vitreum Persici solis Zodiacum ad mensam Lunae vibratum, ac post fractionem panis fragilem vitam cognati Libero patri Vitellii, ducis venetiarum, ad solidam sanctae frugis perennitatem in ictu oculi feriens, nunc vero, secunda Martii mensis feria, sub theatralem aspectum antecineralibus ignibus reaccensum a perillustri etc. iuventute Coll. Grodn. S. J. anno 1726. F. 4 стр.

Argumentum. In fundo aquarum solide fundata Venetae republicae metropolis, vere civitas tanquam mare vitreum, profusum olim in liquida crystalla, coluit ducem, Libero patri affinem nomine, non vita— Vitellium. Qui, postquam e decumanis succedentium curarum emersus fluctibus, statum boni publici in optima pacis constituerat malacia, sapidiora post bella ad mensam convivii apposuit bellaria, inter quae plurima eaque crystallina vasa ordinata disposuit acie; tandem derepente, convivantibus proceribus, vehemens per apertam a se fenestram irrumpens ventus crystalla illa omnia confregit. Dolentibus cunctis tantam iacturam, dux ipse non mutata fronte in hac prorupit verba: „Talis est vitae nostrae conditio, ut enim vitrum fragile est, ita et vita innumeris subiecta

casibus". Hoc dicto mitram ducalem deposuit, inquiens: „Valete, splendores, illecebrae malorum, pernicies animorum" (Sabellicus).

Три акта; аллегорическіе прологъ, хоры, эпилогъ; послѣ 1-го и 2-го акта интерлюдіи (содержаніе не указано).

220) 3. XXIV. $\frac{1}{792}$. Hostis in capite ad vitae calcem et mortui calicem in ipso cum morte conflictu, olim ab Alboino Longobardorum principe deprehensus, nunc demum antecineralibus feriis, amicis ad mensam Tricongii bacchiophilis in cautelam, scenica repraesentatione demonstratus a perillustri magnifica Tulliana Collegii Grodnensis Soc. Jesu Pallaestra anno 1727, 8 vo Kal. Mart. F. 4 стр.

Argumentum. Quis crederet animosa Martis capita exanimes hostium metuere manes? Exhorruit tamen, quin et abriguit ad nudam demortui calvam Longobardorum princeps Alboinus. Hic ubi genialibus epulis Marte exhaustas reparat vires, virus haurire cogitur. Indignatus nempe parentis sui necem, sed magis ex interempti cranio usualem Alboino craterem, Cunimundi filius (nobis dicendus Rosimundus) eundem medicatum propinavit. Gustavit et illico mortem bibit Marte sat clarus princeps, expertus ultimum hostem in capite (P. Dion. Petavius Soc. Jesu par. prima, lib. 8, cap. 10).

Три акта. Аллегорическіе прологъ, хоры, эпилогъ. Послѣ пролога, 1-го и 2-го актовъ (передъ хорами) интерлюдіи (содержаніе не указано).

221) 3. XXIV. $\frac{2}{597}$. Punctum honoris ad rotundam Liberi Patris mensam, per auctivum calicis vitrum augmentatum, verius merum nihil offusae mero palpebrae maximum, olim regnorum Bengalae et Tungi pupillis Siango et Urahammae principibus filiis compunctis ad interitum in vita decrescens, nunc vero ad oculum obcaecatis luxu bacchiophilis a perillustri, magnifica in Athenaeo Isaykoviano oratoriae facultatis iuventute in umbris antecineralis scenae praesentatum. Anno 1728 die 7 Februarii. F. 4 стр.

Epitome historica. Punctum ad reflexionem in tragica vitae periodo duorum principum supra aetatem sapienti iuventutae, cui prae

crepundiali nectare suavius lac sapit senum, exhibuit India: Siangus enim et Urahamma regnorum Bengalae et Tungi heredes, dum insimul educantur, duce praepropera in vitium aetate, genialibus indulgent ludis, sicque aliquando bene poti, malecauti iuvenes, orta lite de altiori loco in convivio a Siango affectato, uterque ab invicem pugione confossus vivere desiit (P. Larricus S. J. in Historia Indica).

Три акта. Аллегорическіе прологъ, хоры, эпилогъ. Послѣ пролога, 1-го и 2-го актовъ интерлюдіи (содержаніе не указано).

222) Ж. II. $\frac{4}{40}$. Clementia nobile ultionis genus, sive Octavius Augustus, tragoedia, auspiciis illustrissimi et excellentissimi domini Ioannis Ursini Dowoyna Sołłohub, filii supremi magistri rei tormentariae M. D. L., ab equestri Apollinea iuventute acta in Gymnasio Grodnensi Soc. Jesu. Pridie calendas Augusti, anno 1752. 4^0. 57 стр.

Полный текстъ.

Надпись на гербъ: Vectus in aerios orbes Radivillius ales, etc.

Dedicatio: Prima tragicae poeseos rudimenta, tuis auspiciis susceptа atque perfecta, tuo patrocinio freta in lucem prodeunt... Подпись: Devotus Servus Fridericus Idzell, Soc. Jesu, in Coll. Grodnen. prof. Poes.

Argumentum. Octavius Augustus Romanorum Imperator, homo ethnicus licet, virtutibus tamen christiano nomine dignis apprime ornatus, insigne clementiae posteritati praebuit exemplum: cum enim Cinna, nobilissimi generis adolescens, insidiarum Augusto structarum ageretur reus, huiusque criminis certo argumento convictus, pro meritam capitis praestolaretur sententiam, non sine maxima omnium admiratione simul delicti obtinet veniam, simul honoribus favoribusque ornatur amplissimis (Annaeus Seneca l. I. de Clementia).

Personae tragoediae:

Octavius Augustus, Romanorum Imperator.
Cinna, nobilis Romanus, inclytus genere iuvenis, coniurationis caput.
Camillus, Augusto a consiliis, inimicus Cinnae.
Cossus, aulae praefectus, amicus Cinnae.
Vafrinus, simulatus duorum inimicorum amicus.

Fabius Maximus, juvenis nobilissimus, coniurationis particeps.

Ephaebus.

Milites.

Scena Mutinae in Gallia Cisalpina.

Трагедія въ 5 актахъ. Начало:

Actus I, sc. I. Octavius, Cinna, Camillus. Octavius singularis benevolentiae in Cinnam praebet indicia, Camillo aegre id ferente.

Octavius.

Amice! vitae columen, imperi decus
Nostri unicum, fidelis Augusti manus,
Quis te locus ab obtutibus nostris diu,
O Cinna, retinet?...

V. Дрогичинъ.

Свѣдѣнія о школьно-іезуитскомъ театрѣ въ Дрогичинѣ[1]) также впервые получаемъ изъ разсмотрѣнія описываемой ниже коллекціи программъ, сохранившихся въ Виленской Публичной Библіотекѣ. Обычными моментами спектаклей и въ дрогичинской коллегіи были, повидимому, также масляница, страстная недѣля и конецъ учебнаго года; экстраординарныя представленія были рѣдки. Что касается этихъ послѣднихъ, то сохранилась только одна программа:

227. Аврора подруга Музъ—ученость, предшествующая царственнымъ солнцамъ къ полудню почестей (Элій Адріанъ), 1721 г.; исполн. въ чѣсть Станислава Суффчинскаго.

Сюжетъ: Знатный юноша-сирота за пріобрѣтенную серьезными занятіями ученость усыновленъ императоромъ.

Программъ представленій страстной недѣли не сохранилось вовсе.

Масляничныя драмы:

224. Тріумфальныя ворота блаженному Іоанну Франциску Регисъ, 1717 г.;
231. Взошедшій между главными свѣтилами царствъ Таумастъ, 1726 года.

Сюжеты этихъ драмъ: Іезуитъ смолоду отличается пренебреженіемъ ко всякимъ развлеченіямъ, стремленіемъ къ религіозной созерцательности; онъ удостоивается беатификаціи (№ 224); придворный подноситъ чашу жаждущему государю и удостоенъ за это высшихъ почестей (№ 231).

Остальныя сохранившіяся программы—для спектаклей конца учебнаго года:

223. Виночерпій Аполлона Воронъ, послѣ жара ученыхъ трудовъ у стола мудрости поднявшій драгоцѣнный кубокъ царскаго достоинства въ честь Матвѣя Корвина, 1716 г.;
225. Пиры почестей послѣ снѣди знаній (Іоаннъ-Альбертъ король Польскій), 1717 г.;
226. Антей противоборствующій Геркулесу (Галіаттъ царь Лидійскій), 1719 г.;
228. Благородный пиръ—книга (поэтъ Іосифъ), 1722 г.;

---

[1]) St. Załęski, Jezuici w Polsce, t. IV, część 4, str. 1489: O. Zawlicki istniejącą dopiero od 1661 r. szkołkę parafialną, w której uczył świecki bakałarz, rozszerzył 1667—1668 roku klasami gramatykalnemi, humaniora i retoryka przybyły dopiero 1674 i 1683 r., konwikt pod osobnym regensem 1700 r., katedrę teologii moralnej fundował 1713 r. Stefan Zawisza łowczy bielski...

229. Главное право ученыхъ на корону (Эліанъ Ѳпванскій), 1723 г.;
230. Мудрость богатая цвѣтникомъ ученыхъ (Ронсаръ и Францискъ I), 1725 г.;
232. Неизгладимый знакъ искусной руки (Стефанъ Нахоловецкій и Баторій), 1726 г.;
233. Стрѣла Одровонжа съ остреемъ разума и военнаго искусства (Андрей Одровонжъ), 1731 года.

Мотивы и сюжеты: Правитель государства кознями враговъ доведенъ до темницы, но прежнія славныя дѣянія его и мудрость доставляютъ ему тронъ (№ 223); государь (сенаторъ) отличается и образованностью и военною доблестью (№№ 225, 233); борьба Галіатта царя Лидійскаго съ хитрымъ метопонтійцемъ (№ 226); заключенный питается чудесно полученной книгой и скоро получаетъ свободу (№ 228); любовь и интересъ къ книгѣ доставляютъ престолъ (№ 229); ученый удостоивается государемъ величайшихъ почестей (№№ 230, 232).

---

223) З XXIV. $\frac{2}{570}$. Pocillator Apollinis Corvus, post superatos literarii aestus ardores ad mensam sapientiae pretiosam regiae dignitatis Mathiae Corvino propinans gemmam, sub protegente aviti alitis umbra perillustris magnifici domini Martini Swiecki, pocillatoris Mielnicensis, domini et mecaenatis amplissimi, metagymnastico cultus drammate a perillustri etc. iuventute Athenaei Drohicinensis Soc. Jesu. Anno 1716. F. 8 стр.

Программа съ надписью на гербъ и посвященіемъ.

Dedicatio. Bellicos inter aestuante patria ardores, optatissimus refocillandis civium animis obvenis...

Argumentum. ...(Mathiam Corvinum) licet natales cunae in serenissima orbi conspicuum posuere luce, Sortis tamen humanae alternantis deae vices inclementia obscuro carcerum addixit squalori, nunquam superando, nisi sapientiae fax affulsisset. Extincto namque Hungarici Poli maiore luminari, quaesitum est lumen, quod super Hungariae candelabrum positum toti pateret orbi, nec inventum, nisi in Mathia Corvino, qui gubernator tunc regni in aetate nondum adulta sceptris Ladislai regis Hungariae, post immaturum eiusdem fatum, insiidiis primum Bohemorum captus strictisque detentus custodiis, demum a Zelagio avunculo suo non magis ab heroicis facinoribus, quam rara sapientia in comitiis electoralibus recommendatus, in solium assumptus est (Bonfinius de rebus Hungaricis dec. 3-tia lib. 9 et dec. 4-ta lib. 7).

Пять актовъ. Аллегорическіе archiprologus, prologus, хоры, epilogus. Послѣ 1—4 актовъ интерлюдіи (содержаніе не указано).

224) З. XXIV. $\frac{1}{96}$. Arcus triumphalis, in avita solea et victorioso nomine perillustris magnifici domini Victorini in Klukow et Sterdinia Kuczynski, succamerarii terrae Drohicinensis, domini et Mecaenatis amplissimi, glorioso de mundo triumphatori sanctorumque nuper a Sede Apostolica adscripto numero Beato Ioanni Francisco Regis Soc. Jesu erectus, ac inter publicos theatrales plausus pro spectaculo ad scenicas umbras antecinerali dramate repraesentatus a perillustri ac magnifica iuventute oratoria Athenaei Drohicinensis Soc. Jesu, anno 1717, die 6 Febr. F. 8 стр.

Программа съ надписью на гербъ и посвященіемъ.

Dedicatio: Arcum triumphalem inter theatrales apparatus novo mundi debellatori Beato Ioanni Francisco Regis Soc. Jesu erecturi, tibi illum victori cordium consecramus, etc.

Argumentum. Beatus Ioannes Franciscus Regis Soc. Jesu, missionarius Apostolicus, adhuc in primo vitae existens tyrocinio, id convictoribus in collegio Biterrensi degentibus persuasit efficaciter, ut lectione libri ad mensam sermones eo tempore hilariores ac liberaliores arcerent. Ipse vero ad celebranda conviviola, ad ludos et spectacula pertrahi nuspiam potuit, una deambulatione et rerum coelestium contemplatione oblectari solitus, ex qua etiam concepto rerum terrenarum odio, Societatem Jesu ingressus est, ubi ad eam pervenit vitae sanctimoniam, ut modo sedis Apostolicae decreto Beatorum numero adscribi mereretur (Ex P. Antonio Boneto, vitae eius scriptore).

Пьеса дѣлилась на 3 акта, имѣла прологъ, эпилогъ, послѣ 1-го и 2-го актовъ исполнялись хоры и интерлюдіи (содержаніе интерлюдій не указано).

Прологъ и хоры раздѣлялись на двѣ части: protasis и apodosis, и носили характеръ обычныхъ въ іезуитскихъ драмахъ аллегорическихъ балетовъ.

225) З. XXIV. $\frac{1}{325}$. Dapes honorum, post scientiarum opsonia et cruda Martis bellaria ad regalis solii mensam Ioanni Alberto, serenissimo Poloniarum regi, in orbe Polono appositae, nunc praevia avitae crucis perillustris magnifici domini Ioannis Krasnodębski, subdapiferi Podlachiae, domini ac Mecaenatis munificentissimi, benedictione convivanti spectatoris oculo ad publicam theatralis apparatus mensam metagymnastico dramate ad delibandum propositae a perillustri ac magnifica iuventute Athenaei Drohicinensis Soc. Jesu, anno 1717 pridie calendas Augusti. F. 12 стр.

Программа съ надписью на гербъ и обширнымъ посвященіемъ.

Панегирическая пьеса.

Dedicatio: In principe Podlachiae solo ad meridiantem honorum solem, illustrissimum scilicet Krasnodębscianae soleae orbem, etc.

Argumentum. Ioannes Albertus, rex Poloniae, multam adolescentiae partem Musis dedicavit, nullum asserens dignius principe otium illo, quod litterarum appellamus; e litterario pulvere in militarem digressus arenam, caeso ingenti Tartarorum exercitu, utramque laurum in uno regni diademate par Caesari meruit (Albertus Ioannes Lechiados part. 3. Crom. de rebus gestis Pol. lib. 29 et 30. Kojałowicz, Hist. Lit. part. 2 lib. 5).

Три акта. Аллегорическіе прологъ и хоры; и прологъ и каждый изъ хоровъ дѣлится на двѣ части: prothasis и apodosis; аллегорическій эпилогъ. Послѣ 1-го и 2-го актовъ интерлюдіи (содержаніе не указано).

226) З. XXIV. $\frac{1}{61}$. Anthaeus contra Herculem pugnans, ipso casu sese erigens, in Halyatte Lydorum rege per Metopontinum virum vafrum victor primum eiusdemque mox victore, a Podlachico Prometheo, a perillustri scilicet ac magnifica poetica palaestra residentiae Drohicinensis Soc. Jesu inter metagymnasticus umbras ab umbris revocatus atque scenicis ignibus reanimatus. Anno 1719. F. 4 стр.

Fundamentum: разсказъ о царѣ Лидійскомъ Галіаттѣ, со ссылкой: Athenaeus lib. 14, Herodotus, lib. 1.

Prologus. Apollo, cultioris praeses Sapientiae, errantibus in via ad Honorem Geniis canditatorum, duce Marte, certiorem praemittit traductorem Accipitrem, etc.

Пьеса дѣлилась на 5 актовъ; послѣ 1—4 актовъ аллегóрическіе хоры-балеты, послѣ 5-го—такой же эпилогъ.

Act. I, sc. 1. Halyattes post fata primarii sui cancellarii alium in eius locum substituturus consultationem instituit, etc.

Chorus I-mus. Genius Halyattis, solium suum olea arboris Palladi sacrae adornaturus frondibus dum incidit ramos, etc.

Chorus II-dus. Invidia cum Ambitione corda hominum igne furoris succendit, etc.

Epilogus. Vultur Marti sacer se ipsum vulnerans proprio pascitur cruore, etc.

227) З. XXXIV. $\frac{1}{147}$. Aurora Musis amica eruditio, principes regnorum soles ad honorum praecedens meridiem, olim in adoptiva Traiani Romanorum Imperatoris corona, Aelio Adriano ad principalem dignitatis evecto gradum purpurata, nunc vero in avita luna perillustris magnifici domini Stanislai in Suffczyn Suffczynski... coronata atque a perill. ac magnifica iuventute in Athenaeo Podlachico-Drohicinensi Soc. Jesu inter theatrales apparatus praesentata, anno 1721. F. 12 стр.

Программа съ надписью къ гербу и посвященіемъ.

Dedicatio. Seraphicus in arena philosophica Mavors, de coronaria eruditorum capitum laurea pacifica initurus praelia, etc.

Argumentum. Aelius Adrianus illustri romanorum ortus familia, parentibus superstes iuvenis, cum serio studiis navasset operam, ita principis Traiani Ulpii romanorum imperatoris promeritus favores, ut eum ob eximiam eruditionem in filium adoptasset (Jacobus de Strada Antiquarius, fol. 69).

Пьеса въ 3 актахъ.

Act. I, sc. 1. Adrianus anxius de absentia parentis, contra Persas cum exercitu expediti, audita voce: „Libris solatia quaere“, adit Caesarem Traianum, liberum ad bibliothecam accessum expetens, etc.

Аллегорическіе прологъ, хоры-балеты послѣ 1 и 2 актовъ и эпилогъ изложены по-польски. Прологъ и хоры состоятъ изъ двухъ частей: protasis и apodosis; аллегорія prothasis'a относится къ содержанію драмы, аллегорія apodosis'a—въ честь мецената. Послѣ пролога и хоровъ должны были исполняться интерлюдіи (содержаніе не указано).

228) З. XXIV. $\frac{1}{434}$. Epulum in libro liberale, quia libertate conditum, olim ligato poetae Divo Josepho caelitus apparatum, nunc in theatrali mensa sub auspiciis perillustris magnifici domini Ioannis Vladislai a Cygiemberg in Zalessie Zalesski... satiando spectatoris oculo propositum a perillustri etc. iuventute Athenaei Drogicinensis, Soc. Jesu, anno 1722 pridie calendas Augusti. F. 10 стр.

Программа съ надписью къ гербу и посвященіемъ.

Dedicatio. Iterum avida tui colendi exsatias desideria, Illustrissime Dapifer, Mecaenas colendissime, etc...

Argumentum. Nihil liberalitatis habent Sybaritarum mensae, quae plurimos mortalium vitae absumunt menses, nimis parca et Parcarum arridentia palato Liberi Patris opsonia, quae dum fame liberant ventrem, turpiter captivant mentem. Ast liber liberales vere, quia libertatis prodromas, exhibet in se dapes. Comprobat id D. Josephus celeberrimus suis temporibus poeta, qui dum in Cretensi carcere fame maceraretur, a S. Nicolao episcopo Myrensi sibi apparente porrectum comedit librum, mox vinculis liber factus, patriam repetiit. (P. Ioannes Nadasi in anno Caelesti 3 aprilis).

Три акта. Аллегорическіе прологъ, хоры и эпилогъ; ихъ содержаніе изложено въ программѣ по-польски; прологъ и хоры дѣлятся на двѣ части—protasis и apodosis (Prologus, protasis: Geniusza Jozefa Zdrada y Tyraństwo samym tylko karmią głodem etc.). Послѣ каждаго акта, даже послѣ 3-го, interludium (содержаніе не обозначено).

229) З. XXIV. $\frac{1}{577}$. Jus capitale eruditorum capitum ad coronas, olim in capite Palladis, scientiarum deae, a laureato pro coronario auro stadiodromo Musonomo, Eliani Thebanorum principis filio, pereptum, nunc ad coronatricem capitum, scholasticam coronae anni coronidem, in scenico theatralis Umbriae areopago publici iuris factum a perillustri etc. Podlachico-Metropolitani Drohicinensis Athenaei iuventute, anno 1723. F. 4 стр.[1])

Argumentum. Scholasticis aeque ac forensibus exercita iuribus Podlachica Pallas, etiam ad terminales scholastici ludi ferias facto veluti termino, in ius citat spectatores; ubi e ruderibus obliviosae antiquitatis erutum ac in sua relatum protocolla capitale eruditorum capitum ius ad coronas, ad theatralem scenico-metagymnasticae Umbriae areopagum publicae exponere non dubitat approbationi. Coronato id pridem probavit approbavitque suffragio coronatum Thebarum caput Elianus; qui capitales non semel conspirantium nefario ausu in caput suum maiorum natu filiorum expertus insidias, volens addictum literis minimum natu (Musonomum dicere placuit) paterni solii haeredem constituere, non valens vero ut annis, sic viribus, potentiorum natorum metu, hoc usus est astu; supremae voluntatis tabulis hunc suum designaverat successorem, qui in conclavi quodam sitam prior coronam invenerit, ibi vero curaverat fieri Palladis statuam tenentem librum eo artificio, ut libro accepto de manu, caput statuae aperiretur, ubi coronam deposuerat. Frustra maiores natu (quos Mavornum et Atromenium dicimus) quaesiverunt. Solus Musonomus, literis utpote addictior, fere in primo aditu, putans sibi offerri a Pallade librum accipit, caput aperit ac coronam obtinet (Basilides).

Три акта. Прологъ (рѣчь на темы изъ Платона, Сенеки, Горація), хоры (пѣсни на темы изъ Виргилія и Сенеки), эпилогъ (на тему изъ Горація); послѣ пролога 1-го и 2-го актовъ интерлюдіи (содержаніе не указано).

---

[1]) Срв. выше № 68 и ниже № 300.

230) З. XXIV. $\frac{2}{669}$. Sapientia fortunata, in eruditorum florilegio regni Galliae culta et suffragio Apollinis in Ronsardo, poetarum principe, aureis thesaurarii clavibus subiecta atque sub scholastici anni coronidem publico Podlachici orbis spectaculo ad eruditae posteritatis memoriam remonstrata a perillustri etc. iuventute Athenaei Drohicinensis, Soc. Jesu, anno 1725 pridie Kalendas Augusti. F. 4 стр.

Argumentum. Probaverat eruditus orbis directrice saeculorum experientia, nemini felicius quam laureatis scientiarum subiici capitibus, ut captiva fidei teneret constantiam. Quam expertus est in fortunatissimo ingeniorum regno Galliae Ronsardus, princeps poetarum, scientiarum gloria, ingeniorum phaenix, a Francisco I Galliarum regnatore, non minus suae, quam subiectorum sibi perennaturae allaborante gloriae, suffragante eruditione, summis praepositus honoribus (Bussieres in Flosc. Hist. Areola XV).

Три акта. Аллегорическіе прологъ, хоры, эпилогъ. Послѣ пролога, 1-го и 2-го актовъ интерлюдіи (содержаніе не указано).

231) З. XXV. $\frac{1}{374}$. Oriens inter principes regnorum soles Thaumastus, Gaii Romanorum imperatoris thesaurarius, calicis suffragio purpuratus, pro caelo vaticanum nactus caelium favore Agrippae Romanorum itidem imperatoris, olim in meridie honorum serenissimus, nunc vero affulgente ipsa maturae aetatis Aurora in perillustri magnifico d. Nicolao in Klukow et Sterdynia Kuczynski, succamerarida terrae Drohicinensis, inter illustres theatri umbras a perillustri etc. iuventute in Podlachici Athenaei horizonte debito cultu adoratus. Anno 1726 die 2-da Martii. F. 15 стр.

Программа съ надписью къ гербу и посвященіемъ.

Dedicatio. Orientem inter purpuratos solii Vaticani soles ad theatrales umbras in Thaumasto spectaturi, Te in Podlachico horizonte

oriens primae magnitudinis Astrum adoramus... Въ концѣ: Nomini ac honori tuo obligatissima Societas Jesu Podlachica.

Argumentum. Agrippa imperator Romanorum, siti laborans, a Thaumasto, thesaurario Gaii antecessoris sui, etiam imperatoris, hausto calice sibi propinato, eundem Thaumastum fecit Romani imperii inter principes primatem, et regio donatum titulo suo throno assidere iussit. (Josephus lib. 8 Antiquitatum).

Три акта. Аллегорическіе прологъ, хоры, эпилогъ (по-польски); прологъ и хоры дѣлятся на двѣ части: prothasis и apodosis. Послѣ пролога и 1-го и 2-го актовъ интерлюдіи (содержаніе не обозначено).

232) З. XXV. $\frac{2}{25}$. Character indelebilis Marte et arte exercitatae manus, illustrem notarium Stanislaum Pacholowiecki, eadem dextra, qua gesserat ensem, dextre triginta characteribus efformantem literas, illustrissimae ducum, nec non serenissimae regum familiae inscribens, sub auspiciis perillustrium magnificorum dominorum Josephi et Francisci Ciecierski, magnae spei filiorum perillustris magnifici domini Balthasaris de Ciecierzyn Ciecierski, dapiferi terrae Drohicinensis etc., in ipsa coronide anni scholastici a perillustri etc. iuventute Athenaei Drohicinensis Soc. Jesu actu metagymnastico ad imitationem propositus, anno 1726. F. 15 стр.

Программа съ надписью на гербу и посвященіемъ.

Dedicatio. Permittite sub ipsa coronide literarii ludi cum violis rosisque nato nomini vestro, pro sepia, eliquata de paestanis Florae lilietis cerusla, apollineo-literarios inscribi characteres, perillustres MM. DD. Dapiferidae...

Argumentum. Corona sui nominis, maximus sapientum aestimator et coronator Stephanus Bathori, universo orbi daturus documentum, etiam vicinae Polo Poloniae, erudita virorum capita in pretio esse: illustris generis nobili, de Armis Rownia, Stanislao Pacholovieccio, notario suo, qui triginta characteribus et totidem linguis dextre efformabat literas, eximio heroi in vim magnae ingenii eruditionis et bellicae fortitudinis (cum eundem sapientissimus senator Ioannes Zamoyscius, pro tunc supremus cancellarius regni, ob eadem merita in familiam illustrissimae

suae prosapiae adnumeravit) una cum regni serenissimae domus Bathoreanae insignia confert et arma ac singulari munit privilegio (Okolski tom, 2 fol. 558).

Три акта. Аллегорическіе прологъ, хоры, эпилогъ. Прологъ и хоры состоятъ изъ двухъ частей: вторая называется apodosis и заключаетъ въ себѣ намеки на чествуемыя лица. Послѣ 1-го и 2-го актовъ интерлюдіи (содержаніе не указано).

233) З. XXIV'. $\frac{2}{687}$. Sagitta Odrowaziana, cum mentis ac Martis acie, sub cruento fusorum Tartarorum crucigerorumque stillicidio, Casimiro II Jagelloni in triumphales laureas versa et vel ideo in amplissimo regni Poloniae senatore Andrea comite Odrowąż in altum honorum celsissimo ducis titulo erecta, in meta coronae anni scholastici theatrali ludo defixa a perillustri etc. iuventute Athenaei Podlachici Soc. Jesu, anno 1731 die 31 Julii. F. 4 стр.

Программа по-латыни и по-польски.

Argumentum. Andreas comes Odrowąż regni Poloniae senator amplissimus, solide doctus, ad diversos Europae principes propter oris svavitatem legatus, rectus iudicii, rerum togae et sagi experientia egregie peritus, sub Casimiro II Jagellone variis bellis exercitatus, Tartaros in Polonia feliciter cecidit, Crucigerisque in Prussia arte et Marte profligatis, peritissimi ducis nomen tulit (Starovolscius, Okolscius fol. 307).

Три акта. Аллегорическіе прологъ, хоры, эпилогъ. Послѣ 1-го акта интерлюдій (содержаніе не указано).

VI. Пинскъ.

Три документа о спектакляхъ въ Пинской іезуитской коллегіи, возникшей въ 1633 году[1]), было извѣстно до настоящаго времени: a) проф. Г. Люръ сообщилъ программу пьесы „Мечъ Персея“, исполненной въ 1689 г. на масляницѣ[2]); b) въ рукописи Императорской Публичной Библіотеки Q. XIV. 10 сохранилась рукописная программа и полный латинскій текстъ драмы „Бѣгство Бл. Станислава Костки изъ Вѣны въ Римъ“, исполненной въ 1662 г. въ день памяти Ст. Костки[3]) (13 ноября), и c) въ той же рукописи сохранилась программа и черновые отрывки польскаго текста драмы „Владиславъ Ягелло король польскій“, исполненной въ 1663 году 24 мая, на праздникъ Тѣла Христова[4]).

Виленская Публичная Библіотека обладаетъ одиннадцатью печатными программами спектаклей, дававшихся въ Пинской іезуитской коллегіи въ XVIII вѣкѣ. Изъ этихъ программъ одна относится къ парадному спектаклю по время бракосочетанія Іоанна Мнишекъ, 1741 года: „Седмица вѣковъ среди непрерывныхъ побѣдъ въ теченіе цѣлаго семилѣтія (Вандалинъ Мнишекъ)“; сюжетъ: Вандалинъ Мнишекъ за свои непрерывныя въ теченіе цѣлаго семилѣтія побѣды надъ врагами получилъ отъ Карла Великаго на свой прежній гербъ символическія добавочныя украшенія: золотую корону съ драгоцѣнными камнями и страусовыя перья (см. ниже, № 244).

Остальныя программы относятся къ двумъ категоріямъ пьесъ:

A. Масляничныя драмы—№№:

234. Черный лебедь, исполняющій пѣснь погребенія (пиръ Домиціана), 1716 года;
235. Лакомство на столѣ побѣдителя Литовскаго Александра Витольда, 1717 г.;
236. Яблоко, пріятное на видъ, сорванное съ прекраснаго для глазъ дерева (Владиславъ король Богеміи), 1721 г.;
237. Нарушитель стройности хора (Канданъ и Кладимиръ), 1732 г.;
239. Сонъ жизни человѣческой (Оденатъ и Крименъ), 1733 г.;
241. Нить Божественнѣйшей Аріадны Маріи (Лоринъ Фландрскій), 1734 г.;

---

[1]) Zaleski, Jesuici w Polsce t. IV, część 3, str. 1365.
[2]) G. Lühr, 24 Jesuitendramen d. Litau. Ordensprivinz, 41—43, № 17.
[3]) См. В. П. Рѣзановъ, Экскурсъ въ обл. театра іезуитоаъ, стр. 417—419.
[4]) Тамъ же, стр. 419.

243. Тѣнь, приглашенная на пиръ изъ царства смерти (пиръ графа Фризійскаго), 1735 года.

Мотивы и сюжеты: Государь устраиваетъ пиръ среди обстановки, похожей на бездну ада (№ 234); побоище во время пира (№ 235); придворный, мстя за своего государя, губитъ его врага во время пира, при помощи отравленнаго яблока (№ 236); тѣнь погибшаго является въ сопровожденіи адскихъ музыкантовъ на пиръ друга (№ 237=№ 159); вельможа убиваетъ послѣ пира своего опьянѣвшаго государя, который намѣревался казнить этого вельможу (№ 239); явившаяся государю тѣнь друга отвлекаетъ его отъ карнавальскихъ пиршествъ и обращаетъ къ молитвѣ (№ 241); богохульство, чудесное видѣніе и явленіе демоновъ во время пира (№ 243).

Б. Драмы конца учебнаго года—№№:

238. Удобная дорога къ высшимъ почестямъ (Коммодъ сынъ М. Аврелія Антонина), 1732 г.;
240. Мудрый ниже одного Бога (царевичъ Кинельмъ), 1733 г.;
242. Книга мудрости, посвященная Авзоніемъ Граціану, 1734 года.

Сюжеты: Полученное образованіе и пріобрѣтенныя познанія приводятъ человѣка къ высшимъ почестямъ (№ 238); ученый вельможа доставляетъ престолъ устраненному наслѣднику его (№ 240); государь отличаетъ мудраго высшею почестью (№ 242).

---

234) З. XXIV. $\frac{1}{324}$. Cygnus niger, cantator funeris, denigrata fama nec in Romano albula albescens, ater et atrox, tetricus et teter Domitianus, inter exuberantis massici fluenta tristem lethen, inter festivam Bacchi lucem umbras et lethum canens, suis quiritibus ad terrorem, mortalibus ad mortis memoriam et amorem, nunc vero ad Euxini ponti Caystrum antecinerali lixivio dilutus et candidae veritati ac paginae concolor ad oculum propositus a perillustri etc. iuventute Collegii Pinscensis Soc. Jesu, anno 1716, VIII Calendas Martii. F. 4 стр.

Argumentum. Домиціанъ созываетъ гостей на пиршество. Пиръ устраивается ночью среди мрака, а зала, куда собрались гости, оказы-

вается убранною такъ, что походитъ на бездну ада: Vocati igitur veniunt convivae, sed non illustre Caesaris palatium, ast atram inferni Plutonis aulam conspiciunt, atra omnia, atris pannis intecta, lugubribus fatalia, mortibus larvata, vivum funus, imo quid funestius funere, quia locum vix aliquot faculis apparentem. Apparatus convivii, lugubria, umbrae, mortes, ac quidquid industria tyrannis ex monstris ad terrorem, ex terrore ad horrorem, ex horrore ad stuporem invenire potuit. Среди всеобщаго безмолвія Домиціанъ началъ разговоръ; предметомъ его были: mortes et funera. Гостямъ предлагается вино, кушанья, и только по окончаніи стола хозяинъ разрѣшилъ полумертвымъ отъ ужаса гостямъ удалиться (Xiphilinus in Domitiano et P. Gaspar Knittel Soc. Jesu conc. Domin. 2 post Epiphan.).

Три акта; аллегорическіе прологъ, хоры, эпилотъ; послѣ пролога, 1-го и 2-го акта—интерлюдіи (содержаніе не указано).

235) З. XXIV. $\frac{1}{97}$. Bellaria super mensas debellatoris Lituaniae Alexandri Vitoldi, triginta millibus capitum ad internecionem uno Marte deletis instructissima ad pocula Bacchi, a perillustri etc. iuventute Collegii Pinscensis Soc. Jesu exhibita, anno 1717. F. 4 стр.

Argumentum. Magister equitum Conradus Juningen cum alliis principibus, qui spe augendi sui nominis in id confluxerant, convivio non ad militarem frugalitatem, sed urbanas delicias instructo, quod quinque horas tenuit, ac quingentis marcarum millibus constitit, ubi vasa aurea, argentea et utensilia convivis cedebant, quasi tot impensis ad lanienam saginatis, triginta millibus casus a Vitoldo, cui a baptismo indictum erat nomen Alexandri (Koiałowicz in Hist. Litu.).

Prologus. Super ferrea Praemislai mensa series rei gerendae innuitur. Послѣ пролога слѣдовалъ интерлюдій.

Пьеса дѣлилась на 3 акта. Послѣ 1-го и 2-го актовъ исполнялись хоры, а послѣ нихъ—интерлюдіи; содержаніе ни хоровъ, ни интерлюдій въ программѣ не указывается. Въ заключеніе исполнялся Epilogus: Doctrinaliter seriem rei prosequitur, quantum cavendum sit ab insolitis ac immoderatis compotationibus.

236) З. XXIV'. $\frac{2}{584}$. Pomum aspectu delectabile de ligno pulchro oculis decerptum, nec non Ladislao bellicosissimo Boemorum regi, olim inter illustres convivarum umbras ad mensam Pomonae donis instructum oblatum, nunc vero ad gemmeam a candore lucem perillustrium de Weschiorum liliorum, propriam scilicet liliato heroi, perillustri magnifico domino Ioanni de Wesche, legionis S. R. M. vice-colonello, Mecaenati amplissimo, ludis antecineralibus repraesentatum, a perillustri studiosa iuventute Collegii Radiwiliani Pinscensis Soc. Jesu, anno 1721, die 22 Februarii.

Программа съ надписью къ гербу и посвященіемъ.

Посвященіе. Quid nisi Lilia ad aurei pomi splendorem inter theatrales repraesentati ignes candentia, Tibi liliato Heroi litabimus? etc.

Epitome historica. Ladislaus Boemorum rex, instar illius, cui unus non suffecerat orbis, proprio non contentus regno, statuit Mathiae Ioannis Hunniadis Corvini filio, Pannoniae solii candidato, aureum praeripere pomum, de arbore regum nasci solitum. Quod ut facilius assequeretur, captivum vinculis arctissimis mandavit. Hoc tam nefandum alieni cupido regni Ladislao non abiit impune facinus: nam ad institutam mensam, ob laetitiam ex incarceratione Mathiae ortam, post caetera Liberi patris bellaria gustato pomo, quod cultellus media parte venenatus unius ex ephebis Mathiae, heri sui vindicantibus, necem secuit, e medio sublatus est. (Aeneas Syl. Hist. de Europa).

Три акта. Аллегорическіе антипрологъ, прологъ, хоры, эпилогъ.

237) З. XXIV'. $\frac{1}{559}$. Turbator chori, olim inter choreas festivosque choraulas ad tactum dexterae altissimi serio ludentis flebiliter ac horrissone intonans, nunc quoque ad temperanda hilaria eorum, qui choros ducendo cum impiis in circuitu ambulant, e circulo infelicis aeternitatis in theatralem circum pro ludis antecineralibus a perillustri ac praenobili iuventute rhetorica Collegii Pinscensis Soc. Jesu inductus, anno 1732. F. 4 стр.[1])

Argumentum. Magnates bini (Candanus nobis Cladimirusque dicendi) principum ortu illustres, philadelphico intime erant connexi filo,

[1]) Срв. выше № 159.

quod demum, resecto unius vitae stamine, abruptum, flebile post se traxit amicorum divortium; vacanti namque sub Bacchi hilaria choreis Candano, nuntiatur subito venisse princeps ignotus hospes, lugubrem cum toto comitatu prae se ferens cultum. Hunc perhumaniter excipiens Candanus, dum omnibus laetitiae signis exhilarare nequit, quaerit ad extremum: quid ei inter festiva aulae suae tripudia displiceret? Cui hospes aliquantisper haerens, tandem reponit: „Musica tua mihi (inquit) non placet“, adiecitque sibi meliorem adesse. Ergo ad iussa principis prodeunt choraulae, atra horridi veste, depromptisque e nigro velamine instrumentis lamentabiliter intonant: „Ah me infelicem! Ah meam inconsolabilem vicem! ad infernum! ad infernum! in aeternum! in aeternum!“ Tum subito cum ingenti strepitu disparent omnia. Candanus vero vix prae timore cum sua aula spirans, accepto tristi nuntio de repentina amici sui morte, tunc primum in personato principe Cladimirum fuisse agnoscit, qui pro carnisprivio etsi ex inferno venturum se spopondit (P. Tylkowski in Posth. annot.).

Три акта; аллегорическіе прологъ, хоры-балеты и эпилогъ; послѣ пролога, 1-го и 2-го актовъ интерлюдіи (содержаніе не указано).

238) З. XXIV. $\frac{1}{881}$. Via commoda, olim Commodo primogenito Aurelii Antonini Caesaris filio, posito a natura, remoto per artem obice, ad supremi honoris metam patefacta, eundemque septenis artium liberalium gradibus ad septicollis Urbis et Orbis dominium deducens, nunc vero sub anni scholastici decursum a literariis studiodromis Athenaei Pinscensis Soc. Jesu metricis pedibus emensa, anno 1732. F. 4 стр.

Argumentum. Quamvis nemo ad honores testudo, pauci nihilominus ita currunt, ut volubilem regnorum comprehendant orbitam. Multi a centro coronariae aberrando spherae destinati non attingunt honoris punctum; ad quod Minervae ductu prospere properavit, an verius literariis provolavit pennis Commodus, M. Antonini Aurelii imperatoris primogenitus. Hunc parens 1-mo ob imperitiam literarum, deinde ob discolos mores iure successionis privaverat, conferendo illud minori natu filio, optimae indolis iuveni, cognomento verissimo; cui dum florem aetatis fatali praecidit Libitina falce, tradidit Aurelius Commodum institutioni peritissimorum in quavis arte liberali praeceptorum, a quibus omnigena

instructus eruditione, per stadia et studia literaria ad stationem honoris commoda pervenit via (Ita sonat Horolog. Princip. lib. 2).

Три акта. Аллегорическіе прологъ, хоры, эпилогъ. Послѣ пролога, 1-го и 1-го актовъ интерлюдіи (содержаніе не указано).

239) З. XXIV. $\frac{1}{560}$. Somnium Vitae Humanae, olim poculis vinoque sopito, demum in morte evigilanti Odenato Orientis principi repraesentatum, nunc vero a perillustri etc. iuventute Coll. Pinscensis Soc. Jesu sub Liberi patris ferias ad theatrales umbras expositum, anno 1733 die 9-na Februarii. F. 4 стр.

Argumentum. Imperator Orientis tertius (Odenatum nominare placuit), ubi quendam principem (quem etiam in scena Crimenum vocabimus) ob suam temulentiam multum sibi adversari cognovisset, statuit eum e vita tollere. Verum is fraude agnita ubi servatus est, studuit potius aliquid tale committere, quam ipse pati. Quocirca, dum quadam vice Odenatus pro more vino obrutus torperet, somnoque gravissimo sopitus pene semianimis iaceret, Crimenus in aulam irruit Odenatumque amputatis manibus et pedibus, ferro pectori adacto crudelissime interfecit, ab omnibus imperator agnitus (Ex Curop. et Zon. Baron. tom. 10).

Три акта; аллегорическіе прологъ, хоры и эпилогъ; послѣ пролога, 1-го и 2-го актовъ интерлюдіи (содержаніе не указано).

240) З. XXIV. $\frac{2}{561}$. Sapiens uno minor Jove: Kinelmus Merciorum princeps, olim a fratre minore natu exilii otium passus, paulo minoratus, demum ope eruditionis ac sapientiae ad paternum regnum sublimatus, nunc vero a perillustri ac magnifica iuventute poetica Collegii Pinscensis Soc. Jesu actu metagymnastico rex regum declaratus anno 1733 pridie kalendas Augusti. F. 4 стр.

Argumentum. Kinelmus regis Merciorum filius a fratre minore natu (Chenelmum in scena vocabimus, qui indoctus, contra leges, a parente latas, regnum invaserat et doctos, quos pater in magno honore habuit, fraude indoctorum senatorum incarceraverat) in exilium pellitur. Verum a duce sibi amico, viro docto (cuius doctrina regem latebat), una cum incarceratis senatoribus liberatur. Fratrem, in senatu consultantem, ne

ullus doctor audeat incolere patriam, e solio deturbat, diploma edit, ne ulli indocto ad honores via pateat. Ducem pro favore, quem amore literarum exhibuit, primum post se creat (Guill. Arrag. lib. 9 Historiarum).

Три акта; аллегорическіе прологъ, хоры, эпилогъ; послѣ пролога, 1-го и 2-го актовъ интерлюдіи (содержаніе не указано).

241) 3. XXIV. $\frac{1}{814}$. Filum divinioris Ariadnae Mariae, fortunatiorem Theseo Lorinum e labyrintho aeternae damnationis in libertatem filiorum Dei subsidio precatoriae coronae vindicans, implexis vitibus Bacchi doliarchis, a perillustri magnifica iuventute Collegii Pinscensis Soc. Jesu, ipsis Deiparae feriis in cautelam et certam salutis tutelam propositum, anno 1734, die 8 Februarii. F. 4 стр.

Argumentum. Taceat antiquitas fortunatam Thesei iactare sortem! ubi felicior extra Cretam et cretenses fabulas Flandriae princeps Lorinus (qui postea cum religiosa vita Richardi nomen induit) divinioris Ariadnae Mariae experitur auxilium. Filum huic praedestinationis precatoria Divae Virginis extitit corona: nam dum eo prava seductus venerat conversatione, ut inter primas Bacchi ferias cum licentiosae vitae socio in altam noctem genio indulgeret, reversus domum, ubi consuetum pro more inter gravem cum somno luctam decurrit rosarium, infelicem ante se videt adstare socium, qui addictum se igni perpetuo atque easdem vindices Dei iras in Lorinum exarsuras fuisse asserit, nisi supplex pro illo misericordiarum Mater flammas avertisset (P. Andreas Lyreus S. J. in Trisag. Mar., P. Tylkowski S. J. in fid. Proph.).

Три акта. Аллегорическіе прологъ, хоры, эпилогъ. Послѣ пролога и хоровъ интерлюдіи (содержаніе не указано).

242) 3. XXIV. $\frac{1}{556}$. Liber Sapientiae, in capite Orbis et urbium Roma ad captum Gratiano imperatori a principe vatum Ausonio dedicatus, a perillustri vero ac magnifica iuventute Pinscensis Collegii Soc. Jesu ad coronidem anni scenicas inter umbras in lucem editus, anno 1734, pridie calendas Julii. F. 4 стр.

Fundamentum. Gratianus imperator Romanorum, sciens parentibus et praeceptoribus nunquam satis, suum Chironem Ausonium ob

eximiam sapientiam primum creavit consulem (P. Petrus Skarga S. J. in annalibus Eccles.).

Три акта; аллегорическіе прологъ, хоры, эпилогъ; послѣ пролога, 1-го и 2-го актовъ интерлюдіи (содержаніе не указано).

243) З. XXIV. $\frac{1}{558}$. Umbra convivarum comes, e regione umbrae mortis ad calentes Liaeo epulas olim a Frisiae comite invitata, sub hilares demum carnisprivii ferias pro luculento infelicis temulentiae exemplo bacchiophilis theatrales ad ignes declarata a perillustri magnifica iuventute Collegii Pinscensis Soc. Jesu, anno 1735, die 19 Februarii. F. 4 стр.

Argumentum. Anno a partu Virginis 1037 quidam Frisiae comes, cum ad solenne epulum invitatos convivas, tam ad explenda pocula, quam ad alia nefanda animaret, in triclinii pariete sanguine sudans Crucifixi Domini effigies insperate apparuit, furentem sub hedera comitem his allocuta: „Si non Mei, saltem miserere tui“. Territi hoc spectaculo dilabuntur convivae, solo ad cyathos relicto comite. Hic peccatorum adimpleturus mensuram, impletam liquore pateram in disparentem subito iconem cum ira blasphemus effundit, circumspiciensque suos sibi deesse, mensae socios ex Orco accersit; accersiti pro convivio ipsum comitem ad mensam Proserpinae invitant, imo invitum rapiunt (P. Math. Faber in Conc. Dom.).

Три акта; аллегорическіе прологъ, хоры, эпилогъ; послѣ пролога, 1-го и 2-го актовъ интерлюдіи (содержаніе не указано).

244) З. XXIV. $\frac{1}{809}$. Hebdomas saeculorum inter continuatas integro septennio victorias bellico operi, olim a generalissimo in occidentali imperio exercituum duce impensa atque ad recolendum perenni aetatum memoria triumphum dierum memorabilium fastis septena Martis alumnae volucris penna a Carolo Magno inserta, nunc vero applaudente inter solemnes Hymenaei thaedas illustrissimi et excellentissimi domini Ioannis Mniszech... ab Athenaeo Ducali Pinscensi Soc. Jesu votivo drammate celebrata anno 1741. F. 12 стр.

Программа съ надписью къ гербу мецената и обширнымъ посвященіемъ.

Посвященіе: Iliadem redigimus in nucleum, dum saecula colligimus in hebdomadem, illustrissime Mecaenas, etc.

Argumentum. Cum Vandalinus Mniszech generalissimum ducem exercitus ageret in imperio, et septem currentibus annis hostem victoriose repressisset, Carolus Magnus imperator Occidentis addidit antiquo eius stemmati sex pennas struthionum, quibus septem anni victoriarum illius exprimerentur, et auream coronam gemmis distinctam, qua eius merita coronaret; insuper imperii comitem in Konczyc et Ossownica declaravit (Okolski tomo 1-mo Orbis Poloni).

Три акта. Аллегорическіе Archiprologus, prologus, epilogus, хоры-балеты.

VII. Решель (Reszel, Roessel).

О школьномъ театрѣ въ іезуитской коллегіи въ Решелѣ (Roessel), основанной въ 1631 году[1]), сообщилъ нѣкоторыя свѣдѣнія проф. Г. Люръ: a) въ 1634 и 1644 г.г. ставилась драма „Теченіе славы, или Язонъ“ [2]) и b) въ апрѣлѣ, на страстной недѣлѣ, 1688 г. исполнена была пьеса „Престолъ любви въ сердцѣ Нарцисса“,—сохранилась программа этого представленія[3]).

Въ Виленской Публичной Библіотекѣ хранится еще восемь программъ решельской коллегіи,—описаніе ихъ и представляю (№№ 245—252). Временемъ регулярныхъ спектаклей и здѣсь были масляница, страстная недѣля и конецъ учебнаго года. Устраивались и спектакли иррегулярные,—программу такого спектакля, устроеннаго по случаю беатификаціи Станислава Костки и Алоизія Гонзаги въ іюнѣ 1728 г., см. ниже, № 249: „Молніеносные орлы Іоанна (Іоаннъ-Казимиръ король польскій)“; въ драмѣ представлена побѣда Іоанна-Казимира надъ татарами и козаками, одержанная съ помощью Блаж. Станислава Костки, послѣ того какъ король далъ обѣтъ принести ему въ даръ золотое облаченіе.

Остальныя программы дѣлятся на обычныя группы:

A. Масляничныя драмы—№№:

246. Нечестивое празднество Вакха, благочестиво презрѣнное героемъ Луксентіемъ, 1718 года;
251. Живой источникъ природными Граціями врожденной милости одушевленный Фридрихомъ II герцогомъ Саксонскимъ, 1735 г.;
252. Воскресеніе „Радуйся“ [4]) внѣ поста среди масляничнаго веселья, 1736 года.

Мотивы и сюжеты этихъ пьесъ: Христіанскій воинъ даже и подъ угрозой лишенія всѣхъ почетныхъ знаковъ не соглашается принести языческую жертву (№ 246); пока властитель пируетъ, его сыновья подвергаются опасности, но спасены помощью Бого-

---

[1]) Zaleski, Jesuici w Polsce, t. IV, część 3, str. 1326.

[2]) Текстъ съ введеніемъ издалъ G. Lühr, въ Jaresbericht des Gymnasiums zu Rössel, Ostern, 1899.

[3]) G. Lühr, 24 Jesuitendramen d. Litauisch. Ordensprovinz, Ss. 10—12.

[4]) Воскресенье четвертой недѣли великаго поста; читаемое въ этотъ день на мессѣ евангеліе начинается словомъ: Laetare (Радуйся).

родицы (№ 251); устрашающее видѣніе превращаетъ сластолюбца въ воздержнаго человѣка (№ 252).

Б. Драмы страстной недѣли—№№:

247. Голосъ вопіющей крови Боэція, обезглавленнаго за Христа, 1725 г.;
248. Чистый хлѣбъ изъ жита Христова (мученикъ Флоцеллъ), 1725 г.

Сюжеты: Отсѣченная голова мученика, отнесенная имъ самимъ въ храмъ и положенная на жертвенникъ, произноситъ отвѣтъ на вопросъ (№ 247); христіанскій юноша брошенъ на растерзаніе дикимъ звѣрямъ (№ 248).

В. Драмы конца учебнаго года—№№:

245. Путь честолюбія (Витольдъ князь Литовскій), 1694 г.;
250. Возвышенное перенесеніе съ ораторской каѳедры на кресло правителя гражданъ (Фанци), 1729 года.

Сюжеты: Князь, въ честолюбивой погонѣ за короной, борясь съ препятствіями, заболѣваетъ, отказывается отъ своихъ плановъ и умираетъ (№ 245); ученый ораторъ становится соправителемъ государя (№ 250).

---

245) 3. XXIV. $\frac{2}{40}$. Iter Ambitionis, olim a Vitoldo magno duce Litvaniae cum morte non tam terminatum, quam desertum, nunc a perillustri et praenobili iuventute Gymnasii Resseliensis S. J. ludis metagymnasticis repraesentatum, anno 1694. F. 4 стр.

Argumentum. Vitoldus Gedimini nepos, Wladislai II regis Poloniarum patruelis, magnus dux Litvaniae creatus, oblatam a Sigismundo Caesare coronam dum ambitiosus insectatur, impediente id senatu polono et rege, morbum contrahit, et paulo post, ambitionis consilia retexens, postulata a rege venia, fatis concedit. Anno 1430 auth. R. P. Koiałowicz parte 2 Histo. Litvanae.

Пять актовъ; послѣ каждаго изъ четырехъ первыхъ актовъ intermedium (содержаніе не обозначено) и хоръ. Прологъ, эпилогъ.

Prologus. Fortuna in editum Honoris culmen ascendere conantem Genium Vitoldi deturbat.

Act. I, sc. 1. Vitoldus Litvaniae ducatu ex favore Wladislai, deposito Skirgellone regio fratre, potitus, iuraturus Reipublicae, adventum regis praestolatur.

Sc. 2. Skirgello, de amisso ducatu dolens, bellum molitur contra Vitoldum, etc.

Chorus. Fama nomen Vitoldi per universas oras spargit, quod mox Genii gentium venerantur.

Epilogus Ambitionem fugiendam suadet.

246) З. XXIV. $\frac{1}{885}$. Impia Bacchi solemnia, quondam ab illustri heroe Auxentio pie despecta, nunc ab illustri etc. iuventute oratoria almi Gymnasii Resseliensis Soc. Jesu in scenam data quarto kalendas Martii anno 1718. F. 4 стр.

Argumentum. S. Auxentius, sub Licinio Gallieno imperatore clarus bellator (postmodum episcopus Mopsvestensis in Cilicia), maluit heroo sese balteo cunctisque spoliare honoribus, quam Baccho uvas offere (Ex Martyrol. Rom. 18 Dec.).

Три акта. Аллегорическіе прологъ и эпилогъ. Послѣ перваго и второго актовъ интерлюдіи (содержаніе не указано) и хоры (пѣсни).

247) З. XXIV. $\frac{2}{369}$. Vox sanguinis Boetii Romani consulis, olim acuto stylo in ore gladii truncato pro Christo capite perorantis, ac emortua lingua diserti, ad petram Romanae veritatis repercussa, nunc inter ferias Verbi Divini, coram iniquis iudicibus tacentis, a iuventute Apollinea Collegii Resseliensis Soc. Jesu lugubri dramate propagata, anno 1725 die 26 Martii. F. 2 стр.

Argumentum. Severinus Boetius, ex theologo et senatore Bomano martyr, resectum iussu Theodorici regis Ariani caput ad templum detulit et arae imposuit; quaesitus per iocum: a quo percussus esset? respondit: „Ab impiis“ (Baron. Annal. Eccl. tomo 7-mo pag. 158).

Пьеса раздѣлена на три части: protasis, catastasis, catastrophe, подраздѣляющіяся на inductiones. Аллегорическіе прологъ и хоры.

Prologus. Religio, praesentans Genio Boetii Christum crucifixum, laureis Romanorum martyrum circumseptum, subito unâ in caput Genii Boetii decidente, eum corona martyrum, Christo scilicet ipso in coelis coronandum praedicit.

Chorus. Invidia assistentem Genio Boetii Fortunam ad suas pertrahit partes. Religio, in locum Fortunae succedens, Genium Boetii se comite fortunatiorem futurum praesagit.

Epilogus. Apostrophe metro elegiaco ad Christum passum.

248) З. XXIV. $\frac{2}{367}$. Panis mundus de frumento Christi D. Flocello, dentibus bestiarum molito, confectus, inter quadragesimalis abstinentiae ferias a congregatis sub Jagellonico manipulo rhetoribus Collegii Ressel. Soc. Jesu humanissimo spectatori in tragica scena ad refectionem animae propositus, anno 1725, 14 Cal. April. F. 2 стр.

Пасхальная драма.

Argumentum. S. Flocellus adolescens, passus temporibus Antonini imperatoris, sub Valeriano praeside, quo iubente stolâ indutus lineâ, feris obiectus ab iisque discerptus, martyrii laureola decoratur (Pard. puerorum, parte 3, c. II, § 5).

Три акта. Аллегорическіе прологъ, хоры, эпилогъ.

Prologus. Mensae, in qua diis laribus panis litatur (Massen. in Spec. c. 77), e diametro opponitur mensa Fidei intellectualis, panem vitae continens (S. Epiphan. de laud. Deip.).

Chorus. Proponitur in mensa panis propositionis, quem sorices et molossi ambiunt; inscript.: „Vobis strata non est“ (Massen. ibid. c. 51, n. 20).

Epilogus. Proponiiur in mensa Christus crucifixus cum symbolica Alphonsi Arragoniae regis inscriptione: „Cibus Cordis“. Orator eundem Cordis cibum allegorica prosequitur apodosi.

249) З. XXIV. $\frac{1}{133}$. Aquilae fulminatrices Ioannis serenissimi Poloniarum tonantis armigerae, olim luctantibus cum infestis tartarorum Harpyis militaribus polonorum aquilis in avitis victricibusque Divorum Patronorum alitibus coelitus in suppetias expeditae, nunc vero in solemni divinissimorum Stanislai Kostka et Aloysii Gonzaga S. J. sacrosancta apotheoseos promulgatione triumphalibus laureis adornatae... atque a perillustri etc. in almo Resseliensi Soc. Jesu Collegio iuventute theatrali plausu adoratae, anno 1728, mensis Junii, die. F. 10 стр.

Dedicatio (Меценату). Soluto pervolanti cursu amplissimos gloriae campos Belleraphonti tuo belligeras adiunximus Alites, illustrissime Domine...

Fundamentum. Ioannes Casimirus rex Poloniae, ducta in consortem Aloysia Maria Gonzaga, domum Gonzagarum... favore et honoribus auxit... videns suorum vires impares ad resistendum tartaris, in exitium Poloniae conspirantibus cum cosacis, emisso voto offerendi (Св. Станиславу Костк'ѣ) vestem auream, si victor evadet, feliciter hostem ope D. Stanislai profligavit (P. Virg. Ceparius S. J. in vita S. Aloysii, pag. 456. P. Daniel Bartoli in vita S. Stanislai, pag. 409).

Archi-prologus, prologus, хоры послѣ 1 и 2 актовъ и вслѣдъ за хорами—apodosis носили характеръ аллегорическихъ сценъ-балетовъ съ участіемъ аллегорическихъ фигуръ. Пьеса въ 3 актахъ. Въ концѣ—epilogus.

Act. I, sc. 1. Ioannes Casimirus rex peractis suae coronationis solemniis inter applausus procerum Equites Auratos creat, etc.

250) З. XXV. $\frac{2}{177}$. Metaphora sublimis e rostris Tullii in astra reipublicae, ad quiritum solia de solo oratorio, olim in Sinensi monarchia, illa scientiarum universitate, in Fancio, consule Deorum de rhetore, de Apolline, poli imperialis supremo moderatore, erudito orbi in exemplum proposita, nunc vero redordiente annuo phenomeno translati a Deo Ignis, D. Loiolae, inter theatrales umbras pro metagymnastica lectione explicata ab aspirantibus in Tusculum Regio-Apollineis palaestritis Collegii Ressel. S. J., anno 1729, pridie kalendas Augusti. F. 4 стр.

Argumentum. Sublimatas metaphoras toties eruditus suspexit orbis, quoties a rhetore consules, ex Apolline regalis poli qua praesides

qua Consos et Quirites adoravit. Sed mira sublimitas in translatione Fanci enituit prae ceteris, qui e Tulliano transgressus Athenaeo, fortunata metaphora, inter sidera Sinensis Olympi propriam sibi fixit stationem: obitis enim in Ciano regno cum ingenti eloquentiae praeconio legationis officiis, redux, in praemium disertae linguae, dynastiae unius praefectura condecoratur a Cino seu Chaosiango in Cin rege. Sed non is terminus coronisque affectus fuit in coronato Mecaenate, qui posteaquam Fancii, Maronis sui, eruditis consiliis, Foio Sinensium monarcha devicto, imperatorium conscendisset solium; eum ob insignem literarum peritiam, raram praesertim oris facundiam, prius intimum consiliarium, tandem imperii totius colaum (quae summa post imperatoriam apud Sinas dignitas est, ex etymoque suo idem sonat, quod adiutor imperatoris) cum summo procerum applausu creavit, ratus fortunatum fore imperium, si literatus princeps subditis iura ferret quiritibus. (P. Martinus Martinius S. J. Sinicae Historiae l. 5 f. 183 et seq.).

Три акта. Аллегорическіе proto-prologus, prologus, хоры, epilogus. Послѣ пролога и 1-го акта—interstitium comicum (содержаніе не указано).

251) З. XXIV'. $\frac{1}{184}$. Fons vivus, nativis Gratiis innatae clementiae a Friderico II Saxoniae duce animatus, sub vivacia aeque ac bibacia hilaria comitis de Barbis extra temperantiae ambitum effusus; Saxonici equitis, sed non fortunati exulis turbulenta ungula usque ad piscaturam ducalis Ostri, seu fluctuantium iam adolescentium ducum Ernesti et Alberti turbidus, sub signo Maximae Virginis olea pacis signatus et flore virginalis favoris inter gemmantes Altenburgensium lachrymarum stillas coronatus; nunc vero in viva Hippocrenes unda antecinerali decursu ad scatebram vitae reductus a perillustri etc. iuventute Collegii Resseliensis Soc. Jesu, anno 1735, die 19 Februarii. F. 4 стр.

Argumentum. Non tam mitris tuendis, quam vitris, aptus est mucro, liquori magis, quam cruori inhians. Periclitati sunt id, magno suo periculo, principes adolescentes Ernestus et Albertus, qui a genitore Friderico II, Saxoniae duce, 1455 Lipsiam proficiscente, comiti de Barbis commissi, a Kunone, ex offenso Friderici equite hoste infensissimo, callide capti et rapti sunt ex arce Altenburgensi; dum interea in subiecta urbe

comes festivum Lyaei celebraret evan, prorsus ignarus, quod iam Vae ingeminaret princeps soboles, postquam in praedam raptori cessisset, a Vae illo ope liberanda illius solummodo potentis Virginis, quae Evam mutarit; ac modo ordinarit, ut Ernestus a Vito Schnebergio magnae notae viro, Albertus a Carbonario in sylva interciperetur et libertati restitueretur (Atlas Marianus Imagine B. V. Miraculosa CCLXVI. Item P. Michaël Pexenfelder S. J. in Concionatore histor. 63 historia).

Три акта; аллегорическіе прологъ, хоры, эпилогъ. Послѣ 1 и 2 актовъ—Interlocutio comica (содержаніе не указано).

252) З. XXIV. $\frac{1}{253}$. Dominica „Laetare“ extra ferias quadragesimales inter laeta bacchantium hilaria inverso anni ordine, olim a dynasta regni anonymo, re Licentiato, post licentiosa effroenis vitae orgia in die cinerum terminata, nunc vero ad licentiosas Liberi ferias, dissolutis mundi libertinis, a solutae Svadae auditoribus Jagellonici Resseliensis gymnasii Soc. Jesu ad spectaculum et salutarem cautelam ludis antecineralibus in theatrali umbria reproducta. Anno 1736 3-tio idus Februarii. F. 4 стр.

Argumentum: Пьяный вельможа приглашаетъ къ себѣ на пиръ тѣнь мертвеца; тѣнь является и приглашаетъ въ свою очередь на подземный пиръ хозяина. Vidit hoc (epulum) raptus in extasim serpentum, buffonum vermiumque varietate paratum, pice et sulphure fluctuantibus poculis, in mediis Averni flammis... Видѣніе превратило его въ самаго воздержнаго человѣка.

Три акта, послѣ каждаго—interlocutio ludicra; аллегорическіе прологъ, эпилогъ, хоры.

VIII. Пултускъ.

О драматической дѣятельности іезуитовъ въ Пултускѣ мы обладаемъ уже относительно обильными свѣдѣніями[1]). Далеко не лишними, однако, являются для характеристики Пултускаго школьнаго театра семь программъ и полный текстъ одной драмы, хранящіеся въ Виленской Публичной Библіотекѣ.

Самая ранняя изъ этихъ программъ (см. ниже № 253) свидѣтельствуетъ объ исполненіи въ 1686 г., въ *началѣ* учебнаго года, пьесы: „Паллада повелительница міра (Александръ сынъ Маммен)". Сюжетъ: Александръ, ставъ правителемъ Рима, привлекъ себѣ на помощь людей, обладающихъ мудростью и знаніями.

Къ тому же 1686 году (точнѣе время не указано) относится программа (см. ниже № 254) исполненной въ честь мецената—Станислава Колаковскаго—пьесы: „Побѣдный знакъ креста-побѣдителя". Сюжетъ: обращеніе ко Христу и крещеніе китайскаго царевича.

Сохранилась одна программа масляничной драмы, см. ниже № 259: „Гордіевъ узелъ, развязанный древле—побѣднымъ мечемъ Македонца во Фригіи, нынѣ—рукою искуснаго воина Ѳиванскаго Александра, въ разгарѣ пира Вакха", 1732 года. Сюжетъ: мученическая кончина Блаж. Александра Ѳиванскаго.

На масляницѣ же была исполнена въ 1749 г. пьеса, текстъ которой сохранился полностью (печатный),—см. ниже № 260: „Защищенное величіе, или Дарій, трагедія". Сюжетъ: царь приказываетъ казнить зазнавшагося вельможу.

Наконецъ, сохранилось четыре программы спектаклей конца учебнаго года,—см. ниже №№:

255. Противоположность ученія Юліана и Свв. Василія и Григорія Назіанзина, учениковъ Аѳинскихъ, 1687 г.;
256. Значекъ, запечатлѣвшій первыя почести Аполлона (Пирръ царь Эпира), 1706 г.;
257. Языкъ мудраго, перо пишущаго и переписывающаго (Іоаннъ-Марія изъ Винченцы и Магометъ II). 1723 г.;
258. Miles—анаграмма Limes, или конецъ учебнаго года (мученики Игнатій африканскій и Целеринъ), 1731 года.

---

[1]) См. В. И. Рѣзановъ, Экскурсъ въ область театра іезуитовъ, стр. 293—296, 377—379, 422—424.

Сюжеты и мотивы: учебные интересы отступника и благочестивыхъ борцовъ за вѣру Христову (№ 255); Пирръ почитаетъ изображеніе Аполлона на своемъ перстнѣ (№ 256); и варвары почитаютъ ученаго историка (№ 257); мученическая смерть за Христа (№ 258).

---

253) З. XXV. $\frac{2}{442}$. Pallas Orbis imperatrix, cum Alexandro Mammaeae filio orbem gubernans, nomini inclyto perillustris et reverendissimi domini Adami de Krasne Krasinski, decani et officialis Pultoviensis etc., Mecaenatis amplissimi, a perillustri ac praenobili iuventute Collegii Noscoviani (Pultoviensis) Soc. Jesu ludis progymnasmatis dedicata, anno Verbi incarnati 1686. F. 8 стр.

Программа съ надписью къ гербу и посвященіемъ.

Prolocutio ad perillustrem et reverendissimum Mecaenatem. Post superatos scholastici provinciae agones, Noscoviani Athenaei pubes, ad sextiles sese revocans ferias, tui nominis immortale decus nolle sibi deesse in portu auspicato promulgat...

Argumentum. Alexianus, mutato dehinc nomine Alexander nuncupatus, civium salus, militum amor, Orbis delicium, vulgi voce promulgatus, Antonini imperatoris fratris sui ne impios mores indueret, impigre custoditus a Mammaea, summisque praeceptoribus clam demandatus; post palaestrae ludos latinae linguae peritissimus. Cui Antoninus saepius tetendit insidias; sed a militibus illaesus conservatus, morum simul ac sapientiae unito cum agitur moderamine, duodecimo aetatis anno militum et civium suffragio (deleto Antonino) ad imperii clavum consedit. Mox sexdecim ordinis senatorii doctrinarum peritia celebres assessores et consiliarios delegit; res forenses insignibus sapientia viris, militares clarissimis scientia bellicaque virtute commendavit (Dio Nicaeus de Caesaribus; Herodianus libro 5 de Alexandro et Lampidius in Alexandro).

Antiprologus. Aeternitas, aram nomini illustrissimo Krasinsciano erectam animadvertens, regum Pannoniae Romanorumque heroum inter insignia splendidam, annulo eam donat, iuventutem Noscovianam in laudem illustrissimae familiae extimulans. Interea Genii imperatorii disponunt ad aram insignia Martis et Pacis.

Prologus. Mars, ut grandibus Sarmatiae heroibus (quorum tesseras per Mercurium Geniosque praesentatas videt) nihil ad honoris culmen desideretur, alitem suum annuli gerulum subrogat, denuncians volucri Fama Orbi notissimos viguisse vigereque Krasinscios.

Actus I, sc. 1. Festa natalitia peragens Antoninus imperator cespitantes nonnullos aulicos paenis addicit; casum eorum ominosum sibi esse autūmans moxque subita aegritudine correptus, ad regiam deducitur, etc.

Chorus. Fides Christiana reserat illustrissimi et reverendissimi capituli Pultoviensis assessorum gentilitias tesseras, quas mire in sui incrementum advertens incumbere, aeterno dignas praeconio prolocuta, reverendissimi Mecaenatis gentilitium decus cruce locupletat.

Пять актовъ; послѣ каждаго изъ первыхъ четырехъ актовъ аллегорическіе хоры и интерлюдіи (содержаніе не указано).

Epilogus. Juventus ad sextiles disponens sese ferias, immortale nomen Mecaenatis sui encomiastice intonat pro rostris, grata nimirum ei, cuius auspicia scholasticos coronavere labores.

Приложенъ Elenchus nominum actorum.

254) З. XXIV. $\frac{2}{214}$. Trophaeum victricis Crucis in regno Bungi, primo authore Caprale presbytero Soc. Jesu ac Sebastiano regis Bungi filio erectum, sub auspiciis perillustris, admodum reverendi domini Stanislai Kołakowski, canonici Pultoviensis etc., ab illustri ac praenobili iuventute rhetorica Collegii Pultoviensis Soc. Jesu in scenam datum, anno 1686. F. 4 стр.

Программа съ посвященіемъ.

Dedicatio. Triumphale trophaeum Crucis, quod in Bungi olim regno Victori Deo-Homini erectum, nunquam gratiore spectaculo in scenam prodire potuit, quam gentilitiae crucis Tuae auspiciis insignitum perillustris et adm. reverende domine, etc.

Argumentum. Regis Bungi filius, Bonziorum religionem execratus, fidem christianam summopere expetiit et a patre Caprale Soc. Jesu, in eas partes ob id unum accersito, baptisatus, nomen Sebastiani accepit, Bonziis maximae id sibi iniuriae ob repudiatam suam sectam ducentibus (ex Historia Soc. Jesu, parte 4 libro 3).

Пять актовъ. Аллегорическіе прологъ и хоры послѣ актовъ 1—4.

Prologus. Idololatria, monstris inferni stipata, cum Religione Crucis decertat. Religio ex regno Bungi pellit Idololatriam. Allusio ad gentilitiam perillustris domini Maecenatis, monstra impietatis depellentem.

Act. I, sc. 1. Rex in die natalis filii sui Sebastianum (quem nos propter carmen Sebastum nominamus) filium suum a se coronandum senatui denuntiat.

Sc. 2. Ex filio coronato quaerit rex: quaenam religio regno magis idonea, etc.

Chorus. Idololatria retia et dolos nectit contra Religionem Crucis. Religio retia rumpit. Allusio ad stemma Crucis et sapientiam perillustris domini Maecenatis, qui irretiendis per astus inferni mortalium animis singulari sapientia subvenit, и т. д.

255) З. XXIV. $\frac{1}{53}$. Antitheta studiorum Juliani et Ss. Basillii et Gregorii Nazianzeni academicorum Atheniensium, honori et fortunatissimis auspiciis perillustris et magnifici domini D. Casimiri Ioannis de Magna Brzezno Brzezinski... patroni ac Mecaenatis colendissimi, ab iuventute Athenaei Noscoviani Pultoviensis Soc. Jesu ludis metagymnasticis in scenam data. Anno 1687. Varsaviae. F. 6 стр.

Изображенъ гербъ Бжезинскихъ, который сопровождаетъ стихотворное панегирическое разъясненіе. Слѣдуютъ стихи Ad perillustrem Mecaenatem:

Salve Noscoviis recens Athenis
Hospes, etc.,

а затѣмъ—краткое прозаическое обращеніе къ тому же лицу, Proloquium: Proditurum in scenam drama non Cecropios cothurnos, sed gentilitias tuas soleas pro auspicio induit et praesidio, etc.

Спектакль происходилъ въ присутствіи Казим. Бжезинскаго и заканчивался сообщеніемъ объ успѣхахъ учениковъ („promotiones leguntur“).

Fundamentum dramatis. Julianus, imperatorii sanguinis adolescens, et Basilius Gregoriusque Nazianzenus sub idem tempus Athenas, sed longe aliter animati, convenerant. Primus enim in ethnicos ritus

totus impia curiositate effusus a sancta fide apostatavit. Duo posteriores insignem pietatem cum discendi pertinacia copulando apta Divinae Gloriae tam contra gentiles, quam Arianos tuendae et propagandae instrumenta evaserunt (Caes. Baronius tomo 3-tio).

Пьеса дѣлилась на 3 акта.

Act. I, sc. 1. Jamblichus, Atheniensis academiae antistes, nova decora Athenis gratulatur, scilicet Julianum, Basilium, Gregorium. Quaedam de illis omina concipit.

Sc. 2. Julianus totum se in disciplinam Maximi magi, a quo in iuventute erat institutus, tradit, etc.

Пьеса открывалась аллегорическимъ прологомъ (Tota res sub avium allegoria proponitur).

Первый и второй акты оканчивались пѣснями хора, раздѣлявшимися на строфу, антистрофу и стазимъ:

Strophe. Detestatur discentium curiositatem, qua ad prohibitos libros evolvendos provecti, discunt scelera.

Antistrophe laudat discendi sobrietatem.

Stasimus Brzezinscianam sapientiam a contagio curiositatis dilaudat.

Послѣ перваго и второго актовъ слѣдовали интермедіи (содержаніе не указано).

Пьеса кончалась благодарностью „humanissimo spectatori“.

256) 3. XXV. $\frac{1}{31}$. Signaculum, primos Apollinis honores olim apud Pyrrhum Epirotarum regem, nunc apud perillustrem, reverendissimum dominum Andream Franciscum Przybyłowski, J. U. D. cathedralem Plocensem etc., excellentissimi, illustrissimi reverendissimi domini Ludovici in Załuskie Załuski, episcopi Plocensis Cancellarium, generalem iudicem etc., consignatus, a perillustri ac magnifica in Noscoviano-Pultoviensi Collegio Soc. Jesu studiosa iuventute, nomini ac honori perillustris reverendiss. D. Cancellarii devotissima, sub terminalia anni palaestrici actu publico celebratum, anno Domini 1706, kalendis Augusti. F. 8 стр.

Программа съ надписью къ гербу и посвященіемъ.

Посвященіе. Intulisti iam olim nomen astris cum avito Newlin (ne in coelis quoque illustrissimo Załusciano arieti non proximus fores) palaestrico te ipsum concede theatro, perillustris, reverendissime domine...

Argumentum. Pyrrhus Epirotarum rex, sceptro et literarum amore clarissimus, Apollinem in annulo suo coelatum impense coluit (Plutarch. de Viris illustribus).

Аллегорическій антипрологъ; аллегорическій прологъ въ двухъ частяхъ. Пьеса дѣлится вмѣсто актовъ на пять „зрѣлищъ“ (spectaculum primum, secundum etc.), которыя подраздѣляются на prothasis и apodosis, а эти послѣднія – на „представленія“ (repraesentatio I, II и т. д.); въ протазисѣ выступаетъ Пирръ, въ аподозисѣ—аллегорическія фигуры, прославляющія чествуемаго вельможу. Послѣ 1—4 „зрѣлища“ интерлюдіи (содержаніе не указано).

Spect. I, prothasis, repraes. 1. Pyrrhus, partis invito Marte victoriis, triumphales festivo cum paeane agit pompas, secundam interim belli fortunam contra adversa fata quoque experiri cupiens, Polycratis annulo eam sibi demereri connititur.

Repraes. 2. Mars ex adverso nullis territus fatis, illud Virgilianum opponit: „Sunt et mea fata contra“. Idcirco Bellonae quidem deae canenses destinat annulos; Fortunae autem, utpote virtutis suae famulae, compedes a Brontibus parari iubet, vel sic pedissequam in vota sua tracturus Deam.

Apodosis, repraes. 3. Encyclopaediam perillustris, reverendissimi domini canonici sub olea Minervae inter scientiarum Genios, de rudi vetustate plaudentem, Honor Cancellarius curiae illustrissimi antistitis annulo desponsat; quem illa mutuo aurea Gallicani Herculis catena devincit.

257) З. XXIV. $\frac{2}{159}$. Lingua sapientis, calamus scribentis et transcribentis, vicinos Caesarum soliis honorum titulos in Ioanne-Maria Vincentia oriundo, historico, Mahometi II, Orientis imperatori amantissimo, Mustaphae filio Mahometis paedagogo colendissimo, ab illustrissima etc. iuventute Collegii Noscoviani Pultoviensis Soc. Jesu actu metagymnastico consecrata, anno 1723, pridie Kalendas Augusti. F. 4 стр.

Argumentum. Etiam barbaries habet suos Augustos literarum amantissimos in Capitolio honorum, docta capita dignitatibus coronantes.

Patuit haec veritas sole clarius: ad Ottomanicae lunae iubar in Mahomete II imperatore Orientis, qui priscorum regum et caesarum historiis evolutis, uti Alexandri Magni, Scipionis Africani, Annibalis, Julii Caesaris, in aestimationem et amorem exardescens eruditionis, habuit etiam in magno pretio praetium sapientiae Ioannem-Mariam, Lombardum Vincentia oriundum, quem filio suo Mustaphae in palaestra Palladis perficiendo ut summum eruditionis praefecerat arbitrum eam solum ob causam, quod italica turcicaque lingua expeditionem victoriamque eius adversus persarum Usancasamum duobus codicibus ab oblivione vindicaverit (Philippus Lonicerus t. I, fol. 98).

Пять актовъ. Аллегорическіе прологъ, хоры, эпилогъ. Послѣ пролога и 1—4 актовъ интерлюдіи (содержаніе не указано).

258) З. XXIV'. $\frac{1}{148}$. Miles anagrammatice Limes, seu terminus anni scholastici. Divus Ignatius Africanus miles, in ipsis limitibus Romani imperii cum sancto Celerino martyre sangninem pro Christo fundens ac in praemium librorum sacrorum, publice prælectorum, sanguine aspersam lauream referens, sanguinariaeque tyrannidi limitem imponens... ab auditoribus Noscovianae poeseos S. J. in lucem publicam datus, anno 1731. F. 4 стр.

Пьеса въ 5 актахъ; имѣла аллегорическіе архипрологъ, прологъ, хоры-балеты послѣ 1—4 актовъ и эпилогъ; послѣ архипролога должна была происходить Interlocutio ludicra (содержаніе не указано); послѣ пролога, а затѣмъ передъ хорами и послѣ хоровъ также исполнялась interlocutio. Содержаніе взято изъ Acta SS. MM. Africanorum, ad an. 246, S. Cypr. L. 4, ep. 5.

Act. I, sc. 1. Castrensibus excubiis fessus insomnisque cum Celerino Ignatius super armis recubans quietem capit. Et ecce dum sopitur, videt uterque per quietem sensim de suo capite progerminantem ascendere palmam. Cui dum varia cruciamentorum pondera, nempe vincula, catenas, cruentas rotas etc. imponit Tyrannis, eo vivacius et sublimius sese attollit illa capitalis planta.

259) З. XXIV. $\frac{1}{151}$. Nodus Gordius, olim victore Macedonis gladio in Phrygia, nunc vero in calenciore mensa Bacchi manu ambidextribrachii Divi Alexandri Thebani militis, prioris Antitypi Saevitiani Caesaris iussu solutus, ac tandem inter Theutrophanica carnisprivii orgia citra Bergomum (locus martyrii D. Alexandri) inter Pultopolitana pervetustae urbis pergama per Tulliano-palaestritas Noscovianos scenico-theatrali acie ad bacchiophilorum captum explicatus, anno 1732, die 23 Februarii. F. 4 стр.

Пьеса въ 3 актахъ; аллегорическіе прологъ, хоры-балеты послѣ 1 и 2 актовъ и эпилогъ; послѣ пролога, передъ каждымъ хоромъ и послѣ него исполнялась interlocutio (содержаніе не указано).

Argumentum въ качествѣ источника указываетъ: P. Nadasi Septimo Kalen. Septembris.

260) П. XII. $\frac{1}{24}$. Majestas asserta, sive Darius, tragoedia, auspiciis celsissimi principis Andreae Stanislai Kostka, comitis in Załuskie Załuski, cracoviensium praesulis, severiensium ducis etc., acta in Gymnasio Pultopolitano Societatis Jesu, feriis bacchanalibus anno post Chr. N. 1749. 4^0. 10+53 стр.

Полный текстъ.

Посвященіе: Princeps Celsissime! Qui sapientiam Regnorum omnium basim firmissimam appellarunt, non minus veri sunt, quam multi... Подпись: Devotissimus cliens *Raphael Hempel* Soc. Jesu, in Collegio Pultoviense Prof. Rhetoricae.

Argumentum. Darius Persarum rex Intaphernem bello clarum, inter septem Magos, penes quos summa post regem autoritas erat, recensuerat. Ex in (sic!) Intaphernes superbire atque etiam insolescere, nec ut par erat regis dignitatem vereri. Eum proinde rex rebellionis suspectum, utpote iam nunc arrogantem iuxta ac contumacem, velut de perfido se vindicaturus, iussit interfici. Herodot. lib. 3-tio.

Personae:

Darius, Persarum rex.
Sappor et Ochus } filii regis.
Intaphernes, ductor exercitus.
Ressus, tribunus.
Sisenes, unus ex purpuratis.
Milites.

Трагедія въ 5 актахъ. Начало:

Actus I, scena 1, Intaphernes:

O mentis altae nobiles curae! Diu
Sopore lento stertimus quidnam? juvat,
Juvat altiores, nescium pectus premi,
In spes levare?...

IX. Новогрудокъ.

Изъ пьесъ, исполнявшихся на сценѣ іезуитской коллегіи въ Новогрудкѣ, возникшей въ 1649 году[1]), доселѣ была указана только одна: „Вѣнецъ мудрости, съ императорскимъ вѣнцомъ въ Домиціанѣ, младшемъ Цезарѣ изъ рода Флавіевъ, соединенный", 1685 года[2]).

Виленская Публичная Библіотека обладаетъ шестью программами Новогрудскихъ школьно-іезуитскихъ спектаклей,—см. ниже №№:

А. Масляничныя драмы.

261. Не царская жажда царства (Эдуардъ IV король англійскій), 1681 г.;
264. Юпитеръ орломъ прикровенный (Тарквиній Прискъ), 1729 г.;
265. Бурно-пьяственныя жертвы Вакху (мученикъ Максенцій и Лицинній царь Ѳракійскій), 1731 года.

Сюжеты: Государь топитъ брата-соперника въ бочкѣ съ виномъ (№ 261); открытіе злого умысла во время пира (№ 264); подвигъ Христова мученика (№ 265).

Б. Драмы конца учебнаго года:

262. Вѣнецъ учебнаго года (Стефанъ), 1713 г.;
263. Жемчужина вѣнца знанія (Варлаамъ и Іоасафъ), 1715 г.;
266. Лаціумъ внѣ Италіи (Іоаннъ-Альбрехтъ король Польскій), 1736 г.

Сюжеты: Освобожденіе христіанской молодежи изъ мавританской темницы (№ 262); отшельникъ, открывая тайны вѣры, увлекаетъ царя въ пустыню (№ 263); государь осыпаетъ милостями своего наставника (№ 266).

---

[1]) St. Zaleski, Op. cit., t. IV, część 3, str. 1294.

[2]) В. И. Рѣзановъ, Экскурсъ въ область театра іезуитовъ, стр. 424—425 (по рукописи Импер. Публич. Библ. Q. XIV. 10).

261) 3 XXIV. $\frac{2}{410}$. Regni Fames non regia, fraterno Georgii Clarentiae ducis fato ad minime secundas mensas in Eduardo bis secundo rege Angliae exsatiata, inter hilares vero carnisprivii ferias eventu tragico ab illustrissima, perillustri, magnifica ac praenobili studiosa iuventute Collegii Palatino-Novogrod. Soc. Jesu adumbrata, anno Dei-Hominis, exsatiandae mortalium fami, Cibi facti 1681. F. 2 стр.[1])

Argumentum. Quid non mortalia cogat pectora etiam regalis auri sacra fames, ignorat quisquis in Angliam pupillam transferat: ubi Edvardus IV, ab aemulis regno fratris instinctu pulsus, sed paulo post adiutus a Carolo Burgundiae duce, eodem recuperato, Georgium fratrem Clarentiae ducem, aucta suspicione et invidia ex assentantium vaticinio, successionem in regnum a G. litera inchoatum habenti nomen portendente, in dolio malvatici vini suffocari iussit. (Georg. Hornus Orbis Polit. parte 3, p. 91; P. Kwiatkiewicz ad an. 1476).

Prologus. Famenti inter caenas Regnorum redemptas divitiis Edvardi Genio Fortuna regia apponit bellaria, sed iis oculum duntaxat pascit, non animum, satiandum non nisi fraterni cratere sanguinis, quem etiam Dolis ministrantibus in eiusdem exitium ebibit.

Act. I, sc. 1. Consultantibus proceribus post eiectum Edvardum de subrogando in regnum Georgio, superveniunt legati, ab Edvardo pacem ad iniuriarum oblivionem offerentes, etc.

Interludium (содержаніе не указано).

Chorus. Genius Edvardi prono Fortunae invectus fluctu, dum Georgii onerariam vult demergere, vix ipse evadit naufragium, accinentibus Nymphis, saepe dolos sibimet fatales esse.

Далѣе не сохранилось.

[1]) Уцѣлѣла только часть программы: заглавіе, argumentum, прологъ, первый актъ, хоръ; прочее утрачено.

262) З. XXIV. $\frac{1}{291}$. Corona anni classici, divus Stephanus, principem Catalauniae iuventutem in libertatem et patriam auram vindicans ex umbrisque Mauritani carceris olim producens, nunc ipse in luce sagittarum, Hab. 3. V. II, inclytae Juniewiciorum domus in lucem theatralem productus, sub auspiciis perillustris magnifici domini Stephani Juniewicz, princernae Smolenscensis Mecaenatis amplissimi, studio et coronaria opera perillustris ac praenobilis iuventutis in palatino Athenaeo Novogrodensi Soc. Jesu, annuos labores metagymnastico drammate coronantis et iam ad sextilium feriarum libertatem e Palladio circo iter parantis, ex—ante diem d. Stephani Pont. et Mart. ac inventionis Sancti Protomartyris, anno 1713. F. 8 стр.

Панегирическое дѣйство.

Стихотворная (6 строчекъ) надпись къ гербу мецената.

Ему же прозанческое посвященіе.

Historia, со ссылкой: Paulus Segneri in Panegyricis sacris, Panegyri XVII.

Anti-prologus. Genius praeinclytae Juniewicianae domus, Amphionem agens, cum suo Indigete nobilem init Antagoniam; Stephanus enim lapides olim contra se movit, hic vero suos in applausus Palatinos Novogrodenses montes ac bicollem Parnassum saliari circumagit choragio, praeclarus saeculi nostri Amphion.

Пять актовъ. Аллегорическіе прологъ, эпилогъ (coronis) и хорыбалеты. Послѣ антипролога, пролога и хоровъ—interlocutio ludicra (содержаніе не обозначено).

263) З. XXIV. $\frac{1}{662}$. Gemma scientiae coronaria, olim regnatori Indiarum Divo Josaphat, literarum studiosissimo, sub praetextu rarioris margaritae (quae scientiam tribuat) in sanctorum scientia demonstrata, nunc vero in splendore illustrissimi Jesmaniani nominis ad scenicas umbras clarior facta, sub auspiciis perillustris magnifici domini Josaphat Jesman... Mecaenatis amplissimi, a perillustri etc. Palladia iuventute in Palatino Athenaeo Novogrodensi Soc. Jesu... anno 1715, pridie Kalendas Augusti. F. 8 стр.

Программа съ надписью къ гербу и посвященіемъ.

Посвященіе: Perillustris magnifice domine, Mecaenas amplissime! Gemmam scientiae coronariam, illustrioris ab ingenio, quam coronaria cidari regnatoris, domesticam, utique Avitis Tignis tuis, in scenam damus, etc...

Argumentum. Cum necdum a Christiano sanguine temperarent Indiae, faecunda laurearum tellus a purpuratorum martyrum profluvio, etiam in coronarias maturuit cidares; quas tandem vel ipsa coronata capita regio posthaberent stephanomati. Spectavit hoc olim christianus orbis in Divo Josaphat Indiarum regnatore, quem imperator, utpote unigenitum a fide christiana facturus alienum, cuidam viro illustri in secretiori conclavi tradidit educandum literisque imbuendum. Verum princeps, aegre admodum ferens se a consortio regiae aulae impeditum, postquam ex ephebo suo didicisset rationem, maiori adhuc sciendi nova et videndi desiderio tenebatur. Coronavit tandem hoc votum Divus Barlaam, postquam sub praetextu rarioris gemmae demonstrandae (quae scientiam tribuat) captato colloquio veram margaritam, scientiam Sanctorum sibi ostendisset. Quam sanctus Princeps suis scientiis assignans coronariam, thronoque et sceptris renuntians, in melioris regni commutavit diadema, beatae aeternitatis circulo coronatus (P. Skarga in Vit. Pat. 4 Nov. P. Nadasi in An. Coel. 28 Nov.).

Пять актовъ. Аллегорическіе прологъ, хоры, эпилогъ. Послѣ пролога и каждаго изъ четырехъ первыхъ актовъ (послѣ хоровъ)—interlocutio ludicra (содержаніе не обозначено).

264) З. XXIV. $\frac{1}{601}$. Jupiter alite tectus, Romuleae gentis assertor Tarquinius Priscus, imperatoriae aquilae alis inumbratus, apertoque olim Marte, ad dapsiles Liberi patris mensas, opulentissimis instauratis ludis, tectos fraude dolos detegens, nunc vero sub umbra magnarum alarum Radivillianae aquilae, iustioris scilicet Littavi Orbis Jovis statoris, celsissimi principis S. R. I. Michaelis Casimiri Radziwiłł... patefactus a celsissima, perillustri etc. iuventute Athenaei Novogrodensis Soc. Jesu, anno 1729. F. 24 стр.

Панегирическое дѣйство.

Программа съ надписью къ гербу и обширнымъ посвященіемъ.

Dedicatio. Veniunt ad classica, vocalis gloria et meritis Radivillianae domus, coniuratae etc.

Argumentum. Uti teneros Aquilis ad solem non est novum deducere faetus, sic magnis heroibus ad solium provolare citra prodigium est. Patuit id clare in umbra alarum imperatricis Aquilae, caput Tarquinii galea denudantis; nam dum hic septicollem ingreditur Urbem, adest de caelo gratissima ales Aquila, redimitaque victoris tempora detegit, editoque applaudente clangore mox eandem reponit, nec infausto omine, hic enim Romuleam subintrans metropolim, Anci regis loco vita functi instantanee ad solium elevatus, regio coronatur diademate, ludosque opulentissimos instituit, quos dum hilaritate coronare intendit, lautiori mensae praedecessoris sui geminam Orphanam sobolem admovens, a quodam ex proceribus fata in cyatho propinante, e vivis tolli intenditur, cuius fraus cognita sanguineque diluta, rogo dum cremanda more Romanorum traditur, e busto evolans Aquila capiti perfido ultrices in fulmine superadiicit flammas, Tarquinio geminis cum principellis tragicos hilariis ludos concludente (Xifilin. in Tarqu., Liv. l. I).

Три акта. Аллегорическіе прологъ, хоры, эпилогъ по-латыни и по-польски; каждая изъ этихъ аллегорическихъ частей состоитъ изъ двухъ отдѣленій; второе отдѣленіе названо „Apodosis“—по-польски „Applikacya“,—и здѣсь исполняется аллегорическая сцена, примѣненная къ прославляемому въ драмѣ роду Радзивилловъ:

Prologus. Genius Tarquinii, dum senatoria (ex occasione imminentium Liberi patris feriarum) trecentis amphoris coronata navi portum attingere conatur, a Livore concitante Neptunum, triplici difficultate, scilicet Delphinis, quibus Fata insident, scopulis allatrantibus et monst-

rosis cranio capitatis piscibus, retardatur. Sed dum Genius felicibus auspiciis carbasa insignita Aquilis explicat, fortunatas bonae spei attingit insulas.

Apodosis. Genius Sarmatiae, ex occasione triplicis difficultatis Tarquinio obiectae, Genio celsissimi mareschalli tria difficilia, olim Salomoni ignota, in celsissima Radiviliana Domo clare patefacta, ostendit. Viam Aquilae in Polono Polo, per Genium celsissimi Ioannis tertii proavunculi celsissimi principis ad regale solium evolantis, etc.

Послѣ пролога, 1-го и 2-го актовъ интерлюдіи (содержаніе не указано).

265) З. XXIV. $\frac{1}{200}$. Violenta Vinolenta Bacchi sacra, inter convivales ludos vinaque praelis elisa falernis, praelia pro Christo subeunti christiana Maxentio iuveni in odium Fidei a truce Licinio rege Thraciae instaurata, ad martyris gloriam et Bacchi odium, a perillustri etc. iuventute collegii Novogrodensis Soc. Jesu, sub convivales Layei ferias antecinerali dramate proposita, anno 1731. F. 4 стр.

Argumentum: заимствовано изъ Nic. Eccl. hist. lib. 7, fol. 296.

Три акта; аллегорическіе прологъ, хоры, эпилогъ. Пять интерлюдій (содержаніе не указано).

266) З. XXIV. $\frac{1}{196}$. Latium extra Italiam, seu Tullius Sarmaticus Ioannes Albrachtus rex Poloniae, musis amicissimus, princeps oratorum clarissimus, Caesar ex utroque diserte pro domo literarum perorans, praeceptorem suum Philippum Callimachum italum, poetam laureatum et eximium humanitatis professorem, regiis coronans favoribus, a perillustri magnifica Polono-literariae reipublicae iuventute Athenaei Novogrodensis Soc. Jesu in scena propositus, anno 1736. F. 4 стр.

Argumentum: заимствовано изъ Miechovita Chon. Pol. lib. 4, cap. 76, fol. 356.

Три акта, аллегорическіе прологъ, хоры, эпилогъ; послѣ пролога, 1-го и 2-го актовъ намѣчено быть интерлюдіямъ (содержаніе не указано).

X. Несвижъ.

Іезуитская коллегія въ Несвижѣ возникла въ 1586 году[1]). О разыгрывавшихся здѣсь спектакляхъ говорятъ а) сохранившіеся въ рукописи Императорской Публичной Библіотеки Q. XIV. 10, л.л. 111—124, черновые полные тексты двухъ драмъ: „Образъ Христа распятаго въ мученикѣ Христофорѣ“, 1696 года,—драма страстной недѣли,—и „Млечный путь Радзивиловскаго орла въ новорожденномъ Николаѣ“, панегирическое дѣйство неизвѣстнаго года;[2]) b) сохранившаяся въ библіотекѣ Браунсбергскаго лицея программа масляничной пьесы 1698 года: „Вакхъ, упившійся кровью и убійствомъ“ (Одоакръ и Теодорихъ)[3]); c) четыре программы драмъ, хранящіяся въ Виленской Публичной Библіотекѣ, описаніе которыхъ представляю.

Одна изъ этихъ послѣднихъ драмъ—масляничная: № 268. „Духъ бурь, вызванный изъ винаго погреба среди пѣнящихся чашъ неистовствомъ тирана“ (Камбизъ царь персидскій), 1730 года. Сюжетъ: Царь во время пира пронзаетъ стрѣлой сердце разгнѣвавшаго его отрока, а затѣмъ самъ кончаетъ жизнь самоубійствомъ.

Остальныя три пьесы—конца учебнаго года:

267. Зрѣлище міра (Христофоръ Колумбъ), 1723 г.;
269. Золотая свобода внѣ свободной власти царства мудрыхъ (Теодульфъ и Людовикъ Благочестивый), 1732 г.;
270. Счастливые изгнанники Эдезій и Фруменцій, 1748 года.

Сюжеты: Славный математикъ и астрономъ (Хр. Колумбъ) открываетъ новый свѣтъ (№ 267); хвалебная пѣснь въ честь государя освобождаетъ автора ея изъ заключенія (№ 269); чужестранцы, благодаря своему неослабному стремленію къ мудрости, не только спасаютъ себѣ жизнь на чужбинѣ, но и занимаютъ высокое положеніе (№ 270).

---

[1]) St. Zaleski, Jesuici w Polsce, t. IV, część 1, Str. 428.

[2]) Рѣзановъ, Экскурсъ въ обл. театра іезуитовъ, 414—417.

[3]) G. Lühr, 24 Jesuitendramen d. litauisch. Ordensprovinz, 49—51; Рѣзановъ, Op. cit., 392.

267) 3. XXIV. $\frac{2}{711}$. Theatrum mundi, bis secundo gemini Christophori orbe conspicuum, scenicas inter umbras clarissimum eruditionis et bellicae magnanimitatis ac solertiae sidus, Christophorum Columbum, novi orbis ad occidentem sub Ferdinando Hispaniarum rege inventorem, cum suae sapientiae corona, iam vero avitum perillustris ac magnifici domini Christophori Kondratowicz, ensiferi et vice-palatini Novogrodensis, Mecaenatis amplissimi, mundum cum sua gloria repraesentans, a perillustri ac magnifica literaria Radiviliano-ducalis Nesvisiensis Athenaei iuventute pro metagymnastica studiorum coronide grato spectatori apertum. Anno 1723, pridie kalendas Augusti. F. 20 стр.

Программа съ посвященіемъ, двумя надписями—латинскою и польскою—къ гербамъ и польскою одою.

Dedicatio. Grandesce terrarum Orbis in eam amphitheatri vastitatem, quae magnitudinem Kondratowiciani orbis capere queat, etc...

Ode:

Luno, co Luną Cymmeryiskie nocy
Srebrzystym glansem w kirowey karocy
Zdobisz jadące, przytrzymay woźniki,
Bo mię chcą znośić aż w kray Ameryki...

Argumentum actus. Desinat jam monstrorum mater Africa, inter famosa naturae portenta, illustria ingeniorum iactare prodigia: ubi suum Europaea Phoenicia universo ad miraculum Genuensem scientiarum proponit phoenicem Christophorum Columbum, novi Orbis inventorem. Is, ob suam praestantem eruditionem et magnanimitatem fama nominis celeberrimus, mathematicae et astronomicae scientiae insigni adiutus peritia, rara prudentia, dexteritate et fortitudine, novum Americae Septentrionalis invenit Orbem, eumque, saepius victor de hoste felicibus armis, Ferdinandi Hispaniarum regis subiecit imperio. Quare illum idem Ferdinandus ducatu Beraguae, nec non supremi admiralii seu praefecti et bellicarum ductoris classium titulo ac potestate donavit, milleque honoribus insignivit, ut iam vel ex solo Christophoro clare Orbi pateat, quantam prudentia, dexteritas et eruditio suis sectatoribus gloriam pariat

et honorem (Ioannes Mariana de rebus Hispaniae. Paulus Jovius in vitis illustrium virorum).

Слѣдующая часть программы по-латыни и по-польски.

Три акта. Аллегорическіе прологъ, хоры, эпилогъ. Послѣ пролога, 1-го и 2-го актовъ интерлюдіи (содержаніе не указано).

268) З. XXIV. $\frac{2}{692}$. Spiritus procellarum, e cella vinaria inter spumantes massico calices tyrannico furore excitus a Cambyse Persarum monarcha, eidemque olim fatalis, nunc dramatico vinculo ligatus, intra scenas theatrales conclusus, sub ferias bacchanales oculis spectatorum exhibitus a perillustri etc. iuventute ducalis Radivilliani Nesvisiensis Athenaei Soc. Jesu, anno 1730, die 18. Februarii. F. 4 стр.

Argumentum. Male pacatus in sua cella vinaria Bacchus, inter exundantes mero calices, in spiritu furoris ferales volvit procellas, quibus vita carinam ad Syrtes allidat et Charybdes, ut portum mortis in potu navigantibus acceleret. Pateticum huius inter pateras dedit documentum Cambyses Persarum rex, alias felicissimus, sed sceleratissimus. Hic in somnis videns Smerlinum fratrem suum regiis ornatum insignibus, auctus suspicione affectati regni, tollendum e vita statuit, usus in hoc scelere fido amico Mahadino principe, qui in venatione Smerlinum e vivis sustulit. Sed sensit sceleris poenam minister, nam in convivio proceribus instructo, cum suus filius (quem Vitigerum dicimus) vina ministrasset Cambysae, rex vero quaesivisset, quem se homines virum censerent? respondit simplex puer nimiumque regio confisus amori: „Bonus alias princeps, nisi vino et ebrietati addictus esses“. Rex iratus inter vina, rectam mentem puero probaturus, iubet eum immotum stare sagittaque ex arcu emissa ipsum cor pueri tangit, ac patri ostendit, num bene tetigisset? Patre prae metu peritiam laudante, ipse Cambyses, immane facinus geminae caedis exhorrescens, dum celebrat Bacchanalia, vino animoque furores concipit, insanus Bacchus violentas sibi pugione infert manus (Bisarus de Persicis, l. I, fol. 25).

Три акта. Аллегорическіе прологъ, хоры, эпилогъ. Послѣ пролога, 1-го и 2-го актовъ интерлюдіи (содержаніе не указано).

269) З. XXIV. $\frac{1}{153}$. Aurea libertas extra liberum imperium regni sapientum in Theodulpho vate, prius quidem iussu Ludovici Imperatoris Francorumque Regis in vincula coniecto, demum ligatae facultatis opere evinculato, stabilita; nunc vero a perillustri etc. iuventute in archiducali Radivilliano Nesvisiensi Athenaeo Soc. Jesu... actu metagymnastico proposita, anno 1732, pridie Kalendas Augusti. F. 4 стр.

Argumentum. Теодульфъ, заключенный Людовикомъ Благочестивымъ въ темницу, воспользовался однажды приближеніемъ государя къ мѣсту заключенія и исполнилъ пѣснь своего сочиненія въ честь Людовика; растроганный Людовикъ освободилъ узника и возвысилъ его (Zvinger. l. 3. vol. 2).

Пьеса въ трехъ актахъ; аллегорическіе прологъ, хоры-балеты послѣ 1 и 2 актовъ и эпилогъ; интерлюдіи (содержаніе не указано) вслѣдъ каждымъ хоромъ.

Act. I, sc. 1. Ludovicus, patris gloria, succedens Romanum in solium, tenensque illud alta mente repostum Caroli Magni sui progenitoris symbolum: „Par sit fortuna labori“ praemiatrici singulorum meritorum dextera, imperii et curiae creat neo-proceras, etc.

270) З. XXIV. $\frac{1}{166}$. Exules fortunati Aedesius et Frumentius, ob irremissum sapientiae studium a barbaris in India vita primum, dein honoribus donati, sub finem anni scholastici in scenam dati a perillustri magnifica iuventute Ducalis Athenaei Nesvisiensis Soc. Jesu, anno 1748, pridie calendas Augusti. F. 2 стр.

Argumentum. Aedesius et Frumentius adolescentes Tyrii, ad littora Indiae appulsi, caeso a barbaris praeceptore Meropio, ob non intermissum, etiam in communi tunc trepidatione, sapientiae studium servati, primum a poculis et regni arcanis esse iussi, dein rege vita functo pūblicae rei administrandae, usque cum haeres regni adolesceret, admoti sunt (Rufinus lib. I Hist. Eccl. cap. 9).

Три акта; аллегорическіе прологъ, хоры, эпилогъ.

XI. Плоцкъ.

Іезуитская коллегія въ Плоцкѣ основана въ 1615 году[1]). О здѣшнемъ школьномъ театрѣ до сихъ поръ никакихъ свѣдѣній въ распоряженіи историковъ не имѣлось. Небольшая коллекція (семь №№) программъ плоцкихъ спектаклей, сохранившаяся въ Виленской Публичной Библіотекѣ, восполняетъ до извѣстной степени этотъ пробѣлъ.

Судя по этимъ программамъ, пьесы ставились и въ Плоцкѣ въ моменты, обычные и въ другихъ іезуитскихъ коллегіяхъ: на масляницѣ, на страстной недѣлѣ и въ концѣ учебнаго года; нѣкоторыя драмы заключали въ себѣ панегирическіе элементы, превращаясь въ чествованіе мѣстныхъ дѣятелей, занимающихъ высокое общественное положеніе. Любопытно обратить вниманіе на описываемые ниже №№ 273—276: всѣ эти четыре драмы относятся къ одному и тому же 1720 году, изъ нихъ одна была исполнена на масляницѣ, другая—постомъ, третья—повидимому, на страстной недѣлѣ, четвертая—въ концѣ учебнаго года; такимъ образомъ, эта серія представляетъ собой полный циклъ спектаклей, дававшихся въ теченіе учебнаго года.

Составъ коллекціи Плоцкихъ пьесъ:

А. Масляничныя драмы.

272. Царское яблоко Испаній, поднесенное на десертъ къ счастливому столу Агилы, властителя Кантабрійскаго, 1702 г.;

273. Истина, найденная на днѣ Земовитомъ, княземъ Плоцкимъ, упившимся отравою, 1720 г.

Сюжеты: Пьянство и казни доводятъ до гибели царя, прославившагося военными дѣяніями (№ 272); царь гибнетъ во время пира, выпивъ отравленный кубокъ (№ 273).

Б. Драмы страстной недѣли:

275. Рука Іоанна, Петра и Андрея, протянутая къ мученическому вѣнцу, 1720 г.;

Сюжетъ: мученическая смерть отца и двухъ малолѣтнихъ сыновей за Христа.

Приближается къ этой же категоріи драмъ и великопостная пьеса 1720 года „Факелъ честнаго разума, славою для Владислава Германна потушенный“ (№ 274), написанная на сюжетъ о томъ, какъ человѣкъ, за употребленіе скоромной пищи великимъ постомъ, былъ наказанъ въ войнѣ съ врагами.

---

[1]) St. Załęski, Jesuici w Polsce, t. IV, część. 3, str. 1070.

В. Драмы конца учебнаго года:

271. Счастье—союзникъ Паллады, врагъ лѣности (Ксунхи, императоръ Китайскій), 1698 г.;

276. Звѣзда, ведущая факелъ—ученость Вославa предтеча Болеслава Кривоустаго, 1720 г.;

277. Перстень, эмблема вѣчности, Іоанна Скарбека, великаго посла польскаго въ Римскую имперію, получающій вѣчную славу, 1725 года.

Сюжеты: Государь, покровитель ученыхъ, свергнутъ съ престола грубыми невѣждами; скоро однако враги его гибнутъ, и онъ возвращается на царство (№ 271); ученому человѣку дается высокое положеніе въ государствѣ (№ 276); посолъ за дипломатическую находчивость награжденъ своимъ государемъ (№ 277).

---

271) З. XXIV. $\frac{1}{492}$. Fortuna Palladi foederata, ignaviae adversa, in Xunchio Chinarum imperatore et lama eiusdem imperii, profligatissimo tyranno, orbi universo exhibita, nunc vero in scenam metagymnasticam proposita atque honori et gloriae immortali perillustris reverendissimi d. Stanislai Francisci Kiewnarski, canonici cathedralis Plonensis praepositi ecclesiae, etc., inscripta a perillustri etc. iuventute collegii Plocensis Soc. Jesu, anno Domini 1698. F. 11 стр.

Панегирическое дѣйство.

Программа съ посвященіемъ.

Посвященіе. Perillustris reverendissime domine, fortunam Palladi foederatam honori tuo ac gloriae immortali inscribit ac devovet Polona Plocensis Pallas...

Argumentum. Xunchius Chinensium imperator, tam sacra quam civili eruditione insignis, cum primas imperii dignitates nonnisi doctis ac utraque Pallade praestantibus conferret, mandarinorum filiis indoctis displicuit, ac imprimis lamae cuiusdam barbari ac ferocis latronumque principatu famosi dynastae furorem movit. Hic principem suum, inter fastos et volumina solitis lucubrationibus intentum, cum foederata latronum manu aggreditur, captivat, carcerique includit. Ipse tyrannus, dum typhum fastumque spirans solium imperiale ascendit, repente facie in simii vultum conversa, prodigioso horridoque ostento senatum man-

darinorum consternat, tum ab iisdem in furorem actis in solio confoditur et occiditur, Xunchius ex carcere ad solium inter plausus reducitur (Ex historica relatione de ortu et progressu fidei orthodoxae in regno Chinensi).

Слѣдуетъ программа представленія—по-латыни и по-польски:

Antiprologus. Pallas Polona, in argumentum actus metagymnastici, iuventuti literariae eruditissimum Chinensium proponit imperatorem.

Pallas Koronna, za materyą aktu rok szkolny zawieraiącego, młodźi studentskiey naymędrszego miedzy Chynskiemi cesarzami podaie.

Prologus. Inter plausus literariorum Geniorum, gentilitia perillustris reverendissimi canonici, praepositi, decora coelitus in decus et coronam eiusdem actus Aquila Polona defert, ac cum iisdem super laurum triumphalem considet.

Слѣдуютъ три акта, изъ которыхъ каждый дѣлится на двѣ части—prothasis и apodosis; prothasis характера историческаго, apodosis—аллегорическаго.

Act. I, prothasis, sc. 1. Xunchius imperator lamam occultorum latrociniorum et surgentis in regem seditionis primipilum regio edicto in tribunali mandarinorum regno proscribit, etc.

Apodosis, sc. 5. Ignavia et Dolus adversus Palladem igne et ferro armatur: Pallas et allii literarum Genii tum ipsius gloriosissimae Kiewnarscianae domus, tum cognatarum illi familiarum, gentilitia arma, nempe ducalem Giedroyciorum Rosam, Kesminiorum Sagittam, senatoriam Juszkiewiciorum Cynthiam, Zardecciorum Vitellum, saevis hostium Leonibus formidandum, Buckieviciorum Labarum triumphale in scuta pro praesidio assumunt, etc.

Послѣ 1-го и 2-го актовъ слѣдовали хоры и интерлюдіи (содержаніе не указано).

Представленіе заключалось аллегорическимъ эпилогомъ: Pallas et Gloria immortalis Kiewnarscianam soleam in arcum triumphalem erigit, literata Numina coelitus applaudunt, etc.

272) З. XXIV. $\frac{2}{433}$. Regale Hispaniarum pomum Agilae, Cantabriae principi, ad mensas secundas ab Hispaniae proceribus pro bellario oblatum, atque sub felicissimis auspiciis perillustris ac magnifici domini Venceslai comitis in Krubice Lasocki, succamerarii Zakroczymensis, scenice ludis antecineralibus propositum a perillustri etc. iuventute Collegii Karnkowiani Plocensis Soc. Jesu, anno 1702 die 25 Februarii. F. 8 стр.

Программа съ посвященіемъ.

Dedicatio. Regale Tulliana Plocensis Suada gloriosioribus Justiniani trapeza tuis mensis infert pomum, perillustris ac magnifice Domine...

Argumentum. Theudiselus, Visigothorum in Hispania rex, clarissima sui regiminis a bellicis trophaeis principia orgiis Bacchi et caedibus suorum obscurans, a coniuratis in convivio occiditur, et Agilae ab universis regimen Hispaniae defertur (Ex Sigeberto, Mariana et Brietio).

Пять актовъ. Аллегорическіе антипрологъ, прологъ, хоры, эпилогъ (содержаніе изложено по-польски). Хоры и эпилогъ дѣлятся на двѣ части: prothasis и apodosis.

Chorus I. Prothasis. Geniusz Hispaniey traiczne niestateczney fortuny Geniuszowi Theudizela pokazuie odmiany, aby go od ambicyey y okruczeństwa odprowadził.

Apodosis. Geniuszowi jasnie-wielmożney Lasockich familiey Sława Cnoty dom pokazuie, w ktorym złamanym kolem służącą domowi temu Fortunę y wszytkich w nim Fortunatow wystawuie.

Послѣ актовъ 1—4 интерлюдіи (содержаніе не указано).

273) З. XXV. $\frac{1}{183}$. Veritas in fundo, per Ziemovitum Plocensium ducem veneno potum, infortunatum esse compotationum eventum agnoscentem, reperta, antecinerali dramate a perillustri etc. iuventute rhetorica collegii Karnkoviani Plocensis Soc. Jesu promulgata anno 1720, 10 Februar. F. 4 стр.

Argumentum. Ziemovitus Plocensium dux inter mensarum delicias, virulento sumpto poculo, extinctus est (Cromerus lib. 24).

Prologus seriem rei repraesentat. Три акта. Послѣ 1-го и 2-го актовъ хоры (содержаніе не обозначено). Послѣ пролога, передъ каждымъ хоромъ и послѣ него—интерлюдіи (содержаніе не указано).

274) З. XXIV. $\frac{1}{426}$. Fax mentis honestae, gloria Vladislao Hermanno extincta, ad fundatrices ceras lucernam, scilicet Karnkoviani Plocensis Soc. Jesu collegii perillustrem etc. iuventutem, scenicis in Quadragesima ignibus reaccensa in cereos ac resolutos ad frangenda ieiunia, anno 1720. F. 2 стр.

Argumentum. Propter esum carnium et lactariorum in Quadragesima Vladislaus Hermannus, nunc Plociae decumbens, olim ad Naklum Pomeranis succubuit; Vindice Deo ab umbris territus in forma hostium, dum fugit, Pomerani castra succendunt, et face belli fugientem prosequuntur. Crom. l. 5.

Пьеса дѣлится на 4 части, носящія названія: Protasis, Epitasis, Catastasis, Catastrophe; каждая изъ этихъ частей дѣлится на inductiones.

Пьесу открываетъ Prologus: Inter arma silent leges. Далѣе слѣдуетъ Anti-Prologus: Quae sunt Dei Deo,—Matt. 22. V. 21.

Послѣ каждой изъ первыхъ трехъ частей—хоръ на темы: 1) Послѣ протазиса—Elias ieiunus pluvias et ignes de caelo excivit. S. Am. l. de Eli: 2) Послѣ эпитазиса—Ardentes Diaboli sagittae ieiuniorum et vigiliarum rigore restinguendae sunt. S. Hier. Ep. 10 ad Fur.; 3) Послѣ катастазиса—Jeiunium scimus esse Dei arcem, Christi castrum, murum Spiritus Sancti. Petrus Navar. in Serm.

Заключаетъ пьесу Epilogus: Divus Zarawek Polonus, in 40 nucibus olim transigens Quadragesimam, enucleat Polonis rigorem ieiunii, canente Elego Christum, ceu ad hortum nucum, ad hortum Getsemani hymno dicto egressum, cum laternis et facibus mortis suae Vatem ligatum, captum.

275) З. XXIV. $\frac{1}{815}$. Manus congregatorum Ioannis, Petri et Andreae, ad martyrii lauream extensa, a perillustri etc. iuventute rhetorica collegii Karnkoviani Plocensis Soc. Jesu in tragicam scenam data anno 1720. F. 2 стр.

Argumentum. Ioannes, opibus, nobilitate ac pietate clarus, cum filio Petro duodecim et altero (quem Andream dicimus) sex annos nato

(qui dormiens informatus de mortis decreto, manibus se implicans lictoris, quantocyus petit se caro sisti parenti, cum eo moriturum) fatali pro Christo cadunt ictu (Juvenc. parte 5, l. 20).

Три акта; аллегорическіе прологъ и хоры.

276) З. XXIV. $\frac{2}{71}$. Stella, facem ducens, eruditio Voislai prodroma Boleslao Crivousto, elevationis gradu illustris, sub avito Karnkoviani arietis signo in gemino regum Poloniae mausoleo serenissima, a perillustri etc. iuventute collegii Plocensis Soc. Jesu metagymnastico actu, sub occasum anni scholastici, reproducta, anno 1720, Julio mense die 31. F. 4 стр.

Fundamentum. Olim Cracoviae incubentis ad studia, nunc ad Plocensem decumbentis oram, Boleslai Crivousti paedagogus Voislaus, a Vladislao Hermanno in praemium doctrinae praefectura arcis Vratislaviensis donatus, absens licet ad latus regium et studiis cum Boleslao Cracoviae occupatus (Crom. l. 6, f. 99).

Archiprologus, prologus, хоры, epilogus—на темы изъ Квинтиліана, Вергилія, Овидія, Цицерона, Доната и др. Пять актовъ. Девять интерлюдій (содержаніе не указано).

277) З. XXIV. $\frac{1}{56}$. Annulus, aeternitatis symbolum, magni olim ex Polonia ad imperium Romanum legati Ioannis Skarbek, comitis de Gora, aeternam complectens gloriam, nunc vero in fortunato Palladiorum Olympiorum decursu, sub fortunatissimis auspiciis perillustris et magnifici domini Francisci Skarbek... ludis metagymnasticis... propositus, anno 1725 die 31 Julii. Varsaviae. F. 20 стр.

Программа съ надписью къ гербу и посвященіемъ.

Dedicatio (Si extra Latium etiam sub frigida Arcto castalii calent fontes...) подписано: Athenaeum Plocense Soc. Jesu, откуда и видно, что пьеса исполнялась въ Плоцкѣ.

Программа напечатана по-латыни и по-польски.

Argumentum. Jan Skarbek hrabia na Gorze, herbowną przyozdobiony literą, nie tylko oyczyźnie, ale y całemu swiatu pokazał się być mądrym Solonem. Ten od Bolesława Krzywoustego krola Polskiego do Henryka Cesarza z charakterem wielkiego ablegata wysłany, do reprezentowanych sobie Cesarskich skarbow (ktoremi Henryk rzekł, iż polskiego miał zwyciężyć Marsa) pierśćień złoty wrzucił, mowiąc: „Złoto daię do złota“. Za co Cezarz oyczystym ięzykiem dźięknuiąc odpowiedźiał: „Habdank“. Zkąd powrociwszy do oyczyzny, do własnego Monarchy, za znak osobliwszy mądrośći, pokazaney w legacyi swoiey, iest nadany nowym tytułem herbu—„Habdank“ (Okolski, tomo I; Cromer, lib. 5).

Interludium (содержаніе не указано).

Prologus. Geniusz Polski, wyliczywszy sedmiu swiata mędrcow, przekłada mędrca polskiego jaśniewielmożnego Jana Skarbka hrabię...

Actus I, sc. 1. Bolesław pogrzeb Władysławowi uczyniwszy w Płocku, gdy z płaczem na piersiach swych zawieszony rodźicielski całuie portret, przyponina sobie zostawione miasto testamentu upomnienie: „Ręka oka sfera, niech będzie litera“...

Первый актъ раздѣляется на 5 сценъ.

Слѣдуетъ Interludium (содержаніе не указано), а затѣмъ аллегорическій Хоръ:

Sarmatia (Geniusz Sarmacyi) memor Boleslai Krzywousty, principis sui, facti... Genio perillustris Mecaenatis repraesentat imagines illustrissimorum Skarbkorum...

Второй актъ дѣлится также на 5 сценъ, за которыми слѣдуетъ interludium (содержаніе не указано) и второй аллегорическій хоръ (Genius Poloniae inter septem columnas, literis desuper illustrissimi Habdank insignitas, etc).

Въ третьемъ актѣ шесть сценъ, за которыми слѣдуетъ эпилогъ:

Pallas ex libro Sapientiae, ab illustrissimo fundatricis Karnkovianae domus Agno referato, depromit pretiosissimum thesaurum, nempe triadem filiorum perillustris Mecaenatis, Ioannem, Vladislaum et Adalbertum, paterna vota coronantes...

XII. Полоцкъ.

Іезуитская коллегія въ Полоцкѣ возникла въ 1585 году[1]). Но о здѣшнемъ школьномъ театрѣ доселѣ было извѣстно лишь по одной рукописной программѣ драмы 1669 года: „Послѣ тучъ веселое солнце, исторія о прозрѣвшемъ Товитѣ“[2]).

Въ Виленской Публичной Библіотекѣ находимъ 8 печатныхъ программъ школьныхъ спектаклей въ Полоцкѣ:

А. Масляничныя драмы—№№:

278. Кораблекрушеніе на сушѣ (Сигизмундъ Бургундскій и сынъ его Сигерикъ), 1723 г.
282. Зрачекъ Польши, таинственно просвѣтлѣвшій (Земомыслъ и сынъ его Мечиславъ), 1730 г.;
285. Часъ обѣда, продолжившійся двѣсти лѣтъ (Гравинъ и Харинъ), 1740 г.

Сюжеты: Государь, подозрѣвая сына въ замыслѣ лишить его жизни, чтобы завладѣть престоломъ, опаиваетъ его виномъ, и надѣваетъ на него ожерелье, отъ котораго тотъ задохся (№ 278); слѣпой отъ рожденія царевичъ прозрѣваетъ во время пира, устроеннаго въ честь его (№ 282); другъ на пирѣ вмѣстѣ съ умершимъ другомъ, проводитъ, не подозрѣвая того, цѣлыя двѣсти лѣтъ, и затѣмъ возвращается во-свояси (№ 285).

Б. Драмы конца учебнаго года—№№:

279. Вѣнецъ изъ драгоцѣнныхъ камней, превратившійся въ лавры (мученикъ Мамметъ); 1723 г.;
280. Огненное жало и образъ огнедышащаго льва (Владиміръ князь русскій), 1724 г.;
283. Посолъ изъ сердца Сарматіи (Карлъ V), 1731 г.;
284. Вѣнецъ именъ и ученыхъ головъ (Стефанъ Баторій), 1737 года.

Къ этой же группѣ драмъ, несомнѣнно, хотя время исполненія и не указано, должно отнести и №—

281. Язонъ внѣ Колхиды (Юлій Цезарь), 1728 г.

---

[1]) St. Załęski, Jesuici w Polsce, t. IV, część 1, str. 193.

[2]) В. Рѣзановъ, Экскурсъ, стр. 422 (по рукоп. Импер. Публич. Библ. Q. XIV. 10, л. 225).

Сюжеты: Побитый камнями мученикъ прославился своею ученостью и благочестіемъ (№ 279); миссіонеръ для увѣренія слушателей въ истинности проповѣдуемой вѣры, не колеблется положить книгу св. писанія въ огонь, и книга остается невредима (№ 280); авторъ, чтобы спасти свое сочиненіе, бросается, съ рукописью въ рукахъ, съ горящаго корабля въ море (№ 281); посолъ за краснорѣчіе и ученость осыпанъ почестями (№ 283=№ 307); образованный государь награждаетъ подданнаго за краснорѣчіе (№ 284).

---

278) З. XXIV. $\frac{1}{882}$. Naufragium in sicco Sigerici, prius immersi ad extinguendam sitim vino, demum non tenui fati filo appensi in cratere bacchiophilis naufragantibus ad perpendendum in tragico eventu, a perillustri etc. oratoria iuventute collegii Bathoreano-Polocensis Soc. Jesu propositum, anno 1723 mens. Febr. F. 4 стр.

Argumentum. Sigismundus, Burgundiae rex, ob solam suspicionem in vitam suam et coronam statuit ipse filio suo Sigerico non sentienti vitam eripere. Contigit, ut Sigericus ob aestum meridianum siti urgeretur posceretque vini poculum; parens, quam mollissime perimendi opportunitatem ratus, iubet ei largius infundi merum pro conciliando somno. Adolescens securus sui praebito liquore se proluit avidius et alto sopore corripitur. Impotem sensuum aggreditur genitor et torquem dormientis tacite iniicit cervici, quo adolescens miserrime strangulatur. Vix perpetrato scelere sera patrem subit poenitentia (Pater Pexenfelder in Conc. Hist. part. 3 fol. 126; ex S. Greg. Ep. Turon. etc).

Три акта. Аллегорическіе прологъ и эпилогъ. Послѣ 1-го и 2-го актовъ интермедіи и хоры (содержаніе не указано).

279) З. XXIV. $\frac{1}{303}$. Corona ex lapide pretioso, in lauros mutata, prius eruditionem ac pietatem divi Mammetis martyris lapidibus obruti redimiens, nunc pro coronide Palladii certaminis, in praemium eruditionis, at theatrales scenas, Ignatiano igne succensas, a perillustri etc. iuventute collegii Batoreano-Polocensis Soc. Jesu proposita, anno 1723. F. 4 стр.

Argumentum. Ссылка: In Speculo Maiori Vincent. Borg. lib. II cap. 116 et Bernardus Doroff in Speculo Juvenum 17 Augusti.

Три акта, аллегорическіе прологъ, хоры и эпилогъ; послѣ 1-го и 2-го актовъ—intermedium (содержаніе не указано).

280) З. XXIV. $\frac{1}{5}$. Acies ignea et facies leonis ignem spirantis, in Volodimiro Boxolaniae principe, thaumaturgos inter ignes illaeso sacro volumine ad amplectendam et tuendam orthodoxam religionem animato, metagymnastici dramatis theatralibus ignibus adumbrata a perillustri magnifica humanitate Athenaei Regio-Batoreano-Polocensis Soc. Jesu, sub sacram ignis a Deo illati divi Ignātii Loiolae diem, anno 1724. F. 4 стр.

Argumentum: Разказъ Баронія, подъ 886 г., о присылкѣ византійскимъ императоромъ Василіемъ къ русскому князю Владиміру миссіонера, который, для увѣренія народа въ истинности Св. Писанія, по требованію Владиміра и окружающихъ, кладетъ въ огонь книгу Св. Писанія, и книга остается чудеснымъ образомъ невредимою.

Пьеса дѣлится на три акта, имѣетъ аллегорическіе прологъ, эпилогъ и хоры-балеты послѣ первыхъ двухъ актовъ. Послѣ пролога и и первыхъ актовъ исполнялись интерлюдіи (содержаніе ихъ не указано).

281) З. XXIV. $\frac{1}{680}$. Jason extra Colchos, literariae Argo nauclerus Caius Julius Caesar, victor felix semper Augustus, cum inflammata Philadelphi prope Pharum bibliotheca naufragus, ad fortunatas demum victoriae insulas liber cum libris enatans, atque a perillustribus ac magnificis d.d. ligatae eloquentiae auditoribus in regii Bathoreani Collegii Athenaeo Soc. Jesu e phariis Aegypti cimmeriis ad Loiolanas, ignis a Deo illati, flammas, in spectaculum sapientiae cultoribus reproductus, anno Domini 1728. F. 4 стр.

Argumentum. Caium Julium ex utroque Caesarem iuste appellavit antiquitas, qui et in sapientiae studio, et in Martis excellens stadio, bellum cum aemulo Pompeio arte et Marte ducens, eundem profugum in Aegyptum secutus; ast Pompeio ab Achilla duce Ptolomaei (qui Dio-

nysius seu Liber dictus erat) caeso, Julius bellum Ptolomaeo indicit; verum cum classi onustae bibliotheca Ptolomaei Philadelphi deportanda Romam iniiceretur ignis, illa exusta Caesar in lembum desiliit, sed ab Aegyptiis navibus circumventus, arreptis libris et inter illos Commentariis a se scriptis de Bello Gallico, in mare se praecipitem dedit. Inter natandum libros manu in sublime elatos non abiecit, quamvis hostium impeteretur telis. In littus enatans, lectione librorum recreatus, bellum redintegrat, Aegyptios cum rege ad internecionem delet, Romam denique scribit celeritatem belli perfecti denuncians: „Veni, vidi, vici“ (Ioannes Zonaras Annal. tom. 2, pag. 130, et Emman. Thesaurus in Inscript. Liter. appar. 12, Caesarum pag. 72).

Три акта. Аллегорическіе прологъ, хоры, эпилогъ. Послѣ пролога, 1-го и 2-го актовъ интерлюдіи (содержаніе не указано).

282) З. XXIV. $\frac{1}{562}$. Pupilla Poloniae, cor mestissimi parentis Ziemomisli principis Lechiae graviter feriens, in Miecislao I filio unico, orbato lumine, inter laeta conviviorum tripudia, ad impositionem ethnico more nominis, arcana vi illustrata, Sarmatiam lumine fidei catholicae serenans, nunc vero ab ill-ma etc. iuventute collegii Batoreani Soc. Jesu ad theatrales ignes antecineralis actus tragico-comica scena in spectaculum, offusis mero bacchantium oculis, ut lumen salutis videant, inducta, anno 1730, 12 kalendas Martii. F. 4 стр.

Argumentum. Ziemomislus princeps Poloniae filium unicum habuit, eumque caecum. Hic ubi annum aetatis usitatum tunc gentili ritu tondendae comae et nominis imponendi attigerat, instruit pater convivium, cui praecipui ex proceribus intererant, omnes ambiguo inter gaudium tristitiamque vultu, sed mox durantibus adhuc epulis donata puero repente lux oculorum, nova laetitia omnes perfudit, nomenque impositum Miecislaus. Interrogati hac super re Arioli responderunt: „Lumen Poloniae portendi“. Non aliud puto, nisi in vera catholica religione sanctissimum Sacramentum quadraginta horarum cultui expositum, quod excaecatas peccatorum illuminat mentes (Pastor. libro I-mo).

Три акта; аллегорическіе прологъ, хоры, эпилогъ; послѣ пролога, 1-го и 2-го актовъ интерлюдіи (содержаніе не указано).

283) З. XXIV. $\frac{1}{195}$. Legatus a corde Sarmatiae vox clamantis Ioannes, extra desertum oratoriis in rostris disertus, olim a coronato Poloni poli principe Sigismundo I ad Romani imperii Augustum Carolum V expeditus, et ab eodem, attollentibus eloquentiae et scientiae alis, in grandem grandium Hispaniae dignitatem elatus, nunc a perillustri etc. iuventute regio-Bathoreani Athenaei Soc. Jesu, in prototypon et metam metagymnastici actus, dramaticis vinculis productus, anno 1731. F. 4 стр.[1])

Argumentum—соотвѣтствуетъ заглавію.

Три акта, аллегорическіе прологъ, хоры и эпилогъ; послѣ пролога, 1-го и 2-го актовъ—интерлюдіи (содержаніе не указано).

284) З. XXIV. $\frac{1}{301}$. Corona nominis et eruditorum capitum, invictissimus ac serenissimus Stephanus Bathoreus, singularis literarum cultor et protector, pro floribus oratoriis sigillarem Ioanni Zamoyscio conferens gemmam, ad scenicos ignes a subiecta devinctissimaque suis fundatoriis sceptris perillustri etc. iuventute Athenaei Polocensis in termino scholastici anni productus anno 1737 pridie Kalendas Augusti. F. 4 стр.

Argumentum. Ссылка: Past. in Floro Poloni de Steph. Bath.

Три акта; аллегорическіе прологъ, хоры, эпилогъ; интерлюдіи (содержаніе не указано) послѣ пролога, 1-го и 2-го актовъ.

[1]) Срв. ниже № 307.

285) 3. XXIV. $\frac{1}{791}$. Hora mensae, cum indice punctualis amicitiae, ab uno vivo, altero divo Achate intra diem Dominicum, ad ducentos annos protracta, nunc ad longiora bacchantium prandia pomeridiano dramate abbreviata a perillustri M. D. rhetorica iuventute regii collegii Poloc. Soc. Jesu, anno 1740, mense Febr. die 7-ma. F. 4 стр.

Argumentum. Bini magnates, Sibuuna et Achates (nobis Gravinus et Charinus), ut saepe caelestibus soliti mensam condire colloquiis, ita semel alternum instruere epulum pacti, conventionem fatali unius casu immortalem reddidere. Nam superstes, apparatis stata die dapibus, inter vivos convivas divum amicum excepit, a quo semotis arbitris ad mutuum pro Dominica invitatus prandium apcana vi ducitur. Ubi exquisite, sed (ut putabat) breviter tractatus, primum a ministris, dein ab ipso amico mortuo monitus, ut se ad propria conferret, in loco palatii eremicolarum reperit casas, agnovitque se 200 annos in his epulis consumpsisse (P. Bidermann Soc. Jesu in Delic. Jesu et Mariae lib. 3, p. 238. Histor. 3).

Три акта. Аллегорическіе прологъ, хоры, эпилогъ.

XIII. Крожи.

Въ Крожахъ іезуитская коллегія возникла въ 1618 году[1]). О здѣшнемъ школьномъ театрѣ рукописные матеріалы имѣются въ сборникѣ Императорской Публичной Библіотеки, разнояз. Q. XIV. 10,—именно здѣсь находится шесть программъ исполненныхъ въ Крожахъ пьесъ[2]). Еще одна программа сохранилась въ библіотекѣ Браунсбергскаго Лицея и описана проф. Г. Люромъ[3]).

Разысканія въ Виленской Публичной Библіотекѣ даютъ возможность присоединить сюда еще пять программъ исполненныхъ пьесъ; изъ нихъ одна—масляничная:

289. Ганнибалъ у Капуи, обезсиленный роскошью (Болеславъ Храбрый), 1693 г.

Сюжетъ: Болеславъ Храбрый, послѣ ряда побѣдъ, предался въ Кіевѣ изнѣженной жизни; такую же жизнь продолжалъ и возвратясь въ Польшу; здѣсь былъ обличаемъ, отлученъ отъ церкви.

Другая драма изъ Крожъ, программа которой сохранилась въ Виленской Библіотекѣ, исполнялась въ концѣ учебнаго года:

290. Возвышенное величіе поэтовъ (Франциск Петрарка), 1726 г.

Сюжетъ: Петрарка за поэтическій талантъ и ученость вѣнчается лаврами и въ Римѣ и въ Парижѣ.

Остальныя три изъ описываемыхъ ниже программъ—документы объ исполненіи драмъ „на случай“:

286. Вѣна, столица Австріи, резиденція Леопольда императора Римскаго, десницей Іоанна III, короля польскаго, отъ турецкой осады освобожденная, 1684 года (ближе время спектакля не указано).

Драма написана, какъ гласитъ „argumentum“, на основаніи сообщенія изъ военнаго лагеря отъ 13 сентября 1683 года; имѣемъ такимъ образомъ здѣсь случай драматической обработки извѣстій о текущихъ историческихъ событіяхъ (срв. московскія панегирическія дѣйства первыхъ годовъ XVIII вѣка)[4]).

---

[1]) St. Załęski, Jesuici w Polsce, t. IV, część 2 str. 1004.

[2]) О нихъ см. Рѣзановъ, Экскурсъ въ обл. т. іез., стр. 404—414.

[3]) G. Lühr, 24 Jesuitendramen d. Litauisch. Ordensprov., 51—53 (№ 21); Рѣзановъ, Экскурсъ... стр. 392.

[4]) См. Рѣзановъ, Изъ исторіи русс. драмы: Школьныя дѣйства и театръ

То же самое событіе дало содержаніе и для второго представленія, исполненнаго на праздникъ Тѣла Христова въ томъ же 1684 году:

287. Торжество міра христіанскаго о сломленномъ могуществѣ турокъ и разбитыхъ подъ Вѣной многочисленныхъ полчищахъ нехристей, установленное въ Римѣ доблестью Іоанна короля польскаго.

Содержаніе драмы заимствовано изъ описанія только что отпразднованныхъ торжествъ въ честь императора Римскаго (срв. московское панегирическое дѣйство „Торжество міра православнаго“, 1703 года) [1]).

Наконецъ, третья драма исполнялась въ Крожахъ по случаю торжественнаго освященія церкви іезуитской коллегіи:

288. Храмъ Паллады Ходкевичей, безсмертной славѣ епископа Казимира Нацъ посвященный и Аполлономъ іезуитской школы, при посредствѣ того же владыки, прославленный, 1689 года.

---

286) З. XXV. $\frac{2}{61}$. Vienna Austriae caput, augustissimi Leopoldi Romanorum imperatoris sedes, dextra serenissimi et invictissimi Ioannis III Poloniarum regis ab obsidione Othomanica vindicata, sub auspiciis perillustris magnifici d-ni Leonis Polubinski, palatinidae Novogrodensis etc., ab illustri etc. iuventute collegii Chodkieviciani Soc. Jesu in scenam proposita Crosis, anno 1684. F. 4 стр.

Argumentum. Continuato duodecim horis ad Viennam praelio, duce serenissimo Ioanne III, invictissimo Poloniarum rege, christiani exercitus generalissimo, resolute tandem polono milite ad hostiles copias irruente, regnorum praedo Othomanus, Viennam, quam stricta obsidione cinxerat, alteras expertus Cannas, castris cum omni apparatu bellico, thesauris ac reliquo splendore exutus, turpi fuga saluti suae consulit (ex datis e castris 13 septembris 1683).

Четыре акта. Аллегорическіе антипрологъ, прологъ, хоры; эпилогъ; послѣ 1—3 актовъ интерлюдіи (содержаніе не указано).

іезуитовъ, М. 1910, стр. 330—331; Тихоправовъ, Русс. драматич. произведенія, II, стр. 7 и слѣд.; Морозовъ, Исторія русс. театра, стр. 310 и сл.

[1]) Тихопр., Op. cit., II, 18—24; Морозовъ, Op. cit., 315 и сл.

Antiprologus:

Invitatur Avis Połubinscia prima futurae
Spectatrix pugnae, levibus quae remigat alis,
In scenamque venit, Lechico sua tela Tonanti
Bistonicae portans in grandia funera gentis.

Prologus:

In terris, Astraea Polaribus advena regnis
Consistens, monstrat digitis Othomanica signa
In caelis, Lunam gladio dextraque Gradivi
Sarmatici scindi; signo hoc praesaga futurae
Lechiadis palmae scribit regalibus, auro
In scutis, victo cessura ex hoste trophaea
Sarmatico Regi, venturos atque triumphos.
Funesto cantu praeludens, haec titione
Denigrare cupit, dente ac erodere scripta
Livor; sed tactus Bellonae corruit hastâ.

Act. I, sc. 1. Certiores facti Viennenses de turcarum imminente exercitu urbis muros instaurant.

Sc. 2. Vezirius cum copioso inundat exercitu et, arroganter potentiam suam iactans, legatos Viennam expedit, nisi se libere subdat, excidium certum illi minitando, etc.

Chorus (послѣ I акта). Astraea Vezirii redarguit ambitionem et aviditatem iniuste urbis occupandae, quapropter ignominiose campo cessurum praedicit. Ex qua occasione laudat animi moderationem in perillustri magnifico domino Leone Połubinski...

Chorus (послѣ II акта). Mulciber, ad Aethnam cum Cyclopibus arma cudens, indignatur Vezirium male usum armis, nempe in oppugnationem innocentis Viennae; quare iam amplius in caput eius a se arma cudenda affirmat. Hic Bellona illustrissimae Połubinscianae familiae Alciden dominum Leonem Połubinski, ubicunque sese martis area militanti obtulisset, adeo gloriose armis usum depraedicat, ut in re militari Mars esse probaretur. Idem Dearum belli approbantium triumphali paeano depromptum confirmat testimonium.

Epilogus. Illustrissimae Połubinscianae Aquilae telorum ministrae triumphale occinitur io, simulque perillustri magnifico domino Leoni Połubinski pro benevolentissima praesentia gratiae persolvuntur.

287) З. XXV. $\frac{1}{14}$. Triumphus Orbis Christiani de confracta potentia Othomanica deletisque ad Viennam numerosis exercitibus paganorum, virtute serenissimi ac invictissimi Ioanni Poloniarum regis institutus Romae, nunc vero in ducatu Samogitiae Crosis, in collegio Chodkieviciano Soc. Jesu, sub auspiciis perillustris ac magnifici domini Josephi Georgii Chrząstowski, notarii magni eiusdem ducatus etc., ab illustri, magnifica, nobili, florentissimaque iuventute eiusdem collegii Chodkieviciani Soc. Jesu, in die festo Corporis Christi, in publica scholarum area in scenam datus, anno 1684. F. 4 стр.

Программа по-латыни и по-польски.

Argumentum desumitur ex Triumphis in honorem serenissimi Regis Romae ultimis diebus septembris institutis.

Три акта. Прологъ, хоры, эпилогъ. Послѣ 1 и 2 актовъ интерлюдіи (содержаніе не обозначено).

Prologus. Fama e Capitolii turri tuba ac voce intimat triumphos Orbis Christiani, in honorem serenissimi Ioannis III Poloniarum regis sub auspiciis perillustris etc. Josephi G. Chrząstowski instituendos.

Act. I, sc. 1. Roma venturo serenissimo Poloniarum regi thronum locumque triumphorum aulaeis aliisque peregrinis peristromatis adornat.

Sc. 2. Ex mandato sanctissimi domini nostri Innocentii XI papae, pyramis in honorem serenissimi destinato in loco erigitur; cuius elogia dum princeps Pamphilius legit, in laudes serenissimi fusiore sermone excurrit.

Sc. 3. A Romanis invitatur Apollo et cum Musis septem Romanos occupat colles, concordi vocum nervorumque harmonia regem serenissimum ingredientem excepturus. Ubi dum nervos cytharae pulsat, praedicti Urbis subsultant colles.

Sc. 4. Bellonâ praesidente e Capitolio tormenta, tum levior alia armatura pulvere pyrio onerata ordinatur, ingredienti serenissimo regi applausum factura.

Chorus. Chodkievicianus Apollo, ex occasione praeparationis suae ad suspiciendum serenissimum, queritur ad perillustrem dominum G. J.

Chrząstowski, notarium Samogitiae, meritissimum patriae civem non voluerit hactenus in urbe Crosensi hospitem demissa salutatione adorare.

Actus II, sc. 1. Genii Romanae urbis venturo regi serenissimo, inter invitatorios cantus, floribus viam insternunt.

Sc. 2. Effundunt se principum Romanorum ephebi cum incensis facibus obviam serenissimo.

Sc. 3. Praecedunt ex parte serenissimi regis superata Asiae, Africae et Americae spolia; pyramides Aegypti colossique invehuntur... Aeternitas haereditate ea omnia serenissimo regi nostro Ioanni III unico inscribit triumphatori.

Sc. 4. Triumphans de fatali exitu paganorum Religio Christiana in eminenti curru invehitur leonibus, in laudes serenissimi excurrens, sub pedibus eius stratus Mahometes et vincti pagani reliqui invehuntur.

Sc. 5. Serenissimus Poloniarum rex cum serenissimo Jacobo principe invehitur aquilis...

Sc. 6. Augustissimus Leopoldus Romanorum imperator cum principibus imperii obviat serenissimo; hic primo musicus triumphus et bellicarum machinarum exoneratio expeditur, dein augustissimus solenni serenissimum regem excipit applausu...

Послѣдняя сцена (Act. III, sc. 5): Romana iuventus diversarum gentium in honorem serenissimi exhibitos triumphali saltu suo concludit triumphos.

Epilogus alloquitur perillustrem dominum J. G. Chrząstowski, notarium Samogitiae.

288) З. XXIV'. $\frac{1}{171}$. Basilica Palladis Chodkievicianae, immortali gloriae illustrissimi ac reverendissimi domini D. Casimiri Pac, episcopi Samogitiae, consecrata, ab Apolline scholarum Crosens. Soc. Jesu in solemni consecratione Eccl. Cros. S. J. per eundem illustrissimum antistitem celebrata anno 1689. Typis Academiae Vilnensis S. J. F. 4 стр.

Argumentum. Religio Romana Ecclesiam Crosensem Soc. Jesu, sibi per Genium illustrissimi antistitis solemni ritu dicatam, accipit sub sceptra sua sedemque illi inter Litvaniae Ecclesias designat; debitae vero gratitudinis vices optime de se merito antistiti et magno senatori redditura imperat Apollini Crosensi, ut ducalem Palladis Chodkiewicianae

basilicam immortali gloriae illustrissimi antistitis consecret, quod ille sibi usitato ritu peragit, decora illustrissimae domus Chodkiewicianae, Ecclesiae Crosensis fundatricis, decoribus illustrissimae domus Pacinae exornans et coronans. Содержаніе аллегорически-панегирическое.

Три акта; антипрологъ, прологъ, хоры послѣ 1 и 2 актовъ и эпилогъ имѣютъ характеръ аллегорическихъ балетовъ; послѣ хоровъ исполнялись интермедіи (содержаніе не указано), а передъ эпилогомъ— Saltus Gryphorum.

Antiprologus. Fama Ducatus Samogitiae, gentilitiis illustrissimae domus Pacianae liliis coronata, solium gentilitiae magnorum Litvaniae Ducum columnae innitens, per clades Othomannicas et Sveticas ascendit. Famae liliatum ornatum literata adorant Numina, gloriam nominis Paciani Jupiter in astris, Neptunus in mari, Apollo in Parnasso, Mercurius in Latio clarissimam praedicant, etc.

Prologus. Basilica Palladis Chodkiewicianae inter triumphales concentus ab Immortalitate et Genio Societatis liliis Pacianis exornatur, etc.

Actus I, sc. 1. Ecclesia Crosensis, cupiens inter Ecclesias Romanae Religioni subiectas recenseri, expedit Desideria ad Genium illustrissimi antistitis Samogitiae invitandum, quo duce et auspice hanc sortem sibi pollicetur...

Chorus. Tempus, ab Aemulatione impulsum, Vitam illustrissimi antistitis persequitur; tuentur eam Affectus Societatis, Tempori pennas evellunt, alas obtruncant, etc.

289) З. XXIV. $\frac{3}{131}$. Annibal ad Capuam deliciis fractus, in Boleslao Audace Poloniae rege, voluptatibus Russiae enervato atque execrando sacrilegio per illatam divo Stanislao, antistiti Cracoviensi, mortem cyprios amores consummante, adumbratus, illustrissimo ac reverendissimo domino Casimiro Pac, Dei et Apostolicae sedis gratia episcopo Samogitiae etc., zeli virtutumque divi Stanislai haeredi, ludis antecineralibus repraesentatus a devinctissima nomini et honori suo rhetorica iuventute collegii Chodkieviciani Soc. Jesu, anno Domini 1693. 4⁰, 10 стр.

Программа съ надписью къ гербу и посвященіемъ.

Посвященіе. Annibal, ad Capuam deliciis fractus, in Boleslao, divi Stanislai interfectore, adumbratus, Tuo se sistit conspectui, Antistes illustrissime, etc...

Argumentum. Boleslaus dictus Audax rex Poloniae, plurimis victoriis clarus, extremum Russiae victor, plus aequo deliciis indulgens, iisque Kioviae fractus atque a militibus suis diuturnioris a patria absentiae pertaesis derelictus, in Poloniam redux cum publicae voluptati tyrannidem adiunxisset, primo privatim et postea palam a Divo Stanislao antistite Cracoviensi suorum scelerum admonitus, ad extremum anathemate publico sacris prohibitus, impotens irae, execrando sacrilegio per mortem Divo Praesuli illatam, vesanum amorem consummavit (Cromerus de rebus gestis Polonorum, lib. 4).

Antiprologus. Invictae Fortitudini Pacianae immaccescibilem ex gentiliciis liliis Virtutes nectunt coronam, Honor insignia consecrat, Aeternitas trophaea de hostibus erigit.

Prologus. Genium Boleslai triumphantem Amor excaecatum exarmat, cui Furor arma ministrat.

Act. I, sc. 1. Boleslaus, victoria ex Vusevoldo aliisque principibus Russiae parta insolens, applaudente aula, triumphum et sacra Deo fieri imperat, militibus in praemium spolia distribuit et ad oppugnationem Kioviae animat, etc.

Chorus. *Prothasis.* Fortitudo Boleslai erectas ad fluvium Boristhenem ferreas tres columnas a Boleslao Chrabry avo suo firmat, consolidat inscribitque: „Non plus ultra“.

Apodosis. Fortitudo Paciana, rubente sanguine hostium Boristhene, inscriptionem priorem delet et „plus ultra victoriis Pacianis“ designat.

Пять актовъ. Послѣ 1—4 актовъ аллегорическіе хоры, раздѣленные на двѣ части—protasis и apodosis. Послѣ хоровъ интерлюдіи, въ концѣ—эпилогъ (содержаніе не указано).

290) 3. XXIV. $\frac{2}{20}$. Soleata vatum maiestas, Laudansciani honoris sacrarium, olim in Franscisci Petrarchae Columnensis, Georgiani quia aurati equitis, canonici patavini, demum Alexandrinae tiarae nominati, solidissimi doctoris, fundata petra, nunc vero a prodromo scientiarum sole avita Laudansciana sublevante solea, lauro in eruditione, auro in Georgiano coronata equite, perillustri ac reverendissimo domino Georgio a Steygwil Laudanski... Mecaenati amplissimo, grandibus eiusdem nominis vestigiis solidata ac inter theatrales scenas Olympia acturo honori, a perillustri etc. iuventute Chodkiewiciano-Crosensis Athenaei ludis metagymnasticis in luce Laudanscianae soleae, annuos labores coronante, repraesentata, anno 1726 die 31 Julii. F. 14 стр.

Программа съ надписями и посвященіемъ.

Панегирическое дѣйство.

Dedicatio. Frustra terminales Gades Herculeis quondam marmoribus ad cursum erectis gloriae saeculorum praescripsit antiquitas, etc.

Fundamentum. Franciscus Petrarcha Florentinus, de Columnensium procedens prosapia, a Marte (cuius minus secundam senserat aleam) ad Palladiam conversus artem, in qua, ob variarum artium liberalium facultates, Apollineae coniunctas scientiae, eo ascenderat, ut pro poemate Africae, a se conscripto publiceque exhibito, maximam nomini suo apud exteros comparaverit gloriam. Quare ob raram sapientiam, uno eodemque die et anno, simul a Senatu Romano et Parisiensium universitate ad lauream invitatur poeticam. Ubi primum a Roberto Siciliae rege, tandem in Vaticano (in cuius tholo hucusque eius exaratum visitur poema) ab Ursino Anguillariae comite, romano senatore, nomine Benedicti XII, pontificis Maximi, eruditionis suae pro merito suscepit lauream. Verum ad complementum honoris a Nicolao Carariensi, Patavino principe, canonicatum suscipit patavinum, Alexandrinae tiarae postmodum praesul nominatus (Beierlinsk in Theatro Vitae humanae volumine 2-do).

Три акта. Аллегорическіе archiprologus, прологъ, хоры, эпилогъ. Послѣ 1-го и 2-го актовъ интерлюдіи (содержаніе не указано).

XIV. Минскъ.

Свѣдѣнія наши о театрѣ въ Минской іезуитской коллегіи, основанной въ 1689 году[1]), остаются пока скудными. Кромѣ рукописнаго полнаго текста драмы страстной недѣли „Жертва любви (мученикъ Фульгенцій)“, 1698 года, о которой мною сдѣлано сообщеніе[2]), сохранилось въ Виленской Публичной Библіотекѣ только двѣ программы минскихъ пьесъ:

291. Благоденствіе царства, хранимое невредимостью царей (Минуцій и Лингунгъ императоръ китайскій), 1713 года.

Время исполненія драмы ближайшимъ образомъ не указано въ программѣ.

Сюжетъ: Минуцій хотѣлъ умертвить императора Лингунга; удержанный однако безупречно справедливымъ отношеніемъ государя къ подданымъ, мечемъ, поднятымъ на послѣдняго, пронзилъ собственную грудь.

292. Священный союзъ Минервы и Марса, или мудрости и отваги, въ Константинѣ Острожскомъ, 1727 года.

Драма была исполнена въ концѣ учебнаго года и вмѣстѣ чествовала бракосочетаніе Игнатія Кейжгайло Завиши съ Марцибеллой Огинской.

---

291) З. XXV. $\frac{1}{406}$. Regni salus salva regum incolumitate, in regiis Lingungi olim comparata aedibus, nunc vero in gentilitia porta legum vindicis illustrissimi domini Martiani Oginski, mareschalci tribunalis palaemonii etc., ab incolumi aequitate illustrissimorum etc. ad tribunal Magni Ducatus Litvaniae delegatorum iudicum redintegrata, nec non a perillustri etc. iuventute Minscensis Athenaei publico celebrata plausu, anno 1713. F. 6 стр.

Программа съ посвященіемъ.

---

[1]) St. Załęski, Jesuici w Polsce, t. IV, część 4, str. 1507.

[2]) Рѣзановъ, Экскурсъ въ обл. театра іезуитовъ, стр. 425.

Dedicatio. Inter ferales saevientis Martis mortisque acervos, dum inextincta Lechaei regni perennat salus, cuiusvis salutis auspicem incolumem aequitatem vestram perenni colit obsequio, illustrissimi domini, etc...

Argumentum. Fiudatarius imperii sinensis, rex Cinnanae regionis Lingungus, dum ex insidiis a Minutio transfigi deberet telo, securus sub iustitiae extitit clypeo. Minutius enim, postquam causis subditorum intentum advertit Lingungum, aequitatis patronum inique non ausus transfigere, ut caede sui improbum expiaret ausum, stricto contra principem ferro ipsemet proprium transfixit pectus, celerique praereptus fato, sub rege, per incolumem salvato iustitiam, salvum a seditioso interregno reliquit regnum (Martinus Martinius Hist. Sinicae dec. I lib. 4, anno ante Christum 612).

Аллегорическіе антипрологъ, прологъ, хоры, эпилогъ. Три акта, каждый актъ дѣлится на двѣ части—protasis и apodosis; protasis содержанія историческаго (выступаетъ Лингунгъ), apodosis—аллегорическаго (намеки на современность). Послѣ антипролога, пролога и каждаго акта интерлюдіи (содержаніе не указано).

292) Ж. XXVII. $\frac{1}{19}$. Sacrum Foedus Minervae et Martis, sive Sapientiae et Fortitudinis, in Constantino Ostrogio, supremo Palaemonii orbis exercituum duce, palatino Trocensi, olim observatum, nunc demum sub faustissimis auspiciis celsissimi principis ex antiqua Magni Ducatus Litvaniae... Domini Ignatii Kieyzgayłło Zawisza... post sacrosancte initum perenniter duraturum foedus cum illustrissima Domina Marcibella de Koźielsk Oginska, palatinide Trocensi, a perillustri, illustri, magnifica iuventute Minscensis Athenaei Soc. Jesu ludis metagymnasticis repraesentatum. Anno 1727, pridie kalendas Augusti. Vilnae, typis Colleg. Acad. Soc. Jesu. F. 16 стр.

Программа представленія съ надписью къ гербу и посвященіемъ.

Обширнѣйшее посвященіе (Dedicatio): Sacrum Fortitudinis Sapientiaeque foedus, in Constantino Ostrogio constanter observatum, e theatralibus umbris luci universi orbis proponens penna, sub faustissimis

auspiciis tuis praesumit evolare... Подпись: Devinctissima Humaniorum Literarum Juventus.

Имя автора пьесы не указано.

Argumentum ссылается на Joachim Pastorius in Floro Polonico, l. 3, c. 6, ad annum 1548. P. Kojałowicz Historiae Lituanae parte 2, l. 6.

Пьеса открывалась прологомъ, за которымъ слѣдовалъ интерлюдій; раздѣлялась на три акта; послѣ каждаго изъ первыхъ двухъ актовъ слѣдовалъ интерлюдій и хоръ; послѣ третьяго акта исполнялся эпилогъ, заключавшій собою представленіе. Содержанія интерлюдій не указано; въ прологѣ, эпилогѣ и хорахъ выступали аллегорическія фигуры. Программа изложена по-латыни и по-польски.

Prologus. Fama, iussu Minervae excitatis e lethali Morpheo Sarmatiae heroibus, Ostrogium arte et Marte plus caeteris celebrem primaria inter heroes dignitate coronat, frustra obnitente Livore ac Invidia, Genius vero Minscensis Gymnasii, vacante adhuc Solio, Maecenatem suum sago et toga illustrissimum, sapientia, fortitudine, iustitia ac liberalitate celeberrimum, cunctis proponens adorandum, magnorum nominum et Poloni Poli Numinum inscribit catalogo, etc.

Sława, z roskazu Minerwy ze snu śmiertelnego obudźiwszy Sarmackich rycerzow, Ostrogiusza, w naukach y w dźiełach wojennych sławnego, znaczną obdarza godnośćią, czemu prożno przeszkadzają Zazdrość y Nienawiść, etc.

Actus I, scena 1. Tumidus triumpho Scytharum regulus devictis Litvanis, aciem lustrando Gradivi, inter caesorum cadavera iubet inquiri Ostrogium, quo non reperto, incidit in eius clypeum, Pallade super subiecta arma insignitum cum lemmate: „Requies haec certa Laborum“ (Symbolum Caroli Borbonii regis Navarrae), unde putans illum funesta belli iam sublatum alea, optimum de futuris successibus suis sumit omen, clam observante scythicum fastum Ostrogio.

Chorus I-mus. Genius Ostrogii astu Livoris syrtibus inhaerens a Pallade animatur illo Virgilii monosticho: „Cantantes sublime ferent ad sidera cygni“, qui mox advolantes e periculo extrahunt pelagi, etc.

Epilogus. Genium Minscensis Athenaei non unius diei tolerantem pondus et aestum et iam fatiscentem avitus illustrissimi Maecenatis Cygnus alis suis ab inclementia caeli protegit, etc. (Фигура лебедя находилась въ гербѣ Завишей, помѣщенномъ на 2-й страницѣ программы).

XV. Витебскъ.

Еще скуднѣе свѣдѣнія о спектакляхъ въ Витебской іезуитской коллегіи, основанной въ 1682 году[1]). Проф. Г. Люръ сообщаетъ объ одной программѣ 1693 года: „Два брата, свв. Канцій и Канціанъ, мученики за Христа“, драма конца учебнаго года[2]); въ Виленской Публичной Библіотекѣ нашлась еще одна программа:

293. Драгоцѣнный камень въ клювѣ ворона Госевскихъ, украшающій дѣдовскій перстень Корвиновъ (Александръ Корвинъ-Госевскій), 1737 года.

Драма конца учебнаго года и вмѣстѣ юбилейный спектакль по случаю исполнившагося полустолѣтія существованія Витебской іезуитской коллегіи. Сюжетомъ служитъ изображеніе, среди аллегорій и символовъ, подвиговъ основателя коллегіи Александра Корвинъ-Госевскаго.

---

293) З. XXIV. $\frac{1}{667}$. Gemma in rostris Gosieviani alitis avitum Corvinorum annulum coronans, post saecularem annorum evolutionem ad fundatorium nomen illustrissimi excellentissimi domini Boguslai Corvini Gosievski, episcopi Smolenscensis, reversa, olim ill-mi exc-mi domini Alexandri Corvini Gosiewski fundatoria manu gestata, nunc perillustri tulliano-apollineae iuventuti Athenaei Gosieviano-Vitebscensis metam metagymnastico actu consignans; anno 1737, 31 Julii. F. 12 стр.

Программа съ надписью къ гербу и посвященіемъ.

Панегирическое юбилейное дѣйство.

Dedicatio. Reserate Orbis Theatrum, Saeculorum Cardines, centum clauduntur anni, ex quo theatralem tibi aperimus scenam, Antistes illustrissime, etc.

---

[1]) St. Zaleski, Jesuici w Polsce, t. IV, część 3, str. 1412.
[2]) G. Lühr, 24 Jesuitendramen, стр. 46—48, № 19.

Argumentum. Par magnis Romanorum Corvinis, regibus Hungariae, oriundus, Alexander Corvinus Gosiewski, Palatinus Smolenscensis, Malleus hostium patriae vulgo et merito appellatus, a Svecis ceterisque vicinis pro tali, quoad vixit, gloriose habitus. Hoc praeconium in praemium tulit non vulgaris et omnigenae suae virtutis; enituit in ipso praeter ceteras excelsi animi dotes zelus propagandae Dei et Deiparae gloriae unitus amori boni publici; quod ut augeret, postquam nomine Sigismundi III Poloniarum regis regiones Litvaniae conterminas titulo proregis administrasset, ex voto in oppugnatione arcis Bialla dictae concepto anno 1609, sociis Jesu collegium, Roxolanis iuvenibus scholas anno 1637 die 29 Augusti Vitebsci posuit, a quorum instituto omnia bona in universum Orbem redundare frequenter ingeminaverat (Epitome Vitae M. S. Węsławski in Victore et Victo, C. I et II).

Три акта. Аллегорическіе прологъ, хоры, эпилогъ; послѣ каждаго акта—интерлюдіи (содержаніе не указано).

Prologus. Religio et Fortitudo, evulsis, destructis et dissipatis errorum foliis, erigit Sapientiae Columnam excelsam, etc.

Act. I, sc. 1. Sigismundus III Poloniarum rex, domi forisque bello agitatus, dum se Caelo Divisque devovet, Aquila advolat cum gladio, quem rex caelitus sibi porrectum recipit. Insuper demittitur desuper scutum noctua insignitum cum hac inscriptione: „Ambulabis fiducialiter in via vitae“. Hinc pro et contra formantur omina, etc.

Chorus I-mus. Haeresis et Ignorantia, dum Veritatem de terra ortam, ut fundamentum Religionis et Sapientiae, in foveam praecipitant, ipsae in eam incidunt, detrudente Justitia, quae in illustrissimi Antistitis et Palatini Smolensc. Genio, trinum perfectum, Triadem nimirum Virtutum: Religionis, Sapientiae et Fortitudinis depraedicat.

Epilogus. Apollo Vitebscensis Musarum corona cinctus, iam in orbita Corviniana saeculi circulo transfacto, in Fundatorii nominis, praesertim Palatini et ill-mi domini Gosiewski, Antistitis Smolenscensis, excurrit praeconia, etc.

XVI. Ломжа.

Столь же скудны наши свѣдѣнія и о театрѣ въ Ломжинской іезуитской коллегіи, возникшей въ 1616 году[1]). Проф. Г. Люръ сообщилъ одну программу пьесы страстной недѣли 1687 года: „Мщеніе, изгнанное изъ души Людовика XII, короля Французскаго, памятью о распятомъ Бого-Человѣкѣ“ [2]).

Другая программа—драмы конца учебнаго года—сохранилась въ Виленской Публичной Библіотекѣ:

294. Крѣпчайшая среди упражненій мудрости защита Ляхіи подъ неусыпной охраной льва, 1724 года.

Сюжетъ: Король награждаетъ своего вельможу за ученость, краснорѣчіе и заслуги передъ государствомъ.

---

294) З. XXV. $\frac{1}{304}$. Antemurale Lechiae, vigiles excubias gerente leone, firmissimum, inter hastiludia Minervae ad signatorium annulum supremi olim regni Poloniae cancellarii Sarmatici Demosthenis Felicis Kryski a literaria iuventute Athenaei Łomzensis Soc. Jesu, polari leone Cleanthis vigiliis coronidem ponente, ad theatrales scenas instauratum, anno 1724 pridie kalendas Augusti. F. 4 стр.

Argumentum. Felix Kryski, senatorio in regno Poloniae prognatus sanguine, nempe Stanislai Palatini Masoviae filius, adeo singulari excelluit eloquentia, ut propter aureum flumen oratoriae facultatis alter Sarmatiae Demosthenes meruerit appellari. Huic demum signatoria orbita cessit in lauream linguae, postquam Sigismundus III cancellaria gemma clarissimi Marte et arte viri magna in rempublicam merita et eruditionem coronasset (Okolski Orbis Poloni tomo 2 p. 504).

Три акта. Аллегорическіе прологъ, хоры, эпилогъ. Передъ прологомъ и послѣ хоровъ 1-го и 2-го актовъ интерлюдіи (содержаніе не указано).

---

[1]) St. Załęski, Jesuici w Polsce, t. IV, część. 3, str. 1028.

[2]) G. Lühr, 24 Jesuitendramen, стр. 38—41, № 16.

XVII. Краковъ.

О спектакляхъ въ Краковской іезуитской академіи, возникшей въ 1623 году,[1]) свѣдѣній почти не имѣется. Въ рукописи Императорской Публичной Библіотеки, разнояз. Q. XIV. 10, л. 107 обор., сохранилась программа спектакля 1637 года, сообщенная мною въ „Экскурсѣ въ область театра іезуитовъ", стр. 420—422. Въ настоящее время открывается еще одинъ документъ, относящійся ко времени значительно позднѣйшему: въ Виленской Публичной Библіотекѣ, между печатными программами драмъ: Facilis descensus Averni in Vitaldo nuper imperii comite... coll. Leopoliensis, 1719 (З. XXIV. $\frac{1}{425}$,—см. ниже № 317), и Fax mentis honestae gloria Vladislao Hermanno extincta, 1720 (З. XXIV. $\frac{1}{426}$,—см. выше № 274), сброшюрованными вмѣстѣ, находится не получившая особаго библіотечнаго знака рукописная программа небольшой одноактной въ 10 явленіяхъ пьесы, написанная на лицевой сторонѣ полулиста писчей бумаги обыкновеннаго формата; внизу справа подпись владѣльца: R. P. Georgii Wolski. Заглавіе: *Краснорѣчивый въ защиту истины Туллій, Блаж. Іоаннъ Кантій*, 1718 года. Время исполненія драмы ближе не обозначено. Сюжетъ: На ученаго нападаютъ разбойники; забравъ, что нашли, они удаляются; но ограбленный, вспомнивъ, что у него остались еще деньги, о которыхъ онъ не сказалъ разбойникамъ, призываетъ ихъ обратно, прося забрать и то, что онъ ненамѣренно утаилъ; пораженные грабители возвращаютъ ему и то, что было имъ отнято.

---

295) Facundus pro veritate Tullius, B. Ioannes Cantius, Sarmatiae Veronensis ex Lechico-Academica Verona, nempe Jagellonico Cracoviensi Athenaeo, publici auditorii auribus propositus anno 1718.

Воспроизводимъ текстъ программы полностью:

Argumentum. Beatum Ioannem Cantium doctorem Academiae Cracoviensis romipetam latrocinantes montanistae, e Carpatis praeruptis erumpentes, aggrediuntur eumque despoliatum destituunt; quibus secc-

---

[1]) St. Załęski, Jesuici w Polsce, t. IV, część 2, str. 761.

dentibus Beatus in memoriam revocat relictae apud se reliquum pecuniae; quare propero gradu insequens sicarios convocat, his eos compellans verbis: „Fratres, deviavi invia a veritate, nam pecunia in veste servata manet; revertimini et reliquias tollite numarias; indeliberato autem date veniam mendacio“. Tantam eius ingenuitatem et sinceritatem animi demirati latrunculi totam ei rapinam restituunt et deprecantur. Miech. lib. 4-to cap. 60.

Inductio 1. Ioannem Cantium, iter meditantem in terram sanctam, aquila e Carpaticis recessibus pullos suos provocans ad volatum viam solis et aquilae edocet eamque arripiendam suadet e nido Sarmatiae avolaturo.

Inductio 2. Rapina et caede viventes Sportaci Mercurio furum numini praedas et Triviae viarum Deae triviales instruunt cantus et saltus.

Inductio 3. Salustius Roma rediens incidit in praedones, a quibus spoliatus relinquitur cum testimonialibus literis, a Sandigovio rectore Academiae Cracoviensis viatori oblatis.

Ind. 4. Cantius, pristinis desideriis et maturis votis satisfaciens, adeundi Hierosolimam pro doctorali epomide romipetarum pallium, pro laureata cydari galerum, pro academico sceptro sumit cannam viatorum.

Ind. 5. Simon Halicius Cantio fidissimo collegae suo viatori aureum numisma offert, hoc lemmate notatum: „Nescia fraudum, nescia fallere virtus extingui nequit“, quod ille alte recondit nulli expensae in via exponendum.

Ind. 6. Trutinantem Cantium oblati numismatis lemma silvestres Nymphae cantu recreant, quibus sopitus clamore vociferantium excitatur latronum.

Ind. 7. Cantius, excitatus a somno, incidit in cadaver acceptisque testimonialibus e manibus mortui Salustii cum precibus ad Deum fusis suscitat, sed cum redivivo vitam ducere in hoc mundo suadet, Salustius iterum mori eligit, quam vivere et miserias bis miser pati.

Ind. 8. Insequens Cantium Halicius dum haec audit, et videt iterum mori, rursum suscitari petit, sed frustra, nam iterum mortuo Salustio invadunt sicarii; Halicio elapso Cantius spoliatus dum stricto saepius in pectus chalybe quaeritur: habeatne aliquid adhuc pecuniae, respondet nil sibi de nummario viatico superesse.

Ind. 9. Abscedentibus sicariis Cantius excussis sarcinis reperit occultam pecuniam, nempe oblatum a Simone Halicio aureum numisma atque citatis passibus insequens praedones revocat, contenta voce ad se invitat se mendacem asserendo, ac errorem agnoscendo, illudque aureum numisma in manus latronum consignando, qui eius mirati conscientiae teneritudinem, animi candorem et ingenuitatem, totam ei restituunt praedam, comitesque piae accingunt viae, latrocinia paenitentiali expiaturi peregrinatione.

Ind. 10. Jagellonico-Varsaviensis Tullius Sarmatiae Veredico Divo Cantio finali applaudit paeane.

Ad M. D. G.

XVIII. Митава.

О спектакляхъ іезуитской школы въ Митавѣ, возникшей въ 1712 году,[1]) доселѣ не было извѣстно вовсе. Въ Виленской Публичной Библіотекѣ оказалось двѣ программы Митавскихъ драмъ конца учебнаго года:

296. Восточныя тѣни, Отцемъ Свѣтовъ свѣтомъ вѣры черезъ Владиміра, князя русскаго, просвѣщенныя, 1720 года.

Сюжетъ: Крещеніе Руси Владиміромъ.

297. Глава народа, могучій мудростью своей рѣчи и остреемъ меча (Генрихъ Благочестивый, герцогъ Баварскій), 1730 года.

Сюжетъ: Герцогъ за ревность къ религіи и наукѣ избирается императоромъ.

---

296) З. XXIV. $\frac{1}{878}$. Umbrae orientales, a Patre Luminum lumine fidei per Wladimirum, primum magnum Russiae ducem, Marte et arte sanctioris literaturae clarissimum heroem, illustratae, nunc a perillustri magnifica iuventute gymnasii Mittaviensis Soc. Jesu dramate metagymnastico adumbratae, anno 1720, calendis Augusti. F. 4 стр.

Epitome historica. Wladimirum, sorte generis clarum, clariorem Marte, arte sanctioris literaturae clarissimum, Ruthenus stupuit orbis. Hic postquam devicta Chersoneso Taurica fidem christianam suscepisset, eamque in sibi subiectis propagasset, primus magnum magni ducis nomen sortitus (Demetr. ex Nestore in Vitis Sanctorum 15 Junii; P. Foresti in Geograph. Hist. part. 3, lib. 10, fol. 563).

Три акта. Аллегорическіе прологъ, хоры, эпилогъ; послѣ пролога 1-го и 2-го актовъ interlocutio ludicra (содержаніе не указано).

---

[1]) St. Zaleski, Jesuici w Polsce, t. IV, część 4, str. 1532.

Act. I, sc. 1. Wladimirus deplorat suae gentis sine supremo capite statum laudatque indictum congressum procerum, huic malo subventurum; ad quem dum sese dispositurus secretiorem seligit locum, incidit in mausoleum quoddam, iuxta quod petrae insidens obdormiscit.

Sc. 2. Wladimirus videt per somnium Russum, qui ut Lechus et Czechus fratres illius germani primi Poloniae et Bohemiae, sic ille Russiae colonias duxit. Hic post saltum statuarum, ad mausoleum fixarum, ac post varia de statu futuro Russiae prolata effata, aliquid in mnemosynon gladio tumbae inarat, etc.

297) З. XXIV. $\frac{2}{550}$. Princeps populi, in sapientia sermonis sui potens, opere in ore gladii propugnator honoris, veri Numinis studiosissimus, expugnator vero idololatriae zelosissimus, dux Bavariae Sanctus Henricus, olim post victrices Martis adoreas, in diademate imperiali septicolli urbi demonstratus, nunc demum sub auspiciis perillustris reverendissimi domini Joachimi Gönner, a laurea theologica sacrae theologiae doctoris etc., praepositi Mitaviensis, ab excellentissima etc. iuventute Athenaei residentiae Mitaviensis, Soc. Jesu, annuos scientiarum conatus metagymnastico actu coronante, Curonico Orbi repraesentatus, anno 1730 pridie kalendas Augusti. F. 8 стр.

Программа съ посвященіемъ.

Dedicatio. Pertinebat pridem ad basilicum virtutum Tuarum apparatum, ut cum patentibus Tibi populorum cordibus, etc.

Argumentum. Otthone III imperatore Romanorum defuncto, cum de eiusdem successore in imperium ageretur, omnium vota, nutu Divino, ad eum inclinantur, qui tunc in regno potissimus virtute ac sapientia haberetur. Is autem fuit Sanctus Henricus cognomento Pius, dux Bavarorum. Hic quoniam et literarum cultor studiosissimus et fidei catholicae zelator ardentissimus erat, communi omnium consensu electus est Romanorum imperator (Bellarm. l. 3. de Officiis principis Christiani. Baron. ad annum 1002).

Три акта. Аллегорическіе прологъ и хоры состоятъ изъ двухъ частей: protasis и apodosis. Аллегорическій эпилогъ. Послѣ 1-го и 2-го актовъ интерлюдіи (содержаніе не указано).

XIX. Слонимъ.

О школьно-іезуитскихъ спектакляхъ въ Слонимѣ[1]) доселѣ не было извѣстно ничего. Въ Виленской Публичной Библіотекѣ имѣется три программы:

298. Мгновеніе несчастной вѣчности... Танецъ, начатый порочнымъ государемъ, 1744 г. Масляничная драма.

Судя по записи внизу страницы, это—первая напечатанная программа сценическихъ представленій въ Слонимѣ. Сюжетъ: Развратившійся въ Парижѣ государь, по возвращеніи на родину продолжаетъ порочную жизнь и наконецъ сраженъ апоплексическимъ ударомъ.

299. Цвѣтъ надписанный, имена царей (Ксіендонъ императоръ Японскій), 1744 года. Драма конца учебнаго года.

Сюжетъ: Принцъ страдаетъ отъ происковъ старшаго брата, но его мудрость дѣлаетъ его императоромъ.

300. Содержимое головы Паллады (сыновья Эліана царя Ѳиванскаго), 1749 года. Драма конца учебнаго года.

Сюжетъ: По волѣ царя, послѣ его смерти престолъ долженъ перейти къ тому, кто первый отыщетъ корону, скрытую царемъ въ головѣ Паллады; секретъ открываетъ младшій (срв. выше №№ 68 и 229).

---

[1]) Возникла іезуитская школа здѣсь въ 1713 году (St. Zaleski, Jesuici w Polsce, t. IV, część 4, str. 1672).

298) З. XXIV. $\frac{2}{603}$. Punctum infelicis aeternitatis .....[1]) saltus, olim a quodam sceleratae vitae principe inchoatum, nunc gaudentibus in tempore bacchiophilis, ne choros ducendo cum impiis in circuitu ambulent, ex aeternitatis circulo in theatrali circo menti et oculis in obiectum propositum a perillustri etc. iuventute Athenaei Słonimensis Soc. Jesu, anno 1744. F. 4 стр.

Argumentum. Princeps quidam (nobis Plutonus), Parisiis studiis operam navans, a pravis sociis ad diaboli lycaeum deductus, audiit sub forma simii docentem scelera daemonem. Demum patris sui fato revocatus in patriam, cum nec progenitoris comparentis spectro, nec variis in somnis terriculamentis a vitiis absterreri potuit, instante Divina nemesi, inter hilaria tripudia apoplexia correptus vivere desiit. Cadaver in praesentia dolentium amicorum, erumpente ex urna flamma, stygi victima conflagravit (Swięćicki Ep. Chełm. Gabryel Jączyński).

Три акта. Аллегорическіе прологъ, хоры, эпилогъ.

Внизу первой страницы приписка чернилами: „Labor P. Feliciani Nowodworski. Prima synopsis Słonimi post fundationem typo impressa“.

299) З. XXIV. $\frac{2}{602}$. Flos inscriptus Nomina regum, in terris Japoniae natus Xiendonus iuvenis, Toquusamae imperatoris filius sapiens, adversis fortunae ventis contritus, faventioribus favoniis erectus, actu metagymnastico eruditi auditoris oculo in obiectum propositus, a perillustri ac magnifica iuventute Athenaei Słonimensis Soc. Jesu, 1744. F. 2 стр.

Argumentum. Imperatoris Japoniae Toquusamae Xiendonus filius, promovente sapientia in tenera aetate in regem Angolae coronatus, ab Abacondono, maiore natu fratre, dolis e solio et paternis gratiis detrusus, deprehensis fraudibus ad priorem thronum et ad imperii Japonici coronam evectus (Jarricus in Thesauro rerum Indicarum).

Три акта. Аллегорическіе прологъ, хоры, эпилогъ.

---

[1]) Одно слово замарано чернилomъ.

300) З. XXIV. $\frac{1}{467}$. Conceptus Palladii capitis, olim ab Elimano Thebanorum rege de coronario auro ad mentem et captum regiorum principum formatus, et a minimo natu regis eiusdem filio e circumstantia temporum erutus, nunc vero ad ultimam periodum scholastico decurrente anno a perillustri ac magnifica iuventute Athenaei Słonimensis, Soc. Jesu, dramatico stylo explanatus, anno 1749, pridie kalendas Augusti. F. 2 стр.[1])

Argumentum. Elimanus Thebanorum rex, ut futurae superstitum filiorum de successionis iure occurreret liti, curavit fabrefieri artificiosam Palladis statuam, ac in capite eius coronam occultari, huic cum paterno conferendam regno, qui primus eam inveniret. Certantibus itaque de aperienda mysteriosa effigie fratribus, minimus natu (quem Palladium appellare placuit), cum accidisset pedibus statuae illos arctius constringens, latentem ibi dissolvit artem, regnique cepit diadema (P. Gorzyński in laud. S.S., pag. 4-ta).

Три акта. Прологъ („Palladii felix sapientia regnat"), хоры (Chorus I: „Rex dolet afflictus scisso diademate regni"; Ch. II: „Discors concordia fratrum"), эпилогъ („Genius Palladii, ab Elimani Genio coronatus, ubi regium conscendit solium, Pallas dignam sceptris eius praedicans sapientiam, literariam etiam iuventutem altioris gradus coronat diademate"). Послѣ пролога и каждаго изъ трехъ актовъ—interludium (содержаніе не указано). Въ концѣ программы перечислены Actores: Elimanus rex Thebanorum—P. M. D. Ignatius Sienieński и т. д.

---

[1]) Срв. выше №№ 68 и 229.

XX. Могилевъ.

Іезуиты основали въ Могилевѣ гимназію въ 1682 году[1]); о школьныхъ спектакляхъ въ этой гимназіи до сихъ поръ извѣстій не имѣлось въ виду у историковъ; въ Виленской Публичной Библіотекѣ нашлось три программы пьесъ, исполненныхъ въ Могилевѣ. Первая изъ этихъ драмъ была поставлена на сцену по случаю пріѣзда графа Франциска Максимиліана Оссолинскаго:

301. Знаки чести Сарматской, дѣдовскія сѣкиры Оссолинскихъ (Графъ Георгій Оссолинскій), 1722 года.

Сюжетъ: Аллегорическое изображеніе дѣяній предка чествуемой персоны.

Остальныя двѣ Могилевскія драмы исполнялись въ концѣ учебнаго года:

302. Ключъ знаній, присоединенный къ ключу прадѣдовскаго герба Михаловскихъ (Мельхіоръ Михаловскій), 1726 г.

Сюжетъ: Знатный, извѣстный ученостью человѣкъ совершаетъ подвигъ, торжествуетъ надъ кознями завистниковъ и удостоивается почестей.

303. Вѣнчанное жилище мудрости (принцъ Арнольдъ англійскій), 1732 г.

Сюжетъ: Образованный принцъ разумными совѣтами и собственной доблестью приноситъ великую пользу государству, а затѣмъ наслѣдуетъ престолъ.

---

[1]) St. Załęski, Jesuici w Polsce, t. IV, część 4 str. 1556.

301) З. XXIV. $\frac{1}{302}$. Fasces honoris Sarmatici, avitae Osoliniorum asciae coronarii, olim in magno legato Vladislai IV, Poloniarum ac Sveciae regis, celsissimo Georgio duce in Osolin S. R. I. Principe, comite a Tenczyn Osolinski, supremo regni cancellario etc., ad apostolicos Urbani VIII pedes, in Orbis capite ad cultum Urbis cultissimae praesentati, nunc vero augustissimo sceptro serenissimi ac invictissimi Augusti II, secundissime regnantis communiti, in optatissimo ad regio-oeconomicam Albae Russiae urbem ingressu illustrissimi ac excellentissimi domini Francisci Maximiliani comitis a Tenczyn Osolinski, declamatori applausu adorati a perillustri ac magnifica iuventute Zdanoviano-Mohiloviensis Gymnasii Soc. Jesu, anno 1722. F. 4 стр.

Аллегорическое представленіе въ честь знатнаго посѣтителя. Составъ его:

Arhi-prologus. Celsissima Osoliniani nominis Fama, quiescentem sub umbra magnarum alarum Polonae Aquilae Bokium, illustrissimae Toporeorum Domûs authorem ac Lechi in oras Poloniae olim comitem (ссылка: Bielski apud Okolski tom. I fol. 90), e somno excitat; qui Gentilitiae illustrissimi thesaurarii Asciae, binis serenissimi ac invictissimi Augusti II Poloniarum Regnatoris ensibus innixae, Asciâ suâ illud enarat Claudiani:

> Decurrat trabeata Domus, tradatque secures
> Mutua posteritas.

Prologus. Polono-Regalis Aquila Osolinianam Asciam Jagellonico Vladiclai IV, Poloniarum ac Sveciae regis, manipulo et Staresbanonianae securis lemmate: „Autumnus virtutum“ insignitam (ссылка: Okolski ibidem), in Vaticano locat monte; ubi regnans Orbis Christiani Religio propheticos Malachiae de Urbano VIII flores, lilium ac rosam, eidem Asciae innectit, cum altera eiusdem Staresbanonis epigraphe: „Ver annorum“.

Inductio 1-ma. Serenissimus Vladislai IV Genius, praesentata sibi a Virtute celsissimi principis Georgii Osolinii in Rempublicam merita, avitae eiusdem asciae, Martis ac Palladis stylo inarata, Magni ad Urbanum VIII Legati characterc exornat; ac in manubrii revulsi locum, Mer-

curii caduceo impositam asciam Genio celsissimi principis tradit, additis Aquila et Leone utriusque Regni sui insignibus, pedibus Sanctissimi substernendis.

Слѣдуетъ еще шесть явленій (inductiones) такого же аллегорическо-символическаго характера, а затѣмъ—аллегорическій эпилогъ. Послѣ пролога, 2-го и 5-го явленій представленіе прерывалось интерлюдіями (содержаніе ихъ не обозначено).

Въ концѣ программы (послѣ эпилога) помѣщено *Descriptio portae triumphalis*: Apellis penicillo elaborata triturrita porta celsissimum illustrissimi thesaurarii insigne in mediae turris apice spectandum exhibet, in manibus celsissimae Osoliniani nominis Gloriae ac Sarmaticae Libertatis, cum epigraphis: „Chare nepos patriae felix moderare secures“, etc.

302) З. XXIV. $\frac{1}{218}$. Clavis scientiarum, proavitae illustrissimi Miachałowsciorum stemmatis clavi sociata, pantheon virtutis et honoris, olim perillustri magnifico domino de Michałow Melchiori Michałowski, nunc Martiano de Michałow Michałowski, a claudente Zdanoviano-Mohiloviense Soc. Jesu Athenaeum Pallade triumphale gratitudinis sacrarium reserans, per perillustrem etc. iuventutem, instantibus vacunae feriis postgymnastico actu consecrata, anno 1726, pridie Kalendas Augusti. F. 8 стр.

Программа съ надписью къ гербу и посвященіемъ меценату.

Панегирическое дѣйство. Въ программѣ нарисованъ гербъ Михаловскихъ (ключъ) и подъ нимъ—стихи; затѣмъ—обширное панегирическое посвященіе „Ad perillustrem Mecaenatem“; наконецъ—программа представленія.

Argumentum. Nemini magis Pantheon virtutis et honoris patet, quam cui proavita illud adaperit Clavis, scientiarum clavi sociata. Patens huius veritatis argumentum in perillustri magnifico domino Melchiore Michałowski annotandum, viro eruditione percelebri, cui illustrissimus Zamoiscius, supremus exercituum dux, filium suum Thomam instruendum concredidit, clavique eiusdem proavitae conservandum tradidit. Okolski, tom. I. Sub stemmate Jasieńczyk, pag. 312.

Три акта, аллегорическіе прологъ, хоры, эпилогъ; послѣ пролога, 1-го и 2-го актовъ интерлюдіи (содержаніе ихъ не указано).

303) З. XXIV. $\frac{2}{249}$. Mansio Sapentiae coronata, in triumphali Arnoldi Principis Angliae ad paternum solium gradatione erecta triumphalis honoris soleato tramite, sub victorioso avitae crucis signo, innubis affectus radio, sub Ignatianis ad splendorem nominis succensis flammis, perillustri ac magnifico domino Michaeli Jurgielewski, venatori Grodnensi, indigitata, eiusdemque gratiosissimi Mecaenatis sui honori et magno nomini dedicata atque a perillustri etc. iuventute Athenaei Mohiloviensis Soc. Jesu actu metagymnastico celebrata, anno 1732, pridie transmigrationis ad paternas mansiones studiosae iuventutis. F. 14 стр.

Программа съ надписью къ гербу и посвященіемъ.

Dedicatio. Ubi Mansio Sapientiae Coronata, sub auspiciis illustrissimae domus Jurgielewscianae, in triumphali principis Angliae ad paternum solium gradatione, triumphales vendicat adoreas, nova Tibi quoque in Palladia arena... veniunt trophaea, Mecaenas amplissime, etc.

Программа по-латыни и по-польски.

Argumentum. Post toleratos in literaria arena labores, ne sedulitas suo careat munere, erudita Pallas suffuso sudore vertici supremum honoris defert solium. Meridiana enim clarius luce illa allucet veritas, eruditione praeditis fastigiata honorum deberi culmina. Inclarescit id in Arnoldo, serio in perdiscendas incumbente literas, qui immaturus quidem aetate, verum maturus ingenio, Anglicum regnum, sub Ethelredo rege ad ultima redactum, virtute sua ac prudenti consilio ad pristinum reduxit statum. In cuius praemium eruditae indolis, cum certa, post fata Ethelredi, successione, paterno admovetur solio (Aloysius Sandaeus).

Три акта. Аллегорическіе прологъ, хоры, эпилогъ.

XXI. Ковно.

Іезуитская коллегія въ Ковно возникла въ 1648—1653 годахъ[1]). Документовъ о здѣшнихъ спектакляхъ не было доселѣ извѣстно.

Виленская Публичная Библіотека обладаетъ тремя программами Ковенскихъ драмъ,—изъ нихъ одна масляничная (см. ниже № 306), двѣ другія (№№ 304 и 305)—конца учебнаго года:

304. Высшій стражъ законовъ и чести, канцлеръ Римской Имперіи Стефанъ Гильдебрандъ, 1723 года.

Сюжетъ: Ученый удостоенъ государемъ высшихъ почестей.

305. Спасеніе въ степахъ послѣ несчастной битвы (Преклай), 1728 года.

Сюжетъ: Плѣнникъ получаетъ жизнь и свободу, пропѣвъ стихотвореніе и выступивъ съ искусною рѣчью.

306. День пепла среди веселаго праздника Вакха (Гесперіанъ царь персидскій), 1730 г.

Сюжетъ: Царь, путемъ убійствъ достигшій престола, своимъ младшимъ братомъ, среди пира и пляски, брошенъ въ яму, полную золы, и здѣсь погибаетъ.

---

304) З. XXIV. $\frac{1}{327}$. Custos legum ac honorum supremus, imperii Romani cancellarius, Stephanus Hildebrandus, in praemium singularis eruditionis et fortitudinis sigillari gemma olim ab Henrico III imperatore Romanorum, Mecaenatum principe erudito, insignitus, nunc vero sub auspiciis perillustris reverendissimi domini Stephani in Dąbek Dębkowski... in Sarmatico Latio Litavo Orbi demonstratus a perillustri etc. iuventute Athenaei Collegii Caunensis Soc. Jesu, annuos scientiarum conatus metagymnastico actu obsigillante, anno 1723, pridie calendas Augusti. F. 10 стр.

Программа съ надписью къ гербу и обширнымъ посвященіемъ.

---

[1]) St. Załęski, Jesuici w Polsce, t. IV, część 3, str. 1428.

Панегирическое дѣйство.

Dedicatio. Solem in Avita Domus Tuae solea, ad theatralium umbrarum apparatum relucentem, hodie Litavus intuetur Orbis, etc...

Argumentum. Stephanus Hildebrandus, vir ex utroque Caesar, nempe literarum cultura artisque bellicae peritia ceberrimus, Henrico III Caesari charus, ad erudiendum in litteris Ferdinandum assumptus, postquam singulare specimen scientiae suae in aula Henrici imperatoris demonstrasset, cancellaria gemma atque senatoria purpura decoratus. (Annales Henrici imperatoris, ex iis Crantzius lib. 4 cap. 19. P. Skarga fol. 1020 in Annalibus).

Три акта. Аллегорическіе прологъ, хоры, эпилогъ. Прологъ и хоры дѣлятся на двѣ части: protasis и apodosis. Послѣ пролога 1-го и 2-го актовъ интерлюдіи (содержаніе не указано).

305) З. XXIV. $\frac{2}{679}$. Salus in pedibus post adversam Martis aleam, inter vincula Ottomanicae captivitatis expeditum eloquentiae ligatae assequentibus cursum adhibitis in societatem facundo-solutis modis resolutisque, quondam a Praeclao equite polono inventa, iam vero auspicia inter auspicati passus retro aviti eiusdem cancri ab eloquentia ligata solutae associata in Gymnasio Caunensi Soc. Jesu, feriis studia solventibus declarata anno 1728. F. 4 стр.

Argumentum. Facilius et felicius etiam barbarae gentis animos posse eloquentiae devinciri arte, quam Marte, salusque tutior literis ornati, quam clypeis armati, patuit orbi ex multis in nostro Praeclao. Hic sub rege Poloniarum Ludovico, ludente vices fortuna bellica, ubi devenit ad vitae metam post vincula, decreto Solimani, accepit hunc nuntium lethalem laete, comprobansque id ipsum facto, scilicet sono lyrae plaudenti consono, salutem meliori metamorphosi hisce metricis in pedibus invenit: inauditum enim carminis cantum dum repetere iussit ad coram Caesar, et quare non satius ingeminaret gemitus consonos filio mortis cum sociis, unus pro omnibus respondit Praeclaus ex vate Orator; Caesar mire creatus tum carmine repetito, tum responso soluto resolutoque, cassata mortis sententia restituit Praeclaum libertati liberae patriae cum synthemate liberi passus (ita P. Lorencowicz Conc. in Domin. fol. 64).

Три акта. Аллегорическіе прологъ, хоры, эпилогъ. Послѣ пролога, 1-го и 2-го актовъ интерлюдіи (содержаніе не указано).

306) З. XXIV. $\frac{1}{308}$. Dies cinerum inter hilares Liberi patris ferias coronatosque crateres perfici quondam solis Hesperriani Persarum principis fatali eclipsi clarus, nunc vero a perillustri etc. iuventute Athenaei Caunensis, Soc. Jesu, in theatrali Umbria, antecinerali dramate adumbratus, anno 1730, 18-va Februarii. F. 4 стр.

Argumentum. Rara in Orbe symposia sine naeniis... Spectavit id Persicus orbis in Hesperriano principe suo, qui dum post fata patris Persicum regnum fraude et fratrum cede obtinere intendit, a Zefo minimo natu fratre ad epulas invitatus, inter foecundos calices ad saltum provocatur et in foveam cinere plenam dolo inductus praecipitatur, atque sic regnum et vitam simul ferali terminavit casu (Lebivius in Archontologia Cosmica de imperio regum Persarum).

Три акта; аллегорическіе прологъ, хоры, эпилогъ; послѣ пролога и каждаго изъ первыхъ двухъ актовъ interlocutio ludicra (содержаніе не указано).

XXII. Жодзишки.

О спектакляхъ въ іезуитской коллегіи въ Жодзишкахъ[1]) не было извѣстій; въ Виленской Публичной Библіотекѣ оказалось двѣ программы поставленныхъ на сцену въ Жодзишкамъ пьесъ:

307. Вѣнецъ духа—краснорѣчіе (Іоаннъ посолъ польскій и Карлъ V императоръ Римскій), 1716 года; драма конца учебнаго года.

Сюжетъ: Императоръ награждаетъ посла за краснорѣчіе (срв. выше № 283).

308. Палемонія за столомъ, по примѣру Вителлія, вкусившая смерть, 1724 года; повидимому, масляничная драма.

Сюжетъ: Пирующихъ истребляетъ ворвавшійся небольшой отрядъ враговъ.

---

307) З. XXIV. $\frac{2}{38}$. Corona animorum eloquentia, olim a Carolo V, sacri Romani imperii coronato, in Ioanne Polono (inter legati officia) vere Tullio approbata, nunc vero ad coronidem anni scholastici, exantlatos in Palladia arena Minervae stadiodromorum labores coronantem, ab illustri etc. iuventute Collegii Zodziscensis Soc. Jesu metagymnastico dramate ad oculorum simul et animorum oblactamentum proposita, anno 1716, die 31 Julii. F. 2 стр.[2]).

Argumentum. Agnovit veram in Ioanne Polono, Sigismundi I legato, coronam animorum eloquentiam Carolus V Romanorum imperator, ubi diserto illum ore perorantem praemiatus, inter grandes retulit Hispaniae (Magister Sebastianus Penzinger in Comp. 4 Mundi Manarch. Disc. 4, conc. 3, Hist. 4-ta pag. 398).

Три акта. Аллегорическіе прологъ, хоры, эпилогъ. Послѣ 1-го и 2-го актовъ интерлюдіи (содержаніе не указано).

[1]) Возникла въ 1709—1710 году (St. Załęski, Jesuici w Polsce, t. IV, część 4, str. 1666).

[2]) Срв выше № 283.

308) З. XXIV. $\frac{2}{416}$. Palaemonia ad mensam more Vitellii fatum degustans, sub irradiante patrocinantis Graciae splendore in avita Cynthia, trina condecorata sagitta, perillustris reverendissimi domini Nicolai Kozieł, canonici Smolenscensis, etc., Mecaenatis sui pro semper obligati, omnibus ad terrorem, spectatori ad mortis memoriam et amorem, candidaeque veritati ac paginae concolor, reproducta a perillustri etc. iuventute Collegii Minkieviciano-Zodziscensis Soc. Jesu anno 1724. F. 8 стр.

Программа съ надписью къ гербу и посвященіемъ.

Ad perillustrem Mecaenatem. Coronatam hodie Palaemoniae Maiestatem victori cordium Nicolao in corona dramaticae Umbriae Zodziscense consecrat Athenaeum, etc.

Argumentum. Rara in solio virtus, quae sibi aemulam non cognoscat invidiam, rarior purpura, quam solus fucatus murex, et non etiam concolor principum pingat cruor. Sereniore pupilla suspexit id in purpurato Vetenne (quem sic nominare placuit) Palaemonia et erubuit. Is post Vitennem principem Litvaniae primus princeps primumque mobile, publico, non privato bono innixus, Pelussam, Stroynati Daumundique filium, in exilium cum vitiis ablegavit, qui acceptis copiis a Crucigeris et pauco suo comitatu, per novos calles in Litvaniam tacite venit ibique florem Litvaniae nobilitatis ad convivii epulas semisopitos morte funestavit (P. Koiałowicz part. I libro 6).

Три акта. Аллегорическіе archiprologus, prologus, хоры, epilogus. Послѣ пролога, 1-го и 2-го актовъ интерлюдіи (содержаніе не указано).

XXIII. Бобруйскъ.

Въ Бобруйскѣ іезуиты основали школу въ 1631 году[1]). Единственнымъ отыскавшимся пока документомъ о здѣшнемъ школьномъ театрѣ является единственная сохранившаяся въ Виленской Публичной Библіотекѣ программа пьесы конца учебнаго года:

309. Дворецъ Александровъ—академія мудрецовъ (Аристотель и Александръ Македонскій), 1725 года.

---

309) З. XXIV. $\frac{1}{39}$. Academia sapientum regia Alexandri, cuius primas princeps philosophorum et promota persona ac moderator Aristoteles, a Philippo rege Macedonum fundata, ab Alexandro arte et Marte invictissimo confirmata... a perillustri etc. iuventute Athenaei residentia Tryznana Bobroyscensis Soc. Jesu repraesentata, anno 1725, pridie kalend. Augusti. Vilnae. F. 14 стр.

Программа съ надписью къ гербу и посвященіемъ.

Dedicatio: Ingredere Academiam a Serenissimo Fundatore Philippo Macedonum Monarcha, etc.

Argumentum ссылается какъ на источникъ на „Horologium principum Gvevarrae“ и „Petrus Opmeerus in Opere Chronographico Orbis universi ad annum 3634“; изображаются отношенія Аристотеля и Александра Македонскаго, который „eum (Аристотеля) ducit ad thronum, ut assideat eius lateri, iubetque ephebos instituere saltum“...

Пьеса дѣлится на 3 акта; вначалѣ—antiprologus (Genius Patriae et Astraea Genium illustrissimi Mecaenatis dilaudant a Justitia, Fortitudine, literis in Aboriginibus praeclaris..), prologus (Mars et Pallas contendunt de throno cantu... quorum contentionem sedat Genius Alexandri, veniens cum Genio Aristotelis, eumque promotrice Sapientia dignum censet throno...); послѣ 1-го и 2-го акта *интерлюдіи* (содержаніе не указано) и аллегорическіе *хоры-балеты;* въ концѣ—epilogus: аллегорическій балетъ.

---

[1]) St. Zaleski, op. cit. t. IV, część 3, str. 1304.

XXIV. Петроковъ.

Іезуитская школа въ Петроковѣ возникла въ 1678 году[1]). Единственнымъ пока нашедшимся свидѣтельствомъ объ ученическихъ спектакляхъ въ этой школѣ служитъ сохранившаяся въ Виленской Публичной Библіотекѣ, описываемая ниже, программа драмы „Два опустошителя міра, Баязетъ и Тамерланъ“, исполненной 26 и 27 ноября 1714 года; сюжетомъ послужило изображеніе судьбы Баязета и Тамерлана: одинъ, попавъ въ плѣнъ, посаженный въ желѣзную клѣтку, размозжилъ себѣ голову о стѣны клѣтки, другой—погибъ преслѣдуемый призраками.

---

310) З. XXV. $\frac{2}{300}$. Praesidente illustrissimo et reverendissimo domino Christino Dunin Karwicki, custode Gnesnensi etc., Vice-Mareschalco illustrissimo domino Stanislao Valeriano de Jasnowice Chwalibog, subdapifero palatinatus et iudice castrensi Cracoviensi, Polono Tribunali oblati duo orbis vastatores *Baiazethes et Tamerlanes*, a perillustri iuventute Collegii Wierzboviani Soc. Jesu, Petricoviae anno 1714 die 26 et 27 mensis Novembr. F. 12 стр.

Программа съ посвященіемъ, по-латыни и по-польски.

Посвященіе: Orbis vastatores vestro, iudices illustrissimi, sisto tribunali, Baiazethem et Tamerlanum intelligite, quibus orbis imperium et praeda, etc.

Argumentum. Baiazethes Orientis imperator, orbis terror, Persiae laureas christianorum caedibus infregit, triumphum non ratus, qui primam in manubiis non ducit innocentiam, sed festina noxas pressit ultio, nam dum volatilem Scythiae gregem (iis livor bellicam virtutem inurebat vocabulis) ad stivas agendum incitat sibique eripi praetendit, quod

---

[1]) St. Załęski, op. cit., t. IV, część 4, str. 1572.

orbi detrahit Tamerlanes, sinistro Marte concurrens, didicit, Tamerlanem quoque summis non imparem, si animus, non genus expenditur. Profligatae hic quidem fortunae et virtutis, ferro tamen et sanguine in Scythiae emersit imperium, toties caveae incluso instans Baiazethi, quoties equo invehi suaderet arrogantia. Uterque fortunae et animi ruit vitio, nam Baiazethes, ipse sibi intra caveam mortem consciens; fidem dicto fecit, quod malis carnifex dum deest, sibi non desunt. Tamerlanes sinistrae vitae successus, sinistro inter spectra decessu coronavit (Bussieres Soc. Jesu).

Три акта, раздѣленные на inductiones; аллегорическіе антипрологъ и эпилогъ. Прологъ (содержаніе не обозначено вовсе).

XXV. Двинскъ (Динабургъ).

Въ Двинскѣ (Динабургѣ) іезуиты открыли школу въ 1638 году[1]). Никакихъ извѣстій о здѣшнемъ школьномъ театрѣ не имѣется, кромѣ сохранившейся (въ двухъ экземплярахъ) въ Виленской Публичной Библіотекѣ программы панегирическаго спектакля, поставленнаго въ концѣ учебнаго 1709 года: „Родовыя знатнѣйшаго дома Платеровъ бревна—опора царствъ (императоръ Граціанъ)". Сюжетъ: Граціанъ, ученикъ Авзонія, за свои познанія сдѣланъ отцомъ соправителемъ, украшенъ царскими регаліями, названъ Августомъ.

---

311) E. XVII. $\frac{1}{522}$ (= З. XXIV. $\frac{1}{681}$). Gentilitia illustrissimae Platerianae domus tigna regnorum fulcra, in sublimes patriae honorum gradus perillustri ac magnifico domino Ioanni Ludovico Plater, capitaneo Livoniae, maiorum sanguine, sapientia et virtute architecta, disposita atque in triumphali olim Gratiani principis ad Occidentis imperii solium gradatione sub anni scholastici terminalia plausu scenico celebrata eiusdemque gratiosissimi Mecaenatis sui honori et magno nomini dicata a magnifica et praenobili iuventute literaria Athenaei Duneburgensis Soc. Jesu, anno 1709, pridie Kalendas Augusti. Vilnae, typis Universitatis Soc. Jesu. F. 10 стр.

Программа съ надписью къ гербу и посвященіемъ.

Dedicatio. Progredere giganteo passu, Heroa Principum et Ducum Progenies, etc.

Слѣдуетъ программа по-латыни и по-польски.

---

[1]) St. Zaleski, op. cit., t. IV, część 3, str. 1314.

Argumentum. Gratianus, Orientis et Occidentis princeps, adhuc sub disciplina Ausonii praeceptoris sui existens, quem postea etiam consulari dignitate ornavit, ob eximias dignas sceptro dotes, praesertim insignem eruditionem, a Valentiniano patre, Occidentis imperatore, in throni socium adlegitur, atque insignibus Caesaris ornatus Augustus appellatur (Baronius ad annum 367).

Три акта. Аллегорическіе Prologus, хоры-балеты, Conclusio, Epilogus metagymnasticus. Прологъ и хоры состоятъ изъ двухъ частей, вторая часть названа „Apostrophe“ и содержитъ прославленіе мецената при помощи аллегорическихъ образовъ и эмблемъ. Послѣ 1-го и 2-го актовъ Interlocutio ludicra (содержаніе не указано).

XXVI. Сандомиръ.

Коллегія іезуитовъ въ Сандомирѣ основана въ 1613 году[1]). Единственныя становящіяся извѣстными данныя о здѣшнемъ школьномъ театрѣ—двѣ программы, хранящіяся въ Виленской Публичной Библіотекѣ; первая изъ нихъ относится къ масляничному спектаклю 1720 года, вторая—къ лѣтней драмѣ того же года:

312. Юлій, зажигающій въ кувшинѣ, въ горячіе дни Вакха, адскій огонь.

Сюжетъ: Пустившійся странствовать юноша ведетъ распущенную жизнь, заболѣваетъ на чужбинѣ, возвращается на родину, умираетъ не покаявшись и преданъ адскимъ мукамъ.

313. Незрѣлая надежда питаетъ преступленія (Карлъ Мартеллъ Сицилійскій).

Сюжетъ: Юный государь предается порочной жизни, не слушаетъ увѣщаній, умираетъ отъ болѣзни и осужденъ на адскія муки.

---

312) 3. XXIV. $\frac{1}{555}$. Julius e principe sui caeli sidere ad soles exteros in amphora, inter ferventiores Bacchi aestibus dies, insanienti licentiae avernalem in Cerbero Sirium accendens, in scena a perillustri humanitate Collegii Sandomiriensis Soc. Jesu adumbratus, anno 1720 die 7 et 8 Februarii. F. 4 стр.

Программа по-латыни и по-польски.

Fundamentum. Julius Romanus genere, fortunae et honoris celsitudine princeps, si virtus iunxisset purpuram, etiam ex utroque Caesar. Hanc a primo ortu soles Julii induisse videbantur, maxime quod florem vitae, ceu imperialem coronam e mundi quasi Ariadnae labyrintho inter astra reponeret Stanislaus Polonus. Sed effusum in omne scelus, extra patrium coelum, soles exteri in amphora posthac habuerunt; donec aestuante correptus sirio, aeger et desperationis furore prope insanus, die

[1]) St. Zaleski, op. cit., t. IV, część 2, str. 882.

a patre dicto patriae illuxerit. Ubi luctanti cum desperatione animo exorata a Stanislao Salvatoris crux victoriae fuisset signum, nisi in illa invenisset Constantinum. Unde e crucis libra sol iustitiae descendens, dispar Prometheus fuso exanimavit aegrum radio, imo sanguine; et pares scelestis diebus aeternas invexit noctes (Caesar. Arelat. episcopus).

Три акта, раздѣленные на inductiones. Аллегорическій антипрологъ. Послѣ 1-го и 2-го актовъ—пѣсни хора. Въ концѣ—epilogus (содержаніе не указано).

313) З. XXIV. $\frac{2}{694}$. Spes inherba scelerum nutrix, in Carolo Martello, Siciliae principe, inter iunii ferias publico theatro principi ad poenam, orbi ad exemplum explicata a perillustri et nobili iuventute scholae gramm. Coll. Sand. S. J., anno 1720 (*приписано чернилами:* 18 Junii). F. 2 стр.

Argumentum. Carolus Martellus, fortuna et honore princeps Siciliae, impense primaevo aetatis anno literas pietatemque florere fecit in animo; ast extincto patre ad mollem favoniorum auram languere caepit, nam in omnem luxum effusus magis scelesto, quam pietatis litabat genio. Monebatur saepius a S. Praesule Eucherio, ut malam sodalitatem (quae quem afficit, inficit) deserat, virtutem tueatur, sed monitorem beneficii loco exulem dixit, ipsemet caeli exul; mox conscientia motus Eucherium ad patriam, sed necdum innocentiam ad aedes revocavit; monitus iterum severiore eiusdem vultu, ast effusus in omne nefas, risit monita, non metuit. Assecutus tandem improbi facinoris sui fatalem exitum, nam morbo correptus ferali succubuit thoro. Impositus post fata ab aulicis tumbae, primo infernali flamma, ad extremum horrendo dracone, ex ea prosiliente, demonstratur Eucherio acerbissime inhiantis Orci torqueri cruciatibus (P. Nadasi in Anno Caelesti).

Три акта. Аллегорическій антипрологъ. Прологъ (содержаніе не указано).

XXVII. Острогъ.

Іезуитская коллегія въ Острогѣ возникла въ 1624 году[1]). Единственнымъ становящимся извѣстнымъ пока остаткомъ репертуара здѣшняго школьнаго театра является хранящаяся въ Виленской Публичной Библіотекѣ программа майскаго спектакля 1719 года: „Судьба Ляшскаго міра, спасенная отъ гибели именемъ Іисуса и оружіемъ дѣтей (Амуратъ)“. Сюжетъ: Амуратъ, задумавъ напасть на Польшу, устроилъ, въ видѣ гаданія, примѣрное сраженіе турецкихъ и плѣнныхъ христіанскихъ мальчиковъ; послѣдніе, возгласивъ имя Іисуса, побѣдили, и Амуратъ отказался отъ похода на Польшу.

---

314) З. XXIV°. $\frac{1}{539}$. Fortuna Lechici Orbis, a ruina Jesu nomine armisque puerorum vindicata, ac in theatrum a perillustri et nobili iuventute mediae classis grammatices Collegii Ostrogiensis Soc. Jesu proposita, anno 1719 mense Maio, die... F. 2 стр.

По-латыни и по-польски.

Argumentum. Terrarum fatale malum Amurathes, arma Poloniae illaturus, nullum non movit lapidem, quo facilius antemurale illud christianitatis subrueret. Quia vero spem inter ac metum animus fluctuabat victoriae, placuit dubiam belli aleam, quamnam in partem iacta caderet, experiri. Quocirca pueros christianos, bello in servitutem redactos, in unam, turcas in alteram, integritatis hostis Lechicae, divisit legionem, ita ut, conflictum inter, victoriosum nomen Jesu illi, hi Halla occinerent othomanicum. Actum est: vix thessera Jesu nominis insonuerat, conclamatum de turcis, nostris triumphantibus potius, quam pugnantibus. Erubuit tantam cladem Amurathes statimque, ubi victi ceciderant, a maleominoso recessit consilio. Triumpha Sarmatia! si unquam tibi grande proeliorum robur viri defuerint, habes pueros, qui pro te vincant (R. P. Kwiatkiewicz in Annalibus).

---

[1]) St. Załęski, op. cit., t. IV, część 3, str. 1251.

Antiprologus. Mars Turcicus de subactis gentibus inter lugubres captivorum naenias triumphat. Verum ubi sinistro animo Polonae excidium minatur Aquilae, a Dexteritate Lechica loco pellitur.

Prologus (содержаніе не указано).

Слѣдуютъ семь inductiones:

Ind. 1. Turciae Genius Ambitioni foederatus, animatis suorum heroum Manibus, vastatum ferro orbem in spoliis censet Amurathis, illumque contra Poloniam accendit.

Ind. 2. Indulgentem quieti imperatorem somnus corripit infaustumque, inter tristissima mortis praesagia, exitum belli edocet.

Ind. 3. Visione oraculi conterritus Amurathes saltu sese recreat. Auguribus advocatis vaticinia futuri explorat proelii, и т. д.

Послѣ 5-го явленія—chorus (содержаніе не указано), а послѣ 7-го—epilogus (содержаніе не указано).

XXVIII. Слуцкъ.

Іезуиты открыли школу въ Слуцкѣ въ 1701 году[1]). О здѣшнихъ школьныхъ представленіяхъ узнаемъ изъ единственнаго пока документа—хранящейся въ Виленской Публичной Библіотекѣ программы драмы конца учебнаго 1715 года: „Военная доблесть, явившаяся отъ науки (Исадъ)“. Сюжетъ: Юноша, усердно занимавшійся науками, при нападеніи враговъ вступаетъ въ бой съ такой доблестью, что спасаетъ городъ отъ гибели.

---

315) З. XXIV. $\frac{2}{260}$. Mars ab arte conspicuus, auro et nobiliore lauro in Isada literario iuvene, praematuro Thebani exercitus domitore, coronatus, sub auspiciis et gentilitiis armis sago et toga clarissimorum in ducali Słuccensi urbe hospitum, trabeatae prosapiae haeredum, sacrae regiae maiestatis et serenissimae Neoburgicae principissae in ducatu Słuccensi commissariorum summa cum plenipotentia illustrissimorum ac magnificorum dominorum Danielis S. R. I. Comitis in Wyhow Wyhowski...., Francisci Ioachim liberi baronis a Goltz...., Jacobi Eccardi de Wobeser...., Ioannis Leszynski dapiferi camenecensis..., triumphans publico ducalis orbis et Słuccianae urbis spectaculo, a perillustri ac magnifica Kłokocciani Słuccensis Athenaei Soc. Jesu iuventute metagymnastico dramate propositus, anno D-ni 1715, pridie Kalendas Augusti. F. 8 стр.

Программа съ надписью къ гербу и посвященіемъ.

---

[1]) St. Załęski, op. cit., t. IV, część 4, str. 1614.

Dedicatio. Jam vos privatiora Palladis celebrare incipiunt Athenae, in quorum laudibus publica Orbis facies desudaret, illustrissimi Commissarii...

Argumentum. Etiam literarias oleas frondere in sceptra et victrices laurus crispari in coronas certum est. Nam Epaminonda duce Thebanis Spartam oppugnatibus, literarius iuvenis Isadas nomine, ubi e gymnasio prosiliens arreptis armis ita strenue decertavit, ut ab excidio civitatem liberaverit, a Spartanis literaria arte et Marte simul insignis corona donatus est (Plutarchus in Agesilao et Aelian. l. 6).

Программа по-латыни и по-польски.

Три акта. Аллегорическіе антипрологъ, прологъ, хоры и эпилогъ. Послѣ 1-го и 2-го актовъ—интерлюдіи (содержаніе не указано).

XXIX. Львовъ.

О репертуарѣ Львовскаго школьно-іезуитскаго театра[1]) до сихъ поръ не имѣлось никакихъ свѣдѣній. Въ Виленской Публичной Библіотекѣ сохранилась единственная программа Львовской масляничной драмы 1719 года: „Легкій путь въ Адъ (графъ Витальдъ)“.

---

316) З. XXIV. $\frac{1}{425}$. Facilis descensus Averni in Vitaldo, nuper imperii comite, mox carceris ac sua sponte Daemonis mancipe, a perillustri etc. iuventute Collegii Leopoliensis Soc. Jesu in theatro adumbratus. Anno Domini 1719, die 6 Februarii. F. 4 стр.

Программа по-латыни и по-польски.

Argumentum. Витольдъ и Эрнестъ, сыновья графа Энгельберта, были отправлены отцомъ для продолженія образованія въ Венецію. Но здѣсь они предались самой распущенной жизни. Отецъ умеръ. Въ Венецію пріѣзжаетъ младшій братъ Арнольдъ. Витольдъ, не узнавъ его, убиваетъ его, и за это осужденъ на смерть. Въ темницѣ онъ даетъ запись кровью діаволу, діаволъ его освобождаетъ. Умершій отецъ дѣлаетъ ему предупрежденіе изъ гроба, убѣждаетъ исправиться. Но Витольдъ продолжаетъ порочную жизнь, и становится вѣчнымъ рабомъ діавола (Bajerling in Theatro vitae humanae).

Три акта; аллегорическій антипрологъ-картина (Cor humanum, dum per varias saeculi illecebras solatia inquirit, primo a morte saucium, tum a daemone face infernali exustum, periit); прологъ и эпилогъ (содержаніе ни того ни другого не указано).

---

[1]) Іезуитская коллегія въ Львовѣ возникла въ 1608 году (St. Załęski, op. cit. t. IV, część 2, str. 591).

XXX. Ярославъ.

Іезуитская коллегія въ Ярославѣ (въ нынѣшней Галиціи) возникла въ 1575 году[1]). О здѣшнихъ школьныхъ спектакляхъ узнаемъ изъ единственной становящейся извѣстною программы Ярославской масляничной драмы 1719 года, хранящейся въ Виленской Публичной Библіотекѣ: „Гериллъ, опутанный прелестями обманчиваго наслажденія, добыча Ада“. Содержаніе: Юный англійскій графъ Гериллъ, предававшійся порокамъ, невзирая на многократныя увѣщанія, впавъ въ болѣзнь, видѣлъ ангеловъ у своего ложа; затѣмъ явились демоны со спискомъ его прегрѣшеній, и больной, испустивъ духъ, достался въ добычу ада.

---

317) З. XXIV. $\frac{1}{807}$. Herillus dolosae voluptatis irretitus illecebris, praeda Tartari Orci assata rogo, inter Bacchi ferias tragico theatro in scenam propositus a nobili iuventute scholae humanitatis Collegii Jaroslaviensis Soc. Jesu, anno Domini 1719, 15 et 16 Februarii. F. 4 стр.

По-латыни и по-польски.

Argumentum. Herillus comes, natione anglus, primis regni proceribus par genere, dispar scelere, virtute heroica clarissimus, Tenebrio Christiana cui inter scyphos et pocula, non inter Martii sanguinis profluvia, fecit naufragium. Multoties a pientissimo rege Kuenredo monitus, magis scelesto litabat genio; morbo correptus corruptam iuventutem plumeo immersit volutabro; ubi exarguente se, fratre suo Nemesio per ferrum abacto, magis de corporis, quam animae salute sollicitus, angelos lectum suum ambientes libellumque sibi porrigentes habuit. His disparentibus mansit inter duos infernales genios, grande scelerum volumen oculis eius obtrudentes, quorum inter binos ardentibus armatos verubus, miseram exhalans animam, tartaro in praedam cessit Erebi affandam foco (Venerabil. Beda in Hist. Anglicana).

Аллегорическій антипрологъ: Voluptas Bacchi aram exornat cyathis etc. Три акта; каждый заканчивается пѣснью хора. Прологъ и эпилогъ (содержаніе не указано).

---

[1]) St. Zaleski, op. cit., t. IV, część 1 str. 157—158.

XXXI. Иллукстъ.

Іезуитская гимназія въ Иллукстѣ (нынѣ Курляндской губ.) возникла въ 1691 г.[1]). Въ Виленской Публичной Библіотекѣ хранится программа исполненной здѣсь въ концѣ 1709 учебнаго года драмы—единственный извѣстный пока документъ изъ репертуара школьнаго театра въ Иллукстѣ: „Безумная мудрость безъ источника мудрости Бога наказанная безпамятствомъ, исправленная тупостью (Симонъ Шурнэ)". Сюжетъ: Сарбонскій докторъ среди нечестивой рѣчи внезапно умолкъ и одурѣлъ: забылъ даже азбуку, и черезъ два года сынъ едва научилъ его грамотѣ и молитвамъ.

---

318) З. XXIV. $\frac{2}{37}$. Stulta Sapientia sine Authore Sapientiae Deo, in Simone Churnai doctore Sarbonico, regnante in Galliis Augusto Deodato Philippo, oblivione castigata, hebetudine correcta, a perillustri etc. iuventute almi Gymnasii Sibergiani Illuxtani Soc. Jesu in scenam data anno 1709, pridie Kalendas Augusti. F. 4 стр.

По-латыни и по-польски (Głupia Mądrosc bez Dawce Mądrosci Boga etc.)

Historia. Simon Churnai, doctor Sarbonicus, cum maximo omnium plausu subtilissimas quasque theologicas enodasset quaestiones, atque plausibus hisce inflatus, sublatis in coelum oculis, impia quaedam adversus Christum effutiisset, repente obmutuit; eoque stultitiae redactus, ut ne litteras quidem alphabeti nosset, ludibrio simul et admiratione universorum. Duorum post annorum decursu, filio praeceptore vix alphabetum et preces edidicit (Ex manuscriptis Vaticanis Bsovius tom. 13 Annal. Rayńaudus et P. Kwiatkiewicz Soc. Jesu in Hist. Eccles. ad annum 1201).

Три акта, прологъ, эпилогъ, хоры, интерлюдіи (содержаніе не обозначено).

---

[1]) St. Załęski, op. cit. t. IV, część 4, str. 1605.

Prologus musicus dissonae lyrae exemplo discit sapientiam sine virtute vanam esse et ingratam Numini.

Chorus (I). Thaleti, cursu astrorum intento atque scrobi imminenti, Chilon philosophus obiicit illud suum „Nosce te ipsum“.

Chorus (II). Virtus in Genio bullas inflante et captante stultam et vanam sine humilitate sapientiam declarat, disputatione ad partem procedente.

Epilogus Apostrophen cum paraenesi ad literariam iuventutem instituit, plane ad Genium perillustrium fundatorum, quorum in huius almi Gymnasii erectione virtus et sapientia est fundamentum.

ПРИЛОЖЕНІЕ.

I. Калишъ.

Цезарь Бернацкій въ своемъ трудѣ „Jezuici w Kaliszu (1581—1773), szkic historiczny“ (Bibl. Warszawska, 1857, t. II), назвалъ нѣсколько пьесъ, исполненныхъ учениками Калишской іезуитской коллегіи. Людвикъ Бернацкій (Pamiętnik Literacki, Lwów, 1903, стр. 101—103, примѣч. 1) далъ бѣглое описаніе хранящагося во Львовѣ, въ библіотекѣ Павликовскихъ, подъ сигн. l. 204, объемистаго рукописнаго фоліанта, заключающаго въ себѣ пьесы, игранныя на школьномъ театрѣ іезуитской коллегіи въ Калишѣ въ 1584—1707 г.г. Присоединяю сообщеніе о матеріалѣ по исторіи школьно-іезуитской драмы въ Калишѣ, съ какимъ мнѣ удалось познакомиться сверхъ того.

Въ Библіотекѣ Ягеллонской, въ Краковѣ, хранится, въ отдѣленіи рукописей, подъ № 182 (см. Wład. Wisłocki, Katalog rękopisów Biblioteki Universitetu Jagiellońskiego. Kraków, 1877), объемистый рукописный фоліантъ, на 452 л., подъ заглавіемъ: Liber dramatum (другою рукою приписано: Collegii Calissiensis Soc. Jesu) ab anno 1711 ad annum 1726.

Сборникъ этотъ представляетъ отличный источникъ для характеристики обычныхъ школьно-іезуитскихъ спектаклей.

Вначалѣ (лл. 2—4)—Oratio in renovatione studiorum, annus 1711 et 1712. Подобными же рѣчами открывается и каждый изъ послѣдующихъ учебныхъ годовъ.

Составъ этого типичнаго сборника образуютъ такія пьесы:

Л. 4 об.—10. Declamatio rhetorum 1-ma: Dedicatio Rhetoricae B. Stanislao Kostka. Строеніе пьесы: Prologus, pars 1-ma, pars 2-da, epilogus.

Л. 15—27. Sublimitas virilis animi in puero, nomine ac christiana fortitudine Celso ac reliquis s. martyribus, oculis abiectae et profligatae mentis hominibus erecta a perillustri et nobili iuventute Collegii Calissiensis Soc. Jesu. 1712: печатная программа и полный рукописный текстъ драмы. Строеніе: Argumentum, prologus, три акта, изъ которыхъ

два первые заканчиваются хорами съ участіемъ аллегорическихъ фигуръ, эпилогъ. Среди пьесы должны были исполняться интермедіи, мѣста которыхъ намѣчены (Intermedium 1-m, 2-m, etc), но текста не приведено.

Л. 28—36. Sol in Agno serenum scientiis in Borgia Olympus ab umbris Isabellae illustris Lechiae tranquillum primae magnitudinis sidus in schola theologicae ludum fortunae. Полный текстъ. Строеніе: Argumentum, антипрологъ, прологъ, акты I—III по 5 сценъ въ каждомъ; послѣ перваго и второго актовъ хоры; эпилогъ. Представленіе прерывалось интермедіями, мѣста которыхъ и отмѣчены.

Л. 37 об.—39. Somnus Timothei retia inducit in polonam libertatem Aquilae unguibus facile disrumpenda.

Л. 46—51. Tumulus honorum in Feretro Isabellae. Прологъ, 4 явленія. Лица: Honor, Fortuna, Borgias, aulicus, Apollo, 4 poetae.

Л. 51 об.—54. B. Stanislaus Kostka Ganimedes Lechicus a gentilitia regni volucre in caelum translatus. Прологъ, двѣ части: prothasis и apothosis (sic). Лица 1-й части: Jupiter, Apollo, Mars, Mercurius, Pluto, Vulcanus; лица 2-й части: Paulus frater Stanislai, poloni 1—5, Polonia.

Л. 62—66 об. Declamatio menstrua de Christo passo. Prothasis: Craesus Lydorum rex, aliquoties Cyro Persarum regi rebellis, cum 3-tio a Cyro victus ad rogum duceretur, exclamavit: O Solon! O Solon! Vocis huius causam interrogatus respondit: Nunc experior quod Solon mihi quondam praedixit: neminem ante cineres beatum esse. Apothosis: Vera in cineribus mortui Salvatoris beatitudo.

Prologus, 4 явленія. То же строеніе, что и предыдущей пьесы.

Л. 66 об.—74 об. Menstrua maior. Senium ambitionis in immaturo Ratislao Lesci filio in scenam datum.

Argumentum: Ratislaus Lesci filius interitu patris regnare voluit, cui malo occurrit pater damnato filio ad carcerem terroribus obnoxium, in quo ille unius noctis spatio canuit (Historiae Poloniae).

Прологъ, три акта по 5 сценъ въ каждомъ, послѣ 1-го и 2-го акта хоры съ участіемъ аллегорическихъ фигуръ (Ambitio, Amor, Crudelitas). Аллегорическія фигуры принимаютъ участіе и въ дѣйствіи. Въ нѣсколькихъ мѣстахъ назначено быть интермедіямъ.

Программа (рукописная) и полный текстъ драмы.

Л. 82—91. Fati sui obeliscus stans post funera Isvaldus, datus in scenam in aula Karnkoviana Soc. Jesu... anno 1714 Februarii die 7-no. Антипрологъ (аллегорическій), прологъ, три акта по 5 сценъ, каждый актъ заканчивается хоромъ.

Л. 95 об.—100. Triumpus Poloniae ad Chocinum super Osmanno Turcarum imperatore, ejusque fugato inibi exercitu intra idus Octobres

anni 1713 a poetis Coll. Caliss. S. J. cum ecclesia celebratus. Прологъ, 3 сцены, эпилогъ. Небольшое панегирическое дѣйство.

Л. 100 об.—105. Primum poetarum vivens Martinus, seu Immortalis thaumaturgae ejusdem vitae sanctimonia, lusu anagrammatico a perillustri iuventute poeseos Collegii Karnkoviani S. Jesu adorata. Прологъ, двѣ части; въ 1-й части пять сценъ; во 2-й—10 сценъ; въ этихъ сценахъ танцующіе, останавливаясь, составляютъ анаграммы, которыя и разъясняются особымъ дѣйствующимъ лицомъ (Saltu Horarum componitur anagramma... Poeta explicat...). Эпилогъ.

Л. 106—111. Victrix pro Religione Nemesis citra ullam paterni in natos amoris rationem in Virtutis et Fidei desertore filio ad terrorem licentiosioris vitae proposita... anno 1714. Строеніе: аллегорическій антипрологъ, прологъ, 3 акта, эпилогъ.

Л. 112—116. Christus patiens symbolice in suismet stemmatum insignibus repictus. Прологъ, эпилогъ, одно дѣйствіе безъ раздѣленія на сцены.

Л. 118 об.—124. Recens constantiae christianae prodigium in immaturae aetatis iuvenibus Simone et Matthaeo et sene utriusque parente Tito, Bungensibus a... iuventute Coll. Caliss. S. Jesu ad imitationem et admirationem propositum, anno 1714.

Л. 124 об.—127. Imitatio drammatica peregrini Jerosolymis in ipsa locorum Dominicae passionis usitatione doloris amorisque aestu extincti exhibita privatim a grammaticis scholae B. Stanislai Kostkae, anno 1714.

Л. 133—139. Praeda Tartari, laqueis peccati irretita, seu Didacus de Vellades, dolosae voluptatis illaqueatus insidiis, crebi molossis obiectus. Печатная программа и полный рукописный текстъ: Антипрологъ, прологъ, 2 части по 7 сценъ въ каждой, эпилогъ.

Л. 171. Invicta Societas Palladis cum Pietate in sceńam data.

Л. 192. Declamatio sabbativa de morte Ludovici XIV regis Galliae, и мн. др.

II. Люблинъ.

Библіотека гр. Браницкихъ въ Сухѣ (близъ Кракова; см. Jan Czubek, Katalog rękopisów Biblioteki Hr. Branickich w Suchej. Kraków, 1910) обладаетъ, между прочимъ, любопытнымъ рукописнымъ сборникомъ, № 54, подъ названіемъ: Liber dramatum scholarum Lublinensium Soc. Jesu a septembri anni 1714, ad M. D. G. Послѣдняя датированная пьеса—1732 года.

Этотъ огромный фоліантъ, на 442 л., представляетъ собраніе школьныхъ декламацій: все небольшія одноактныя драмы въ нѣсколько

явленій, съ антипрологами, прологами и эпилогами—обычный типъ рядовыхъ школьно-іезуитскихъ діалоговъ, сочинявшихся въ безчисленномъ количествѣ. Содержаніе обычное—главнымъ образомъ легендарно-историческое; таковы пьесы:

Л. 6 об.—11. Divinior Heraclitus ruinas orbis Lechici deplorans, seu B. Stanisl. Kostka ex imagine sua Lublinensi praesagas malorum Poloniae imminentium lacrymas fundens (1714 года).

Строеніе драмы:

Antiprologus seu prothasis. Heraclitus philosophus orbis mala universi deplorat telamque lacrymis madentem aris Deorum appendit.

Prologus et apodosis: приглашеніе зрителей къ вниманію.

Inductio 1. De prodigiosis ex imagine D. Stan. Kostcae lacrymis narrationes auscultat Polonia. Praesagas imminentium sibi malorum ab oculo Angelico pluvias praesentit.

Всего 5 явленій. Дѣйствующими лицами выступаютъ: Polonia, Turcia, Discordia, Mors, Pietas. Послѣднее явленіе:

Inductio 5. Mors vexillum lugubre et virgam pestiferam tenens, funera disponit, Polonia lacrymis suis D. Stanislai lacrymas provocat, Divo Tutelari aram Pietas erigit, imago aris infertur; elogiis oratorum celebratur (слѣдуетъ 11 небольшихъ похвальныхъ словъ).

Epilogus: обращеніе къ зрителямъ съ призывомъ къ скорби о бѣдствіяхъ родины.

Л. 11 об.—16: Abyssus Judiciorum Dei, doctorem Parisiensem in Abyssum Erebi praecipitans, Brunonem ex voragine vanitatum vindicans, inter iudiciales adventus Dominici ferias proposita.

Строеніе: Прологъ, 5 явленій, эпилогъ.

Л. 16—23 об.: Fulmen Divinae Justitiae geminos fratres aeternum separans, alterum Eremo, alterum Erebo addicens.

Прологъ, 11 явленій. Лица: Arselinus, Theophilus, nauclerus, Voluptas, Troilus, Clitemius, Angelus-custos, Daemon, Tarlicius comes, Davillius comes, Carlizius, Nemesis. Вмѣсто эпилога—Chorus applaudit Theophilo et explicat id quod Theophilus facit in eremo.

Л. 27—31 об.: De Beato Stanislao Kostka augur Apollo Polonus. Антипрологъ, прологъ, 6 явленій.

Л. 31 об.—34: Sanctiores in Stabulo Bethleemico Delphi—краткая обработка сюжета о паденіи Аполлона при рожденіи Христа[1]).

[1]) Срв. Exilium Apollinis въ рукописи Мюнхенской Staats-Bibliothek, cod. lat. 9242, № III (см. мою книгу „Школьныя дѣйства XVII—XVIII в. и театръ іезуитовъ“, стр. 82—83), и въ рукописи Императорской Публич. Библ., лат. Q. XIV. 116.

Лица: Mystae quatuor, Apollo. Безъ раздѣленія на явленія: Prologus и собственно одно явленіе.

Л. 34 об.—40: Convivium poeticum. Лица: 8 поэтовъ, Дактиль, Спондей, Пиррихій, Ямбъ, Виргилій, Стацій, Овидій, Ювеналъ, Луканъ, Стацій, Ганимедъ, Сенека. Съ прологомъ, безъ раздѣленія на явленія.

Л. 40—44: Jejunium Poeticum. Лица: 5 poetae, Corona Spinea, Crux, Cingulus ferreus, Cilicium, Calvaria. Безъ раздѣленія на явленія. Съ прологомъ.

Л. 78 об.—89. Caeca Militensium desumptum fortuna id est Oculata in Superos Pietas. Сюжетъ псевдоисторическій, взятъ изъ Annales maioris Armeniae. Antiprologus, Prologus, 5 introductiones, epilogus.

Л. 117—125. Sancitum Romanae Themidis. Ad mentem Divi Capitis Beati Francisci Regis a Clemente XI Sanctorum splendoribus coronati.

Prologus, inductio 1—5, epilogus.

Л. 128 об.—131. Causa Patrono Nicolao ad sententiam Justitiae decisa, seu declamatio rhetorica de Patronicio S. Nicolai.

Prologus, inductio 1—4 (безъ конца).

Л. 144—146. Jesus Christus a Carolo Sexto Imperatore Romano in generalissimum contra Turcas electus, anno D-ni 1717.

Prologus, одно только явленіе, epilogus.

Л. 146—150 об. Nuntius cladis Turciae ad Belgradum simulque victoriae per Eugenium reportatae ad imperatorem Carolum Sextum e castris expeditus.

Prologus, epilogus и одно только явленіе.

Л. 150 об.—152 об. Novus sub sole Nestor. Henricus in Brabantia ab anno 1514 ad annum 1707 vitam protrahens.

Prologus, epilogus, одно явленіе.

Л. 153—158. Rarum spectaculum mortis in patibulo Daemonis in laqueo supplicium.

Prologus, epilogus, пьеса на явленія не раздѣлена.

Л. 166—169. Fuga Stanislai Kostcae, in scenam data a poetis Lublinensibus Soc. Jesu anno 1717.

Prologus, 3 явленія, epilogus.

Л. 169 об.—173. Victoria de Luthero, id est Fridericus Haeres Saxoniae, invictissimi Poloniani regis Augusti Secundi secundissimus filius, fidem Romanam publice Viennae Austriae professus. 1717.

Л. 173—176. Dulces Literae alphabeto suaviter imbuendis filiis ab Alphonso Aragoniae rege ex Saccharo efformatae.

Л. 176—177. Horae purgatorii sine mensura. Ferdinandus quidam, suo post funera amico apparens circa clepsydras occupato, suam ad hoc

opus manum obtulit. Cum vero in affundenda arena modum excederet, ab amicoque moneretur, respondit: Apud nos horae sine mensura. (Paulus de Palatino).

Prologus, epilogus, одно явленіе.

Л. 180 об.—183 об. Metempsichosis Sarmatiae, seu Manes Heroum ad animandam suis consiliis Patriam a schola humanitatis introducti.

Prologus, epilogus; одно явленіе.

Л. 220. Augustae Mortis princeps filius D. Franciscus Borgias societatis Jesu, a perillustri iuventute oratoria in theatralem lucem editus, Lublini. 1723.

Печатная программа. Прологъ, 7 сценъ, эпилогъ.

Л. 230—237. Vindex Scelerum flamma Erebi victimam, id est infernali dignum rogo licentiosum quendam Russiae principem[1]), absumens, caecae insolentis Bacchi Amentiae in vitae melioris facem theatrali accensa luce a perillustri Humanitate Collegii Lublinensis Soc. Jesu anno D-ni 1724.

Печатная программа и полный рукописный текстъ пьесы.

Argumentum (самыя общія выраженія, не позволяющія угадать о комъ идетъ рѣчь; ссылка: Histor. Polon., но мѣста не указано), антипрологъ, прологъ, 9 явленій, эпилогъ.

Лица: Fortuna, princeps, aulici, praefectus culinae, hospites, ephebi, Licentia, Pietas, Conscientia, medicus, maiordomus, praefectus militum.

Л. 237 об.—240. Dulce Fatum, seu inter suavissima dulciaria Morte consummata Abstinentia, quodragesimalibus feriis per declamationem sabbativam proposita. Текстъ не оконченъ.

Л. 250. Vindicta in sacrilegum Crucifixi Numinis contemptorem, seu rex quidam Indiarum, repertam in peregrini sarcinis crucem abiiciens, subito extinctus fato.

Prologus, 5 явленій, эпилогъ.

Л. 254—258. Tribunal proregis Catalauniae caelestium patronarum sententiis pretiosi temporis praedones condemnans, seu de proscriptis e Ducali Sancti Francisci Borgiae aula alearum chartarumque ludis, atque de instituta singulis mensibus sanctorum patronorum sortitione. Declamatio sabbativa.

Prologus, эпилогъ, явленія не раздѣлены.

Л. 258 об.—260. Causa vatum in Apollinis agitata iudicio, adversa triumphans de parte, seu ob desolationem poeseos, per substractionem plurimorum poetarum, graves in augustum mensem paenae decretae ab Apolline per sabbativam declamationem promulgatae.

Prologus, маленькая сцена.

---

[1]) Nomini parcit styli clementia, замѣчено въ Argumentum.

Л. 260—265. Divinae humanitati sacer, ex vatum augurio, Regius 1725-tus annus, sabbativa declamatione coronatus.

Argumentum, prothasis, prologus, сцены (безъ раздѣленія на явленія), apodosis (тоже не раздѣленныя на явленія сцены), epilogus.

Л. 265—271 об. Jejunium Christi, lege sanctum, ad lautissimam Heterodoxi principis mensam insigni prodigio confirmatum atque inter quadragesimales ferias menstrua declamatione celebratum.

Argumentum, prologus, сцены безъ раздѣленія на явленія, epilogus.

Л. 271 об.—277. Cytharae sonus Erebi propulsans genium, seu de Christo in cruce, solutis artuum pendente nervis atque Ratomirum e stygis luctu ad sacram retrahente fidem, declamatio sabbativa.

Argumentum: Ratomirus, sanguine natus illustrissimo, eo de sublimi nominis prolapsus fastigio, ut infra Erebi plantam corruerit, utpote Avernalis genii subditus adorator. Uno tamen exspirantis in cruce Christi agone ita excitatus, ut repudiato Cacodaemone ad fidem, quam in syngrapha eiurarat, redierit atque contrito fractoque prae dolore corde feliciter exspiravit.

Прологъ, небольшое представленіе безъ раздѣленія на сцены, эпилогъ.

Л. 280 об.—283. Reparatus honor Marianae arae manu Damasceni, a Leone Isaurico iconaclasta ob cultum imaginum amputata, a Virgine gloriosissime sanata et cultu maxime adornata.

Антипрологъ, прологъ, 5 явленій, эпилогъ.

Л. 293 об.—295. Custos Poloni Imperii flamma vitali colore patriam animans, B. Stanislaus Kostka.

И др.

III. Грауденцъ (Grudziądz).

Въ томъ же родѣ рукописный фоліантъ Библіотеки гр. Баворовскихъ, во Львовѣ, № 322. Въ имѣющемся только рукописномъ каталогѣ этой библіотеки сборникъ названъ: „Akademie“ jezuickie 1741 et sequ. (Kolegium Grudziądckie); на 287 листахъ.

Открывается стихотворнымъ предисловіемъ: Praefatio ad poetas, anno 1755.

Enthusiasmus.

Ergo tempus adest, cum charis orbus alumnis,
Jamque iterum docili turba redeunte studendum,
Numine Divino Divinus tactus Apollo
Blandoque excessu correptus mentis amoenam

Incitat ad numeros cytharam, neglectaque nuper
Plectra ciet, pulchro lusurus carmine Vates, etc.

Далѣе (л. 3) слѣдуетъ обычная латинская рѣчь передъ началомъ учебнаго года.

Затѣмъ (л. 4 об.—13) идетъ текстъ по-польски въ прозѣ: Kamhiusz, tragedya od przeswietny Młodzi szkoły Poetyki na publiczny widok dana roku 1741,—въ пяти актахъ, раздѣляющихся на сцены; ни хоровъ ни интермедій нѣтъ.

Л. 14. Menalcas, comoedia. Comoediae huius finis evincendi est, quod poetarum labor imo et ipsius poeseos est curare culturam hominum.

Текстъ по латыни; три акта, раздѣленные на сцены; ни хоровъ, ни антипролога, ни интермедій.

Л. 19. Lucius, tragaedia, anno 1751, въ стихахъ по-латыни, въ 3 актахъ; въ концѣ (л. 28 об.—29) два небольшихъ польскихъ стихотворенія, изъ которыхъ одно названо „Intermedium 1-mum“, а другое—„Intermedium 2-dum“.

Л. 30 об. Joseramnus, tragaedia. Латинская проза; antiprologus (аллегорическая живая картина), prologus, 3 акта; отмѣчено, гдѣ быть интермедіямъ; въ трехъ мѣстахъ должны были исполняться „cantus“ по-польски; текстъ этихъ пѣсенъ приложенъ въ концѣ пьесы (л. 37).

Л. 37 об.—рѣчь профессора: Praefatio in renovatione studiorum a. 1751 in a. 1752, P. Michaelis Kozicki, Profes. Rheto.

Л. 39. Oratio pro festo S. Stanislai Kostka habita.

Л. 41. Barbarinus Regnorum tristitiae Imperator, tragaedia a perillustri et nobilissima rhetoricae iuventute in aula Collegii Graudentinensis Soc. Jesu exhibita anno 1751.

Л. 50 об. Contarellus et Soutvellus, tragaedia.

Три акта, прологъ, интерлюдіи.

Л. 64. Того же типа пьеса, заглавіе не сохранилось, т. к. здѣсь нѣсколько листовъ утрачено.

Л. 72 об. Tyestes, tragedya. По-польски, въ прозѣ. 5 актовъ, эпилогъ; указаны мѣста интермедій.

Л. 85. Rombader, komedya, по-польски, въ стихахъ. Въ 5 актахъ. Указаны мѣста, гдѣ быть интермедіямъ.

Л. 100. Bardomirus, seu homo cupidus et tenax opum, comedia, anno 1754. По-латыни, въ стихахъ.

Л. 120. Jozef braci doznawaiący, tragedya. Въ стихахъ, по-польски; въ 5 актахъ. Замѣтка въ концѣ: Kończy się tancem poważnym.

Л. 132 об. Alanus, tragedia, по-латыни, въ стихахъ, въ 3 актахъ.

Л. 152. Parentamander, satyra (въ драматической формѣ). По-латыни, въ стихахъ, въ 3 актахъ.

Л. 158. Diverdan, bucolica (въ драматич. формѣ). По-латыни, въ стихахъ, въ 3 актахъ.

Л. 163 об.—197. Giskon, tragedya. По-польски, въ стихахъ, въ 5 частяхъ.

Л. 197—231. Forkapor, Komedya. По-польски, въ стихахъ, въ 5 частяхъ.

Л. 231—249 об. Fazaiemonus, tragaedia. По-латыни, въ стихахъ, въ 5 актахъ.

Л. 255 об.—267. Leo Cesarz, tragedia. По-латыни, стихами, 3 акта; указано, гдѣ быть интермедіямъ.

Л. 270. Sennacheryb, tragedya, roku 1757. Съ антипрологомъ; одинъ актъ. Приведена только программа.

Л. 270 об. Suszykufla, komedya, въ 3 актахъ съ интермедіями. Приведена только программа.

Л. 273 об. Bucolica, seu carmen acta pastorum describens (1756 года).

Антипрологъ, прологъ, 10 эклогъ (латинскіе стихи).

Л. 282. об. Otiavolus in studiis negligentissimus, seu drama (1757 года). По-латыни, въ стихахъ; прологъ, единственный актъ.

Въ концѣ фоліанта обычное „Ad M. D. G. B. W. etc.

Хронологическій перечень.*)

Годы.

S. a. Athleta Christi (Georgius Castriottus Scanderbegus), № 165.
Gigas amoris in puero (Christophorus), № 97.
1649. Thaumaturga manus Ioannis Baptistae, № 99.
1670. Ludi literarii in nuptiis Michaelis regis Poloniarum, № 98.
1679. Bellaria Flandro-Belgica, № 1.
Memorabile de Jesu crucifixo meritum (I. Gualbertus), № 2.
Obsidio soluta amore (Menecaeus), № 3.
Mensa Eucharistica (Maximilianus I), № 100.
Triumphatrix sapientia (Anaximenes), № 166.
1680. Christi bonus odor (Odoricus), № 4.
1681. Triumphus sapientiae (Pyrrhus), № 5.
Antitheta morum (Eulogius), № 6.
Regni fames non regia (Eduardus IV), № 261.
1682. Sapientia coronata (Severus), № 7.
Pallas triumphans de Avito Romanorum imperatore, № 101.
1684. Vienna Austriae caput (Ioannes III), № 286.
Triumphus orbis christiani (Ioannes Poloniarum rex), № 287.
1685. Imago victoriae ab Ioanne III rege Poloniae de Turcis relatae (Godifredus Bullonius), № 102.
Philomenus amoris in patrem victima (Eduardus), № 103.
1686. Pallas Orbis imperatrix (Alexander Mammaeae filius), № 253.
Trophaeum victricis crucis (Sebastianus) № 254.
1687. Olgerdus Magnus, № 8.
Jason in praeda Colchica triumphans, № 204.
Antitheta studiorum (Julianus, s.s. Basilius et Gregorius Nazianzenus), № 255.
1688. Pacis foedera (Leo princeps Vlodimiriae), № 9.
Constantinus Magnus, № 10.

---

*) При составленіи перечня, приложеніе (замѣтки о пьесахъ, игранныхъ въ Калишѣ, Люблинѣ и Грауденцѣ) оставлено въ сторонѣ.

1689. Basilica Palladis Chodkievicianae, № 288.
1690. Capua post Campaniam (Casimirus Skirgelo), № 11.
Pietas literata (Arcadius imperator), № 12.
1691. Arbor vitae seu crux (Antonius puer), № 13.
1692. Impia Selymi pietas, № 14.
Minerval regium (Gratianus Augustus), № 15.
1693. Annibal ad Capuam (Boleslaus Audax), № 289.
1694. Theatrum fortitudinis polonae et litvanae (Ioannes Huniades), № 96.
Calix sanguinis Constanti imperatori a Theodosio fratre propinatus, № 104.
Celsus, sive sapientia in schola fidei, № 105.
Iter ambitionis (Vitoldus), № 245.
1695. Balthasar extra Babylonem (Marchio Durlacensis), № 16.
Lusus fortunae genialis (Xunchi et Lama), № 17.
China Divinae Sapientiae cognitione illustrata (Vanchi Chinarum monarchae filius), № 18.
1696. Maiestas honoris Vaticani (Carolus IV), № 106.
Ludus saeculorum in theatro Gloriae, № 107.
1697. Clypeus principum (Axibares), № 19.
Augusta Poloniae cunabula, victricibus Lechi laureis adornata, № 108.
1698. Aurea libertas amoris (Amandus), № 109.
Fortuna Palladi foederata (Xunchius), № 271.
1699. Vladislaus rex Ungariae, № 20.
Amor victor et victima (Dasius), № 21.
1700. Regnum sapientis (Haliatus), № 22.
Calix mortis (Antiochus), № 167.
1701. Vicarius Christi (Albanus martyr), № 110.
1702. Aquila Jovis et regum commensalis (Aymarus), № 111.
Divus Cassianus martyr, № 168.
Regale Hispaniarum pomum (Theudiselus), № 272.
1703. Montes aurei (Chim-Tam, sive Tangus), № 23.
Pallas coronata in Palladio principe, № 169.
1704. Poesis Virgiliana (Secundianus, Marcellinus et Verianus), № 24.
Saltus herois soleati (Argistus), № 112.
1705. Cruentum naulum post emensum oceanum (Ferdinandus Magalianus), № 113.
1706. Mensa in laqueum posita (Marcellus martyr), № 114.
Signaculum primos Apollinis honores (Pyrrhus), № 256.
1707. Crucis imperium (Mocorumis), № 25.
Sarmatia triumphali lauro coronata (Sarmata martyr), № 26.
1708. Societas Loiolana virtutis et sapientiae (Baltasar), № 27.
1709. Filius corona patris (Jacobus martyr), № 29.
Conviva dolus (Abdulganus), № 28.

Gentilitia illustrissimae Platerianae domus (Gratianus), № 311.
Stulta sapientia sine Authore sapientiae Deo (Simon Churnai), № 318.
1710. Auri sacra fames (Harlonus et Caliphus), № 30.
Foecunda tyrannis patris, № 31.
Pancratium olim ludus gymnicus (Pancratius martyr), № 32.
Terminalis colossus (Gordius martyr), № 170.
1711. Ludus Olympicus (Justus et Pastor martyres), № 115.
Concors discordia laureata (Charianus et Charinus martyres), № 171.
Cor contritum et humiliatum (Andreas et David), № 205.
1712. Incendiarius capitum Lyaeus (Albinus et Saturnianus martyres), № 33.
Splendor Cimmeriae maiestatis (Eumelus), № 34.
Cognatus purpuratus (divus Pelagius), № 35.
Via Appia ad celsissimas honorum apices (Weidewutas), № 36.
Maior Dei gloria meta actionum omnium (Franciscus Pisarrus), № 172.
Epulum in fame et siti, № 206.
Excessus Divini in hominem amoris, № 207.
Terminus interminabilis amoris crucis (Ioannes Korozaimon), № 208.
Pennata maiestas scientiarum (Joseph Niemirowicz Szczyt), № 209.
1713. Hilaria mortis fraternae (Arnoldus), 37.
Exul fortunatus (Paulus Sciunga), № 38.
Purpura scientiarum (Hiarnus), № 39.
Hospes et hostis in capite, osseus conviva, № 116.
Anni crescentiae in flore aetatis (Ioannes princeps), № 117.
Pondus ignis in statera doloris (Michaelis et Linus martyres), № 118.
Solitudo popularis (Constantinus), № 119.
Cordiale obsonium inter hospitales dapes (Calliopius martyr), № 173.
Ars poetica in Hiarno ad solium translata № 174.
Corona anni classici (d. Stephanus) № 262.
Regni salus salva regum incolumitate (Minutius), № 291.
1714. Seria in crastinum male caute dilata (Archias), № 40.
Solium regnantis a ligno Dei (Japoniae martyres), № 41.
Apis Attica religio (Florinus-Vincentius), № 42.
Gryphus coronarii auri custos (Cygnous et Corvoius), № 43.
Thebae Divini Amoris (divus Amphianus), № 120.
Oleum et opera amissa (Marcellinus martyr), № 121.
Victrix fortunae sapientia (Beotianus), № 210.
Orbis vactatores Baiazethes et Tamerlanes, № 310.
1715. Maeror in mero affuso sanguine temperatus (Aba), № 44.
Saltus in caelum (Zemisses martyr), № 45.
Exul vates (Ioannes Zamoiscius), № 46.
Ratislaus aetatis portum inter naufragia Bacchi attingens, № 122.

Nux in laurum evirescens (Baldvinus martyr), № 123.
Stylita ignens Divini amoris (Nicodemus martyr), № 124.
Dies cinerum ante hilaria sextilia (Athenogenes martyr), № 125.
Sapientia laureata (Albertus II), № 175.
Gemma scientiae coronaria (Josaphat), № 263.
Mars ab arte conspicuus (Isadas), № 315.

1716. Alexander super mensas debellatus, № 47.
Umbra heroum Sarmatiae (Georgius comes a Konopat), № 48.
Persona promota Homunanga, № 49.
Annibal ad portas sanctior (Petrus Madritensis martyr), № 126.
Ignea acies ingenii (Ignatius Chinensis), № 127.
Lites religiosae terrigenarum (Ioannes Franciscus Regis), № 176.
Pocillator Apollinis corvus (Mathias Corvinus), № 223.
Cygnus niger (Domitianus), № 234.
Corona animorum eloquentia (Ioannes Polonus), № 307.

1717. Tractatus pacis geniali bello faederatus (Oleophilus), № 50.
Orator in acephalo stipite capitalis (Mercurius martyr), № 51.
Argumentum Achilleum (Lesco Albus), № 52.
Bustum in musto (Fiolmus), № 128.
Roma musurmanicae cornibus lunae inversa (Josve Amuratis filius), № 129.
Ambidexter utraque truncata manu (Alphonsus martyr), № 130.
Trophaeum innocentiae (Ludovicus martyr), № 177.
Phoenix scientiarum (S. Methodius), № 178.
Praetexta Palladii tyrocinii (Celsus), № 211.
Arcus triumphalis in avita solea (Ioannes Franciscus Regis), № 224.
Dapes honorum post scientiarum opsonia (Ioannes Albertus), № 225.
Bellaria super mensas debellatoris Lituaniae Alexandri Vitoldi, № 235.

1718. Irrequieta quies (Sachmates), № 53.
Zodiacus serenissimi Poloniarum poli, № 54.
Caesar ex utroque (Haliatus), № 55.
Cavea incauto Bacchanali lusui parata (Henricus Legnicensis), № 131.
Mare rubrum ex Nigro (Stanislaus Halicki), № 132.
Regnator fluviorum Sarmatiae Vistula, № 133.
Punctum honoris in corona fratrum (Peius et Xocius), № 134.
Rara fratrum concordia (Justus et Pastor martyres), № 179.
Areopagus diis terrestribus (Venceslaus), № 212.
Novus Areopagita beatus Bartholomeus, № 213.
Impia Bacchi solemnia (Auxentius), № 246.
Facundus pro veritate Tullius (B. Ioannes Cantius), № 295.

1719. Corona doloris (Premislaus II), № 56.
Jus maioratus minorato inscriptum (Maiorieus martyr), № 57.

Sanguis non sitiens sanguinem (Boleslaus) № 135.
Mavors caelestis Michael (Michael Czernigoviensis), № 136.
Bicollis maiestas Palladis et Fortunae (Gratianus), № 137.
Vita in ore gladii (Amorinus), № 180.
Rara metamorphosis carceris in solium (Palladius), № 181.
Anthaeus contra Herculem pugnans (Halyattes), № 226.
Fortuna Lechici orbis (Amurathes), № 314.
Facilis descensus Averni (Vitaldus), № 316.
Herillus dolosae voluptatis irretitus illecebris, № 317.
1720. Thesaurus absconditus (Mascellus martyr), № 58.
Victoria in signo crucis (Ioannes Petreius), № 59.
Bellaria belluae ori erepta, № 138.
Acephalus in capite orbis natus (Mercurius martyr), № 139.
Parnassus bicollis in Bungensibus erectus petris (Joramus eiusque filius), № 140.
Lux umbrae nescia (Ignatius Sinarum prorex), № 141.
Calix memoriae e cranio Sventoslai, № 214.
Messis honorum avitis submissa falcibus (Laurus), № 215.
Veritas in fundo (Ziemovitus), № 273.
Fax mentis honestae (Vladislaus Hermannus), № 274.
Manus congregatorum Ioannis, Petri et Andreae ad martyrii lauream extensa, № 275.
Stella facem ducens (Voislaus), № 276.
Umbrae orientales (Wladimirus), № 296.
Julius e principe sui coeli sidere, № 312.
Spes inherba scelerum nutrix (Carolus Martellus), № 313.
1721. Sepulchrum patens in pateris (Sigericus), № 60.
Arcanum cordis revelatum (Theophilus martyr), № 61.
Pyrrhus extra Epirum (Erasmus Ciołek-Vitellianus), № 62.
Ignis fatuus sub Ottomanicae concavo lunae (Osmanus), № 142.
Campus electoralis ex Algerensibus Africae hortis (Ioannes de Petra Brabantinus martyr), № 143.
Sidus olorum inter sidera poli gentis Polonae (Alexander Kochowski), № 144.
Solio biceps (Otho III), № 145.
Roma in flore, № 216.
Cor docile parvulorum, № 217.
Aurora Musis amica (Aelius Adrianus), № 227.
Pomum aspectu delectabile (Ladislaus), № 236.
1722. Inferiae ad cruentas doli et furoris taedas celebratae (Christiernus), № 63.
Stella e crucis firmamento empyrium ascendens coelum (Dominicus Catzo martyr), № 64.
Liber Regum (Pelvus et Vusious), № 65.

Cantus olorum cruentis Varnensis praelii (Proclaus), № 146.
Hippodromus ad geminam lauream (Paulus Arimensis), № 147.
Plus ultra Carolianum a Carolo comite Herculeis metis oppositum, № 148.
Phaebus Caesarum ex ephebo (Evodillus), № 149.
Corona doloris (Faramondus), № 182.
Terminus philosophicus martyrii laurea (Justinus), № 183.
Epulum in libro liberale (D. Josephus poeta), № 228.
Fasces honoris sarmatici (Georgius Osolinski), № 301.
1723. Flaminia inversae Romae (Ignatius et Xaverius martyres), № 67.
Gemma regum coronaria, № 68.
Flos regum (Siungus), № 66.
Ales disertus inter facundos calices (Basilius Macedo), № 150.
Candidatus in flore aetatis (Mammes martyr), № 151.
Vox sanguinis fratris de terra non terrena, № 152.
Conviva dolus (Morindonus), № 184.
Arbor vitae crux Christi (Fabianus et Simon Xeyzaiemon), № 185.
Jus capitale eruditorum capitum ad coronas (Musonomus), № 229.
Lingua sapientis, calamus scribentis (Mahometes II), № 257.
Theatrum mundi (Christophorus Columbus), № 267.
Naufragium in sicco (Sigismundus), № 278.
Corona ex lapide precioso (Mammetes martyr), № 279.
Custos legum ac honorum supremus (Stephanus Hildebrandus), № 304.
1724. Hercules Aonio verior (Gallicanus martyr), № 69.
Sol in leone (Leo Sapieha), № 70.
Mensa solis splendido apparatu (Boleslaus Chrobry), № 153.
Aurea Bacchi aetas (Petrus Cortenaeus), № 186.
Castor et Pollux (Matthaeus et Franciscus), № 187.
Sol ab umbra clarior (Chiungus II), № 218.
Acies ignea et facies leonis ignem spirantis (Volodimirus), № 280.
Antemurale Lechiae (Felix Kryski), № 294.
Palaemonia ad mensam fatum degustans (Vitennis), № 308.
1725. Cithara in luctum versa (Montignius comes), № 71.
Caesar ex utroque Divinus amor, № 72.
Gutta cavans lapidem (Staurophilus), № 154.
Bellator inter bellaria infelix (Maovelungus), № 188.
Antemurale christiani orbis victoriosum Crucis propugnaculum (Henricus II), № 189.
Rosa Umbriae comes protectricis umbrae (Petrus Czembek), № 190.
Sapientia fortunata (Ronsardus), № 230.
Vox sanguinis perorantis (Severinus Boetius martyr), № 247.
Panis mundus de frumento Christi (Flocellus martyr), № 248.
Annulus aeternitatis symbolum (Ioannes Skarbek), № 277.

Academia Sapientum regia Alexandri (Alexander et Aristoteles), № 309.
1726. Ictus oculi ad fatalem basilici poculi scopulum (Visiangus), № 73.
Facies Martis et Minervae (Vlodimirus Magnus, dux Kijoviae), № 74.
Cursus Gloriae Dei (Ioannes Borgia), № 155.
Dies cinerum post licentiosa vitae Bacchanalia (Landelinus), № 191.
Fulmen tonantis crystalli (Vitellius), № 219.
Oriens inter principes regnorum soles Thaumastus, № 231.
Character indelebilis Marte et arte exercitatae manus (Stanislaus Pacholowiecki), № 532.
Soleata vatum maiestas (Franciscus Petrarcha), № 290.
Clavis scientiarum (Melchior Michałowski), № 302.
1727. Regni sacra fames (Edelphus et Leonellus), № 75.
Corona libertatis paterno capiti filius sapiens (vates Oppianus), № 76.
Olea pacis, pessimos ferens fructus (Henricus II), № 192.
Hostis in capite (Albionus), № 220.
Sacrum foedus Minervae et Martis (Constantinus Ostrogius), № 292.
1728. Rhodus intra Lares (Demetrius Chalecki), № 77.
Liber vitae in unico capite (Josve Amuratis III filius), № 156.
Apollo in Carpatho (Vicelinus), № 157.
Polus Polonus, sole, non solio biceps (Stanislaus Kostka et Aloysius Gonsaga), № 193.
Oriens in occasu (Artemas martyr), № 194.
Punctum honoris ad rotundam Liberi patris mensam (Siangus et Urahamma), № 221.
Aquilae fulminatrices (Ioannes Casimirus), № 249.
Jason extra Colchos (C. J. Caesar), № 281.
Salus in pedibus post adversam Martis aleam (Paeclaus), № 305.
1729. Aurea libertas praetextatae aetatis (Edvardus), № 78.
Fulmen belli hostes patriae feriens (Jacobus Niezabytowski), № 79.
Mensa aperta (Theodoricus Ostrogothus), № 158.
Pascha in diem cinerum transacta (Carolus V), № 195.
Candidatus eloquentiae (Petrus Kyama), № 196.
Metaphora sublimis e rostris Tullii in astra reipublicae (Fancius), № 250.
Jupiter alite tectus (Tarquinius Priscus), № 264.
1730. Purpura Senatus Romani, № 80.
Titulus gloriae (Hiarnes), № 81.
Vallis umbrosa densior vitiorum nebulis (Conradus Wallenrodus), № 197.
Ephestion Galliae in liliato regno (divus Bonitus), № 198.
Spiritus procellarum e cella vinaria (Cambyses), № 268.
Pupilla Poloniae (Miecislaus), № 282.
Princeps populi in sapientia sermonis sui (Sanctus Henricus Pius), № 297.
Dies cinerum inter hilares Liberi patris ferias (Hesperianus), № 306.

1731. Vindemia sanguinis (Eduardus et Georgius), № 82.
Signaculum supra cor Litvaniae (Stephanus I Batoreus), № 83.
Persona a damnato assumpta et ad inferni ignes exhibita, № 159.
Theatrum gloriae sanctissimae Crucis, № 160.
Sagitta Odrowąziana (Andreas Odrowąż), № 233.
Miles anagrammatice Limes (Divus Ignatius Africanus), № 258.
Violenta vinolenta Bacchi sacra (Maxentius martyr), № 265.
Legatus a corde Sarmatiae (Ioannes), № 283.

1732. Sacra fames inter profanas dapes (Ioannes, Antonius et Eustachius martyres), № 84.
Laurea linguae (Venceslaus martyr), № 85.
Amicus mensae bacchanalis (Leander), № 161.
Turbator chori (Candanus et Cladimirus), № 237.
Via commoda (Commodus), № 238.
Nodus Gordius (divus Alexander Thebanus), № 259.
Aurea lidertas extra liberum imperium (Theodulphus), № 269.
Mansio sapientiae coronata (Arnoldus), № 303.

1733. Lusus in feria desinens (Thomas Pondo), № 86.
Ars lucis et umbrae (Ioannes Damascenus), № 87.
Stadium laureato Hosiorum pede emensum (Augustus I), № 199.
Somnium vitae humanae (Odenatus), № 239.
Sapiens uno minor Jove (Kinelmus), № 240.

1734. Via regia e domo sapientiae, № 162.
Filum divinioris Ariadnae (Lorinus), № 241.
Liber sapientiae in capite orbis (Gratianus), № 242.

1735. Exul fortunatus (Joseph), № 200.
Fortuna exulum sapientia (Daniel), № 201.
Umbra convivarum comes, № 243.
Fons vivus innatae clementiae (Fridericus II), № 251.

1736. Mensa in Manes versa (Leontius), № 88.
Nativitas in sepulchro (Lucianus), № 202.
Dominica „Laetare“ extra ferias quadragesimales (Dynasta), № 252.
Latium extra Italiam (Ioannes Albrachtus), № 266.

1737. Scena post triste Deo et Angelis spectaculum, № 89.
Corona nominis et eruditorum capitum (Stephanus Bathoreus), № 284.
Gemma in rostris Gosieviani alitis (Alexander Corvinus Gosiewski), № 293.

1738. Liber passus ligatae sapientiae (Canasangus), № 90.
Orgia Bacchi tragico Libithinae saltu terminata (Alexander III), № 203.

1739. Vox clamantis contra orgia (Ioannes Baptista de Fulginio), № 91.

1740. Victor et victus ex fulminatore Jove (Nabusanga), 92.
Hora mensae cum indice punctualis amicitiae (Gravinus et Charinus), 285.

1741. Hebdomas saeculorum (Carolus Magnus), № 244.
1744. Examen ad ignes inferni (Phlegontius), № 93.
Punctum infelicis aeternitatis (Plutonus), № 298.
Flos inscriptus nomina regum (Xiendonus), № 299.
1748. Infidelis felicitas (Clodoaldus), № 163.
Exules fortunati Aedesius et Frumentius, № 270.
1749. Maiestas asserta (Darius), № 260.
Conceptus Palladii capitis, № 300.
1750. Innocentia pietate servata (Columbus), № 94.
Victus amore et timore fortior (Titus), № 164.
1751. Bellum amoris (Metellus), № 95.
Clementia nobile ultionis genus (Octavius Augustus), № 222.

КУЙБЫШЕВСКАЯ
ОБЛАСТНАЯ
БИБЛИОТЕКА
426004

ОГЛАВЛЕНІЕ.

Стр.

Предисловіе . . . . . 3.
I. Вильна . . . . . 5.
II. Варшава . . . . . 86.
III. Браунсбергъ . . . . . 143.
IV. Гродно . . . . . 172.
V. Дрогичинъ . . . . . 189.
VI. Пинскъ . . . . . 199.
VII. Решель . . . . . 208.
VIII. Пултускъ . . . . . 215.
IX. Новогрудокъ . . . . . 224.
X. Несвижъ . . . . . 230.
XI. Плоцкъ . . . . . 234.
XII. Полоцкъ . . . . . 241.
XIII. Крожи . . . . . 247.
XIV. Минскъ . . . . . 255.
XV. Витебскъ . . . . . 258.
XVI. Ломжа . . . . . 260.
XVII. Краковъ . . . . . 261.
XVIII. Митава . . . . . 264.
XIX. Слонимъ . . . . . 266.
XX. Могилевъ . . . . . 269.
XXI. Ковно . . . . . 273.
XXII. Жодзишки . . . . . 276.
XXIII. Бобруйскъ . . . . . 278.
XXIV. Петроковъ . . . . . 279.
XXV. Двинскъ (Динабургъ) . . . . . 281.
XXVI. Сандомиръ . . . . . 283.

Стр.

XXVII. Острогъ . . . . . 285.
XXVIII. Слуцкъ . . . . . 287.
XXIX. Львовъ . . . . . 289.
XXX. Ярославъ . . . . . 290.
XXXI. Иллукстъ . . . . . 291.

Приложеніе:

I. Калишъ . . . . . 293.
II. Люблинъ . . . . . 295.
III. Грауденцъ . . . . . 299.
Хронологическій перечень . . 303.